

**НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ
УКРАЇНИ**

**ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ У
ПРАВОСУДДІ:
НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА ТА
ЄВРОПЕЙСЬКА ПЕРСПЕКТИВА**

Віртуальні активи у правосудді: національна практика та європейська перспектива. Науково-методичні рекомендації для суддів. Київ. 2025. с.

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою Національної школи суддів України. Протокол №6 від 19.12.2025 року.

Укладачі:

Наталія Ахтирська, начальник Навчальної лабораторії з вивчення права Європейського Союзу, кандидат юридичних наук, доцент,

Людмила Паршикова, головний науковий співробітник Навчальної лабораторії з вивчення права Європейського Союзу

Богдан Остудімов, головний науковий співробітник Навчальної лабораторії з вивчення права Європейського Союзу, PhD

Науково-методичні рекомендації розкривають політико-правові зобов'язання України щодо врегулювання обігу віртуальних активів у відповідності до стандартів Європейського Союзу, досвід кращої судової практики США та Великобританії, оцінку ризиків Європолем мімікрії злочинної діяльності до сучасних цифрових технологій, порядок декларування віртуальної валюти суб'єктами декларування, а також огляд законопроекту, скерованого на правове забезпечення крипторинку в Україні. У Додатках розміщено вирок та ухвалу суду, які ілюструють схеми вчинення злочинів з використанням криптовалюти.

Для суддів під час здійснення судочинства та декларування доходів, а також тренерів Національної школи суддів України для використання в освітньому процесі суддів.

ЗМІСТ

1	Політико-правові зобов'язання України щодо врегулювання ринку віртуальних ативів: виклики цифрового світу	2
2	Досвід США та Великобританії щодо врегулювання обігу віртуальних ативів	11
	Огляд конфіскації криптоактивів владою США	13
	Адміністративна конфіскація	16
	Кримінальна конфіскація	17
	Цивільна судова конфіскація	18
3	Правовий механізм у Великій Британії, що застосовується до криптоактивів	19
	Кримінальна конфіскація	20
	Цивільні заходи щодо стягнення боргу за активи	21
4	Регулювання ринку віртуальних активів в Європейському Союзі	22
5	Регулювання обігу віртуальних активів в Україні: стан та перспективи	28
6	Декларування криптовалюти в Україні	37
	Як зазначити вид об'єкта?	38
	Як зазначити кількість? Як її підтвердити?	38
	Як визначити дату набуття криптовалюти, якщо вона набувалася декількома транзакціями?	39
	Як зазначити вартість?	39
	Що таке ідентифікатор у системі обігу віртуальних активів (публічна адреса)?	41
	Як знайти публічну адресу на біржових та інших гаманцях?	42
	Що таке «Інформація про постачальника послуг, пов'язаних з обігом криптовалюти»?	44
	Яка ще інформація може підлягати відображенню внаслідок операцій з криптовалютою у звітному періоді?	44
	Декларування криптовалюти при втраті / знищенні / крадіжці апаратного (холодного) гаманця	44
	ДОДАТОК 1 Справа № 991/1512/23. Проведення 1-кп/991/25/23 Вирок Вищого антикорупційного суду від 27 листопада 2024 року м. Київ	47
	ДОДАТОК 2 Справа № 991/10335/23. Проведення №11-сс/991/705/24 Ухвала Вищого антикорупційного суду від 31 жовтня 2024 року місто Київ	173

1. Політико-правові зобов'язання України щодо врегулювання ринку віртуальних ативів: виклики цифрового світу

Угодою про асоціацію України з Європейським Союзом передбачено обов'язок Сторін співробітничати у боротьбі з кримінальною та незаконною організованою чи іншою діяльністю, а також з метою її запобігання. Таке співробітництво спрямовується на вирішення, *inter alia*, зокрема, таких проблем: *економічні злочини, зокрема злочини у сфері оподаткування* (п. с ст. 22); *корупція як у приватному, так і в державному секторі* (п. d ст. 22); *підробка документів* (п. e ст. 22); *кіберзлочинність* (п. f ст. 22). Також визнається необхідність посилення двостороннього, регіонального та міжнародного співробітництва, а також співробітництва із залученням Європолу. Задля досягнення мети вважається за доцільне здійснювати обмін найкращими практиками, в тому числі щодо методик розслідування та криміналістичних досліджень, обмін інформацією відповідно до існуючих правил. [1]

Указом Президента України від 26 серпня 2021 року затверджена Стратегія кібербезпеки України та введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України». Ухвалення такого рішення зумовлено тим, що швидко змінюваний цифровий світ потребує формування більш збалансованої та ефективної національної системи кібербезпеки, яка зможе гнучко адаптуватися до змін безпекового середовища, гарантуючи громадянам України безпечне функціонування національного сегмента кіберпростору, передбачивши нові можливості для цифровізації всіх сфер суспільного життя. Україна має забезпечити досягнення балансу між потребами суспільства, вітчизняного ринку, економіки держави та необхідними заходами з кібербезпеки, а також надійність та безпеку цифрових послуг протягом усього їхнього життєвого циклу. Україна має посилити спроможності у протидії кіберзлочинності шляхом: *завершення імплементації в законодавство України положень Конвенції про кіберзлочинність; врегулювання на законодавчому рівні питання щодо електронних доказів, використовуючи кращі практики з цих питань Сполучених Штатів Америки, держав - членів ЄС та враховуючи сучасні виклики і тенденції у сфері кібербезпеки; врегулювання на законодавчому рівні правового статусу криптовалют* [2]

Криптовалюти використовуються в найрізноманітніших злочинних цілях вже більше десяти років. Їх децентралізація, (псевдо)анонімність і швидкість роблять їх привабливими для злочинців, які прагнуть інтегрувати їх

у свою діяльність. Криптовалюти можуть використовуватися як засіб платежу, наприклад, для оплати незаконних товарів (наркотиків, зброї або матеріалів із зображенням сексуального насильства над дітьми), часто через даркнет, для фінансування тероризму, підпільного банківського бізнесу та виплати викупу в разі атак з метою викупу або захоплення заручників. У цих випадках необхідно циркулювати криптовалюту, яку використовують злочинці, – часто у великих обсягах. Криптовалюти також можуть бути об'єктом злочинів, наприклад, у випадках шахрайства (так зване «залицяння», «романтичні стосунки» і шахрайство на ґрунті романтичних стосунків), розкрадання, крадіжки та відмивання грошей. Оцінки частки злочинності у всіх криптовалютних транзакціях сильно різняться: від 0,34 відсотка, за даними самої галузі, до 46 відсотків усіх біткойн-платежів, згідно з одним з академічних досліджень.

У жовтні 2019 року Міністерство юстиції США оголосило про закриття *найбільшого сайту дитячої порнографії в даркнеті, що фінансувався за рахунок біткойнів*. Цей сайт, Welcome to Video, був ринком у даркнеті, який пропонував виключно матеріали із зображенням сексуального насильства над дітьми в обмін на біткойни. На сайті було розміщено понад 250 000 унікальних відеороликів, а також понад мільйон біткойн-адрес.

Сайт Welcome to Video проіснував понад два роки, перш ніж у 2017 році привернув увагу правоохоронних органів. Оскільки він розміщувався в даркнеті, доступ до сайту був недоступний через стандартні браузері, такі як Google Chrome або Safari. Користувачам потрібно було завантажити програмне забезпечення, яке приховувало їх IP-адресу — унікальний номер, прив'язаний до кожного пристрою, підключеного до інтернету. При створенні облікового запису на сайті користувачам присвоювалася унікальна біткойн-адреса з метою захисту їхніх особистих даних.

Однак у Welcome to Video був грошовий слід. Через публічний характер блокчейну криптовалютні транзакції залишають за собою слід коштів, який можна відстежити. Користувачі могли надсилати біткойни тільки на одну адресу, щоб отримати кредити на сайті. Інструменти відстеження криптовалют показали, що біткойни користувачів переміщалися з різних криптовалютних бірж безпосередньо в їхні гаманці, і часто з цих гаманців безпосередньо на адреси Welcome to Video.

Біткойн-адреси були спустошені на двох криптовалютних біржах у Південній Кореї та одній у США. На адресу цих бірж були направлені офіційні юридичні запити з метою отримання відповідних адрес рахунків. Американська криптовалютна біржа надала ідентифікаційні дані, включаючи адресу за межами Сеула і фотографію чоловіка з посвідченням особи, пов'язану з передбачуваним адміністратором Welcome to Video, який вивів там

зароблені на сайті кошти. Корейські криптовалютні біржі надали ідентифікаційну інформацію про користувачів, які керували адресами для виведення коштів з Welcome to Video.

Співробітники відділу кримінальних розслідувань Податкового управління США (IRS-CI) відстежували кожного потенційного користувача сайту в блокчейні за допомогою програмного забезпечення Chainalysis. Прокуратура США направила сотні запитів по всьому світу. Для багатьох користувачів агенти відстежували адреси гаманців, які отримували кошти від криптовалютних бірж, які потім безпосередньо переводилися в кластер Welcome to Video. Це дозволило агентам ідентифікувати користувачів, зіставляючи інформацію про передплатників з криптовалютними біржами.

На початок 2018 року підрозділ по боротьбі з економічними злочинами Податкового управління США (IRS-CI) співпрацював з Національною поліцією Кореї, Національним управлінням по боротьбі зі злочинністю Великобританії і Федеральною поліцією Німеччини. Вони створювали так звані пакети інформації, що включали описи підозрюваних і записи їх транзакцій, і розсилали їх правоохоронним органам по всьому світу. В результаті кримінального розслідування були отримані дані з 38 країн, що призвело до арешту 337 осіб по всьому світу, в тому числі в Чехії, Іспанії, Бразилії, Ірландії, Франції, Великобританії, Угорщині, Саудівській Аравії та Канаді. За сприяння Національної поліції Нідерландів був заарештований ймовірний адміністратор сайту в Нідерландах.

Цей випадок був *одним з найбільших ринків у даркнеті*, де продавалися відеоролики із сексуальним насильством над дітьми, які коли-небудь виявляли правоохоронні органи. Підхід відділу кримінальних розслідувань Податкового управління США (IRS-CI) до цього масштабного розслідування матеріалів із сексуальним насильством над дітьми був розцінений як фінансове розслідування. Ключовими моментами стали відстеження криптовалюти за допомогою інструментів криптотрейдингу та міжнародне співробітництво. [3]

Криптовалюти стали предметом розслідування правоохоронних органів по всьому світу. У зв'язку із зростанням обсягів злочинних платежів і відмивання незаконних коштів у криптовалютах, правоохоронні органи все частіше стикаються з криптовалютами в ході розслідувань. В першу чергу правоохоронні органи зацікавлені в доказах, що стосуються відстеження грошових потоків та ідентифікації підозрюваних. Оскільки більшість криптовалютних транзакцій є відкритим вихідним кодом і записуються в розподілений публічний реєстр — блокчейн, — правоохоронні органи можуть проводити криміналістичні розслідування з використанням блокчейну для відстеження криптовалютних потоків. Хоча криптовалютні транзакції не

обов'язково є повністю анонімними, часто буває важко ідентифікувати осіб, які стоять за цими транзакціями.

Великі криптовалютні біржі (наприклад, Binance, Kraken, Kucoin, Coinbase, Huobi, OKX, KuCoin, Coinex, Bitstamp, OKX) особливо важливі для правоохоронних органів. В цілому, це комерційні, легальні компанії, які прагнуть мінімізувати ризик кримінального переслідування і тому, мабуть, більш схильні укласти угоди з правоохоронними органами або виконувати їх розпорядження. Крім того, процедури KYC (Know Your Customer — «Знай свого клієнта») в даний час досить добре налагоджені на більшості великих бірж. В ЄС криптовалютні біржі працюють як легальні підприємства і зобов'язані дотримуватися вимог належної обережності. Вони підпадають під ту ж нормативну базу, що і банки та інші фінансові установи, і зобов'язані ідентифікувати своїх користувачів та повідомляти про підозрілу діяльність до підрозділів фінансової розвідки (ПФР).

Нове Положення про ринки криптоактивів (MiCAR), яке набрало чинності 30 грудня 2024 року, призведе до формального створення та реєстрації криптовалютних бірж у всіх країнах Європейської економічної зони. Однак більшість обмінів інформацією, що представляють інтерес для слідчих органів, відбувається в третіх країнах, таких як Британські Віргінські острови, Сейшельські острови та Кайманові острови.

Біржі поділяються на дружні правоохоронним органам і недружні. Немає гарантії, що криптовалютні біржі будуть співпрацювати із запитами правоохоронних органів. Великі криптовалютні біржі (наприклад, Binance, Kraken, Kucoin, Coinbase, Huobi, OKX, KuCoin, Coinex, Bitstamp, OKX) особливо важливі для правоохоронних органів. В цілому, це комерційні, легальні компанії, які прагнуть мінімізувати ризик кримінального переслідування і тому більш схильні укласти угоди з правоохоронними органами або виконувати їх розпорядження. Крім того, процедури KYC (Know Your Customer — «Знай свого клієнта») в даний час досить добре налагоджені на більшості великих бірж. В ЄС криптовалютні біржі працюють як легальні підприємства і зобов'язані дотримуватися вимог належної обережності. Вони підпадають під ту ж нормативну базу, що і банки та інші фінансові установи, і зобов'язані ідентифікувати своїх користувачів та повідомляти про підозрілу діяльність до підрозділів фінансової розвідки (ПФР). Нове Положення про ринки криптоактивів (MiCAR), яке набрало чинності 30 грудня 2024 року, призведе до формального створення та реєстрації криптовалютних бірж у всіх країнах Європейської економічної зони. Однак більшість обмінів інформацією, що представляють інтерес для слідчих органів, відбувається в третіх країнах, таких як Британські Віргінські острови, Сейшельські острови та Кайманові острови. [4]

У міру розвитку кримінального середовища, розвивається складна природа відмивання грошей та кримінальних фінансів. Кримінальні мережі все більше інвестують у створення паралельної фінансової системи, пристосованої до розширення їх незаконної діяльності та накопичення багатства, отриманого від незаконних дій. Ця загроза посилюється, оскільки паралельні фінансові системи все більше сприяють цифровим платформам та вдосконалюються завдяки новим технологіям. Відмивання грошей відіграє вирішальну роль у наданні злочинцям можливості отримувати прибуток від незаконної діяльності; це основа організованої злочинності. Воно дозволяє злочинцям перетворювати злочинні гроші на зовні законні активи, забезпечуючи постійний приплив коштів для фінансування подальшої злочинної діяльності, розширення свого впливу або збільшення особистого багатства.

Традиційно цей процес часто концептуалізували у три основні етапи. Перший етап, розміщення, полягає у введенні незаконних коштів у законну фінансову систему. Другий етап, шарування, складається з багатьох транзакцій, призначених для затуманення походження коштів через серію переказів, конвертацій або покупок. Нарешті, на етапі інтеграції відмиті кошти повертаються в офіційну економіку, часто через інвестиції в нерухомість, предмети розкоші або легальні бізнес-проекти. Однак на практиці відмивання грошей є набагато більш складним процесом, а злочинні мережі використовують різноманітні методи для легалізації своїх незаконних прибутків. Складність загрози зростає, оскільки вона також все більше поширюється в Інтернеті та підтримується новими технологіями. Крім того, способи дії часто передбачають численні транзакції в різних юрисдикціях, що не входять до ЄС, з використанням розбіжностей у законодавстві та створенням запутаного сліду, що ускладнює фінансові розслідування. Від простого використання бізнесу з великим обсягом готівкових коштів до складних методів шарування через підставні компанії, від неформальних систем переказу коштів до використання криптовалют, всі ці методи є важливими складовими паралельного фінансового злочинного світу. Ця екосистема дозволяє переміщувати злочинні кошти, залишаючись все більш невиявленою. Відмивання грошей є основою організованої злочинності. Воно дозволяє злочинцям легалізувати доходи від своєї незаконної діяльності та інтегрувати незаконні кошти в легальну економіку.

Готівка досі відіграє важливу роль у схемах відмивання грошей. Злочинці часто використовують бізнеси, що працюють з великими обсягами готівки, такі як ресторани, готелі, автомийки, щоб змішати незаконні кошти з легальним доходом цих підприємств. Коли незаконні доходи фізично переміщуються через кордони, готівку часто транспортують кур'єри. Все частіше молоді та вразливі люди вербуються, часто через соціальні медіа та ігрові платформи, для виконання ролі «грошових мулів». Зростаюча

цифровізація фінансових систем у поєднанні з новими технологіями значно посилила загрозу відмивання грошей. Криптовалюти, децентралізовані фінансові (DeFi) платформи та автоматизація на основі штучного інтелекту сприяють більшій анонімності, дозволяючи злочинцям ефективніше приховувати незаконні транзакції та затуманювати реальних власників незаконних фінансових потоків. Крім того, поширення нефунгібельних токенів (NFT) та ринків у темній мережі ще більше ускладнюють виявлення та регулювання незаконної фінансової діяльності.

Віртуальні валюти все частіше використовуються для відмивання грошей, оскільки вони надають можливості для безмежних, миттєвих, глобальних транзакцій, коли поєднуються з технологіями, що підвищують рівень конфіденційності. Хоча готівка залишається основним елементом традиційних схем, поява криптовалют, платформ DeFi та автоматизації на основі штучного інтелекту змінила незаконні фінансові операції. Ці технології використовуються як цифровий прикриття для приховування відмивання грошей.

Віртуальні валюти надають злочинцям можливості заплутувати фінансові потоки. Псевдонімний характер деяких криптовалют у поєднанні з використанням послуг змішування та монет, орієнтованих на конфіденційність, створюють проблеми у відстеженні незаконних транзакцій. Створюються складні схеми для підвищення непрозорості транзакцій.

Криптовалютна пральня ChipMixer, неліцензований міксер криптовалют, був закритий у березні 2023 року за ймовірну причетність до відмивання грошей. Внесені кошти перетворювалися на «фішки» (невеликі токени з еквівалентною вартістю), які потім змішувалися між собою, анонімізуючи всі сліди до місця походження початкових коштів. Розслідування кримінальної служби свідчить про те, що платформа могла сприяти відмиванню 152 000 біткойнів (вартістю приблизно 2,73 млрд євро за поточними оцінками) у криптовалютних активах. Значна частина цих коштів пов'язана з ринками даркнету, групами, що займаються викраденням даних, незаконною торгівлею товарами, придбанням матеріалів, що містять сексуальну експлуатацію дітей, та викраденими криптоактивами. Інформація, отримана після закриття платформи даркнету Hydra Market, виявила транзакції на суму, еквівалентну мільйонам євро.

Наприклад, «ланцюгове перемикання» передбачає перехід між різними криптовалютами з метою приховування походження коштів. Сервіси обміну криптовалют сприяють швидкому перетворенню однієї монети в іншу шляхом розміщення замовлень від імені користувачів. Вони дозволяють миттєво обмінювати одну криптовалюту на іншу і все частіше використовуються для відмивання грошей. Ці транзакції важко відстежити, коли відомі монети обмінюються на менш відомі або приватні монети, такі як Monero, що

підвищує анонімність. Багато з цих послуг зареєстровані в юрисдикціях з м'якими нормами щодо боротьби з відмиванням грошей і часто використовують м'які або взагалі відсутні процедури «знай свого клієнта». У деяких випадках вони навіть рекламують свою невідповідність вимогам.

Децентралізовані фінанси (DeFi) є ще одним важливим елементом ринку криптовалют. Протоколи DeFi, побудовані на платформах блокчейну, надають фінансові послуги без посередників, таких як банки. Ці протоколи використовують криптовалюту для сприяння децентралізованому кредитуванню, позичанню, торгівлі тощо. Тоді як традиційні біржі зосереджені на перетворенні фіатних валют на криптовалюту, децентралізовані біржі зосереджені на перетворенні криптовалют на інші монети та валюти. Міжнародна торгівля все частіше використовується для злочинів, зокрема відмивання грошей та незаконних фінансових переказів. Злочинні мережі використовують стратегічні торговельні партнерства, включаючи зони вільної торгівлі (ЗВТ), підставні компанії, неправильне виставлення рахунків та непрозорі ланцюги постачання, для відмивання грошей, ухилення від санкцій та фінансування незаконної діяльності.

Професійні відмивачі грошей, які все частіше мають спеціалізовані знання в галузі торгівлі цифровими активами, розробили паралельні підпільні фінансові системи, які функціонують поза межами нормативно-правової бази, що регулює діяльність законних фінансових установ. Деякі високопоставлені фінансові брокери займають ключові позиції в злочинних мережах, пропонуючи широкі, нерегульовані фінансові послуги багатьом злочинним мережам. Їхня діяльність сприяє великомасштабному відмиванню грошей, ухиляючись від механізмів фінансового нагляду, тим самим посилюючи стійкість і вплив злочинних мереж.

Корупція також продовжує цифровізуватися. Рекрутинг та спілкування з корупціонерами відбувається в Інтернеті. Хабарі передаються шляхом злочинного використання криптовалют або фінтех-технологій. Крім того, особи, які мають доступ до цифрових систем, стають ключовими цілями для корупції, оскільки вони можуть надати доступ до інформації, що має значення для злочинної діяльності. З розвитком технологій та штучного інтелекту особи, які мають доступ до цифрової інфраструктури/рішень як у державній, так і в приватній сфері, стали головними цілями для маніпулювання та експлуатації.

Найбільшою загрозою корупції в організованій злочинності є її вплив на довіру громадськості та стабільність суспільства. Коли інституції сприймаються як скомпрометовані, громадяни втрачають довіру до структур управління, правоохоронних органів та судової системи. Ця ерозія довіри створює вакуум влади, в якому злочинні організації можуть позиціонувати себе як альтернативні органи влади, надаючи незаконні послуги, фінансову

допомогу і навіть забезпечуючи соціальний порядок у певних районах. З часом це може послабити демократичні структури та посилити злочинне управління. Корупція іноді проявляється як іноземний вплив, про що свідчить участь державних службовців у деяких гучних корупційних справах. Ось чому корупція є частиною основної ДНК злочинності, дестабілізуючи внутрішню безпеку ЄС шляхом підриву економіки та суспільства.

Хоча держави-члени продовжують посилювати свої нормативно-правові бази, а також законодавчі розробки та зусилля з правозастосування на рівні ЄС та національному рівні, корупція залишається недостатньо висвітленою, що ще більше посилює загрозу, яку вона становить. Корупція є не просто допоміжним компонентом організованої злочинності, а фундаментальним механізмом, за допомогою якого злочинні мережі консолідують владу, ухиляються від правосуддя та розширюють свою діяльність. Постійний каталізатор кримінальних загроз, про який мало повідомляють, але який постійно адаптується. [5]

2. Досвід США щодо врегулювання обігу віртуальних активів

Регуляторний контроль за використанням і управлінням криптовалютою та іншими цифровими активами, такими як утилітарні токени і невзаємозамінні токени (NFT) (разом іменовані криптоактивами), стрімко посилюється по обидва боки Атлантики. У зв'язку зі зростанням кількості державних правозастосовних заходів та приватних судових розглядів, пов'язаних з криптоактивами, приватним особам та компаніям, діяльність яких пов'язана з цими активами, вкрай важливо розуміти загальну правову базу правозастосування, а також види спорів та судових позовів, в які вони можуть бути залучені. Навіть якщо вони не є об'єктами правозастосовних заходів або учасниками судових розглядів, їм, можливо, доведеться відповідати на повістки або інші судові розпорядження. Хоча більшість правозастосовних заходів і судових розглядів на сьогоднішній день були пов'язані з криптовалютами, деякі з них стосувалися NFT та інших типів цифрових активів.

Криптовалюти та інші цифрові активи становлять зростаючу частку світових фінансових активів. За оцінками Комісії з цінних паперів і бірж США (SEC), станом на квітень 2022 року криптовалюти, ймовірно, коштували майже 2 трильйони доларів. Незважаючи на недавню волатильність на ринках криптовалют і зниження вартості деяких криптовалют у травні та червні 2022 року, криптоактиви, як і раніше, широко поширені і зберігають значну вартість. Станом на червень 2022 року криптовалюти все ще оцінювалися трохи менше 1 трильйона доларів, при цьому ціни на криптовалюти показували ознаки відновлення, згідно зі звітами Reuters за червень 2022 року та серпень 2022 року. У лютому 2022 року Податково-митна служба її

Величності (HMRC) підрахувала, що приблизно 10% дорослих жителів Великобританії володіють або володіли криптоактивами, і 68% з них «ймовірно» або «дуже ймовірно» придбають більше.

Стрімке зростання використання та управління криптовалютою в останні роки призвело до збільшення пов'язаної з цим злочинності. За даними постачальника даних Chainalysis, з січня 2022 року по липень 2022 року було вкрадено криптовалюти на суму \$1,9 млрд, у порівнянні з трохи менше \$1,2 млрд в той же момент в 2021 році. Згідно з піврічним звітом Chainalysis за 2022 рік, більшу частину цієї незаконної діяльності можна пояснити зростанням коштів, вкрадених з протоколів децентралізованого фінансування (DeFi), причому тільки групи, пов'язані з Північною Кореєю, станом на липень 2022 року вкрали приблизно \$1 млрд криптовалюти з протоколів DeFi. Шахраї можуть використовувати цілий ряд стратегій, включаючи атаки програм-вимагачів, зломи або обман, щоб вкрати гроші у нічого не підозрюючих жертв або використовувати криптоактиви для відмивання злочинних доходів.

На цьому тлі правоохоронні органи США і Великобританії все активніше використовують наявні в їх розпорядженні інструменти для боротьби зі злочинами, пов'язаними з криптовалютами. Наприклад, у лютому 2022 року Міністерство юстиції США оголосило про вилучення біткоїнів на суму 3,6 млрд доларів у зв'язку зі зломом Bitfinex у 2016 році — найбільшою фінансовою конфіскацією за всю історію.

Аналогічним чином, у липні 2021 року столична поліція Лондона вилучила криптовалюту на суму 180 мільйонів фунтів стерлінгів у зв'язку з підозрами у відмиванні грошей, а зовсім недавно Національне агентство по боротьбі зі злочинністю Великобританії (NCA) повідомило, що в період з 1 квітня 2021 року по 31 березня 2022 року воно конфіскувало близько 26,9 мільйонів фунтів стерлінгів в криптовалютних активах.

У США криптоактиви в останні роки перебувають у центрі уваги правоохоронних органів. На федеральному рівні це, в основному, компетенція Комісії з цінних паперів і бірж (SEC), Міністерства юстиції США, Комісії з торгівлі товарними ф'ючерсами (CFTC) і Мережі по боротьбі з фінансовими злочинами (FinCEN) Міністерства фінансів США.

16 вересня 2022 року Міністерство юстиції США опублікувало доповідь «Роль правоохоронних органів у виявленні, розслідуванні та судовому переслідуванні злочинної діяльності, пов'язаної з цифровими активами», в якій детально описуються численні способи використання цифрових активів злочинцями. У доповіді Міністерства юстиції США розглядаються проблеми, що створюються новими технологіями для правоохоронних органів, і пропонуються нові нормативні та законодавчі заходи, спрямовані на виділення достатніх ресурсів різним відомствам, надання сприяння

правоохоронним органам у зборі доказів і порушенні кримінальних справ, а також на посилення законів і заходів покарання. Наприклад, у доповіді Міністерства юстиції США пропонується скасувати обмеження в 500 000 доларів США на адміністративну конфіскацію, що більш детально обговорюється нижче.

Міністерство юстиції США одночасно оголосило про створення загальнонаціональної мережі координаторів з цифрових активів (DAC) , до якої увійшли призначені федеральні прокурори з прокуратур США по всій країні та судових підрозділів Міністерства юстиції. Як члени мережі DAC прокурори вивчать застосування чинних нормативних актів і законів до цифрових активів і поділяться передовим досвідом розслідування злочинів, пов'язаних з цифровими активами, включаючи підготовку ордерів на обшук і виїмку, заборонних судових наказів, кримінальних і цивільних позовів про конфіскацію, обвинувальних висновків та інших процесуальних документів.

У лютому 2022 року Міністерство юстиції США сформувало у складі Федерального бюро розслідувань (ФБР) Підрозділ з експлуатації віртуальних активів (VAXU), який займається аналізом блокчейну та вилученням віртуальних активів. Очікується, що VAXU буде тісно співпрацювати з Національною групою по боротьбі з криптовалютами (NCET) Міністерства юстиції США, створеною в жовтні 2021 року.

Крім того, в березні 2022 року генеральний прокурор Меррік Гарланд створив нову міжвідомчу цільову групу під назвою KleptoCapture для «притягнення до відповідальності корумпованих російських олігархів». До завдань групи входить боротьба з використанням криптовалюти для ухилення від санкцій або відмивання грошей, з акцентом на конфіскацію активів.

У травні 2022 року Окружний суд США по округу Колумбія розглянув кримінальну справу Міністерства юстиції США проти неназваного громадянина США, який, імовірно, допомагав клієнтам обходити санкції США, переказавши понад 10 мільйонів доларів у біткоїнах через біржу віртуальних валют із США до країни, на яку поширюються всеосяжні санкції США. Тим самим суд вперше застосував нещодавні рекомендації Управління з контролю за іноземними активами (OFAC) щодо зобов'язань з дотримання санкцій, заявивши, що віртуальна валюта підпадає під дію правил OFAC, а «постачальники фінансових послуг», на яких поширюються санкції США, включають біржі віртуальних валют.

Огляд конфіскації криптоактивів владою США

Влада США все частіше використовує конфіскацію активів як інструмент примусових заходів, пов'язаних з криптовалютами, і за останні роки вилучила криптоактиви на суму в кілька мільярдів доларів. Наприклад, з 2015 року Відділ кримінальних розслідувань Податкової служби США (IRS-

СІ) вилучив криптовалюту на суму понад 3,5 мільярда доларів , а станом на грудень 2021 року Служба маршалів США утримувала криптовалюту на суму 919 мільйонів доларів.

У квітні 2022 року федеральні прокурори, які працювали спільно з місцевими правоохоронними органами Флориди, домоглися конфіскації криптовалюти на суму 34 мільйони доларів, пов'язаної з незаконною діяльністю на даркнет-майданчиках. Розслідування цієї справи спільно проводили Податкове управління США (IRS-CI), Міністерство внутрішньої безпеки (DHS), ФБР, Служба поштової інспекції США (USPIS) і Управління по боротьбі з наркотиками США (DEA).

Очікується, що американські прокурори будуть вживати все більш агресивних заходів щодо цивільно-правової конфіскації криптоактивів. У таких випадках уряд може миттєво переказати необхідні кошти, тоді як перекази фіатних грошей або особистого майна можуть зайняти набагато більше часу, що робить конфіскацію криптовалют привабливим механізмом для влади.

Щоб конфіскувати криптоактиви, влада США зазвичай спочатку відстежує криптоактиви і транзакції, використовуючи загальнодоступну інформацію про блокчейн і аналітичні інструменти, щоб отримати необхідну інформацію, таку як дати і суми транзакцій, а також публічні адреси відправника і одержувача. При необхідності агенти можуть потім направляти повістки фінансовим установам, біржам віртуальних валют або іншим стороннім посередникам для отримання відповідних даних.

Цей підхід отримав підтримку в 2020 році, коли Апеляційний суд США п'ятого округу постановив у справі *«Сполучені Штати проти Гратковскі»*, що федеральним агентам не потрібно було попередньо отримувати ордер, заснований на ймовірній причині, для запиту записів біткойнів. У справі *Гратковскі* федеральні агенти використовували криміналістичне програмне забезпечення для вилучення підозрілих адрес з блокчейну біткойнів, а потім запросили повістку у біржі віртуальної валюти, щоб відстежити клієнтів, які здійснювали платежі біткойнами на ці підозрілі адреси.

Суд постановив, що «людина, як правило, не має законних підстав очікувати конфіденційності інформації, яку вона добровільно передає третім особам», розглядаючи записи про біткойни, що зберігаються на біржі, так само, як і фінансові записи клієнтів, що зберігаються в банках, оскільки банківські записи не підпадають під захист Четвертої поправки. Суд також постановив, що Гратовський не мав права на конфіденційність своєї інформації в блокчейні біткойна, оскільки ця інформація доступна кожному користувачеві біткойна, що дозволяє визначити особу власника адреси біткойна, аналізуючи блокчейн.

Маючи ці дані, влада може встановити зв'язок активу зі злочинною діяльністю і його місцезнаходження — інформацію, необхідну для отримання ордера на обшук, що дозволяє вилучення активу. Згодом влада може вилучити криптоактив, використовуючи такий ордер або іншим способом, який іншим чином відповідає зобов'язанням уряду відповідно до Четвертої поправки (обшуки та вилучення), наприклад, за згодою власника. Після цього потрібна процедура конфіскації, щоб право власності на вилучені активи могло бути безповоротно передано уряду. Криптоактиви можуть бути конфісковані в адміністративному, цивільному або кримінальному порядку, як описано нижче.

Влада США все активніше співпрацює з компаніями, що займаються аналітикою криптоактивів і блокчейнів, використовуючи передові технології для виявлення незаконної діяльності та ідентифікації пов'язаних з нею осіб, а також злочинних доходів та інших конфіскованих активів. З 2017 року федеральні агентства, включаючи Управління по боротьбі з наркотиками (DEA), Міністерство внутрішньої безпеки (DHS), Податкове управління США (IRS), ФБР і Комісію з торгівлі товарними ф'ючерсами (CFTC), витратили мільйони доларів на сторонні інструменти відстеження криптоактивів і аналітики блокчейнів.

Ці технології вже знайшли широке застосування. Наприклад, у листопаді 2020 року, використовуючи криміналістику блокчейну, Міністерство юстиції та Податкове управління США (IRS) виявили і повернули в рамках цивільного позову про конфіскацію незаконні біткоіни на суму 1 мільярд доларів, вкрадені з Silk Road більше семи років тому.

Зовсім недавно, в лютому 2022 року, Окружний суд США по округу Колумбія постановив, що використання урядом надійного програмного забезпечення для аналізу блокчейну, яке відстежило потік вкраденої цифрової валюти до об'єктів розслідування, підтверджує наявність ймовірної підстави для ордера на обшук. Суд також підкреслив, що таке програмне забезпечення стає звичайною справою для правоохоронних органів, які відстежують фінансові злочини, зазначивши, що подібний аналіз продемонстрував «безпрецедентний рівень успіху» в порівнянні з інформаторами-людьми, чому сприяла «відсутність у програмного забезпечення стимулів або можливостей брехати».

Це рішення відповідає рекомендаціям Департаменту фінансових послуг штату Нью-Йорк від квітня 2022 року, в яких йдеться про те, що криптовалютні компанії повинні використовувати інструменти аналітики блокчейну для зниження та управління фінансовими ризиками, а також для дотримання вимог щодо боротьби з відмиванням грошей і санкцій.

Влада США також працює над розширенням співпраці з іноземними органами влади для виявлення та відстеження криптоактивів, які можуть бути конфісковані. Наприклад, 5 квітня 2022 року Міністерство юстиції США оголосило про арешт ринку Hydra, найбільшого і найстарішого в світі даркнет-ринку. Сервери Hydra і криптовалютні гаманці, що містять біткоїни на суму 25 мільйонів доларів, були заарештовані в Німеччині Федеральною кримінальною поліцією Німеччини (Bundeskriminalamt) у співпраці з декількома американськими відомствами, включаючи Управління по боротьбі з наркотиками (DEA), Міністерство внутрішньої безпеки (DHS), Службу інформаційної безпеки США (USPIS), ФБР, Податкове управління США (IRS), Управління з міжнародних справ Міністерства юстиції США, Прокуратуру США по округу Колумбія і Національну комісію з розслідування злочинів (NCET).

Адміністративна конфіскація

Багато федеральних правоохоронних органів уповноважені конфісковувати криптоактиви, вартість яких на момент конфіскації не перевищує 500 000 доларів США, в порядку адміністративної конфіскації без судового схвалення. Відповідне відомство конфіскує актив, повідомляє потенційних заявників і обробляє будь-які претензії на активи. Будь-які своєчасно подані та юридично обґрунтовані претензії передаються до прокуратури США, яка потім повинна порушити цивільний позов про конфіскацію у федеральному суді. За відсутності таких претензій відомство може завершити конфіскацію без судового втручання. Активи, на які є своєчасні та юридично обґрунтовані претензії, або вартість яких перевищує 500 000 доларів США, повинні бути конфісковані в порядку цивільного або кримінального судочинства.

У минулому Управління по боротьбі з наркотиками (DEA), Міністерство внутрішньої безпеки (DHS) і Служба державної служби США (USPIS) успішно вилучали і отримували законне право власності на криптовалюту за допомогою адміністративної конфіскації.

Кримінальна конфіскація

Кримінальні судові позови про конфіскацію майна є позовами *in personam* (проти особи) проти відповідача, за якими може бути конфісковано лише майно, в якому відповідач має справжній інтерес. Кримінальне провадження щодо конфіскації починається з додавання заяви про конфіскацію до обвинувального акту і вимагає, щоб відповідач був визнаний винним у злочині, що допускає конфіскацію майна. Уряд повинен встановити за допомогою більш вагомих доказів необхідний зв'язок між злочином, за який винесено обвинувальний вирок, і активом. Такі злочини, як відмивання грошей і різні види шахрайства та підробки, допускають кримінальну

конфіскацію. Далі слідує окреме додаткове провадження для визначення будь-яких майнових прав третіх осіб на майно, яке уряд прагне конфіскувати.

У листопаді 2021 року, в рамках справи про шахрайство з криптовалютою, яка вважається найбільшим в історії кримінальним злочином, окружний суд задовольнив клопотання Міністерства юстиції США про ліквідацію криптовалюти на суму 57 мільйонів доларів, конфіскованої у Гленна Акаро, провідного північноамериканського промोутера криптовалюти Bitconnect. Акаро визнав себе винним в участі у змові, в результаті якої інвестори були обмануті на суму понад 2 мільярди доларів. В обвинувальному документі Міністерство юстиції США вимагало конфіскації відповідно до §982(a)(2)(A) 18 USC і §2461(c) 28 USC всіх коштів, отриманих шахрайським шляхом і знаходяться у володінні Акаро. Більша частина цих коштів була в криптовалютах, включаючи біткойн, ефіріум, лайткойн, деш і ряд інших.

Цивільна судова конфіскація

Цивільні позови про конфіскацію майна в судовому порядку є речовими позовами, що порушуються стосовно майна, отриманого в результаті вчинення злочину або використаного для нього, а не стосовно особи, яка вчинила злочин. На відміну від кримінальної конфіскації, тут не потрібно обвинувального вироку. Держава все одно повинна довести, що майно було пов'язане зі злочинною діяльністю, надавши більш вагомі докази.

Таке провадження дозволяє суду зібрати всіх, хто має право на майно, і вирішити всі претензії щодо нього в рамках одного провадження.

Ця процедура не тільки вимагає меншого тягаря доказування, але й дозволяє уряду отримати доступ до більшої кількості майна, ніж при кримінальній конфіскації. Сюди входить майно злочинців, які перебувають за межами США, таких як терористи і втікачі. Вона також дозволяє повернути активи, що належали померлим обвинуваченим, або у випадках, коли неможливо встановити особу обвинуваченого, оскільки позов спрямований проти самого активу.

Вимога уряду про повідомлення про конфіскацію майна *in rem* може бути виконана, якщо уряд спробує надати фактичне повідомлення. Наприклад, у справі *«Сполучені Штати проти двадцяти чотирьох криптовалютних рахунків»* було постановлено, що уряд надав достатнє повідомлення громадськості та потенційним заявникам про свою конфіскацію майна *in rem* щодо криптовалютних рахунків, які, ймовірно, використовувалися у зв'язку з веб-сайтом з дитячою порнографією. Уряд надіслав повідомлення безпосередньо рекомендованим листом або електронною поштою потенційним заявникам, яких можна було ідентифікувати за інформацією про валютний обмін; надіслало повідомлення повторно, коли електронні листи або рекомендовані листи були повернуті як недоставлені; та розмістило публічне

повідомлення на офіційному веб-сайті уряду, присвяченому конфіскації, протягом 30 днів поспіль.

Податкове управління США (IRS) і Міністерство внутрішньої безпеки (DHS) звернулися за допомогою до південнокорейських правоохоронних органів для арешту серверів і пов'язаних з ними матеріалів, розташованих у Південній Кореї. Аналіз вилучених матеріалів виявив транзакції в біткоїнах, що дозволило правоохоронним органам отримати ордер і заарештувати всі 24 пов'язані з ними криптовалютні рахунки. Суд задовольнив клопотання уряду про винесення заочного рішення про конфіскацію всіх 24 рахунків.

Правовий механізм у Великій Британії, що застосовується до криптоактивів

У Великій Британії регулювання криптоактивів також стало об'єктом уваги регулюючих органів і правоохоронних органів. Під пильною увагою FCA компанії, пов'язані з криптовалютами, тепер стикаються з новою вимогою реєстрації у Великій Британії, а компанії, що займаються криптоактивами, повинні дотримуватися правил боротьби з відмиванням грошей (AML) і підпадають під правозастосовчі повноваження FCA. Тільки в період з 10 січня 2020 року по 20 жовтня 2020 року FCA розпочало 39 розслідувань щодо підприємств, що займаються криптоактивами. У березні 2022 року FCA оголосило, що в період з вересня 2021 року по березень 2022 року воно розпочало 300 розслідувань щодо неавторизованих операторів криптоактивів. Підтримуючи зобов'язання FCA, Управління по боротьбі з великим шахрайством Великобританії (SFO) оголосило в своєму бізнес-плані на 2021/22 рік, що «зростання криптовалюти» буде одним з ключових напрямків його діяльності.

У березні 2022 року британські регулятори опублікували спільну заяву, в якій було заявлено, що фінансові санкції не роблять різниці між криптоактивами та іншими видами активів. У заяві чітко зазначено, що використання криптоактивів для обходу економічних санкцій є кримінальним злочином відповідно до Положення про боротьбу з відмиванням грошей 2017 року та положень Закону про санкції та боротьбу з відмиванням грошей 2018 року. Управління з фінансового регулювання та нагляду (FCA) підтвердило, що надіслало всім зареєстрованим компаніям, які працюють з криптоактивами, та компаніям, що мають тимчасову реєстрацію, письмові роз'яснення щодо застосування санкцій до різних юридичних та фізичних осіб.

Зовсім недавно, в травні 2022 року, у своїй промові королева представила новий законопроект про економічні злочини, який надасть владі Великобританії більше інструментів для припинення незаконного фінансування, включаючи право конфіскувати криптоактиви. Терміни реалізації законопроекту поки не оголошені.

Кримінальна конфіскація

У розпорядженні правоохоронних органів Великої Британії є ряд інструментів для боротьби зі злочинами, пов'язаними з криптоактивами. До них відносяться розпорядження про арешт, вилучення, конфіскацію активів, а також розпорядження про збір інформації про потенційних правопорушників.

Правоохоронні органи можуть домогтися видачі заборонного судового наказу відповідно до розділу 41 Закону про доходи від злочинної діяльності 2002 року (РОСА), що забороняє особі розпоряджатися будь-яким «реалізованим майном», що знаходиться в її розпорядженні, при дотриманні певних умов. Це включає, наприклад, випадки, коли в Англії та Уельсі розпочато кримінальне розслідування або судовий розгляд щодо злочину, і є розумні підстави підозрювати, що ймовірний злочинець отримав вигоду від своїх злочинних дій.

Заборонювальний судовий наказ заморожує активи, де б вони не знаходилися, і запобігає їх переміщенню або розтраті. З огляду на характер постанови, вона зазвичай видається без повідомлення відповідача. Невиконання заборонювального судового наказу є неповагою до суду і в крайніх випадках може бути розцінено як перешкоджання здійсненню правосуддя.

На знак гнучкості суди визнали криптовалюту такою, що відповідає визначенню «реалізованого майна» для цілей РОСА. У недавній справі *Лавінії Дебори Осборн проти (1) Невідомих осіб (2) Ozone Networks Inc., що торгує під торговою маркою Opensea* [2022], Високий суд визнав NFT законною власністю, щодо якої може бути винесено судову заборону на заморожування, тим самим поширивши на NFT попереднє визначення судами криптовалют як майнових активів. NFT в даному випадку представляли собою два унікальних цифрових твори мистецтва, викрадених з цифрового гаманця позивача в січні 2022 року і відстежених до двох гаманців. У березні 2022 року був виданий терміновий наказ про заморожування, який заморозив активи до закінчення розгляду. Ця знакова справа підтвердила, що NFT слід розглядати як самостійні активи, окремі від базових частин, які вони представляють.

Англійські суди були готові видавати не тільки постанови про заборону і заморожування щодо криптоактивів, але і постанови про конфіскацію при дотриманні певних умов, а саме:

- обвинувачений засуджений за злочин в ході розгляду в Королівському суді або переданий до Королівського суду для винесення вироку та/або конфіскації, і
- прокурор просить винести постанову про конфіскацію або суд вважає це доцільним.

При винесенні постанови про конфіскацію суд повинен вирішити, чи веде обвинувачений злочинний спосіб життя і чи отримав він вигоду від загальної або конкретної злочинної поведінки.

У справі *R v Teresko* [2018] обвинувачений був визнаний винним у злочинах, пов'язаних з наркотиками та відмиванням грошей. В рамках супутнього розгляду справи про накладення арешту поліції було дозволено накласти арешт на криптоактиви обвинуваченого і конвертувати вилучені біткоїни в фунти стерлінгів. Згодом суд виніс постанову про конфіскацію біткоїнів обвинуваченого вартістю 975 000 фунтів стерлінгів.

Аналогічним чином, у справі «*P проти Веста*» [2019] обвинувачений був визнаний винним у зломі баз даних компанії, продажу даних в даркнеті і конвертації коштів в криптовалюту. Йому було наказано виплатити конфісковане майно, включаючи криптовалюту на суму 922 978 фунтів стерлінгів.

У сукупності ці приклади свідчать про те, що англійські суди готові використовувати традиційні інструменти в нових контекстах для сприяння кримінальному правосуддю.

Однак при примусовому виконанні можуть виникнути труднощі. Наприклад, успішний арешт криптоактивів зазвичай залежить від отримання закритого ключа власника. Прокурори, ймовірно, досягнуть більшого успіху, якщо закритий ключ зберігається в банку або криптобіржі від імені власника. Однак, якщо ключ знаходиться у окремого власника, прокурору, можливо, доведеться покладатися на співпрацю з боку відповідача або подальший судовий розгляд.

В Ірландії так звана «Справа про вудку» продемонструвала складнощі, які можуть виникнути при вилученні криптоактивів без закритого ключа. Обвинувачений сховав ключ від своїх криптоактивів вартістю близько 45 мільйонів фунтів стерлінгів у рибальському ящику, який був викинутий його орендодавцем, поки він перебував під вартою в поліції. Хоча цифрові гаманці були вилучені ірландською державою, без захищеного ключа отримати доступ до активів неможливо.

Ще однією ключовою проблемою є питання анонімності. Криптоактиви привабливі для незаконної діяльності, оскільки їх можна зберігати і передавати анонімно. Якщо немає доказів, що відповідач займається торгівлею або приховуванням незаконних криптоактивів, суду може бути складно винести постанову. У справі *Тереско* ключ від біткойн-гаманця відповідача був знайдений під час обшуку його будинку, а в справі *Веста* відповідач був заарештований, коли користувався комп'ютером, що дозволило поліції отримати доступ до його віртуального гаманця і надати докази Королівській прокурорській службі.

Вилучити можна не тільки криптовалюту. 13 лютого 2022 року для вилучення NFT в рамках розслідування справи про шахрайство з ПДВ на суму 1,4 мільйона фунтів стерлінгів, в якій брало участь близько 250 імовірно фіктивних компаній. HMRC стала першою британською агенцією, яка вилучила NFT. Заступник директора HMRC з економічних злочинів Нік Шарп заявив, що ця справа про конфіскацію має розвіяти думку про те, що криптоактиви служать «для приховування грошей від HMRC».

Цивільні заходи щодо стягнення боргу за активи

Крім кримінальних постанов правоохоронні органи Великобританії також мають право стягувати активи в цивільних судах, керуючись принципом цивільного стягнення (*тобто* балансом ймовірностей) відповідно до РОСА. Прокурор може клопотати про винесення постанови про стягнення в цивільному порядку, яка передбачає, що конкретне майно підлягає стягненню на тій підставі, що воно є доходом від протиправних дій. По суті, це постанова про конфіскацію без винесення обвинувального вироку.

Справа DPP проти Брієдіса і Рескайса [2021] є яскравим прикладом цієї процедури в дії. У цій справі Генеральний прокурор клопотав про видачу постанови про заморожування активів відповідно до статті 245А РОСА (повноваження щодо цивільного стягнення) стосовно двох відповідачів, щодо готівки в різних валютах, коштів на банківських рахунках, особистих речей та криптовалюти. Суд дійшов висновку, що криптовалюти підпадають під широке визначення «іншого нематеріального майна» відповідно до статті 316(4) РОСА.

У цій справі згадувалася аргументація справи «*АА проти невідомих осіб*» [2019], якій позивач заплатив хакеру викуп у біткоїнах в обмін на програмне забезпечення для дешифрування, а після відновлення зашифрованих файлів вжив заходів для повернення викупу. З огляду на те, що суд у даному випадку був готовий визнати криптовалюту майном відповідно до положень Закону про захист прав споживачів (РОСА), що стосуються постанов про заморожування майна, цілком ймовірно, що щодо неї також міг бути виданий наказ про стягнення в цивільному порядку.

Більш того, якщо прокурор отримає постанову про стягнення в порядку цивільного судочинства, теоретично він може також отримати постанову про незрозуміле походження багатства (UWO) щодо криптоактивів. Однак навряд чи це буде кращим інструментом, враховуючи, що криптоактиви складніше ідентифікувати, ніж матеріальні активи. Для заяви про видачу постанови про незрозуміле походження потрібно описати майно та передбачуваного власника, що може бути складно в справах, пов'язаних з криптоактивами. [6]

3. Регулювання ринку віртуальних активів в Європейському Союзу

Відтак важливо забезпечити відповідність законодавчих актів в галузі фінансових послуг вимогам цифрової епохи та сприяти побудові економіки майбутнього, орієнтованої на людей, у тому числі шляхом впровадження інноваційних технологій. Європейський Союз зацікавлений у розробці та сприянні впровадженню перетворювальних технологій у фінансовому секторі, включаючи впровадження технології розподіленого реєстру (DLT). Очікується, що багато сфер застосування технології розподіленого реєстру, включаючи технологію блокчейну, які ще не повністю вивчені, продовжать приводити до появи нових видів ділової активності та бізнес-моделей, які, поряд з розвитком сектора криптоактивів, сприятимуть економічному зростанню та створенню нових можливостей працевлаштування для громадян Союзу.

Криптоактиви є одним з основних застосувань технології розподіленого реєстру. Криптоактиви являють собою цифрові представлення вартості або прав, які можуть принести значну вигоду учасникам ринку, включаючи роздрібних власників криптоактивів. Представлення вартості включають зовнішню, а не внутрішню вартість, що приписується криптоактиву зацікавленими сторонами або учасниками ринку, що означає, що вартість є суб'єктивною і базується виключно на інтересах покупця криптоактиву. Оптимізуючи процеси залучення капіталу та посилюючи конкуренцію, пропозиція криптоактивів може відкрити інноваційний та інклюзивний спосіб фінансування, зокрема для малих та середніх підприємств (МСП). При використанні в якості платіжного засобу криптоактиви можуть надавати можливості для дешевших, швидких і ефективних платежів, зокрема, на транскордонній основі, обмежуючи кількість посередників.

Незаконні грошові потоки, що циркулюють за допомогою грошових переказів, можуть завдати шкоди цілісності, стабільності та репутації фінансового сектору і становити загрозу внутрішньому ринку Союзу, а також міжнародному розвитку. Відмивання грошей, фінансування тероризму та організована злочинність залишаються серйозними проблемами, що вимагають вирішення на рівні Союзу. Надійність, цілісність і стабільність системи грошових переказів, а також довіра до всієї фінансової системи можуть бути серйозно підірвані спробами злочинців та їх спільників *приховати походження злочинних доходів або переказати кошти для злочинної діяльності чи терористичних цілей*.

Директивою 2009/110/ЕС Європейського парламенту та Ради від 16 вересня 2009 р. про створення, ведення та пруденційний нагляд за діяльністю організацій, що займаються *електронними грошима*, яка вносить поправки до

Директив 2005/60/ЕС та 2006/48/ЕС і скасовує Директиву 2000/46/ЕС надано визначення поняттю *«електронні гроші»*, що означають електронно, в тому числі магнітно, збережену грошову вартість, представлену вимогою до емітента, яка видається після отримання коштів для цілей здійснення платіжних операцій, як визначено в пункті 5 статті 4 Директиви 2007/64/ЕС, і яка приймається фізичною або юридичною особою, що не є емітентом електронних грошей.[7]

В Регламенті (ЄС) 2023/1114 Європейського парламенту та Ради від 31 травня 2023 року про ринки криптоактивів, що вносить зміни до Регламентів (ЄС) № 1093/2010 та (ЄС) № 1095/2010, а також Директиви 2013/36/ЄС та (ЄС) 2019/1937 сформульовано наступні визначення:

«криптоактив» означає цифрове представлення вартості або права, яке може передаватися та зберігатися в електронному вигляді з використанням технології розподіленого реєстру або аналогічної технології;

«токен, прив'язаний до активу» означає тип криптоактиву, який не є токеном електронних грошей і який передбачає підтримку стабільної вартості шляхом посилання на іншу вартість або право, або їх комбінацію, включаючи одну або кілька офіційних валют;

«електронний грошовий токен» або *«токен електронних грошей»* означає тип криптоактиву, який передбачає підтримку стабільної вартості шляхом посилання на вартість однієї офіційної валюти;

«утилітарний токен» означає тип криптоактиву, призначений виключно для надання доступу до товару або послуги, що надаються його емітентом;

«емітент» означає фізичну або юридичну особу чи інше підприємство, яке випускає криптоактиви;

«оферент» означає фізичну або юридичну особу, або будь-яке інше підприємство чи емітента, який пропонує криптоактиви громадськості; *«експлуатація платформи для торгівлі криптоактивами»* означає управління однією або декількома багатосторонніми системами, які об'єднують або сприяють об'єднанню численних інтересів третіх осіб для купівлі та продажу криптоактивів у системі та відповідно до її правил, таким чином, що в результаті укладається договір, або шляхом обміну криптоактивів на кошти, або шляхом обміну криптоактивів на інші криптоактиви;

«обмін криптоактивів на грошові кошти» — укладення договорів купівлі-продажу криптоактивів з клієнтами за грошові кошти з використанням власного капіталу;

«обмін криптоактивів на інші криптоактиви» означає укладення договорів купівлі-продажу криптоактивів з клієнтами за інші криптоактиви з використанням власного капіталу;

«виконання замовлень на криптоактиви від імені клієнтів» означає укладення угод від імені клієнтів на купівлю або продаж одного або декількох криптоактивів або підписку від імені клієнтів на один або декілька криптоактивів і включає укладення договорів на продаж криптоактивів у момент їх пропозиції публіці або допуску до торгів;

«розміщення криптоактивів» означає маркетинг криптоактивів покупцям від імені або за рахунок offerenta або сторони, пов'язаної з offerentом;

«прийом і передача замовлень на криптоактиви від імені клієнтів» означає прийом від імені замовлення на купівлю або продаж одного або декількох криптоактивів або на підписку на один або декілька криптоактивів і передачу цього замовлення третій особі для виконання;

«надання консультацій щодо криптоактивів» означає пропозицію, надання або згоду надати клієнту персоналізовані рекомендації, як на запит клієнта, так і з ініціативи постачальника послуг криптоактивів, що надає консультацію, щодо однієї або декількох транзакцій, пов'язаних з криптоактивами, або використання послуг криптоактивів;

«забезпечення управління портфелем криптоактивів» означає управління портфелями відповідно до доручень, наданих клієнтами, на дискреційній основі для кожного клієнта, якщо такі портфелі включають один або декілька криптоактивів;

«надання послуг з переказу криптоактивів від імені клієнтів» означає надання послуг з переказу від імені фізичної або юридичної особи криптоактивів з однієї адреси або рахунку розподіленого реєстру на іншу.

Порівняно з переказами коштів, перекази криптоактивів можуть здійснюватися через кілька країн або територій у більшому масштабі та з більшою швидкістю завдяки їхньому глобальному охопленню та технологічним характеристикам. Окрім псевдоанонімності криптоактивів, ці характеристики переказів криптоактивів надають злочинцям можливість здійснювати великі незаконні перекази з високою швидкістю, обходячи вимоги щодо простежуваності та уникаючи виявлення, структуруючи велику транзакцію на менші суми, використовуючи кілька, на перший погляд, не пов'язаних між собою адрес DLT, включаючи одноразові адреси DLT, та застосовуючи автоматизовані процеси. Більшість криптоактивів також є дуже волатильними, і їхня вартість може значно коливатися протягом дуже короткого періоду часу, що робить розрахунок пов'язаних транзакцій більш

невизначеним. З метою врахування цих специфічних характеристик, перекази криптоактивів повинні підлягати тим самим вимогам, незалежно від їхньої суми та національного чи транскордонного характеру.

З метою надання органам третіх країн, відповідальним за боротьбу з відмиванням грошей або фінансуванням тероризму, можливості відстежити джерело коштів або криптоактивів, що використовуються для цих цілей, перекази коштів або криптоактивів, що здійснюються з Союзу за межі Союзу, повинні супроводжуватися повною інформацією про відправника та одержувача коштів, що стосується переказів коштів, та про ініціатора та одержувача криптоактивів, що стосується переказів криптоактивів. Ця повна інформація про відправника та одержувача коштів повинна включати ідентифікатор юридичної особи (IEJ), або будь-який інший еквівалентний офіційний ідентифікатор, якщо такий ідентифікатор надається відправником своєму постачальнику платіжних послуг, оскільки це дозволило б краще ідентифікувати сторони, що беруть участь у переказі коштів, і могло б бути легко включено до існуючих форматів платіжних повідомлень, таких як формат, розроблений Міжнародною організацією зі стандартизації для електронного обміну даними між фінансовими установами. Доступ органів третіх країн, відповідальних за боротьбу з відмиванням грошей або фінансуванням тероризму, до повної інформації про замовника та одержувача коштів або про ініціатора та одержувача криптоактивів, залежно від випадку, повинен бути дозволений лише з метою запобігання, виявлення та розслідування відмивання грошей та фінансування тероризму.

Постачальники послуг з криптоактивів, як і всі суб'єкти, що підлягають регулюванню, повинні оцінювати та контролювати ризики, пов'язані з їхніми клієнтами, продуктами та каналами збуту. Постачальники послуг з криптоактивів також повинні оцінювати ризик, пов'язаний з їхніми операціями, зокрема коли вони здійснюють перекази на або з самостійно розміщених адрес. У разі якщо постачальник послуг з криптоактивів знає або виявляє, що інформація про ініціатора або одержувача криптоактивів, які використовують самостійно розміщену адресу, є недостовірною, або коли він стикається з незвичайними або підозрілими схемами транзакцій або ситуаціями, що представляють підвищений ризик відмивання грошей та фінансування тероризму, пов'язаними з переказами, що включають самостійно розміщені адреси, зазначений постачальник послуг з криптоактивів повинен, у разі необхідності, вживати заходів посиленого нагляду для належного управління та зменшення таких ризиків. Постачальник послуг з криптоактивів повинен враховувати ці обставини при оцінці того, чи є переказ криптоактивів або будь-яка пов'язана з ним транзакція незвичайною і чи слід її повідомляти до фінансової розвідки (CRF) відповідно до Директиви (ЄС) 2015/849.

Оскільки в кримінальних розслідуваннях іноді можливо визначити необхідну інформацію або ідентифікувати осіб, причетних до транзакції, лише

через кілька місяців або навіть років після первинного переказу коштів або криптоактивів, а також з метою забезпечення доступу до важливих доказів у рамках розслідувань, слід вимагати від постачальників платіжних послуг або постачальників послуг з криптоактивів зберігати інформацію про відправника та одержувача коштів або про ініціатора та одержувача криптоактивів протягом певного періоду з метою запобігання та виявлення відмивання грошей та фінансування тероризму, а також проведення розслідувань у цій сфері. Цей період повинен бути обмежений п'ятьма роками, після чого всі персональні дані повинні бути видалені, якщо національне законодавство не передбачає іншого. Якщо це необхідно для запобігання або виявлення відмивання грошей або фінансування тероризму або для розслідування таких випадків, і після проведення оцінки необхідності та пропорційності такого заходу, держави-члени повинні мати можливість дозволити або вимагати збереження інформації протягом додаткового періоду, що не перевищує п'ять років, без шкоди для національного кримінального права щодо доказів, що застосовується до кримінальних розслідувань та судових проваджень, що тривають, та з повним дотриманням Директиви (ЄС) 2016/680 Європейського Парламенту та Ради.

Постачальник послуг з криптоактивів ініціатора переказу коштів забезпечує, щоб перекази криптоактивів супроводжувалися такою інформацією про ініціатора переказу коштів:

- ім'я ініціатора;
- адреса розподіленого реєстру ініціатора, у випадках, коли переказ криптоактивів реєструється в мережі, що використовує DLT або подібну технологію, та номер рахунку криптоактивів ініціатора, у випадках, коли такий рахунок існує і використовується для обробки транзакції;
- номер рахунку криптоактивів ініціатора, у випадках, коли переказ криптоактивів не реєструється в мережі, що використовує DLT або подібну технологію;
- адреса, включаючи назву країни, номер офіційного документа, що посвідчує особу, та ідентифікаційний номер клієнта ініціатора, або дата та місце його народження; та
- якщо це надається ініціатором своєму постачальнику послуг з криптоактивів та за умови наявності необхідного поля у відповідному форматі повідомлення, поточний ІЕІ або, за його відсутності, будь-який інший доступний еквівалентний офіційний ідентифікатор ініціатора.

Постачальник послуг з криптоактивів ініціатора забезпечує, щоб перекази криптоактивів супроводжувалися такою інформацією про одержувача криптоактивів:

- ім'я одержувача криптоактивів;

- адреса розподіленого реєстру одержувача криптоактивів, у випадках, коли переказ криптоактивів реєструється в мережі, що використовує DLT або подібну технологію, та номер рахунку криптоактивів одержувача криптоактивів, у випадках, коли такий рахунок існує і використовується для обробки транзакції;
- номер рахунку криптоактивів одержувача криптоактивів, у випадках, коли передача криптоактивів не реєструється в мережі, що використовує DLT або подібну технологію; та якщо він надається ініціатором своєму постачальнику послуг з криптоактивів та за умови наявності необхідного поля у відповідному форматі повідомлення, поточний ІЕІ або, за його відсутності, будь-який інший доступний офіційний ідентифікатор одержувача криптоактивів.

У разі переказу криптоактивів на самостійно розміщену адресу постачальник послуг з криптоактивів ініціатора отримує та зберігає інформацію і забезпечує можливість індивідуальної ідентифікації переказу криптоактивів. Без шкоди для конкретних заходів щодо зменшення ризиків, вжитих відповідно до статті 19 *ter* Директиви (ЄС) 2015/849, у разі переказу суми, що перевищує 1 000 євро, на самостійно розміщену адресу, постачальник послуг з криптоактивів ініціатора вживає відповідних заходів для визначення, чи належить ця адреса ініціатору або чи контролюється ним.

Перед переказом криптоактивів постачальник послуг з криптоактивів ініціатора перевіряє правильність інформації на основі документів, даних або інформації, отриманих від надійного та незалежного джерела. [9]

У листопаді 2025 року дев'ять осіб, підозрюваних у відмиванні грошей, були заарештовані в ході синхронної операції, проведеної одночасно в трьох країнах. Підозрювані створили мережу для відмивання криптовалютних грошей, яка обманним шляхом викрала понад 600 мільйонів євро. Євроюст, центр судового співробітництва ЄС, забезпечив спільну роботу властей Франції, Бельгії, Кіпру, Німеччини та Іспанії для припинення діяльності цієї мережі.

Учасники мережі створили десятки фальшивих платформ для інвестування в криптовалюту, які виглядали як справжні веб-сайти і обіцяли високу прибутковість. Вони вербували своїх жертв, використовуючи різні методи, такі як реклама в соціальних мережах, холодні дзвінки, фейкові новинні статті та підроблені відгуки знаменитостей або успішних інвесторів.

Коли жертви переказували криптовалюту на платформи, їм так і не вдалося повернути свої гроші. Криптовалюти, зароблені різними шахрайськими схемами, потім відмивалися за допомогою технології блокчейн. Злочинцям вдалося відмити близько 600 мільйонів євро.

Розслідування діяльності мережі розпочалося після того, як влада отримала кілька скарг від жертв. Євроюст забезпечив оперативну та ефективну взаємодію влади, створивши спільну слідчу групу з представників французьких і бельгійських властей. Оскільки в розслідуванні мали брати участь і інші країни, Євроюст об'єднав прокурорів і слідчих суддів з Франції, Бельгії, Кіпру, Іспанії та Німеччини для планування ліквідації мережі. Запобіжні заходи щодо підозрюваних проводилися 27 і 29 жовтня і координувалися з офісу Євроюсту в Гаазі. Дев'ять підозрюваних були заарештовані в своїх будинках на Кіпрі, в Іспанії та Німеччині за підозрою в причетності до відмивання грошей, отриманих шахрайським шляхом. Одночасно з цим були проведені обшуки, в результаті яких було вилучено 800 000 євро на банківських рахунках, 415 000 євро в криптовалюти і 300 000 євро готівкою. [10]

5. Регулювання обігу віртуальних активів в Україні: стан та перспективи

На сьогодні в Україні відсутнє спеціалізоване законодавство, що регулює оборот віртуальних активів. Окремі норми містяться в законах про запобігання відмиванню коштів та фінансування тероризму, однак вони не створюють комплексної правової бази. Закон України "Про віртуальні активи" від 2023 року не набрав чинності, його редакція потребує деталізації, зокрема в частині оподаткування та контролю, а також щодо приведення у відповідність із згаданим вище Регламентом МіСА.

В Україні спостерігається стрімке зростання популярності віртуальних активів, таких як криптовалюти, токени та інші цифрові активи. Проте чинне законодавство не забезпечує належного правового регулювання їхнього обороту, що призводить до правової невизначеності для учасників ринку, інвесторів та державних органів. Відсутність чітких норм сприяє використанню віртуальних активів у незаконних операціях, зокрема приховуванні доходів, відмиванні грошей, фінансуванні тероризму та ухиленні від податків. Міжнародний досвід свідчить про необхідність адаптації законодавства до сучасних реалій. Такі держави, як держави – члени Європейського Союзу, Сполучені Штати Америки, Японія, уже впровадили регуляторні рамки для віртуальних активів, що сприяє їх інтеграції у світову економіку. Окремо необхідно зауважити про те, що існує нагальна потреба в імплементації у законодавство України положень Регламенту Євросоюзу щодо криптоактивів від 31 травня 2023 року (Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets) (MiCA). Прийняття відповідного національного законодавства дозволить Україні відповідати міжнародним стандартам, підвищити захист прав споживачів, інвесторів та користувачів, а також створити прозорі умови для операцій з віртуальними активами. Регулювання цієї сфери також

сприятиме запобіганню злочинам, пов'язаним з віртуальними активами, завдяки запровадженню механізмів контролю, звітності та оподаткування.

Постановою Верховної Ради України від 3 вересня 2025 року № 4588-ІХ «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні» прийнято за основу проект Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні (реєстр. № 10225-д). Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики доручено доопрацювати зазначений законопроект з урахуванням поправок і пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи, пропозицій, висловлених у висновку Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 24 квітня 2025 року відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України, та внести його на розгляд Верховної Ради України у другому читанні.[11]

Основна мета законопроекту: створити правову основу для регулювання обороту віртуальних активів в Україні, забезпечивши їх легальне використання, оподаткування та захист прав учасників ринку.

Завдання:

- Визначити правовий статус віртуальних активів та їх класифікацію. Встановити чіткі вимоги до постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, включаючи обов'язок реєстрації та подання звітності.

- Запровадити механізми оподаткування операцій з віртуальними активами, зокрема прибутку від їх продажу.

- Забезпечити захист прав споживачів та інвесторів через прозорість і безпеку операцій.

- Створити умови для розвитку ринку віртуальних активів, залучення інвестицій та інноваційних технологій.

- Запобігти використанню віртуальних активів у незаконній діяльності шляхом посилення контролю.

Законопроект "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні" спрямований на комплексне регулювання сфери віртуальних активів. Він вносить зміни до Податкового кодексу України, Закону України "Про віртуальні активи", пропонуючи викладення його в новій редакції Закону України "Про ринки віртуальних активів" та низки інших нормативних актів.

Ключові положення доопрацьованого законопроекту такі: визначення понять: уточнено терміни "віртуальні активи", "токен", "постачальники послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів", "емітент віртуальних активів" тощо; регулювання діяльності постачальників послуг: встановлено вимоги до авторизації або реєстрації (для окремих категорій суб'єктів) в регуляторі протягом 60 днів після початку діяльності, щорічного подання звітності та відповідальність за порушення (штрафи); оподаткування: введено податкові зобов'язання для операцій з віртуальними активами, зокрема оподаткування прибутку від їх продажу, з урахуванням витрат на придбання чи створення; захист прав: визначено механізми захисту клієнтів та інвесторів, включаючи регулювання реклами та запобігання шахрайству; штрафні санкції: за неподання звітності чи порушення інших вимог передбачено штрафи від 0,5 до 100 розмірів мінімальної заробітної плати.

Проект також гармонізує українське законодавство з міжнародними стандартами, зокрема, щодо боротьби з відмиванням коштів та легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом, у сфері віртуальних активів.

Змінами до Податкового кодексу України пропонуються такі нововведення щодо віртуальних активів (ВА) з 1 січня 2026 року:

1) в частині оподаткування податком на доходи фізичних осіб:

- запроваджується спеціальний режим оподаткування операцій з ВА (окремо від інших доходів та окремо від інвестиційного прибутку);

- оподатковується позитивний фінансовий результат (прибуток) від операцій з ВА за результатами року, тобто усі доходи від продажу ВА протягом року зменшуються на здійснені протягом року витрати на придбання ВА. Перелік дозволених для врахування витрат є обмеженим для мінімізації зловживань, але такий перелік може бути розширено Мінфіном за погодженням з Регулятором;

- збитки минулих періодів враховуються до повного погашення (за деякими винятками, наприклад, якщо авторизацію ВА було анульовано);

- податковий агент відсутній, платник самостійно декларує та сплачує податки;

- *не оподатковуються:*

а) доходи від операцій з обміну ВА на інші ВА;

б) дохід від продажу ВА в межах однієї мінімальної заробітної плати;

в) вартість віртуальних активів, отриманих внаслідок їх емісії (створення) або безоплатного отримання платником податку від їх емітентів або Oferentiv ta/abo otrimani platnikom podatkov vid ix emitentiv abo ofertentiv virtualnih aktiviv виключно в обмін на його персональні дані;

- перехідний період: для віртуальних активів, що були придбані до набрання чинності новим законом, передбачається, що у разі продажу таких віртуальних активів протягом 2026 року фізичні особи матимуть право обрати пільгову ставку 5% ПДФО.

В частині адміністрування: - постачальники послуг, пов'язаних з оборотом ВА, які надають послуги на користь резидентів України, зобов'язані стати на облік у контролюючих органах та подавати щорічний звіт про операції з ВА щодо фізичних та юридичних осіб, які є резидентами України. Нормативне регулювання такої звітності є першим кроком до поступового запровадження CARF та імплементації DAC8; за невиконання цих обов'язків передбачаються штрафні санкції для постачальників послуг, пов'язаних з оборотом ВА, які будуть застосовуватися у зменшених розмірах протягом перехідного періоду (у 2026 році – 10% від встановленого розміру штрафу, протягом 2027-2029 – 25% від встановленого розміру штрафу); в частині оподаткування прибутку юридичних осіб: - запроваджуються нові різниці для коригування фінансового результату (підхід до оподаткування операцій з ВА є аналогічним підходу, який застосовується в ПК щодо оподаткування операцій з цінними паперами); перелік витрат, що враховуються при здійсненні операцій з ВА, визначатиметься Мінфіном за поданням Регулятора.

Постачальники послуг, пов'язаних з оборотом ВА, не мають права перебувати на спрощеній системі оподаткування.

Закон України "Про ринки віртуальних активів" буде ключовим нормативним актом, спрямованим на створення правового поля для регулювання обігу віртуальних активів в Україні. Цей документ встановлюватиме правовий режим для віртуальних активів та діяльності з ними, визначає правила їх емісії, публічної пропозиції, торгівлі, а також діяльності постачальників послуг, пов'язаних із цими активами. Закон має на меті забезпечити правову визначеність, захист прав учасників ринку, сприяти розвитку інноваційних технологій та залученню інвестицій, одночасно гармонізуючи українське законодавство з європейськими стандартами, зокрема з *Регламентом ЄС про ринки криптоактивів (MiCA)*. Запропонована редакція Закону про ринки віртуальних активів передбачає врегулювання широкого спектру питань, пов'язаних із віртуальними активами, включаючи їх класифікацію, права власності, вимоги до емітентів і постачальників послуг, а також нагляд за ринком.

Документ складається з дев'яти розділів, кожен із яких присвячений окремим аспектам функціонування ринку віртуальних активів:

Розділ I: Загальні положення – визначає сферу застосування закону, ключові терміни та правові основи.

Розділ II: Правовий режим віртуальних активів – описує поняття віртуального активу, його види та права власності.

Розділ III: Віртуальні активи, які не є токенами з прив'язкою до активів та токенами електронних грошей – регулює публічну пропозицію таких активів, включаючи вимоги до білої книги та маркетингових повідомлень.

Розділ IV: Токени з прив'язкою до активів – встановлює правила емісії, торгівлі та резервування активів для таких tokenів.

Розділ V: Токени електронних грошей – регулює їх емісію, погашення та інвестування отриманих коштів.

Розділ VI: Постачальники послуг – визначає вимоги до авторизації та діяльності постачальників послуг, пов'язаних із віртуальними активами.

Розділ VII: Ринки віртуальних активів – встановлює правила для торговельних майданчиків і запобігання зловживанням.

Розділ VIII: Повноваження Регулятора – описує функції нагляду та заходи впливу, які застосовує Регулятор (Національний банк України або інший визначений орган).

Розділ IX: Прикінцеві та перехідні положення – регулює набуття законом чинності та перехідний період. Закон спрямований на створення прозорого та безпечного середовища для операцій із віртуальними активами, що включає захист інвесторів і споживачів, а також запобігання фінансовим злочинам, таким як відмивання грошей і маніпулювання ринком.

Основні концепції

1. Віртуальний актив. Віртуальний актив визначено як цифрову річ, створену за допомогою технології розподіленого реєстру (блокчейну), що може посвідчувати майнові права або зобов'язання емітента.

Закон поділяє віртуальні активи на три основні категорії:

Токен – у законопроекті фактично синонім поняття віртуального активу, що підкреслює його технічну природу. Це цифровий "жетон", створений на базі блокчейну чи аналогічної технології, який виступає одиницею обліку в системі обігу віртуальних активів. Токен може виконувати різні функції – бути платіжним засобом всередині платформи, надавати доступ до послуг, представляти інвестиційну цінність тощо, залежно від призначення, з яким його створено.

Проект поділяє віртуальні активи на три основні категорії:

- *Токени з прив'язкою до активів* – їхня вартість стабілізується шляхом прив'язки до активів, таких як валюта чи майно.
- *Токени електронних грошей* – прив'язані до однієї офіційної валюти для забезпечення стабільності.
- *Інші токени* – категорія, визначена Регулятором, що охоплює активи, які не належать до перших двох типів.

2. Право власності

Право власності на віртуальний актив набувається через емісію, правочин, закон або рішення суду і підтверджується володінням засобами 6 доступу, такими як криптографічні ключі. Закон передбачає презумпцію правомірності володіння, якщо судом не встановлено інше.

3. Публічна пропозиція та допуск до торгів

Публічна пропозиція віртуальних активів вимагає оформлення білої книги – документа з детальною інформацією про актив, емітента та ризики. Допуск до торгів на торговельних майданчиках також регулюється чіткими процедурами, включаючи авторизацію та розкриття інформації.

4. Біла книга та маркетингові повідомлення

Біла книга є обов'язковим документом для публічної пропозиції, який має бути правдивим, чітким і не вводити в оману. Маркетингові повідомлення повинні відповідати цій інформації, містити застереження про ризики та не поширюватися до оприлюднення білої книги.

5. Регулятор Національний банк України (НБУ) та/або інший визначений Кабінетом Міністрів орган виступають Регулятором ринку.

Вони здійснюють нагляд, авторизацію учасників ринку та застосовують заходи впливу за порушення.

6. Постачальники послуг

Постачальники послуг, пов'язаних із обігом віртуальних активів (зберігання, торгівля, переказ тощо), повинні пройти авторизацію, відповідати організаційним і фінансовим вимогам та забезпечувати захист клієнтів.

7. Захист прав і запобігання зловживанням

Проект Закону України "Про ринки віртуальних активів" має значну цінність у контексті його відповідності *Регламенту ЄС про ринки криптоактивів (MiCA)*, який є основним нормативним актом для регулювання криптоактивів у Європейському Союзі. Гармонізація з MiCA

є стратегічно важливою для України, оскільки це сприяє інтеграції в європейський фінансовий простір, підвищує довіру до українського ринку та полегшує доступ до міжнародних інвестицій.

Відмінності та адаптація

Хоча закон значною мірою відповідає MiCA, він адаптований до українських реалій. Наприклад, перехідний період і поступове введення штрафів враховують початковий етап розвитку ринку в Україні. Крім того, визнання токенів із "довіrenих країн" (членів ЄС, США, Японії тощо) протягом трьох років є унікальною нормою, яка сприяє інтеграції без негайного перевантаження місцевих учасників. Законопроектом передбачені зміни до інших законодавчих актів: Кодекс законів про працю України, Цивільний процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України, Кодекс України з процедур банкрутства, Закон України "Про Службу безпеки України", Закон України "Про Національний банк України", Закон України "Про банки і банківську діяльність", Закон України "Про рекламу", Закон України "Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень", Закон України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності", Закон України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності", Закон України "Про безоплатну правничу допомогу", Закон України "Про запобігання корупції", Закон України "Про виконавче провадження", Закон України "Про валюту і валютні операції", Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення", Закон України "Про фінансові послуги та фінансові компанії", Закон України "Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні", Закон України "Про платіжні послуги". Зазначені зміни мають на меті забезпечення комплексного підходу до запровадження системи регулювання віртуальних активів.[12]

Попри відсутність законодавчого врегулювання питань обігу віртуальних активів правоохоронні органи виявляють злочини, що вчиняються з використанням криптоактивів, та скеровують їх до суду.

НАБУ і САП направили до суду справу щодо надання співробітником Державної прикордонної служби України неправомірної вигоди у криптовалюті представнику правоохоронного органу. За даними слідства, службовець ДПСУ надав правоохоронцю через його посередника криптовалюту USDT в еквіваленті 355 тис. дол. США. За це хотів забезпечити невжиття заходів щодо викриття своєї протиправної

діяльності. Неправомірна вигода надійшла у повному обсязі на криптогаманець посередника, була переведена у готівку та передана правоохоронцю. Прикордонника обвинувачують за ч. 1 ст. 369 КК України, правоохоронця — за ч. 4 ст. 368 КК України. Щодо посередника суд затвердив угоду про визнання винуватості між ним та прокурором.[13]

16 квітня 2024 року НАБУ і САП скерували до суду справу за обвинуваченням чинного народного депутата України, члена комітету з питань антикорупційної політики у наданні неправомірної вигоди топпосадовцям у сфері відновлення. Дії народного обранця кваліфіковано за ч. 4 ст. 369 КК України. 21 листопада 2023 року НАБУ і САП спільно з Віцепрем'єр-міністром з відновлення України – Міністром розвитку громад, територій та інфраструктури України, а також головою Державного агентства відновлення та розвитку інфраструктури України реалізували масштабну операцію з викриття чинних народних депутатів України, посадовців та представників бізнесу на наданні неправомірної вигоди. Задokumentовано три епізоди злочинної діяльності.

Як встановило слідство, у серпні 2023 року народний депутат звернувся до топпосадовця Державного агентства відновлення з проханням сприяти виділенню коштів на ремонт підконтрольного йому об'єкта інфраструктури. За це пообіцяв неправомірну вигоду у криптовалюті Bitcoin в еквіваленті 50 тисяч дол. США, а згодом надав її частину у розмірі 0,39 біткоіна, що на той момент дорівнювало 10 тис. дол. США. Це перша в історії антикорупційних органів неправомірна вигода, яку вдалося задokumentувати у криптовалюті. 11 січня 2024 року розслідування стосовно нардепа завершили. Операція з викриття проходила у співпраці з керівництвом Міністерства та Держагентства під контролем детективів Національного бюро і прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. [14]

6. Декларування криптовалюти в Україні

За Роз'ясненнями НАЗК, у декларації відображаються відомості щодо криптовалюти, що належить суб'єкту декларування або члену його сім'ї на праві власності станом на останній день звітного періоду (п. 6 ч. 1 ст. 46 Закону).

Криптовалюти є різновидом віртуальних активів. Відповідно до визначення, що наводиться у стандартах Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей Financial Action Task Force (FATF),

віртуальним активом є цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або передавати і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей. Віртуальні активи не охоплюють цифрового вираження стандартних (фіатних) валют, цінних паперів та інших фінансових активів. Аналогічне визначення віртуального активу міститься у Законі України від 06.12.2019 № 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (набрав чинності 28.04.2020).

Криптовалюта як вид віртуальних активів є активом, що створюється, обліковується та відчужується, як правило, в розподіленому реєстрі та не посвідчує майнових та/або немайнових прав власника криптовалюти.

Під розподіленим реєстром можна розуміти електронну базу даних, що містить записи про виконані операції, і яка формується, зберігається та оновлюється на основі алгоритмів, що забезпечують узгодженість даних між усіма програмно-технічними комплексами, які підтримують функціонування такої бази даних. Іншими словами, криптовалюти – це цифрові (віртуальні) гроші у формі токенів, що створені та обліковуються у розподіленому реєстрі.

Постановою Шевченківського районного суду міста Києва, з якою погодився Київський апеляційний суд, экс-заступник Міністра інфраструктури притягнутий до адміністративної відповідальності за недостовірне декларування та має сплатити штраф у розмірі 17 тис. грн. Таке рішення суд ухвалив, зокрема, через відсутність інформації про публічну адресу - ідентифікатор гаманця з криптовалютою, що свідчить про відсутність належних доказів щодо факту набуття у власність біткоїн (Bitcoin) на певну дату.

Така інформація не була надана суб'єктом декларування Національному агентству з питань запобігання корупції (НАЗК), під час повної перевірки декларації.

Як зазначити вид об'єкта?

У полі «Вид об'єкта» блоку полів «Інформація щодо криптовалюти» розділу 10 «Нематеріальні активи» декларації необхідно обрати найменування криптовалюти з випадального списку.

У разі відсутності у списку найменування відповідного виду криптовалюти необхідно обрати «Інше» та вказати повну та скорочену назву наявного активу (наприклад, Binance Coin (BNB), The Sandbox (SAND), Polkadot (DOT) тощо). З метою уникнення помилок у зазначенні найменування

рекомендується користуватися сервісами, які акумулюють статистичні дані щодо криптовалюти (наприклад, CoinCheckup, LiveCoinWatch, CoinMarketCap, CoinGecko тощо).

Як зазначити кількість? Як її підтвердити?

У полі «Кількість» зазначається відповідне числове значення, що відповідає кількості наявних монет криптовалюти, так званих токенів (tokens) або коїнів (coins) станом на останній день звітного періоду. Кількість монет (токенів, коїнів) не заокруглюється.

Кількість криптовалюти певного виду може змінюватися за рахунок її обміну (конвертації) на інші види криптовалюти. Задля підтвердження зміни кількості, що відбулася внаслідок сукупності торгових (обмінних) операцій, варто зберігати історію відповідних трансакцій.

Окремі криптовалютні біржі, наприклад Binance, мають функцію формування податкової звітності, що дає змогу відстежувати користувачу його операції з криптовалютами. Зазначений звіт може охоплювати як річний, так і більший період. Його формування здійснюється за допомогою функції «створити API податкової звітності». Більш детально про формування відповідного звіту криптовалютною біржею Binance описано у розділі «Часто задавані питання» (<https://www.binance.com/uk-UA/support/faq>).

Декларант повинен самотійно або за допомогою програмно-технічних засобів брокера біржи, який здійснював операції з купівлі-продажу криптовалют в інтересах клієнта, забезпечити облік таких активів для цілей заповнення декларації.

Якщо біржа не надає інформацію про криптовалюти станом на конкретну дату, то суб'єкту декларування необхідно самотійно фіксувати таку інформацію (наприклад, зробити фото або скріншот особистого електронного гаманця).

Як визначити дату набуття криптовалюти, якщо вона набувалася декількома трансакціями?

У разі якщо певний вид криптовалюти набувався кількома трансакціями у різні дати, то у полі «Дата набуття» необхідно зазначити дату останньої трансакції щодо купівлі відповідного активу. Наявність «публічної адреси» криптовалюти, як правило, дає можливість відстежити попередні дати трансакцій та кількість набутої у ці дати криптовалюти. Додатково суб'єкт декларування може підтвердити дату набуття криптовалюти через історію відповідних трансакцій (формування звітів на криптовалютній біржі).

Як зазначити вартість?

У полі «Вартість, грн» зазначається вартість одного виду криптовалюти, виходячи з фактичних витрат, здійснених шляхом переказу коштів з банківського рахунку в обмін на придбану криптовалюту.

У разі якщо набуття криптовалюти відбувається внаслідок її обміну (конвертації) на іншу криптовалюту, зазначається вартість набутого активу, що була зафіксована на криптовалютній біржі (Binance, Gate.io, OKEX, Huobi, Exmo, Kuna тощо) на момент здійснення відповідної транзакції. Як джерело визначення вартості криптовалюти, в тому числі під час «майнінгу», можуть використовуватися вищезгадані сервіси, які акумулюють статистичні дані і зберігають так звану «історичну інформацію»: CoinCheckup, LiveCoinWatch, CoinMarketCap, CoinGecko. Ці агрегатори інформації використовують ретроспективні дані криптовалютних бірж і відображають об'єктивну усереднену інформацію про вартість криптовалюти на певну дату.

У разі набуття криптовалюти одного виду в одного постачальника послуг кількома транзакціями у різні дати слід зазначити її сукупну вартість станом на дату останньої транзакції.

Якщо набувалася криптовалюта різних видів та/або у різних постачальників, така криптовалюта зазначається як різні об'єкти декларування.

Якщо криптовалюта придбавалася різними способами (наприклад, частина Bitcoin набута за грошові кошти через переказ з банківського (карткового) рахунку, друга частина через обмін Dogecoin на Bitcoin, третя частина через пряму купівлю криптовалюти користувачами без посередників (peer-to-peer), четверта частина Bitcoin надійшла від майнінгу), то в будь-якому разі для визначення вартості криптовалюти можуть використовуватися вже вищезазначені сервіси, які акумулюють статистичні дані і зберігають історичну інформацію (CoinCheckup, LiveCoinWatch, CoinMarketCap, CoinGecko тощо). Зокрема, при обміні Dogecoin на Bitcoin завжди існує вартість криптовалюти на той момент (дату), коли відбулося набуття активу, що має вираження у доларовому еквіваленті (або стейблкоїнах, що дорівнюють 1 USD). Таким чином, вартість криптовалюти, що набувається не за грошові кошти, завжди можна визначити виходячи з її доларового еквіваленту та офіційного курсу гривні на момент вчинення транзакції.

Якщо криптовалюта придбавалася за різні види валют (гривні, долари, євро тощо), то визначення вартості криптовалюти здійснюється в перерахунку на гривні за офіційним курсом НБУ.

Вартість криптовалюти зазначається у грошовій одиниці України.

Що таке ідентифікатор у системі обігу віртуальних активів (публічна адреса)?

У полі «Ідентифікатор в системі обігу віртуальних активів (публічна адреса)» має зазначатися публічна адреса криптовалюти, так званий публічний (відкритий) ключ. Будь-яка криптовалюта, яка належить особі, характеризується наявністю публічної адреси.

Публічна адреса (Public Address) – це унікальна особиста адреса, яка використовується у блокчейні (розподіленому електронному реєстрі). Вона (як і, наприклад, адреса електронної пошти) може бути опублікована у відкритому доступі (на відміну від закритих ключів). Якщо власник криптогаманця втрачає свій відкритий ключ, його можна відновити, використовуючи закритий (приватний) ключ.

Гаманець криптовалюти, як правило, – спеціальне програмне забезпечення, що інтегроване в біржове, програмне або апаратне середовище, що дає змогу користувачу працювати з блокчейном (розподіленим реєстром) і створювати трансакції або отримувати перекази на свою публічну адресу. Кожен гаманець незалежно від середовища його функціонування містить як приватний, так і публічні ключі (у тому числі й холодні гаманці). Твердження, що криптовалюта зберігається на гаманцях, є некоректним з технічної точки зору, оскільки криптовалюта завжди зберігається в блокчейні (розподіленому електронному реєстрі).

Гаманець криптовалюти може містити як одну публічну адресу певної криптовалюти, так і сукупність публічних адрес різноманітних криптовалют. У ньому зберігається запис про стан рахунку його власника як за сукупністю публічних адрес, так і в розрізі публічних адрес кожної з криптовалют. Отже, гаманець містить сукупність ідентифікаторів (сукупність публічних адрес) та дає змогу дізнатися всю історію трансакцій конкретного суб'єкта.

Публічна адреса криптовалюти може мати свої відмінності та особливості формування, що залежить від виду блокчейну (розподіленого електронного реєстру), до якого вона належить. Наприклад, публічна адреса (ключ) Bitcoin складається з набору букв і цифр в кількості від 26 до 34

символів та є чутливою до верхнього та нижнього регістрів літер. Тобто при написанні однієї й тієї ж літери «А» у верхньому регістрі та «а» в нижньому регістрі в публічній адресі Bitcoin вони будуть сприйматися як різні символи. Натомість публічна адреса (ключ), наприклад криптовалюти Ethereum, не є чутливою до верхнього та нижніх регістрів літер та сприймає велику та маленьку літеру «А» як один символ. Варто здійснювати копіювання публічної адреси (ключа) криптовалюти, що відображається в інтерфейсі криптогаманця (зокрема у вкладках «депозитний рахунок» або за допомогою функції «отримати криптовалюту», попередньо обравши вид криптовалюти) з метою уникнення неправильного зазначення публічних адрес (ключів) у відповідному полі декларації внаслідок неправильного набору символу.

У разі якщо криптовалюта знаходиться на рахунку винагород (так званому Rewards Account), слід зазначити публічну адресу такого рахунку. При цьому суб'єкт декларування додатково для підтвердження наявності криптовалюти на такому рахунку має володіти інформацією щодо публічної адреси спотового чи іншого рахунку, з якого відбулося перерахування криптовалюти, а також надходження повідомлень, наприклад, на його електронну пошту, що підтверджують періодичне (щомісячне) нарахування винагороди.

Як знайти публічну адресу на біржових та інших гаманцях?

Публічну адресу криптовалюти, що міститься на біржовому або іншому програмному криптогаманці (MetaMask, TrustWallet, Binance тощо), можна отримати шляхом обрання у цьому гаманці відповідної криптовалюти та натискання на кнопку (ярлик) «Receive» / «Ввод» криптовалюти (наприклад, для Binance – у гаманці обрати вкладку «Спот», потім кнопку «Депозит», обрати криптовалюту та мережу). Внаслідок такої послідовності дій з'являється відповідна публічна адреса, яку можна скопіювати для цілей декларування.

23:01

Wallet

• Ethereum Main Network

Account 1

\$0

0x [redacted]

Receive

Buy

Send

Swap

TOKENS

NFTs

0 ETH
\$0

0 LPT
\$0.00

0 BNB

0 IBNB
\$0.00

0 SBNB
\$0.00

0 TUSD
\$0.00

0 ZIL

Що таке «Інформація про постачальника послуг, пов'язаних з обігом криптовалюти»?

У полі «Інформація про постачальника послуг, пов'язаних з обігом криптовалюти» має зазначатися найменування криптовалютної біржі, наприклад Binance, Gate.io, OKEX, Huobi, Exmo, Kuna тощо.

Водночас у цьому полі замість найменування криптовалютної біржі можуть зазначатися:

найменування гаманця криптовалюти (наприклад, MetaMask, Blockchain Wallet, Coinbase Wallet, Trust Wallet тощо) – якщо доступ до криптовалюти забезпечується через криптогаманці, які не є інтегрованими в програмне середовище криптовалютної біржі та є окремим видом програмного забезпечення;

інформація щодо апаратного (холодного) гаманця (Ledger Blue, Ledger Nano S, Trezor тощо) – якщо зберігання криптовалюти в блокчейні (розподіленому реєстрі) забезпечується за допомогою апаратних або так званих «холодних гаманців».

Яка ще інформація може підлягати відображенню внаслідок операцій з криптовалютою у звітному періоді?

Отримані від продажу криптовалюти грошові кошти (в національній або іноземній валюті) є доходом для цілей декларування, що підлягає відображенню в розділі 11 «Доходи, у тому числі подарунки» декларації.

У разі, якщо суб'єктом декларування під час купівлі криптовалюти здійснено разовий видаток на суму, що перевищує 50 ПМ, відомості про нього підлягають відображенню у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації.

Операції з обміну криптовалюти одного виду на криптовалюту іншого виду у розділі 14 «Видатки та правочини суб'єкта декларування» декларації не підлягають.

Декларування криптовалюти при втраті / знищенні / крадіжці апаратного (холодного) гаманця

Апаратні (холодні) гаманці – це фізичні електронні пристрої, які використовують генератор випадкових чисел (random number generator (RNG)) для генерації публічних або приватних ключів. Ключі зберігаються в самому пристрої, який не підключено до інтернету. Таким чином, апаратне сховище

пристрою є різновидом холодного гаманця і вважається однією з найбезпечніших альтернатив при операціях з криптовалютою.

Втрата апаратного (холодного) гаманця, його знищення або крадіжка зазвичай має наслідком втрату особою фізичного володіння або доступу до апаратного гаманця, а також будь-яких пов'язаних PIN-кодів або паролів, які необхідно використовувати для доступу до криптовалюти.

Водночас на цей час більшість апаратних (холодних) гаманців дають змогу встановити PIN-код для захисту пристрою, а також мнемонічну фразу (seed phrase), яку можна використовувати для генерації приватного ключа у разі втрати / знищення / крадіжки пристрою. Крім того, для апаратних (холодних) гаманців можна створити резервну копію на такі випадки.

У разі втрати / знищення / крадіжки апаратного (холодного) гаманця власник криптовалюти за допомогою наявних у нього інструментів безпеки, доступу та відновлення завжди може відновити доступ до належної йому криптовалюти та зазначити її публічну адресу в декларації.

У декларації экс-заступника Міністра інфраструктури було зазначено про наявність у нього Bitcoin загальною вартістю на дату придбання (2015 рік) у 600 тис.грн. Кількість Bitcoin він не вказав.

Екс-чиновник під час повної перевірки його декларації після звільнення за 2020 рік, не надав НАЗК, в підтвердження достовірності задекларованих відомостей, інформацію про публічний ключ - ідентифікатор гаманця з криптовалютою.

Коли НАЗК звернулося до декларанта по докази, він сказав, що загубив ідентифікатор гаманця. При цьому, Науково-дослідним центром судової експертизи з питань інтелектуальної власності надано висновок, яким підтверджено, що для реального власника криптовалюти втрата публічного ключа не є перешкодою для його відновлення.

Важливо: ідентифікатор не є доступом до збережень посадовця, а лише показує кількість криптовалюти на публічному ресурсі. В такий спосіб НАЗК без жодного ризику для власника криптовалюти перевіряє достовірність зазначеної інформації про неї у декларації публічного службовця.

З урахуванням відсутності інформації про публічну адресу криптовалюти, у результатах перевірки НАЗК зазначило, що задекларовані відомості про криптовалюту є недостовірними, склало протокол про адміністративне правопорушення та передало його на розгляд суду.

За рішенням Шевченківського районного суду міста Києва екс-чиновника було визнано винним у скоєнні адміністративного правопорушення за недостовірне декларування, у тому числі щодо відомостей про криптовалюту, та накладено штраф у розмірі 17 тис. грн. Київський апеляційний суд відмовив у задоволенні апеляційної скарги екс-заступника Міністра та підтвердив законність рішення Шевченківського районного суду міста Києва.

Подібне рішення було прийняте і Печерським районним судом міста Києва щодо народної депутатки Анни Скороход. Суд встановив, що депутатка навіть за умови втрати нею усіх правовстановлюючих документів та приватного ключа доступу до електронного гаманця, мала можливість надати інформацію про публічну адресу задекларованої нею криптовалюти на підтвердження права власності.

Суд вважав наявним в діях депутатки складу адміністративного правопорушення. Проте через закінчення строків накладення адміністративного стягнення на підставі п. 7 ч. 1 ст. 247 КУпАП провадження було закрито.

Тобто судова практика свідчить про те, що ненадання, під час перевірки декларації, інформації про ідентифікатор гаманця криптовалюти, в якості підтвердження факту її набуття у власність, розцінюється як зазначення недостовірних відомостей у декларації.

Цей кейс є яскравим прикладом того, що вказувати неправдиві відомості про активи в криптовалюті не варто.

Наразі надання документів, що підтверджують достовірність відомостей, зазначених у декларації, є не правом, а обов'язком декларанта у процедурі повної перевірки декларації. Відсутність ідентифікатора гаманця з криптовалютою свідчитиме про декларування недостовірних відомостей – рішення суду. [15]

ДОДАТОК 1

Справа № 991/1512/23

Провадження 1-кп/991/25/23

ВИЩИЙ АНТИКОРУПЦІЙНИЙ СУД

ВИРОК

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

27 листопада 2024 року м. Київ

Вищий антикорупційний суд у складі:

головуючого судді ОСОБА_1, суддів ОСОБА_2, ОСОБА_3

за участю:

секретарів судового засідання ОСОБА_4, ОСОБА_5, ОСОБА_6,

прокурорів ОСОБА_7, ОСОБА_8, ОСОБА_9,

обвинуваченого ОСОБА_10,

захисників ОСОБА_11, ОСОБА_12 ОСОБА_13, ОСОБА_14,

розглянувши у відкритому судовому засіданні у залі судових засідань Вищого антикорупційного суду у місті Києві кримінальне провадження № 52022000000000184, внесеному до Єдиного реєстру досудових розслідувань 18.07.2022 за обвинуваченням

ОСОБА_10, який народився ІНФОРМАЦІЯ_1 у м. Харкові, проживає за адресою: АДРЕСА_1, проходить службу в Управлінні Служби безпеки України в Запорізькій області, освіта вища, має неповнолітню дитину 2013 року народження, раніше не судимий, у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною 4 статті 368 КК України,

ухвалив цей вирок про таке:

І. ФОРМУЛЮВАННЯ ОБВИНУВАЧЕННЯ, ВИЗНАНОГО СУДОМ
ДОВЕДЕНИМ

У січні-лютому 2022 року, маючи інформацію про діяльність з видобутку криптовалюти ("майнінгу") в АДРЕСА_2, у ОСОБА_10 виник корисливий мотив та сформувався злочинний умисел, спрямований на прохання та подальше одержання неправомірної вигоди від осіб, які займаються діяльністю з видобутку криптовалюти ("майнінгу"). У зв'язку з цим ОСОБА_10, використовуючи свої повноваження, знання та навички, пов'язані з перебуванням його на посаді консультанта-експерта (з оперативних питань) 3 відділу 5 управління Департаменту контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки Служби безпеки України, почав здійснювати заходи, спрямовані на отримання інформації про учасників майнінгової діяльності і їх майновий стан.

На підставі повідомлення ДКІБ Служби безпеки України про вчинення кримінального правопорушення від 13.06.2022 № 30/5/3-2104 Голосіївською окружною прокуратурою міста Києва 15.06.2022 внесено відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 42022102010000078 з попередньою правовою кваліфікацією за ч. 3 ст. 190 КК України за фактом заснування протиправного механізму заволодіння грошовими коштами громадян України. В рамках цього кримінального провадження слідчий суддя Голосіївського районного суду міста Києва ухвалою від 06.07.2022 надав дозвіл на проведення обшуків за місцем здійснення діяльності з видобутку криптовалюти ("майнінгу") та за місцем фактичного проживання ОСОБА_15

14.07.2022 старший слідчий СВ Голосіївського УП ГУ НП у м. Києві ОСОБА_16 провів обшук в місці проживання ОСОБА_15 за адресою: АДРЕСА_2. Участь в обшуку брав ОСОБА_10, який на той час перебував на посаді консультанта-експерта (з оперативних питань) 3-ого відділу 5-ого управління Департаменту контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки Служби безпеки України. Того ж дня, проведений обшук за адресою: АДРЕСА_3, де здійснюється діяльність з видобутку криптовалюти (криптоферма). У ході цих обшуків виявлено та вилучено відеокарти, відеореєстратори та комп'ютерну техніку, які використовувались ОСОБА_15 та ОСОБА_17 для видобутку криптовалюти ("майнінгу").

14.07.2022 ОСОБА_10 з номера мобільного телефону НОМЕР_1 зателефонував ОСОБА_17 на номер мобільного телефону НОМЕР_2 та наголосив, що для повернення вилученого обладнання ОСОБА_17 має продовжити спілкування у мобільному застосунку "Telegram" з особою із акаунтом "ОСОБА_18", який, за словами ОСОБА_10, визначить суму неправомірної вигоди, яку повинен передати ОСОБА_17

15.07.2022 о 14:37 ОСОБА_10 у мобільному додатку "WhatsApp" з номера мобільного телефону НОМЕР_3 надіслав ОСОБА_17 на номер

мобільного телефону НОМЕР_2 повідомлення: " ОСОБА_18". В цей же день особа з акаунтом " ІНФОРМАЦІЯ_2" (нікнейм "ІНФОРМАЦІЯ_2") у мобільному застосунку "Telegram" від імені ОСОБА_10 висунула ОСОБА_17 вимогу про необхідність передачі неправомірної вигоди у розмірі 60 000 (шістдесят тисяч) доларів США за ненакладення арешту на вилучене майно та його повернення, а також 5 000 (п'ять тисяч) доларів США для передачі слідчому судді, який буде розглядати клопотання про накладення арешту на майно.

17.07.2022 ОСОБА_10 зателефонував ОСОБА_17 з метою уточнення причин припинення спілкування останнього з особою з нікнеймом " ОСОБА_19" у мобільному застосунку "Telegram". У ході розмови ОСОБА_10 підтвердив ОСОБА_17 необхідність надання неправомірної вигоди у розмірі 60 000 (шістдесят тисяч) доларів США за повернення вилученого майна та 5 000 (п'яти тисяч) доларів США для передачі слідчому судді, який буде розглядати клопотання про накладення арешту на майно, вилучене у ході проведення обшуку.

18.07.2022, продовжуючи реалізацію злочинного умислу, ОСОБА_10 під час спілкування із ОСОБА_17 за допомогою засобів телефонного зв'язку наголосив на необхідності прийняття швидкого рішення щодо передачі неправомірної вигоди у розмірі 60 000 (шістдесят тисяч) доларів США за ненакладення арешту на майно, вилучене у ході проведення обшуків. У ході вказаної розмови ОСОБА_10 деталізував та підтвердив спосіб передачі неправомірної вигоди, раніше названий особою з нікнеймом " ОСОБА_19", зазначивши, що передача неправомірної вигоди відбуватиметься шляхом конвертації готівкових грошових коштів у криптовалюту через пункт обміну валют, тобто шляхом так званої "перестановки".

19.07.2022 близько 17:40 ОСОБА_17 з номера мобільного телефону НОМЕР_2 у мобільному застосунку "WhatsApp" зателефонував ОСОБА_10 на номер мобільного телефону НОМЕР_1 та уточнив строки передачі і можливість зменшення суми неправомірної вигоди, яку необхідно передати останньому за повернення вилученого майна. У відповідь на це ОСОБА_10 зазначив, що сума неправомірної вигоди повинна складати саме 60 000 (шістдесят тисяч) доларів США та висловив незадоволення щодо невизначеної позиції ОСОБА_17 з приводу її передачі. Також ОСОБА_10 вказав на необхідність остаточно визначитись з цим питанням, про що йому згодом повідомити. Усвідомлюючи неможливість здійснення подальшої діяльності з видобутку криптовалюти ("майнінгу") за відсутності вилученого майна, того ж дня близько 19:03 ОСОБА_17 з номера мобільного телефона НОМЕР_2 у мобільному застосунку "WhatsApp" зателефонував ОСОБА_10 на номер мобільного телефону НОМЕР_1 та погодився надати неправомірну вигоду протягом 5-7 днів.

20.07.2022 близько 08:40 ОСОБА_10 з номера мобільного телефону НОМЕР_2 у мобільному застосунку "WhatsApp" зателефонував ОСОБА_17 на номер мобільного телефону НОМЕР_2 та ініціював особисту зустріч. В ході особистої зустрічі в салоні автомобіля "AUDI A6" (номерний знак НОМЕР_4) за адресою: АДРЕСА_23 ОСОБА_10 поцікавився у ОСОБА_17 щодо його подальших дій. У відповідь ОСОБА_17 зазначив, що для пошуку необхідної суми неправомірної вигоди йому знадобиться 5-7 днів, тобто неправомірну вигоду він зможе передати 25-27 липня 2022 року. ОСОБА_10 повідомив ОСОБА_17, що йому на телефон у мобільному застосунку "WhatsApp" надійде повідомлення з номера телефону, що містить цифри "20", із цифрами та ключовим словом "ОСОБА_17". ОСОБА_17, в свою чергу, має суворо дотримуватись інструкцій та виконувати всі дії, які йому будуть доведені з цього номера телефону. Усвідомлюючи суспільно небезпечний та протиправний характер своїх діянь, ОСОБА_10 наголосив ОСОБА_17 на припиненні особистого спілкування з ним щодо обставин передачі грошових коштів або повернення вилученого майна. На питання щодо строків повернення вилученого майна ОСОБА_10 зазначив, що вилучене у ході проведення обшуку майно буде повернуто ОСОБА_17 на наступний день після виконання всіх вимог та інструкцій, тобто після одержання ним обумовленої суми неправомірної вигоди. Наприкінці розмови ОСОБА_10 надав вказівку ОСОБА_17 про підготовку адвокатами останнього клопотання про перенесення судового засідання з розгляду клопотання щодо накладення арешту на майно, вилучене у ході проведення обшуків.

Продовжуючи реалізацію злочинного умислу, з метою мінімізації ризику його викриття під час спілкування із ОСОБА_17, ОСОБА_10 заручився допомогою свого знайомого ОСОБА_20, який 22.07.2022, об 11:22 в магазині "Сільпо", розташованому за адресою: АДРЕСА_4, придбав стартовий пакет Vodafone з номером мобільного телефону НОМЕР_5 .

22.07.2022 об 11:39 на мобільний телефон ОСОБА_17 НОМЕР_2 у мобільному застосунку "WhatsApp" надійшло повідомлення з номера телефону НОМЕР_5, яке містило ключове слово " ОСОБА_17" та уточнення стосовно готовності до передачі неправомірної вигоди. Після відповіді про необхідність 3-4 днів, ОСОБА_17 отримав повідомлення бути готовим до передачі неправомірної вигоди до 25.07.2022, оскільки саме на цей день заплановане судове засідання із розгляду клопотання про накладення арешту на майно, вилучене у ході проведення обшуку.

24.07.2022 ОСОБА_17 у мобільному застосунку "WhatsApp" зі свого номера відправив на номер телефону НОМЕР_5 повідомлення про готовність передати неправомірну вигоду та заплановане прибуття до м. Києва цього ж дня ближче до вечора. Дізнавшись від ОСОБА_17 про запланований приїзд до м. Києва, ОСОБА_10 25.07.2022 о 10:44 та о 16:03 здійснював моніторинг місцезнаходження ОСОБА_17 шляхом зняття інформації з електронних

комунікаційних мереж. З метою мінімізації ризику викриття під час одержання грошових коштів ОСОБА_10 домовився зі своїм керівником ОСОБА_22 щодо обміну грошових коштів у сумі 60 000 (шістдесят тисяч) доларів США.

25.07.2022 о 20:20 ОСОБА_17 у мобільному застосунку "WhatsApp" з номера мобільного телефону НОМЕР_5 отримав повідомлення про перенесення передачі неправомірної вигоди на наступний день - 26.07.2022 близько 09 год 00 хв.

26.07.2022 близько 12:31 ОСОБА_17 у мобільному застосунку "WhatsApp" з номера телефону НОМЕР_5 надійшла вказівка щодо необхідності передачі попередньо визначеної суми неправомірної вигоди у розмірі 60 000 (шістдесят тисяч) доларів США за адресою: АДРЕСА_5, а також повідомлення із відеозаписом-інструкцією шляху до пункту обміну валют та кодом "2607-0004", який ОСОБА_17 мав назвати, коли прибуде за вищевказаною адресою.

Цього ж дня близько 13:30 ОСОБА_17, виконуючи вимоги ОСОБА_10 та вказівки, отримані в повідомленнях у мобільному застосунку "WhatsApp" із номера телефону НОМЕР_5, попередньо названого ОСОБА_10, прибув в пункт обміну валют за адресою: АДРЕСА_5, група нежитлових приміщень (в літ. Б) з №1 по №12 (групи приміщень № 62). В пункті обміну ОСОБА_17 повідомив отриманий раніше у повідомленні код "2607-0004" та передав криптотрейдеру неправомірну вигоду у вигляді 60000 (шістдесят тисяч) доларів США (згідно з курсом Національного банку України станом на 26.07.2022 складало 2 194 116 грн.), що в 500 і більше разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян і відповідно до п. 1 примітки до ст. 368 КК України є особливо великим розміром.

За таких обставин своїми умисними протиправними діями, які виразились у проханні надати неправомірну вигоду та в одержанні службовою особою неправомірної вигоди в особливо великому розмірі за вчинення такою службовою особою в інтересах того, хто надає неправомірну вигоду, дій з використанням службового становища, ОСОБА_10 вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 4 ст. 368 КК України .

II. ПОЗИЦІЇ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

2.1. Прокурор ОСОБА_7 вважав пред`явлене обвинувачення доведеним. Незважаючи на невизнання обвинуваченим своєї вини, висунення стороною захисту різного роду версій, пред`явлене йому обвинувачення повністю знайшло своє підтвердження належними та допустимими доказами. Вина ОСОБА_10 підтверджується показаннями ОСОБА_17 щодо фактичних обставин вчинення ОСОБА_23 кримінальних правопорушень, які в повній мірі узгоджуються між собою та з іншими доказами, в тому числі з матеріалами НС(Р)Д. Показання ОСОБА_17 є логічними і послідовними,

довіра до них не підірвана, а правдивість сумнівів не викликає. Окремі прогалини та неточності в його показаннях чи деталях пояснюються властивістю людської пам'яті та тривалим часом між подіями і допитом. Оскільки ОСОБА_10 створив свою версію подій, під яку "підганялися" окремі докази, то зрозуміло, що ці деталі відточувалися так, щоб максимально створити цілісну картину, не допустити різкого дисонансу між доказами, а тому і його показання були більш детальними та якісними в межах створеної ним версії. Хоча зі сторони ОСОБА_17 мала місце пропозиція неправомірної вигоди, однак ОСОБА_10 переслідував мету отримати значно більшу суму, тому провокація відсутня.

Зазначив, що представлені докази обвинувачення є належними, допустимими і достовірними, а їх сукупність дозволяє дійти висновку про винуватість обвинуваченого поза розумним сумнівом. В свою чергу, версія сторони захисту спростовується доказами, а саме: протоколом за результатами проведення НС(Р)Д аудіо -, відеоконтролю особи від 20.07.2022; протоколом за результатами проведення НС(Р)Д аудіо-, відеоконтроль особи від 21.07.2022; листуванням між ОСОБА_17 і ОСОБА_24, яке зафіксовано у протоколі огляду телефона ОСОБА_17.

Прокурор просив визнати обвинуваченого ОСОБА_10 винуватим і призначити йому покарання у вигляді позбавлення волі на строк десять років з позбавленням права займати посади в органах державної влади строком на 3 роки та з конфіскацією майна. Також просив позбавити ОСОБА_10 звання полковника.

З урахуванням попередньої поведінки ОСОБА_10, спрямованої на ухилення від суду, просив змінити запобіжний захід обвинуваченому із застави на тримання під вартою, як такий, що спрямований на виконання вироку.

2.2. Обвинувачений ОСОБА_10 винним себе не визнав, представив Суд свою версію подій, яка полягала в тому, що до участі у кримінальному провадженні ОСОБА_10 залучався у встановленому законом порядку відповідними дорученнями і діяв виключно в межах своїх повноважень. Неправомірну вигоду ОСОБА_10 не просив і не одержував, навпаки, це ОСОБА_25 в першій розмові пропонував йому неправомірну вигоду у сумі 20000 доларів США за те, щоб не вилучати майно. Крім того, ОСОБА_17 анонсував бажання зробити благодійний внесок на потреби Збройних Сил України, щоб це було враховано при вирішенні в суді питання про арешт майна, вилученого під час обшуку в смт. Буди Харківської області 14.07.2022. Для цього ОСОБА_10 звів його зі своїм товаришем ОСОБА_24, оскільки той був дотичний до благодійної діяльності. Про що ОСОБА_17 домовлялися з ОСОБА_24 обвинуваченому невідомо. Вважає, що ОСОБА_17 спеціально брав участь у цьому кримінальному провадженні, щоб створити умови для

надання ОСОБА_10 неправомірної вигоди, а в подальшому викрити його, посилався на недостовірність показань свідка ОСОБА_17 . Більш конкретно показання обвинуваченого описані у відповідних частинах вирoku.

2.3. Захисник ОСОБА_14 стверджував, що версія прокурора не доведена належними та допустимими доказами. Зокрема, на підтвердження версії подій сторона обвинувачення послалася на протокол за результатами проведення НС(Р)Д від 20.07.2022. Однак, у Висновку експерта № 25338 та висновку експерта № 696-Е зазначено, що неможливо встановити належність голосу співрозмовника ОСОБА_10 . Також вказано, що встановити наявність (відсутність) ознак монтажу не виявляється можливим. Зазначений у протоколі час розмов суперечить інформації, яка міститься у протоколі огляду мобільного телефону ОСОБА_17, в якому ці телефонні з'єднання не зафіксовані. Телефон ОСОБА_17 оглянутий під час досудового розслідування, однак він не визнаний речовим доказом та в порядку статті 290 КПК України не відкривався стороні захисту. У протоколі за результатами проведення НС(Р)Д від 21.07.2022 зафіксовано розмову, під час якої ОСОБА_17 назвав співрозмовника " ОСОБА_26". Доказів того, що голос належить ОСОБА_10 прокурором також не надано. Крім цього, не зрозуміло, як ОСОБА_10 міг 20.07.2022 знати номер телефону сім-картки, яка буде придбана через дві доби. Результати всіх проведених НС(Р)Д зафіксовані на носіях інформації, які не були секретними, а потім скопійовані на карти пам'яті з відміткою "таємно". Тому протоколи за результатами проведення НС(Р)Д є недопустимими доказами, адже стороні захисту не надано первинних носіїв інформації, які також не досліджувалися судом. 26.07.2022 о 13.35 розпочато відкриту фіксацію обставин одержання неправомірної вигоди ОСОБА_10, про що вказано в протоколі, однак, в порушення вимог частини 4 статті 271 КПК України ОСОБА_10 не був присутній та залучений при складанні протоколу НС(Р)Д. Також сторона обвинувачення не довела законність отримання валютних коштів для проведення контролю за вчиненням злочину, а наданий видатковий касовий ордер є недопустимим доказом. Протокол обшуку від 26.07.2022 також є недопустимим доказом, адже вказана слідча дія не була невідкладною та виконана лише з метою вилучення речей, які можуть бути доказом у справі, а це не є законною підставою. Протокол огляду мобільного телефону ОСОБА_10 від 28-29.07.2022 є недопустимим доказом, адже телефон Apple iPhone НОМЕР_6 (XR) вилучено не під час обшуку. Його вилучення не охоплювалося будь-яким дозволом слідчого судді. У детектива не було дозволу здійснювати дії щодо подолання системи логічного захисту телефону. Таким чином відбулося втручання в приватне спілкування ОСОБА_10 без відповідного дозволу слідчого судді та, як наслідок, результати такого огляду телефону є недопустимими доказами.

Сторона обвинувачення не довела тотожність імен "ІНФОРМАЦІЯ_2" та "ІНФОРМАЦІЯ_39". Крім того, ОСОБА_17 неодноразово вказував, що спілкувався з різними особами, які висували свої фінансові вимоги та не були

пов'язані з ОСОБА_10. Під час телефонних розмов, представлених стороною захисту, ОСОБА_17 перший пропонує ОСОБА_10 неправомірну вигоду. Від її отримання ОСОБА_10 відмовився, і ОСОБА_17 почав шукати інші варіанти вирішення своєї проблеми та звернувся до ОСОБА_10 з проханням допомогти перерахувати грошові кошти на потреби ЗСУ, щоб отримати в подальшому позитивне ставлення до себе в кримінальному провадженні.

Також захисник зазначив, що обставини, які вказані в обвинувальному акті, неможливо кваліфікувати за статтею 368 КК України. ОСОБА_10 за своїми службовими обов'язками та своїм процесуальним статусом не був особою, яка самостійно могла вчиняти чи не вчиняти в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища. Надана ОСОБА_10 влада та службове становище не дозволяли йому вчинити дії щодо повернення тимчасово вилученого майна чи перешкоджати у здійсненні діяльності з видобутку криптовалюти. Кваліфікуюча ознака "вимагання" вказана незаконно.

Просив ухвалити виправдувальний вирок та закрити кримінальне провадження.

2.4. Захисник ОСОБА_13 зазначив, що прокурор допустив юридичні помилки у кваліфікації злочину, адже ОСОБА_10 не наділений відповідними повноваженнями, тому він не може бути суб'єктом цього злочину. У провадженні ОСОБА_10 будь-якої оперативної-розшукової або контррозвідувальної справи не перебувало. ОСОБА_10 не був наділений владними повноваженнями щодо вирішення питання про вилучення або повернення майна, накладення або не накладення на нього арешту, ініціювання обшуків та притягнення або не притягнення осіб до кримінальної відповідальності.

Захисник просив ухвалити виправдувальний вирок з підстав не доведення в діях ОСОБА_10 складу кримінального правопорушення передбаченого частиною 4 статті 368 КК України.

2.5. Захисник ОСОБА_12 зауважив, що злочин не міг би бути вчинений за пасивної поведінки правоохоронних органів та ОСОБА_17. Дії ОСОБА_10 кваліфіковані невірно та спровоковані працівниками НАБУ. На момент спілкування та документування ОСОБА_10 ОСОБА_17 знав, що тимчасово вилучене майно не арештовано і від дій ОСОБА_10 вже нічого не залежить. Крім цього, саме ОСОБА_17 був ініціатором спілкування з ОСОБА_10. Якби працівники НАБУ не надали ОСОБА_17 імітаційні засоби або грошові кошти у необхідній сумі, то злочин би не відбувся. Активна поведінка сторони обвинувачення створила всі умови для вчинення злочину з тим, щоб у подальшому викрити особу. Орган досудового розслідування не надав

жодного доказу на підтвердження обставин вимагання неправомірної вигоди ОСОБА_10 . Сторона обвинувачення не довела, що обвинувачений ОСОБА_10 висловлював суму неправомірної вигоди, а також не надала жодного доказу на підтвердження осіб, які її висловлювали. Стороною обвинувачення штучно створювалися докази винуватості обвинуваченого.

Сторона обвинувачення не надала суду доказів, що саме ОСОБА_10 повинен був отримати грошові кошти та зв'язок цих грошових коштів з ОСОБА_10 . Просив виправдати ОСОБА_10 у зв'язку із недоведеністю його вини.

2.6. Захисник ОСОБА_11 додатково наголосив, що долучені ОСОБА_20 скріншоти його листування з ОСОБА_17 у месенджері підтверджують, що ОСОБА_17 неодноразово телефонував ОСОБА_20 . Проте, зазначена інформація не відображена у наданих стороною обвинувачення доказах.

Крім того, свідок ОСОБА_17 надавав суду неправдиві показання, що свідчить про нещирість свідка перед судом і відповідно недостовірність доказів.

Представлені прокурором докази не містять відомостей про висловлення ОСОБА_10 прохання надати неправомірну вигоду. В матеріалах справи відображено лише пропозицію від ОСОБА_17 . ОСОБА_10 надати 20 тис доларів США. Свідок ОСОБА_17 неодноразово в своїх показаннях повідомляв суд, що фотографував зміст спілкування та дзвінки на другий свій мобільний телефон. Разом з тим, детективи НАБУ не оглядали другий телефон, а оглянули лише зображення, збережені з месенджера. Сторона обвинувачення не надала доказів, що саме ОСОБА_17 належало вилучене під час обшуку обладнання. ОСОБА_17 не мав відповідного КВЕД підприємницької діяльності у сфері ІТ-технологій.

Під час спілкування з ОСОБА_17 . ОСОБА_10 його повідомляв про те, що не може приймати процесуальних рішень на вирішення долі вилученого під час обшуку майна, що спростовує пред'явлене йому обвинувачення.

Просив на підставі пункту 3 частини 1 статті 373 КПК України ухвалити виправдувальний вирок і визнати ОСОБА_10 невинуватим у вчиненні злочину у зв'язку з відсутністю в його діях складу кримінального правопорушення.

ІІІ. ВСТАНОВЛЕНІ СУДОМ ФАКТИЧНІ ОБСТАВИНИ ТА ДОКАЗИ НА ЇХ ПІДТВЕРДЖЕННЯ

3.1. Статус обвинуваченого ОСОБА_10 .

3.1.1. Наказом Служби безпеки України від 21.05.2021 № 667-ОС/дск ОСОБА_10 призначений на посаду консультанта-експерта (з оперативних

питань) 3 відділу 5 управління Департаменту контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки Служби безпеки України (далі по тексту ДКІБ СБУ) та є співробітником Служби безпеки України (т.3 а.с.193).

3.1.2. Відповідно до статті 1 Закону України "Про Службу безпеки України" Служба безпеки України є державним органом спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України. До її завдань на підставі статті 2 Закону входить, зокрема, попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, тероризму та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України. Діяльність СБУ, її органів і співробітників ґрунтується на засадах законності, поваги до прав і гідності особи, позапартійності та відповідальності перед народом України (стаття 3 Закону). Згідно зі статтею 35 Закону співробітники самостійно приймають рішення в межах своїх повноважень і повинні відмовитись від виконання будь-яких наказів, розпоряджень або вказівок, які суперечать чинному законодавству.

3.1.3. Згідно з абз. 13 підпункту 2 пункту 4, пунктами 9-10 Положення про Департамент контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки, затвердженого наказом Центрального управління Служби безпеки України від 29.05.2018 № 939/ДСК (т.14 а.с.41), для виконання покладених завдань ДКІБ в системі СБУ організовує, координує, контролює, а також безпосередньо здійснює контррозвідувальний захист державної безпеки України від загроз, що можуть виникати внаслідок діяльності учасників суспільних відносин у сфері обігу засобів збереження і накопичення вартості, що не мають статусу легальних грошових одиниць, а також пов'язаних з ними технологій ("криптовалют" та "криптовалютних технологій"); у визначеному відомчими нормативно-правовими актами СБУ порядку організовує та проводить активні контррозвідувальні заходи за лініями роботи ДКІБ; проводить оперативно-розшукові заходи із запобігання, виявлення, припинення та розкриття злочинних посягань на інформаційну безпеку і кібербезпеку держави, злочинів проти миру і безпеки людства, які вчиняються у кіберпросторі, протидії кіберзлочинності, наслідки якої можуть створити загрозу життєво важливим інтересам держави.

3.1.4. Відповідно до статті 5 Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами СБУ - оперативними підрозділами Центрального управління, регіональних органів та органів військової контррозвідки. Разом з тим, оперативні підрозділи СБУ та відповідно їх працівники зобов'язані у межах своїх повноважень вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення кримінальних правопорушень та викриття причин і умов, які сприяють

вчиненню кримінальних правопорушень; виконувати письмові доручення слідчого, вказівки прокурора та ухвали слідчого судді суду і запити повноважних державних органів, установ та організацій про проведення оперативно-розшукових заходів (стаття 7 Закону).

При чому у разі виявлення ознак кримінального правопорушення оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальний кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.

3.1.5. Статтею 41 КПК України та Інструкцією про організацію взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Служби безпеки України, затвердженою наказом Центрального управління Служби безпеки України від 29.10.2013 № 443/дск (т.14 а.с.41), встановлено, що оперативні підрозділи органів безпеки здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, дізнавача, прокурора. Під час виконання доручень слідчого, дізнавача, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Співробітники оперативних підрозділів (крім підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України) не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора. Доручення слідчого, дізнавача, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом. Цією ж Інструкцією визначено, що з метою виконання доручення уповноважений оперативний співробітник має право здійснювати такі заходи забезпечення кримінального провадження, передбачені статтею 131 КПК України, як виклик, тимчасове вилучення майна, затримання особи на підставі ухвали слідчого судді про дозвіл на затримання, а також збирання доказів шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, проведення інших процесуальних дій, передбачених КПК України, за винятком тих, для виконання яких необхідна згода прокурора або рішення суду.

3.1.6. Як на працівника Служби безпеки України на ОСОБА_10 поширюються вимоги і обмеження, передбачені Законом України "Про запобігання корупції", адже згідно з підпунктом "е" п. 1 ч. 1 статті 3 цього Закону він є особою, уповноваженою на виконання функцій держави, а за характером своїх повноважень здійснює функції представника влади. Отже,

він зобов'язаний вживати заходів щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачених Законом України "Про запобігання корупції".

3.1.7. З огляду на пункт 1 примітки до ст. 364 КК України ОСОБА_10, обіймаючи посаду консультанта-експерта (з оперативних питань) 3 відділу 5 управління ДКІБ СБУ, є службовою особою. Виходячи із положень чинного законодавства, яке регулює завдання і повноваження СБУ, права і обов'язки її співробітників, досвід ОСОБА_10 на посадах, пов'язаних з оперативно - розшуковою діяльністю, він достовірно знав про наявні заборони та обмеження щодо вчинення корупційних діянь і використання своїх повноважень з метою особистого незаконного збагачення.

3.2. Фактичні обставини, що мали місце до порушення кримінального провадження № 4202210201000078 від 15.06.2022

3.2.1. Щонайменше з середини січня 2022 року ОСОБА_10 здійснював заходи щодо пошуку та фіксації фактичних даних про можливі протиправні діяння окремих осіб та груп. Ці заходи ОСОБА_10 здійснював за власною ініціативою, поза межами законної діяльності, про що свідчить невідповідність цієї діяльності вимогам Кримінального процесуального кодексу України, Законом України "Про Службу безпеки України", "Про оперативно-розшукову діяльність". Відповідно до протоколу від 29.07.2022-16.08.2022 огляду мобільного телефону Apple iPhone 12 Pro (A2341) s/n НОМЕР_7, ІМЕІ: НОМЕР_8, НОМЕР_9, який належить ОСОБА_10 1 (далі по тексту - протокол огляду мобільного телефону ОСОБА_10), обвинувачений проводив збір інформації щодо ОСОБА_17, ОСОБА_15, ОСОБА_27 та ОСОБА_28, які займалися діяльністю з видобутку криптовалюти (майнінгу) у смт. Буди Харківської області.

3.2.2. В телефоні наявне листування між ОСОБА_10 та контактом ІНФОРМАЦІЯ_3, ідентифікованим як " ОСОБА_29 пом", яке свідчить про послідовне збирання інформації про діяльність криптоферми та осіб, дотичних до неї до моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР (15.06.2022):

- 11.01.2022 ОСОБА_10 надіслав контакту ІНФОРМАЦІЯ_3 ОСОБА_29 пом прохання зробити схему розташування з фото; зрозуміти звідки підключені дроти електроенергії та встановити точну адресу знаходження будівлі або кадастровий номер земельної ділянки, на якій вона розташована, зазначаючи, що адреса будівлі потрібна обов'язково, а також якщо будуть автомобілі поруч то їх також встановити (т.12 а.с.48);

- 12.01.2022 контакт ІНФОРМАЦІЯ_3 відправив ОСОБА_10 геолокацію з фотографіями будівлі (ферми), зазначивши, що будівля підключена до ЖД, а

власником земельної ділянки є ОСОБА_15 (відправив фото з реєстру) (т.12 а.с.54-55);

- 08.02.2022 о 18:45 ОСОБА_10 надіслав контакту ІНФОРМАЦІЯ_3 пом адресу місцезнаходження ферми: " АДРЕСА_3" (т.12 а.с.57);

- 10.02.2022 о 15:11 ОСОБА_10 отримав від цього контакту повідомлення з текстом "л/сч.НОМЕР_98" (т.12 а.с.58), а 18.02.2022 о 10:48 фото лічильників (т.12 а.с.61-68);

3.2.3. Протоколом також зафіксоване листування у мобільному застосунку "WhatsApp", яке відбувалось в період з 27.01.2022 по 26.07.2022 між ОСОБА_10 (ІНФОРМАЦІЯ_4 (ІНФОРМАЦІЯ_5) та начальником відділу ІНФОРМАЦІЯ_6 ОСОБА_30 (ІНФОРМАЦІЯ_7, ОСОБА_30)2:

- 27.01.2022 о 18:04 ОСОБА_10 надіслав ОСОБА_30 фотографію з підписом "Ферма", після чого учасники спілкування обмінялися повідомленнями про наявність камер відеоспостереження (т.11 а.с.128). В наступному, направленому о 18:05, повідомленні ОСОБА_10 написав: "Гудит прилично", із чого Суд у сукупності з тим, що фото "ферми" зроблено з водійського сидіння автомобіля (т.11 а.с.129), робить висновок про спостереження ОСОБА_10 за місцем видобутку криптовалюти (майнінгу). Протягом хвилини ОСОБА_10 надіслав ще чотири фотографії будівлі з різних ракурсів, дві з яких зроблені із салону автомобіля (т.11 а.с.130-132). На одному із фото ОСОБА_10 звернув увагу стрілкою на певний об'єкт (електроопору), і на запитання ОСОБА_30 "Там где стрелка - это провод?", відповів "Да", що свідчить про обговорення точок приєднання приміщення до електричної енергії (т.11 а.с.133-134);

-05.02.2022 об 11:19 ОСОБА_10 надіслав ОСОБА_30 повідомлення із зазначенням адреси розташування "ферми" - АДРЕСА_3 (т.11 а.с.135);

-14.02.2022 об 16:49 ОСОБА_10 надіслав ОСОБА_30 перелік нерухомого майна (т.11 а.с.135-136) та відомості про адреси і кадастрові номери (т.11 а.с.135-136). Суд звертає увагу, що через декілька місяців від цього листування вказаний в повідомленні об'єкт за адресою: АДРЕСА_6, буде зазначений місцем проживання ОСОБА_15, встановленим начебто за результатами виконання доручення на проведення слідчих дій, а самого ОСОБА_15 - вказано як особу, причетну до вчинення протиправних дій (т.9 а.с.102). Переслані ОСОБА_10 кадастрові номери - 6325156100:00:014:0141 та 6325156100:00:014:0142 через декілька місяців будуть зазначені у матеріалах виконання доручення як земельні ділянки, на яких розташовані нежитлові будинки і споруди, якими користується ОСОБА_15 (т.9 а.с.48-49). За адресою АДРЕСА_7 зареєстрований об'єкт нерухомого майна, який на праві власності належить ОСОБА_15 (т.9 а.с.47);

-17.02.2022 в листуванні ОСОБА_10 і ОСОБА_30 планували проводити "отпз"4 (т.11 а.с.137);

-18.02.2022 вночі о 02:42 ОСОБА_10 направив ОСОБА_30 номер телефону НОМЕР_10, яким користувався ОСОБА_15 . Після чого в нічний період доби з 02:42 по 04:16 ОСОБА_10 і ОСОБА_30 проводили синхронні маніпуляції, спрямовані на нелегальне втручання⁵ у приватне спілкування ОСОБА_15 (т.11, а.с.139-143), що, виходячи із змісту повідомлень "получилось?", "наш зайчик, +", "огонь" та подальшої комунікації, у них вийшло. ОСОБА_10 запитав, чи є ще щось цікаве, на що ОСОБА_30 відповів: "фотки счетчиков и проплаты Кеша на электричество. Утром будем разбираться", "у него есть бизнес партнеры в этой теме". ОСОБА_30 надіслав ОСОБА_10 фотографії (скрін-шоти) інформації, наявної в мобільному телефоні ОСОБА_15, зокрема, показники лічильника, контактні дані інших осіб і листування з ними, в тому числі з ОСОБА_35 (т.11 а.с.148-152), ОСОБА_17 (т.11 а.с.160). Наприкінці бесіди о 04:41 ОСОБА_30 надіслав ОСОБА_10 фото (скрін-шот) з поточним балансом криптогаманця ОСОБА_37 (11.31503 ETH6). Того ж дня о 14:11 ОСОБА_30 в листуванні попросив ОСОБА_10 зробити "тешку" (т.11 а.с.183).

-21.02.2022 ОСОБА_10 переслав ОСОБА_30 довідку ПрАТ "Харківенергозбут" по абоненту ОСОБА_15, АДРЕСА_3 . В цій довідці вказано, що за період з 23.02.2019 по 28.01.2022 абонентом здійснено 29 платежів за спожиту електроенергію на загальну суму 11 810 грн 46 коп, а поточний борг (довідка від 21.02.2022) становив 24,48 грн (т.11 а.с.185-186). Згідно з цією довідкою з 31.12.2018 по 07.02.2022 здійснено 58 контрольних обходів, тому такий незначний розмір заборгованості та наявність інформації щодо зняття показань встановлених лічильників не міг би свідчити про викрадення електроенергії абонентом. Крім того, через 5 місяців у рамках вже зареєстрованого кримінального провадження ОСОБА_15 під час допиту у приміщенні Голосіївського УП ГУ НП ц м. Києві надав слідчому квитанцію від 09.03.2022 (рахунок за лютий), відповідно до якої сума до сплати становила 24 грн 48 коп (т.10 а.с.85);

-30.05.2022 ОСОБА_30 попросив ОСОБА_10 зробити "тешку по майнінгу"⁷ та нагадати назву села, де знаходиться ферма, на що останній надіслав повідомлення з текстом "Харківська обл., Харківській район, смт. Буди" (т.11 а.с.128-190).

3.2.4. Протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_10 зафіксоване листування у мобільному застосунку "WhatsApp", яке відбувалось 09.02.2022 о 18:29 між ОСОБА_10 та контактом з номером телефону НОМЕР_11, ідентифікованим як "ІНФОРМАЦІЯ_40". ОСОБА_10 відправив фотознімки будівлі (ферми), акцентувавши увагу отримувача стрілками на точки приєднання будівель до електроопори (т.12 а.с.27).

3.2.5. Наявна у телефоні комунікація ОСОБА_10 з контактами ІНФОРМАЦІЯ_3, ОСОБА_30 ІНФОРМАЦІЯ_7, ІНФОРМАЦІЯ_40 НОМЕР_11 свідчить про те, що:

1) за п'ять місяців до отримання доручення оперативними працівниками СБУ ОСОБА_10 вже володів інформацією щодо діяльності "криптоферми" в АДРЕСА_2, збирав інформацію про її учасників та належне їм майно, з акцентом на питання під'єднання до електричної енергії, та ділився такою інформацією з іншими особами;

2) з метою збору інформації, маючи відповідні знання, навички і повноваження, як до так і після порушення кримінального провадження № 42022102010000078, без необхідного судового дозволу проводив заходи, які за своїм змістом являються негласними слідчими (розшуковими) діями - спостереження за місцем, зняття інформації з електронних інформаційних систем та з електронних комунікаційних мереж, встановлення місця знаходження радіообладнання;

3) мав доступ до відомостей стосовно обсягів видобутку криптовалюти;

3.2.6. Допитаний обвинувачений ОСОБА_10 зазначив, що вперше дізнався про шахрайські дії учасників криптоферми і викрадення ними електричної енергії від свідка ОСОБА_38 ще до початку повномасштабного вторгнення. Саме тоді свідок ОСОБА_39 повідомив, що спілкувався з ОСОБА_17. ОСОБА_10 повідомив начальника відділу ОСОБА_30 про певних осіб, які можуть бути причетні до шахрайських дій і викрадання електроенергії. Однак напередодні повномасштабного вторгнення обстановка в країні була така, що увага приділялася іншим напрямкам, і було прийнято рішення не займатися цією ситуацією. Стосовно листування з ОСОБА_30 пояснив, що в межах контррозвідувальної діяльності відповідними оперативними методами перевірялася наявна інформація, робилися відповідні зйомки, які потрапляли до ОСОБА_10 як оперативного співробітника, а він в свою чергу перенаправляв їх ОСОБА_30. Всі дії ОСОБА_10 проводилися в межах контррозвідувальної справи, яка перебувала в провадженні іншого працівника СБУ. Яким чином до цієї справи залучений ОСОБА_10 не пам'ятає. Відповідні маніпуляції вночі 18.02.2022 з 02:42 пояснив тим, що виконував відповідні негласні заходи на підставі дозволу слідчого судді, деталі якого наразі пригадати не може. Перевірку криптогаманця ОСОБА_15, а також "тешку" робив у зв'язку з тим, що особи, причетні до загрозливої діяльності, часто отримують від інших осіб криптовалюту за виконання певних завдань.

3.2.7. Суд не вважає, що така діяльність охоплювалася безпосередніми повноваженнями ОСОБА_10 як оперативного працівника СБУ. Адже за умов правомірної діяльності у разі виявлення ознак кримінального правопорушення

оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку. Цього очевидно не було зроблено, в матеріалах відсутні докази, які б давали усвідомлення, що зібрані ОСОБА_10 матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, якщо таке мало місце, направлені до органу досудового розслідування. Навпаки, як вбачається із наданих сторонами доказів, внесення відомостей до ЄРДР відбулося лише 15.06.2022, в цей же день ОСОБА_10 отримав перше доручення на проведення слідчих розшукових дій, спрямованих на встановлення усіх осіб, причетних до скоєння злочину (т.9 а.с.27). Показання ОСОБА_10 про те, що збір інформації протягом січня-травня 2022 року відбувався в межах контррозвідувальної справи, а зняття інформації з телефону ОСОБА_42 здійснювалося на підставі судового дозволу, не підтверджується іншими матеріалами справи, в тому числі спростовується показаннями свідка ОСОБА_30 .

Суд не оцінює дії слідчих і прокурорів при організації досудового розслідування на предмет дотримання положень КПК України і правильність внесення відомостей до ЄРДР, однак місце проведення досудового розслідування (чому події, що відбувалися у Харківській області, розслідувалися київським органом досудового розслідування) і зміст протиправних дій, які стали предметом кримінального провадження (чому провадження зареєстровано за фактом шахрайства), залишилися незрозумілими. Адже відповідно до статті 218 КПК України досудове розслідування здійснюється слідчим того органу досудового розслідування, під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення. В даному випадку діяльність криптоферми здійснювалася у смт Буди Харківської області, про що достеменно було відомо і самому ОСОБА_10, а також слідчому і прокурору в цьому кримінальному провадженні. А кримінальне провадження розпочато в Голосіївському районі міста Києва. Своєю чергою, кримінальне провадження зареєстроване за фактом шахрайських дій, а як свідчить комунікація в період з 11.01.2022 (пункт 3.2.2-3.2.4 цього вироку), інтерес для ОСОБА_10 представляла безпосередня діяльність "криптоферми", підключення до електромереж, а також учасники цієї діяльності та їх майновий стан. Суд доходить висновку, що така попередня кваліфікація зазначена у зв'язку з відсутністю відомостей про викрадення електроенергії учасниками криптоферми та можливостей організувати протокол допиту за участю "свідка" ОСОБА_44 (про що мова піде у пункті 3.3.4-3.3.5 цього вироку).

В будь-якому випадку оперативний співробітник СБУ не має повноважень на несанкціоноване втручання у приватне спілкування осіб,

навіть за умови, якщо встановлюється їх причетність до протиправної діяльності.

3.2.8. За таких обставин Суд доходить висновку, що ОСОБА_10, недобросовісно використовуючи свої повноваження, можливості і навички оперативного співробітника СБУ, мав зацікавленість у тому, щоб діяльність з майнінгу криптовалюти стала предметом кримінального провадження, та в нього виник умисел на отримання неправомірної вигоди з осіб, щодо яких він проводив відповідні заходи.

3.3. Участь ОСОБА_10 у кримінальному провадженні № 4202210201000078 від 15.06.2022

3.3.1. В межах досудового розслідування кримінального провадження, що є предметом цього судового розгляду, 26.07.2022 проведено обшук⁸ у Голосіївському УП ГУНП м. Києва, під час якого вилучені копії матеріалів досудового розслідування кримінального провадження № 4202210201000078 від 15.06.2022 (протокол обшуку від 26.07.2022, т.5 а.с.198-204). Відповідні матеріали оглянуті детективом, що відображено у протоколі огляду від 02-02.09.2022 (т. 9 а.с.2-17).

Із матеріалів кримінального провадження № 42022102010000078 вбачається, що 15.06.2022 на підставі повідомлення ДКІБ СБУ про вчинення кримінального правопорушення від 13.06.2022 № 30/5/3-2104 Голосіївська окружна прокуратура міста Києва внесла відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 42022102010000078 з попередньою правовою кваліфікацією за ч. 3 ст. 190 КК України. Короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення зазначений таким чином: до Голосіївської окружної прокуратури міста Києва надійшло повідомлення ДКІБ СБ України про вчинення кримінального правопорушення, із якого вбачається, що невстановлені особи на території Голосіївського району м. Києва заснували протиправний механізм заволодіння грошовими коштами громадян України, вчинене у великих розмірах, шляхом незаконних операцій з використанням електронно-обчислювальної техніки" (т.9 а.с.21, 22). Вніс відомості прокурор ОСОБА_45 .

Прокурор Голосіївської окружної прокуратури м. Києва ОСОБА_45 повідомив начальника ДКІБ СБ України ОСОБА_47 про внесення відомостей до ЄРДР. Здійснення досудового розслідування доручено слідчому відділу Голосіївського УП ГУ НП України. Цей лист 15.06.2022 отриманий обвинуваченим, про що свідчить дата, посада і підпис ОСОБА_10 на ньому (т.9 а.с.23). В цей же день о 15:31 мала місце комунікація ОСОБА_10 з ОСОБА_30, який запитував, чи забрав ОСОБА_10 витяг, на що останній повідомив "Уже зарег" (протокол огляду від 29.07.2022-16.08.2022, т.11

а.с.191). В цей же день ОСОБА_10 під розпис отримав доручення прокурора ОСОБА_48 на ім'я начальника ДКІБ СБ України в порядку статті 36 КПК України у кримінальному провадженні № 42022102010000078 на проведення слідчих, розшукових дій, спрямованих на встановлення причетних осіб до вчинення кримінального правопорушення (т.9 а.с.27).

Це доручення виконане на наступний день, адже ОСОБА_10 вже володів всією необхідною інформацією (пункт 3.2 цього вироку). Так, за змістом листа ДКІБ СБУ від 16.06.2022 № 30/5/3-2217 щодо виконання доручення від 15.06.2022 № 42022/0078 встановлено, що до протиправної діяльності причетні такі громадяни України:

- ОСОБА_15, ІНФОРМАЦІЯ_8, РНОКПП НОМЕР_12, проживає за адресою: АДРЕСА_6 ;

- ОСОБА_28, ІНФОРМАЦІЯ_9 РНОКПП НОМЕР_13, проживає за адресою: АДРЕСА_3 ;

- ОСОБА_17, ІНФОРМАЦІЯ_10 РНОКПП НОМЕР_14, проживає за адресою: АДРЕСА_8 ;

- ОСОБА_27, ІНФОРМАЦІЯ_11, РНОКПП НОМЕР_15, проживає за адресою: АДРЕСА_9 (т.9 а.с.29-30).

3.3.2. Суд вважає доведеним, що ОСОБА_10 не лише володів інформацією про діяльність "криптоферми" та її учасників, а безпосередньо виготовив лист ДКІБ СБУ від 16.06.2022 № 30/5/3-2217. Адже проєкт цього листа відшуканий в ноутбуці MacBook A 1502 (серійний номер: C02RC9R2FVN3), вилученому під час обшуку квартири за місцем проживання ОСОБА_10 адресою: АДРЕСА_10 . Відповідно до протоколу від 12.10.-18.10.2022 (т.7 а.с.15-16) у результаті огляду ноутбука MacBook A 1502 (серійний номер: C02RC9R2FVN3), на користувацькому логічному розділі у папці " ІНФОРМАЦІЯ_12" виявлено файл "Відповідь на доручення.docx". Вміст документа "Відповідь на доручення.docx" створено 16.06.2022 о 09:17, востаннє змінено 16.06.2022 о 09:21 користувачем "ІНФОРМАЦІЯ_41". Автор вищезазначеного документа - користувач "ІНФОРМАЦІЯ_41". Метадані файлової системи містять інформацію про те, що файл "Відповідь на доручення.docx" створено, востаннє змінено та додано 21.06.2022 о 07:28:44 (т.6 а.с.30), а також назву програмного засобу, за допомогою якого цей файл завантажено - "Whatsapp" (з поля "com.apple.quarantine").

3.3.3. Як вбачається із протоколу огляду від 01-02.09.2022 супровідним листом від 16.06.2022 № 30/5/3-2217 на ім'я прокурора ОСОБА_48 з ДКІБ СБ України направлено матеріали на 19 аркушах (т.9 а.с.31-34), серед яких протокол допиту свідка ОСОБА_49 . Цей протокол мав важливе доказове значення на первинному етапі досудового розслідування кримінального

провадження № 42022102010000078 від 15.06.2022. Так, в тому числі на підставі протоколу допиту свідка ОСОБА_49 . прокурор Голосіївської окружної прокуратури міста Києва ОСОБА_45 05.07.2022 звернувся до слідчого судді Голосіївського районного суду міста Києва з клопотаннями про надання дозволу на проведення обшуків в будинку АДРЕСА_11, а також в будинку АДРЕСА_12 та у всіх житлових та нежитлових будинках і спорудах/інших приміщеннях, що розташовані на земельних ділянках за кадастровими номерами 6325156100:00:014:0141 та 6325156100:00:014:0142, якими користується ОСОБА_15 .

Ухвалами слідчого судді Голосіївського районного суду міста Києва ОСОБА_51 від 06.07.2022 у справі № 752/7559/22 (провадження № 1-кс/752/2512/22, № 1-кс/752/2513/22 надано дозволу на проведення обшуків у зазначених слідчим володіннях (т.9 а.с.144-147, 176-179). Як вбачається із змісту цих ухвал показання ОСОБА_38 враховані слідчим суддею при постановленні відповідних рішень.

3.3.4. Суд вважає, що за допомогою протоколу допиту свідка ОСОБА_49 . ОСОБА_10 не відшукував, а формував докази в межах кримінального провадження, оперативний супровід якого він здійснював, з метою залучення учасників майнінга до участі в ньому як фігурантів.

Зміст цього протоколу свідчить, що 16.06.2022 з 15:55 по 17:30 консультант - експерт (з оперативних питань) з відділу 5 управління ДКІБ СБУ ОСОБА_10 в приміщенні службового кабінету № 19 за адресою: АДРЕСА_13 на виконання доручення прокурора Голосіївської окружної прокуратури м. Києва ОСОБА_52 від 15.06.2022 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ч. 3 ст. 190 КК України проводив допит свідка ОСОБА_38 ІНФОРМАЦІЯ_13 . Свідок ОСОБА_39 пояснив, що зателефонував ОСОБА_17 у месенджері "WhatsApp" на номер мобільного телефону НОМЕР_2, останній повідомив, що він разом зі своїми друзями ОСОБА_54, ОСОБА_26 та ОСОБА_17 закупили у Китаї обладнання для майнінгу, доставили його в Україну та розташували в приміщенні в АДРЕСА_2 . ОСОБА_39 спитав про інші видатки у цьому процесі, а саме оренду приміщення, сплату за електроенергію, за обслуговування обладнання тощо та дізнався, що оренду за приміщення вони не сплачують тому що приміщення належить ОСОБА_54, обслуговують обладнання самі, а за електроенергію не сплачують, тому що вирішили питання "по-іншому". На питання як саме, ОСОБА_25 відповів, що вони підключили обладнання в обхід законному способу, тобто викрадають. Через деякий час ОСОБА_39 дізнався від ОСОБА_59, що вказані особи також займаються шахрайськими діями, які полягають в тому, що вони залучають кошти різних осіб під виглядом інвестування в майнінгові ферми, а потім, отримавши грошові кошти, привласнюють їх собі. Тому ОСОБА_39 мав припущення, що обладнання, яке

вони встановили у ОСОБА_54 в приміщенні, придбане за грошові кошти, якими вони заволоділи шахрайським способом (т.9 а.с.31-35).

Допитаний у судовому засіданні 29.05.2024 свідок ОСОБА_61 повідомив, що на початку 2022 року він цікавився майнінгом криптовалют. Знайомий дав йому контакт осіб, які можуть проконсультувати з приводу криптовалют. Він подзвонив ОСОБА_17, сказав, що від ОСОБА_59, і попросив проконсультувати щодо обладнання для майнінгу криптовалют. Він сказав ОСОБА_17, що хоче вкласти 5000 доларів США, на що останній йому відповів, що сума мала для того щоб майнити. ОСОБА_17 розказав про схему, коли люди об'єднують свої кошти і отримують дохід відповідно до своїх вкладень та запропонував йому вкласти грошові кошти в їх ферму, яка знаходиться в районі смт. Буди, з можливістю отримання щомісячного доходу. Також ОСОБА_17 повідомив, що за оренду вони не платять, ферму обслуговують самостійно, а електроенергію оплачують лише за лампочки в коридорі і момент оплати електроенергії обходять, тому в них є прибуток. Оборотно гроші потрібні завжди, тому запропонували ОСОБА_63 взяти його в команду. Після почутого ОСОБА_39 зателефонував знайомому ОСОБА_64, адже йому здалося, що ОСОБА_17 дійсно розуміється на цьому, але його бентежила відсутність фіксації вкладення грошових коштів і те, що вони обходять оплату електроенергії. ОСОБА_66 пообіцяв щось дізнатися, після чого повідомив, що люди, які вкладалися, скаржаться, що не отримують прибутку, і можливо це шахрайство. Дізнавшись це, він зателефонував ОСОБА_10, який його вислухав і сказав надавати будь-яку інформацію з цього приводу.

На початку літа 2022 року свідку ОСОБА_63 зателефонував ОСОБА_10 та викликав його на допит. Свідок виїжджав до Києва рано вранці з Харкова, його підвіз волонтер на автомобілі. Потім ОСОБА_39 на метро дістався до станції "Контрактова площа". Коли їхав до Києва, він помітив, що в нього не було з собою мобільного телефону - телефон залишився в його машині, коли він з неї виходив. Автомобілем в цей день користувався друг ОСОБА_49. За показаннями ОСОБА_38, щоб зв'язатися з ОСОБА_10, він попросив у водія телефон і подзвонив своєму другу, дізнався номер телефону ОСОБА_10, після чого з телефону водія зателефонував ОСОБА_10. В свою чергу, ОСОБА_10 сказав йому почекати в кав'ярні. Напередодні вони домовлялися зустрітися о 09-10 годині ранку. Протягом півгодини підійшов ОСОБА_10 і вони пішли до нього в службовий кабінет на допит. Допит проходив зранку після 10 години. ОСОБА_39 особисто ставив підпис на протоколі допиту. В процесі допиту була вільна розповідь, можливо були уточнюючі запитання. Допит відбувався 15 чи 16 червня 2022 року. Не пам'ятає, чи надав він документи, які посвідчують особу, але припускає, що не надав, тому ОСОБА_10 пізніше просив направити йому фотографії паспорта. Також ОСОБА_10 просив щось написати, щоб порівняти почерк.

Також повідомив, що познайомився з ОСОБА_10 через участь в іншій кримінальній справі, де свідок був закупним. ОСОБА_10 видавав йому гроші і він закупав криптовалюту для викриття злочину. При цьому в службовій або іншій залежності від працівників Служби безпеки ОСОБА_39 не перебуває, з ОСОБА_10 контактував через месенджери, наразі не може повідомити номер, яким користувався ОСОБА_10 під час описаних подій. На теми, не пов'язані з кримінальними провадженнями, з ОСОБА_10 не спілкувався.

Яким номером користувався при спілкуванні з ОСОБА_17 та ОСОБА_10 точно повідомити не може, можливо НОМЕР_87.

З приводу місця щодо розташування криптоферми свідок знав лише, що вона розташована в селищі Буди.

3.3.5. В дійсності ОСОБА_10 не допитував ОСОБА_38 як свідка за викладених у протоколі або за інших обставин. Суд не сприймає показання ОСОБА_38 як правдиві, вони не узгоджуються з матеріалами справи і очевидно "підлаштовані" під версію захисту, що цей допит ОСОБА_38 дійсно мав місце 16.06.2022 з 15:55 по 17:30 у приміщенні службового кабінету АДРЕСА_14. Цей висновок Суду ґрунтується на такому:

а) Свідок зазначив, що спілкувався з ОСОБА_10 лише з приводу кримінального провадження. Проте, протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_10 зафіксоване листування у мобільному застосунку "WhatsApp" ОСОБА_10 ІНФОРМАЦІЯ_14 А1 (owner) з ОСОБА_68 (ІНФОРМАЦІЯ_15 ОСОБА_69). Це листування відноситься до періоду з 18.05.2022 по 12.07.2022, а його форма і зміст свідчить про позапроцесуальне спілкування з питань, які не стосуються обставин кримінального провадження. При чому ОСОБА_10 і ОСОБА_39 звертаються один до одного на "ти" - "привет", "набери", "ОСОБА_134", "напиши адрес куда ехать" (т.12 а.с.100-102), що свідчить про неформальний характер їх стосунків;

б) Із листування в мобільному телефоні ОСОБА_10. вбачається, що 20.06.2022 о 15:04 ОСОБА_10 попросив ОСОБА_38 надіслати йому копію паспорта, а у подальшому інструктував щодо необхідності написання на аркуші паперу тексту зі змістом: "Протокол прочитано, з моїх слів записано вірно. Підпис. Фамілія ініціали", фотографування даного аркуша та пересилання фотографії з текстом ОСОБА_10 (т.12 а.с.105). О 16:31 ОСОБА_10 надіслав ОСОБА_63 повідомлення: "Только быстрее. И бумагу выбрось. Ты можешь сделать это быстрее? Написать одно предложение". На виконання вказівок ОСОБА_10 ОСОБА_39 надіслав фотографію з вищезазначеним текстом (т.12 а.с.121);

в) Проект протоколу допиту свідка ОСОБА_71 відшуканий в ноутбучі MacBook A 1502 (серійний номер: C02RC9R2FVH3), вилученому під час обшуку квартири за місцем проживання ОСОБА_10 адресою: АДРЕСА_15.

Так, відповідно до протоколу від 12.10.-18.10.2022 (т.7 а.с.15-16) у результаті огляду ноутбука MacBook A 1502 (серійний номер: C02RC9R2FVH3), на користувацькому логічному розділі у папці "Users\Lensekruz\Downloads" виявлено файл "Протокол допиту свідка.docx". Вміст документу "Протокол допиту свідка.docx" створено 12.07.2021 о 17:55, востаннє змінено 20.06.2022 о 16:11 користувачем "ІНФОРМАЦІЯ_41" і востаннє надруковано 20.06.2022 о 16:06. Автор вищезазначеного документа - користувач "ІНФОРМАЦІЯ_41". Метадані файлової системи містять інформацію щодо того, що файл "Протокол допиту свідка.docx" створено, востаннє змінено та додано 21.06.2022 о 07:28:29, а також назву програмного засобу, за допомогою якого цей файл завантажено - "WhatsApp" (з поля "com.apple.quarantine"). Тобто протокол допиту свідка ОСОБА_38 змінювався і друкувався ОСОБА_10 через 4-5 днів з того часу, як він, з огляду на зазначені в ньому обставини, мав би бути складений і долучений до матеріалів кримінального провадження.

г) Під час обшуку службового кабінету ОСОБА_10 (пункт 3.13.2 цього вироку) виявлено проект протоколу допиту свідка ОСОБА_38 від 16.06.2022 без підписів;

г) Під час допиту в судовому засіданні свідок ОСОБА_39 сказав, що допит відбувався зранку, після 10 години, однак у протоколі допиту вказано, що його проведено в період з 15:55 по 17:30. При чому відомості, зазначені в протоколі від 17.10.2022 огляду оптичного носія інформації компакт - диску, який є додатком до протоколу від 13.10.2022 тимчасового доступу до речей і документів до відомостей щодо вхідних та вихідних з'єднань з номеру мобільного телефону НОМЕР_16, який належить ОСОБА_63 10 (т.15 а.с.47-50), свідчить, що 16.06.2022 в період з 15:07 по 18:40 відбулося 6 з'єднань номеру телефону НОМЕР_16, яким користувався ОСОБА_72 . При цьому зазначений номер мобільного телефону знаходився в зоні дії базових станцій за різними адресами:

- Харківська обл., Дергачівський р-н, смт Вільшани ріг, пров. Горького та вул. Казакевича (LAC-CellID 57134-23007),

- АДРЕСА_16 (LAC-CellID 56403-13345),

- АДРЕСА_17 (LAC-CellID 56403-21116),

- АДРЕСА_16 (LAC-CellID 56403-33345),

- АДРЕСА_18 (LAC-CellID 55403-33496),

- АДРЕСА_16 (LAC-CellID 56403-33345).

Показання свідка, що телефон знаходився в машині, якою в цей день користувався друг ОСОБА_38 (при чому анкетні дані цього "друга" він не

зазначив), спростовуються відомостями, зафіксованими в цьому протоколі огляду. Частота та тривалість з'єднань, які відбувались в період часу з 15:07 по 18:40 16.06.2022, свідчать про активне використання мобільного телефону з ІМЕІ НОМЕР_17 та sim-карткою з номером мобільного телефону НОМЕР_16 у місті Харкові (т.15 а.с.51-54).

Водночас протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_10 (т.12 а.с.122) зафіксовано, що 16.06.2022 о 16:42:58 (UTC+3) за даними мобільного навігаційного застосунку "Waze" мобільний телефон ОСОБА_10 знаходився за адресою: АДРЕСА_19, Київ (координати: (НОМЕР_99), що знаходиться на відстані 3,2 км від будинку АДРЕСА_13, де за показаннями свідка і за змістом протоколу ОСОБА_10 допитував ОСОБА_49 . За таких обставин не лише ОСОБА_39 в час, зазначений у протоколі його допиту, знаходився в іншому місці, а й сам ОСОБА_10 .

Пізніше ОСОБА_10 повідомив Суду, що в протоколі допиту свідка допущено помилку в часі його проведення. Допит проводився зранку, однак залунала повітряна тривога і з боку керівництва прийнято рішення всім залишити приміщення. Тому допит закінчений пізніше, а в протоколі зазначено час його початку. Суд відхиляє такі пояснення. Відповідно до Історії повітряних тривог у Києві внаслідок російської військової агресії 16.06.2022 у Києві повітряна тривога відбувалася двічі - з 10:37 по 11:08 (тобто, коли за версією ОСОБА_10 допит вже мав розпочатися і протокол допиту має бути розпочатий), яка тривала 30 хвилин, і з 15:58 по 16:15, тобто в час, безпосередньо зазначений у протоколі як час проведення допиту, яка тривала 17 хвилин¹¹.

д) Про неправдивість відомостей, зазначених у протоколі допиту свідка ОСОБА_38, сформованого ОСОБА_10 та використаного для отримання дозволу на проведення обшуків, свідчить і адреса місця проживання ОСОБА_38 - АДРЕСА_20 . Адже в місті Харкові відсутня вулиця Липківського, в той час як сам ОСОБА_10 на час описаних подій проживав на АДРЕСА_21 .

є) Зазначені в протоколі допиту показання свідка ОСОБА_38 суперечать наданим показанням свідка ОСОБА_17, який у судовому засіданні повідомив, що з ОСОБА_73 не знайомий, ніколи з ним не спілкувався та не бачив його.

3.3.6. Викладене яскраво свідчить про формування ОСОБА_10 доказів з метою отримання формальних підстав для проведення у штучно створеному кримінальному провадженні обшуку з метою вилучення майна. За таких умов обставини участі "свідка" ОСОБА_38 у кримінальному провадженні № 4202210201000078 від 15.06.2022 засвідчують неправдивість його показань, наданих під присягою, і відповідно, недостовірність цього доказу. Отже, Суд, по-перше, звертає увагу уповноважених органів на обставини, що можуть

свідчити про вчинення кримінального правопорушення, передбаченого статтею 384 КК України, по-друге, не враховує показання свідка ОСОБА_38 на підтвердження або спростування обставин у цьому кримінальному провадженні.

3.3.7. Повертаючись до участі ОСОБА_10 у досудовому розслідуванні кримінального провадження № 4202210201000078 від 15.06.2022, Суд оцінює її як таку, що виходить за межі звичайного оперативного супроводження.

3.3.7.1. Так, в телефоні ОСОБА_10 12 міститься листування з контактом ІНФОРМАЦІЯ_3, ідентифікованим як "ОСОБА_29", датоване після початку досудового розслідування, а саме:

- 27.06.2022 о 15:45 ОСОБА_10 відправив контакту ІНФОРМАЦІЯ_3 ОСОБА_29 повідомлення з даними ОСОБА_15 "ОСОБА_15 ІНФОРМАЦІЯ_23" та державними номерними знаками автомобілів із зазначенням марки, моделі і року випуску (т.12 а.с.72). В цей же день о 18:45 контакт ОСОБА_29 надіслав ОСОБА_10 адресу місця проживання ОСОБА_15 ("АДРЕСА_11") (т.12 а.с.74) та фото будинку (т.12 а.с.75, 77);

- 28.06.2022 о 16:19 ОСОБА_10 отримав інформацію щодо лічильника НОМЕР_18 з даними щодо об'єму спожитої електроенергії в кіловатах за кожен місяць, починаючи з лютого із зазначенням суми сплачених грошових коштів та боргу (т.12 а.с.80);

- 13.07.2022 (напередодні обшуків в смт. Буди) контакт ІНФОРМАЦІЯ_3 ОСОБА_29 пом надіслав ОСОБА_10 номери мобільних телефонів з іменами (ОСОБА_75, ОСОБА_76, ОСОБА_77, ОСОБА_17), зазначивши, що це поняті, "Набирай этих двух договаривайся" (т.12 а.с.81-82). Відповідно до копії протоколу обшуку за місцем проживання ОСОБА_15 (т.9 а.с.157) обшук проводився у присутності понятих - ОСОБА_78 та ОСОБА_79, а згідно з копією протоколу обшуку від 14.07.2022 обшук за місцем розташування ферми за участю понятих ОСОБА_80 та ОСОБА_81 (т.9 а.с.188). Тобто саме ОСОБА_10 за день до запланованого обшуку підшукував понятих для участі у ньому, що у сукупності з іншими обставинами дає Суду підстави вважати роль ОСОБА_10 у проведенні обшуку більшою, ніж він представив її у своїх показаннях.

3.3.7.2. Листування у мобільному застосунку "WhatsApp" засвідчує спілкування в період з 01.07.2022 по 12.07.2022 з начальником відділу НОМЕР_19 ОСОБА_30 (ІНФОРМАЦІЯ_7, ОСОБА_30) про:

- наявність відомостей щодо вхідних та вихідних з'єднань абонентів (об 11:40 ОСОБА_30 повідомив ОСОБА_10 "трафики есть", т.11 а.с.191);

- нелегальних оперативно-технічних пошукових заходів щодо номерів, які належать ОСОБА_83 (НОМЕР_20), ОСОБА_27 (НОМЕР_21), ОСОБА_17 (НОМЕР_2), ОСОБА_28 (НОМЕР_22). Так, 01.07.2022 об 11:45 ОСОБА_10 направив ОСОБА_30 повідомлення з цими номерами телефонів, а об 11:46 "Отпз не стали, можно хотя бы за эти номера проговорить", на що ОСОБА_30 відповів: "Сейчас уточню" (т.11 а.с.192);

- необхідності залучення спеціаліста Державної інспекції енергетичного нагляду України до проведення обшуків у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 (т.11 а.с.192, 193).

3.3.7.3. Протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_10 зафіксоване листування у мобільному застосунку "WhatsApp", яке відбувалось після 15.06.2022 з контактом з номером телефону ІНФОРМАЦІЯ_16, ідентифікованим як "ІНФОРМАЦІЯ_40", а саме:

- 08.07.2022 о 10:20 ОСОБА_10 переслав цьому контакту постанову про залучення спеціаліста для проведення слідчих (розшукових) дій від 08.07.2022 (т.12 а.с.28). Суд зауважує що цією постановою прокурора ОСОБА_48 залучено фахівця/спеціаліста зі складу ПрАТ "ДТЕК" Київської регіональної мережі до проведення обшуку у кримінальному провадженні № 42022102010000078 з метою проведення оглядів приладів комерційного обліку, а також контрольних замірів фактичного споживання електроенергії (т.9 а.с.121-123);

- 14.07.2022 о 08:22 ОСОБА_10 відправив контакту ІНФОРМАЦІЯ_17 повідомлення з двома номерами мобільних телефонів НОМЕР_20 та НОМЕР_10 (які були у користуванні ОСОБА_15 (т.9 а.с.30) та логін і пароль, які надавали доступ до інформації про місцезнаходження абонента та відомостей телефонних розмов разом з файлами аудіозаписів цих розмов (т.12 а.с.34). Після чого контакт ІНФОРМАЦІЯ_40 надіслав ОСОБА_10 інформацію щодо цих двох номерів телефонів з зазначенням часу останньої розмови абонента та локації мобільного телефону з локацією мобільних телефонів під час дзвінків. З 08:55 до 19:17 контакт НОМЕР_11 ІНФОРМАЦІЯ_40 надсилав ОСОБА_10 короткий зміст прослуханих ним розмов ОСОБА_15 по мобільному телефону (т.12 а.с.36).

3.3.7.4. Крім того, 29.06.2022 ОСОБА_10 здійснював несанкціонований моніторинг місцезнаходження ОСОБА_15 . Протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_10 зафіксована наявність листування у мобільному застосунку "WhatsApp" з ОСОБА_86 (ІНФОРМАЦІЯ_18 ОСОБА_86). О 18:55 ОСОБА_10 запитав чи "Можно дугу сделать?"¹³ та відправив номери мобільних телефонів НОМЕР_23, НОМЕР_24 (т.12 а.с.41).

30.06.2022 ОСОБА_10 повторно попросив надати інформацію про місцезнаходження абонента та о 09:53 отримав відповідь на запит в NPU Info

Вот з зазначенням місцезнаходження абонента НОМЕР_20, належного ОСОБА_15 (т.12 а.с.42) .

ОСОБА_10 повторно звернувся ОСОБА_86 зробити "дугу" та зазначив номер мобільного телефону НОМЕР_10, належний ОСОБА_15 (т.12 а.с.44). А 07.07.2022 о 09:22 отримав відповідь з інформацією про місцезнаходження ОСОБА_15 07.07.2022 о 08:56 (т.12 а.с.44).

Суд зазначає, що такі заходи мають природу установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) (стаття 268 КПК України) і потребують спеціального дозволу на їх проведення. Однак відповідного судового рішення для втручання в права людини не було.

3.3.7.5. Також під час огляду мобільного телефону ОСОБА_10 встановлено, що 12.07.2022 о 12:15 ОСОБА_10 створив в телефоні нотатку: "Title: Демент Summary: ОСОБА_29 заливає бетон 300 кв м Source: Notes Labels: Body: Демент ОСОБА_29 заливає бетон 300 кв. м Разговор 09.07.2022 с Зименко в 12:00 3-ты месяц закрыл ? Д-а что его закрывает, ОСОБА_77 говорил там получилось... 24 я ему отдал и 53 в кассу продает хонду Parties: ИНФОРМАЦИЯ_19: ZICCLOUDSYNCINGOBJECT, LICNOTEDATA, Size: 21409792 bytes)" (т.12 а.с.99)

3.3.8. Наявна у телефоні комунікація ОСОБА_10 з контактами ИНФОРМАЦИЯ_3, ОСОБА_30 ИНФОРМАЦИЯ_7, ИНФОРМАЦИЯ_40 НОМЕР_11, ОСОБА_86 НОМЕР_25 свідчить про те, що після внесення відомостей до ЄРДР участь ОСОБА_10 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 не обмежувалася виключно виконанням доручень слідчого/прокурора. Суд вбачає, що за наявності кримінального провадження обвинувачений продовжував нелегально збирати інформацію про учасників поза межами законодавчих процедур, а також напередодні обшуку підшукував понятих для участі в цій слідчій дії (при тому, що залучення понятих - це сфера повноважень слідчого, прокурора).

3.3.9. 08.07.2022 ОСОБА_10 отримав доручення (т.7 а.с.115) на участь у проведенні обшуків в будинку АДРЕСА_2 у всіх житлових і нежитлових будинках і спорудах/інших приміщеннях, що розташовані на прилеглій території до вищевказаного будинку, яким користується ОСОБА_15 ; будинку АДРЕСА_12, та у всіх житлових та нежитлових будинках і спорудах/інших приміщеннях, що розташовані на земельних ділянках за кадастровими номерами 6325156100:00:014:0141 та 6325156100:00:014:0142, якими користується ОСОБА_15

11.07.2022 на ім'я начальника ДКІБ СБ України від прокурора Голосіївської окружної прокуратури міста Києва ОСОБА_48 надійшло доручення від 08.07.2022 № 10.51-43-3505ВИХ-22 в порядку статті 36 КПК України у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022

про забезпечення участі оперативних працівників у проведенні обшуків за адресами: АДРЕСА_22 . Відповідно до резолюції на зазначеному документі виконання доручення покладено на оперативних працівників ДКІБ СБУ, в тому числі на ОСОБА_10 (т.6 а.с.95-96).

3.3.10. Таким чином, обвинувачений умисно і послідовно, з використанням своїх повноважень, знань, умінь, навичок і контактів, нелегально отримав інформацію про діяльність криптоферми у смт. Буди Харківської області та майновий стан її учасників. Переконавшись у "платоспроможності" учасників, обвинувачений вжив заходи для того, щоб відповідна діяльність стала предметом кримінально-процесуальної діяльності, і створив умови для вилучення обладнання, що очевидно унеможливлювало подальшу діяльність з видобутку криптовалюти, брав в цьому активну участь, яка не обмежувалася суто виконанням доручень слідчого, прокурора.

3.4. Вилучення обладнання для майнінгу криптовалюти

3.4.1. В межах розслідування цього кримінального провадження старший слідчий СВ Голосіївського УП ГУ НП у м. Києві ОСОБА_16 за участю ОСОБА_10 та інших осіб 14 липня 2022 року провів обшук за місцем проживання ОСОБА_15 за адресою: АДРЕСА_2 (т.9 а.с.148-167). У ході зазначеного обшуку виявлено та вилучено зокрема договір № НОМЕР_98, 11 (одинадцять) відеокарт NVIPIA RTX 2060S, материнську плату, SSD-накопичувач, мобільний телефон "Redmi" (т.9 а.с.166).

Того ж дня, 14.07.2022 слідчий СВ Голосіївського УП ГУ НП у м. Києві ОСОБА_89 за участю інших осіб провів обшук володіння за адресою: АДРЕСА_3 (т.9 а.с.180-217). У ході зазначеного обшуку виявлено та вилучено системний блок, відеореєстратори, вінчестери, жорсткі диски, велику кількість відеокарт, материнські плати, SSD-накопичувачі.

Відповідно до протоколу огляду мобільного телефону ОСОБА_10 обвинувачений 14.07.2022 о 07:06 створив групу у месенджері "WhatsApp" під назвою "Фермер" (т.12 а.с.1) з учасниками з числа працівників ДКІБ (ОСОБА_90, ОСОБА_91, ОСОБА_30, Піа, ІНФОРМАЦІЯ_40, ОСОБА_92, ОСОБА_93, ОСОБА_57, ОСОБА_94, ОСОБА_95). О 07:49 контакт Кисель ОСОБА_77 ДКІБ надіслав повідомлення ОСОБА_10 : "Когда заход?", на що отримав відповідь: "Где-то через 40 мин" (т. 12 а.с. 23). У цій групі ОСОБА_10 о 09:08 написав відповідь ОСОБА_30 наступного змісту: " Зашли на адрес проживания. Объект на месте" (т.12 а.с.2). Контакт ОСОБА_92 о 09:08 доповів ОСОБА_30, що на "фермі" нікого не має. Після чого повідомив, що спеціалісти досліджують показання лічильників на електроенергію "Щас снимают показания спецы" та відправив відповідне фотопідтвердження (т.12 а.с.3, 5). Після чого о 09:22 відправив фотозображення обладнання, яке згодом буде вилучено (т.12 а.с.8-18).

Суд звертає увагу, що контакт " ОСОБА_92" покинув створену ОСОБА_10 групу під назвою "Фермер" на наступний день після проведеного обшуку - 15.07.2022 о 11:48 (т.12 а.с.18). Інші учасники (ОСОБА_93, ОСОБА_90, ОСОБА_95, ОСОБА_30) 26.07.2022 поступово залишили групу, починаючи з 14:18 26.07.2022 - одразу після затримання ОСОБА_10 (т.12 а.с.18).

О 09:39 контакт ОСОБА_77 ДКИБ надіслав ОСОБА_10 . приватне повідомлення з текстом "Шо замеры? Шо тип?", на яке о 09:44 отримав відповідь щодо споживання фермою електроенергії наступного змісту: "Замеры на момент захода 40кВт, мощность 88 Ампер". Після чого ОСОБА_10 отримав два повідомлення (відповіді): о 09:44 "Я не понимаю, нарушения есть?" та о 14:36 "Тяните время" (т.12 а.с.24). Зазначене свідчить, що на момент проведення обшуку працівники СБ України, які здійснювали оперативний супровід кримінального провадження, не були впевнені в тому, що є порушення використання електроенергії.

3.4.2. Хоча участь ОСОБА_10 у розслідуванні кримінального провадження № 42022102010000078 від 15.06.2022 мала формальні підстави, комунікація ОСОБА_10 з ОСОБА_30 в день проведення обшуків і після них очевидно виходить за межі правомірної процесуальної поведінки. Так, 14.07.2022 під час проведення обшуків у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022, у відповідь на повідомлення ОСОБА_10 про отримання ним розблокованого телефона (о 09:15 "Тел у меня разблокирован"), ОСОБА_30 надав вказівки: "Посмотри бинанс, приложухи майнинга и браузер. А еще переписку в тг" (протокол від 29.07.2022-16.08.2022 огляду мобільного телефону ОСОБА_10, т.11 а.с.194). Пізніше о 17:40 ОСОБА_10 зазначив, що вони закінчують, на що ОСОБА_30 вказав "пока не подписывайте протокол" (т.11 а.с.196). На повідомлення ОСОБА_10 "закончили, выезжаем" (14.07.2022 о 19:35) ОСОБА_30 відповів: "Выгружайте у нас все. Завтра разберемся". Наступного дня 15.07.2022 о 00:40 ОСОБА_30 запитав ОСОБА_10 "Что решили по вещдокам?", на що останній о 01:10 відповів "Вещдоки в уп" (т.11 а.с.197).

Пізніше в цей же день ОСОБА_10 отримав від ОСОБА_30 повідомлення, які Суд вважає такими, що мають зв'язок з проведенням напередодні обшуку (о 12:38 "Скажи ему пускай общается с теми, с кем вчера общался", "Они ждут диалог", т.11 а.с.198). А о 14:28 15.07.2022 обвинувачений отримав від ОСОБА_30 повідомлення "@shon_dolson" (т.11 а.с.200), що в світлі обставин цієї справи має ключове значення.

3.4.3. Допитаний у судовому засіданні 13.05.2024 свідок ОСОБА_15 пояснив, що на день проведення обшуків він займався майнінгом (добував криптовалюту), не будучи зареєстрованим підприємцем. Працівники вилучили все майно, а саме відеокарти, зброю і мобільний телефон.

Кримінальне провадження, в рамках якого проводилися обшуки, стосувалося крадіжки електропостачання. Вилучене обладнання належало частково (30 відсотків) йому, а інша частина ОСОБА_17. Після того, як вилучили майно, свідок двічі приїжджав до Києва. Перший раз був у райвідділі на допиті, де був присутній також ОСОБА_10, другий раз приїздив для участі у судовому засіданні з розгляду клопотання про накладення арешту на майно, у задоволенні клопотання було відмовлено. У райвідділ приїжджав залізничним транспортом і поїхав на наступний день, ночував в орендованій квартирі сам, туди приїжджав ОСОБА_17, але не ночував і нічого не розповідав про свою участь у подіях чи у слідчих діях. Говорили про райвідділ поліції, обговорювали як там все відбувалося, розмовляли на побутові теми. На судове засідання приїжджав з дружиною потягом, також ночував в місті Києві.

Після проведення обшуку ОСОБА_25 не розповідав про те, що звернувся до правоохоронних органів, розповів про це після затримання ОСОБА_10.

3.4.4. Допитаний у судовому засіданні 12.09.2024 свідок ОСОБА_16 повідомив, що з ОСОБА_10 знайомий з літа 2022 року, коли свідок, будучи слідчим Голосіївського управління поліції, отримав матеріали - ухвалу на проведення обшуку в смт. Буди Харківської області у громадянина ОСОБА_97 та відповідне доручення. Це було приблизно в червні 2022 року за день до проведення обшуку. В ухвалі слідчого судді про дозвіл на обшук зазначена стаття 190 КК України, обшук проводився з метою виявлення і вилучення майнінгової системи. Коли відомості по цьому кримінальному провадженню внесені до ЄРДР, хто був старшим групи, за якими фактами відбувалося досудове розслідування - свідок не знає, оскільки цим провадженням займалися прокурори, це стандартна практика для Голосіївського району. За день до обшуку, вночі представники СБУ доставили слідчих на Поділ до службового приміщення управління СБУ, бо зранку мав бути обшук у Харківській області.

Свідок ОСОБА_16 розповів про обставини обшуку в смт Буди за місцем проживання громадянина ОСОБА_15. Працівники ДКІБ оглядали мобільний телефон ОСОБА_15 під час обшуку. Суд пов'язує такі показання свідка і комунікацію обвинуваченого з керівником відділу стосовно відомостей про кріптовалюту і застосунки для майнінга у вилученого телефону ОСОБА_15 (пункт 3.4.2 цього вироку). Десять після обіду інший слідчий, який проводив обшук за місцем розташування ферми - ОСОБА_89, попросив допомогти, бо на тому обшуку виявлено велику кількість дерев'яних конструкцій з відеокартами. Отже, всі учасники, присутні на обшуку за місцем проживання ОСОБА_97, в тому числі ОСОБА_10, перемістилися на ферму, де допомагали проводити обшук і пакувати виявлені об'єкти. Слідчі письмових доручень під час обшуків не давали, однак давали усні, які саме свідок ОСОБА_16 - не пам'ятає. В місці розташування ферми на обшуку були присутні представники

енергетичної компанії, за результатами проведення обшуку вилучена значна кількість об'єктів, які використовуються у майнінгу і лічильники. Під час обшуку стояло питання до ОСОБА_97 щодо належності майна і документів на нього, документів не було. Все вилучене під час обшуку обладнання доставили до міста Києва і залишили в кімнаті речових доказів управління поліції. Яка подальша доля цього майна і кримінального провадження - свідку невідомо. Особи з прізвищами Пелих, ОСОБА_99 свідку ОСОБА_16 невідомі.

Після проведення обшуків і повернення до Києва у спілкуванні з ОСОБА_10 не було необхідності.

3.4.5. Допитаний під час судового засідання 22.04.2024 свідок ОСОБА_30 підтвердив, що оперативне супроводження кримінального провадження № 42022102010000078 здійснювалося на підставі доручення. ОСОБА_10 був старшим групи оперативного супроводження, адже це його матеріал і він здійснював пошук, збір та перевірку інформації, яка стала підставою внесення відомостей в ЄРДР. ОСОБА_30 користувався номером мобільного телефону НОМЕР_26, а після вилучення мобільного телефону під час обшуку змінив номер телефону на НОМЕР_27. Після проведеного обшуку в Харківській області речові докази відвезли в управління поліції, в приміщенні ДКІБ їх не було.

3.4.6. Допитаний у судовому засіданні 27.03.2024 свідок ОСОБА_22 повідомив, що перебував на посаді заступника начальника 3 відділу 5 управління ДКІБ СБУ та з ОСОБА_10 перебував у робочих стосунках. Оперативний співробітник, який отримує інформацію про вчинення злочину, рапортом інформує свого керівника, після чого відповідне інформування з резолюцією направляється органу досудового розслідування. В цій ситуації ДКІБ СБУ інформувал про окремі ознаки вчинення кримінального правопорушення орган досудового розслідування, який в свою чергу кваліфікував такі дії як злочин та вніс відомості в ЄРДР. До повноважень оперативного співробітника не входить пряме інформування органу досудового розслідування, адже в нього не має права підпису, він повинен повідомити своє керівництво (начальника відділу), яке в свою чергу повідомляє відповідні органи досудового розслідування. Тільки керівництво департаменту та його заступники мають право підпису. ОСОБА_22 ОСОБА_10 про злочин не доповідав. Доручення розписує начальник відділу з урахуванням завантаженості працівників, а не на того працівника, який виявив ознаки вчинення. Резолюцію на доручення особисто він не накладав. ОСОБА_10 брав участь у слідчих діях у зв'язку із дорученням. Ініціювання заведення ОРС без відома керівництва неможливо. Про результати виконання доручення повідомляється керівництвом внутрішнім рапортом, після чого готується інформування органу досудового розслідування, яке підписує керівник.

3.4.7. Допитаний у судовому засіданні обвинувачений ОСОБА_10 пояснив, що 14 липня 2022 року на підставі доручення брав участь у складі слідчо-оперативної групи під час проведення обшуку у ОСОБА_15 у смт. Буди Харківської області. До складу слідчо-оперативної групи окрім нього входили співробітники СБУ (ОСОБА_93, ОСОБА_102, ОСОБА_103, ОСОБА_45) та два слідчих - ОСОБА_16 та ОСОБА_89 . На цій слідчій дії старшим слідчим був слідчий ОСОБА_16. Під час проведення обшуку оглядав приміщення та допомагав слідчому вилучати речі. Під час проведення обшуку у слідчого виникло питання щодо технічної документації, а також будь-яких документів, які б підтверджували придбання обладнання (відеокарт), тому він попросив ОСОБА_10 . з'ясувати це питання у ОСОБА_15 . ОСОБА_10 запитав про відповідні документи у ОСОБА_15, на що останній відповів, що цією інформацією володіє його товариш ОСОБА_17, з яким він займається цією діяльністю. ОСОБА_15 попросив свою дружину ОСОБА_106 зв'язатися з ним. Вона, поспілкувавшись з ОСОБА_17, повідомила ОСОБА_10, що ОСОБА_17 може надати всю необхідну інформацію з приводу документів на обладнання, попросила зателефонувати ОСОБА_17 і надала його номер мобільного телефону. ОСОБА_10 зателефонував на вказаний номер телефону, але ніхто не відповів. Через деякий час йому передзвонили з цього номеру телефону, як згодом з'ясувалося це був ОСОБА_17 .

3.4.8. Суд встановив, що ОСОБА_10 брав участь у обшуку не лише за місцем проживання ОСОБА_15, а й за місцем розташування криптоферми (пункт 3.4.4 цього вироку), однак у відповідному протоколі обшуку його участь не зафіксована (т.9 а.с.180-217). Після проведення цього обшуку ОСОБА_10, який був попередньо обізнаний про безпосередню діяльність криптоферми, її учасників та наявне в них майно (що вочевидь нерелевантно предмету кримінального провадження № 42022102010000078 від 15.06.2022) також отримав інформацію про вилучене з криптоферми майно, його кількісні та якісні характеристики, та непрямі можливості впливати на долю цього майна. На думку Суду, це обумовило остаточне формування у ОСОБА_10 умислу на отримання неправомірної вигоди з учасників криптоферми за повернення вилученого під час обшуків дороговартісного майна.

3.4.9. Допитаний під час судового засідання 23.09.2024 свідок ОСОБА_45, який був прокурором - процесуальним керівником кримінального провадження № 42022102010000078 від 15.06.2022, надав такі показання. У 2022 році мав навантаження більше 300 кримінальних проваджень, в яких він здійснював процесуальне керівництво. Кримінальне провадження № 42022102010000078 від 15.06.2022 зареєстроване на підставі матеріалів Служби безпеки: надійшло повідомлення, що на території Голосіївського району діяла група осіб, які шахрайським шляхом заволоділи грошовими коштами. За отриманою інформацією невстановлені особи мали намір залучати осіб для інвестування грошових коштів у придбання комп'ютерної техніки для майнінгу криптовалюти. А прибуток від цієї діяльності мав

розподілятися між інвесторами. При чому передані гроші такі особи привласнювали. ОСОБА_45 особисто вносив відомості в ЄРДР, повідомлення про вчинення кримінального правопорушення отримав через канцелярію з резолюцією прокурора Голосіївської окружної прокуратури. При чому вся інформація, яка стала основою для внесення відомостей до ЄРДР, була представлена представниками Служби Безпеки України, на момент внесення відомостей, вона не перевірялася.

Після реєстрації кримінального провадження ОСОБА_10 зателефонував і попросив витяг із ЄРДР.

В той же день свідок видав доручення на проведення досудового розслідування і передав всі матеріали в управління поліції. Чи давав в цьому кримінальному провадженні вказівки працівникам поліції, свідок не пам'ятає. Однак в досить короткий проміжок часу надав доручення оперативному підрозділу, це був підрозділ Служби Безпеки, оскільки матеріал для порушення кримінального провадження надійшов від них.

Після внесення відомостей до ЄРДР на початкових етапах надавав кілька доручень керівнику підрозділу Служби безпеки, який в свою чергу доручав їх виконання конкретним працівникам. Перше доручення направлялося разом із відповіддю про внесення до ЄРДР. Результати виконаних доручень або привозив ОСОБА_10, або передавалися через канцелярію.

В ході відпрацювання даного кримінального провадження прийнято рішення про проведення обшуку, під час якого вилучено комп'ютерну техніку, лічильник і технічне обладнання і в подальшому призначено експертизу цього технічного обладнання. Обставини звернення до слідчого судді з клопотанням про дозвіл на проведення обшуку не пам'ятає. Зборами слідчих на обшук мало займатися керівництво Голосіївського відділу поліції. Перед обшуком створена робоча група, куди входили слідчі і прокурор, через цю групу координувалися дії напередодні і під час обшуку.

Зв'язок між предметом кримінального провадження (шахрайство) і вилученим під час обшуку майном (технічним обладнанням, комп'ютерну технікою і лічильником) пояснити не зміг, зазначивши при чому, що вилучене обладнання було предметом шахрайства. Варіант про залишення вилученого майна на відповідальному зберіганні не розглядався.

Слідчий під час обшуку встановив наявність ознак 188-1 КК України, спеціаліст, який був на обшуку, встановив підключення електрообладнання в незаконний спосіб, чи було це окремо зафіксовано у процесуальних документах, повідомити не може.

Після проведення обшуків бачив судову перспективу, необхідно було провести експертизу і встановити причетних осіб. За результатами виконання

доручень працівниками СБУ надана відповідь, в якій зазначені потенційні фігуранти - ОСОБА_99 і ще декілька осіб. Експертиза була призначена, висновки експертів свідок як прокурор не отримував, бо прийняв рішення про зміну територіальної підслідності. Тому висновки експерта, скоріш за все, були передані у підрозділ у Харківській області за місцем проведення обшуку. Постанову про призначення експертизи відправив органу досудового розслідування, об'єкти дослідження не передавав, бо їх не бачив, вони були у управлінні поліції (супровідний лист з постановою про призначення експертизи від 22.07.2022; т.10 а.с.104-121, 122).

Клопотання про накладення арешту на вилучене майно готував і подавав самостійно протягом 48 годин після проведення обшуку. Підставами для арешту визначив збереження речових доказів і визначення статусу цього майна. Слідчий суддя відмовив у задоволенні клопотання, зазначивши, що вилучене майно не є тимчасово вилученим, бо дозвіл на його відшукування наданих ухвалою про обшук, тому воно не підлягає арешту.

Щодо внеску потенційних фігурантів на рахунки Збройних Сил України в цьому кримінальному провадженні повідомити не може. Однак в загальному це питання неодноразово обговорювалося між процесуальними керівниками, в тому числі яким чином враховувати благодійну підтримку ЗСУ. Такі внески могли бути враховані судом як обставини, що характеризують особу, однак за результатами розгляду кримінальних проваджень.

З ОСОБА_10 протягом кримінального провадження обговорював призначення експертизи і які експертні установи, в якій можливо її призначити.

Рішення про повернення свідком не приймалося, також невідомо, щоб слідчий приймав рішення про повернення майна. До свідка як до процесуального керівника власники не зверталися.

Стосовно необхідності повернення майна міг бути лист НАБУ, однак він не був виконаний, бо провадження вже було передано за підслідністю.

Також свідок ОСОБА_45 повідомив, що у зв'язку з цим кримінальним провадженням проведено службове розслідування з приводу фактів неправомірних дій працівниками Голосіївської прокуратури.

3.4.10. Подальший відомий Суду процесуальний рух кримінального провадження № 42022102010000078 від 15.06.2022 виглядає таким чином.

15.07.2022 слідчий СВ Голосіївського УП ГУ НП у місті Києві ОСОБА_108 визнав речовими доказами вилучене під час обшуків в смт Буди Харківської області майно (т.10 а.с.4-26). Того ж дня прокурор Голосіївської окружної прокуратури м. Києва ОСОБА_45 звернувся до слідчого судді

Голосіївського районного суду міста Києва з клопотаннями про арешт вилученого майна (т.10 а.с.29-70; 71-76).

19.07.2022 на підставі рапорту старшого слідчого СВ Голосіївського УП ГУНП у м. Києві ОСОБА_16 від 18.07.2022, який зареєстровано в ІТС ІПНП (журналі ЄО) за № 27463, внесені відомості до ЄРДР під № 12022100010001553 за фактом викрадення електроенергії внаслідок умисного пошкодження приладів обліку, що завдало значної шкоди (ч. 1 ст. 188-1 КК України) (т.10 а.с. 95, 96). Відповідно до постанови від 20.07.2022 прокурора Голосіївської окружної прокуратури м. Києва ОСОБА_48 об'єднано матеріали кримінального провадження № 42022102010000078 від 15.06.2022 з матеріалами кримінального провадження № 12022100010001553 від 19.07.2022 (т.10 а.с.99-100). В цей же день ОСОБА_10 в порядку статті 36 КПК України під розпис отримав доручення прокурора Голосіївської окружної прокуратури на ім'я начальника ДКІБ СБ України ОСОБА_47 на проведення слідчих, розшукових дій, спрямованих на встановлення свідків, потерпілих, та огляд вилученого в ході обшуку за місцем проживання ОСОБА_15 речового доказу - мобільного телефону Redmi Note 8 Pro (IMEI НОМЕР_28) (т.10 .а.с. 92-93).

22.07.2022 постановою прокурора Голосіївської окружної прокуратури м. Києва ОСОБА_48 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за частиною 3 статті 190, частиною 1 статті 188-1 КК України призначено комплексну судову електротехнічну та комп'ютерно-технічну експертизу (т.10 а.с.104-121), на вирішення якої поставлені питання:

- Чи маються ознаки втручання в роботу приладу обліку електролічильника № 31222002570?

- Чи маються ознаки програмної зміни параметрів ("розгону") відео к ...".

3.4.11. З урахуванням викладеного Суд вважає встановленими такі обставини:

- ініціативність ОСОБА_10 в пошуку інформації про діяльність криптоферми в смт. Буди Харківської області, її учасників та їх майновий стан, що в світлі подальших обставин цієї справи свідчить про особисту зацікавленість ОСОБА_10 у тому, щоб видобуток криптовалюти став предметом кримінального провадження під будь-яким приводом;

- здійснення ОСОБА_10 з січня 2022 року до 15.06.2022 пошукової діяльності, в тому числі, яка має характер оперативно-розшукової діяльності, без законних на те підстав, з метою отримання відповідної інформації про діяльність криптоферми в смт. Буди Харківської області, її учасників та їх майновий стан;

- використання ОСОБА_10 навичок, можливостей та зв'язків оперативного працівника Служби безпеки України з метою отримання доступу до відповідної інформації;

- з 15.06.2022 виконання повноважень оперативного працівника на підставі доручень в межах оперативного супроводження кримінального провадження № 42022102010000078 від 15.06.2022;

- формування ОСОБА_10 з метою залучення до кримінального провадження учасників криптоферми доказів, які покладені в основу рішень про проведення обшуків за місцем знаходження криптоферми та місцем проживання одного з її власників.

3.5. Обставини спілкування ОСОБА_10 з ОСОБА_17 14.07.2022

3.5.1. Судом встановлено, що перше спілкування ОСОБА_10 із ОСОБА_17 відбулося 14 липня 2022 року до моменту завершення обшуку. Обвинувачений ОСОБА_10 з приводу першого спілкування з ОСОБА_17 зазначив, що розмова почалася з загальних питань, в тому числі про підстави проведення обшуку. Після чого ОСОБА_10 запитав ОСОБА_17 про документи на обладнання, яке відшукане під час проведення обшуків, на що останній відповів, що він знаходиться на Західній частині України, тому представлення цих документів є проблематичним. ОСОБА_17 запитав про подальші дії, ОСОБА_10 пояснив, що слідчий прийняв рішення вилучати обладнання, порадив представити документи і вказав про необхідність прибуття на допит, можливо до цього часу ОСОБА_17 відшукає документи на це обладнання. Припускає, що у ОСОБА_17 склалося враження, що ОСОБА_10 був старшим при проведенні обшуків, бо так йому могли сказати ОСОБА_15 чи його дружина. ОСОБА_17 запитав, з якого органу слідчий, попросив не вилучати майно, за що запропонував надати грошові кошти у сумі 20000 доларів США. ОСОБА_10 його зупинив та сказав, що він задає дурні питання, на що ОСОБА_17 сказав, що він нормальна людина, допомагає військовим, спілкується з великим колом різноманітних осіб, в тому числі зі знайомим ОСОБА_10 . Рутенком ОСОБА_109 . ОСОБА_10 сказав, що це не вплине на проведення слідчих дій.

Через деякий час в цей же день ОСОБА_17 знову зателефонував та запитав чи вони ще не поїхали, повідомив, що розмовляв зі знайомим, який сказав йому, що можна допомогти вирішити питання за 100000 доларів, а в нього є тільки 20000 доларів. ОСОБА_10 знову наголосив ОСОБА_17, що той ставить дурні запитання, а замість цього потрібно лише знайти та надати відповідні документи, однак він наполягав на своєму і знову запропонував вирішити питання за допомогою грошових коштів. ОСОБА_10 наголосив ОСОБА_17, що він з ним спілкується лише у зв'язку з тим, що в них є спільний знайомий - ОСОБА_110, після чого ОСОБА_17 заспокоївся і поцікавився, що

можна зробити, щоб не вилучалось обладнання, - можливо, придбати для СБУ якесь майно (бронежилети, каски, автомобілі тощо) або допомогти військовим. ОСОБА_10 зазначив, що допомога військовим - це добре і якщо є підтвердження такої допомоги, то слідчий може сприйняти це позитивно. Тоді ОСОБА_17 поцікавився, чи є військові, яким потрібна допомога, та як зробити таку допомогу, на що ОСОБА_10 відповів, що якщо він дійсно допомагає, то повинен сам все це знати.

За наслідками бесіди ОСОБА_10 зазначив, що майно все одно буде вилучене, бо слідчий прийняв таке рішення, а фонди для надання допомоги військовим ОСОБА_17 може пошукати в Інтернеті.

3.5.2. Допитаний у судовому засіданні свідок ОСОБА_17 повідомив, що 14.07.2022 перебував на Закарпатті, коли йому зателефонував товариш ОСОБА_15 та повідомив, що співробітники кібербезпеки СБУ проводять обшуки, після чого зв'язок обірвався. Через деякий час ОСОБА_17 зателефонував дружині товариша, яка йому розповіла, що працівники СБУ проводять обшуки у приміщенні, де знаходилося комп'ютерне обладнання ("майнінгові ферми"). ОСОБА_17 попросив її передати слухавку старшому серед співробітників СБУ, вона передала слухавку ОСОБА_10. Останній представився співробітником Головного управління СБУ і сказав, що зателефонує на особистий номер ОСОБА_17. Через декілька годин на номер мобільного телефону ОСОБА_17 у мобільному застосунку "What's App" зателефонував ОСОБА_10. Під час розмови ОСОБА_10 натякнув, що можна "вирішити питання", тобто щоб співробітники СБУ не вилучали і не арештовували майно.

Під час додаткового допиту 12.09.2024 свідок уточнив, що в день проведення обшуку йому надходили повідомлення про можливість невилучення майна за 100 чи 120 тисяч доларів неправомірної вигоди. Повідомив, що перебуваючи в розгубленому стані, пропонував ОСОБА_10 20000 доларів США за вирішення цього питання.

3.5.3. Матеріалами справи підтверджується, що 14.07.2022 о 18:10 ОСОБА_10 здійснив дзвінок ОСОБА_17 на номер мобільного телефону НОМЕР_29 з номеру мобільного телефону НОМЕР_1 у мобільному застосунку "WhatsApp", на який ОСОБА_17 не відповів, після чого о 18:10 відправив повідомлення з текстом "Звоню". Протоколом огляду від 27.07.2022 мобільного телефону iPhone 12 Pro Max, ІМЕІ НОМЕР_30, із сім-картою НОМЕР_2, добровільно наданого для огляду ОСОБА_17 (далі по тексту - протокол огляду телефону ОСОБА_111), зафіксований мобільний застосунок "WhatsApp", після запуску якого у розділі "Бесіди" виявлено чат (листування) з контактом НОМЕР_1 (т.11 а.с.87). 14.07.2022 о 18:10 ОСОБА_17 отримав вхідний дзвінок від ОСОБА_10 тривалістю 5 секунд (т.11 а.с.97), після чого о 18:11 здійснив вихідний дзвінок на номер ОСОБА_10, який тривав 5 хвилин 4

секунди, о 18:28 здійснив аудіодзвінок без відповіді, а о 18:34 - вихідний дзвінок тривалістю 4 хвилини 30 секунд (т.11 а.с.98).

3.5.4. Якщо факт комунікації між свідком ОСОБА_17 і обвинуваченим ОСОБА_10 у вечірній час 14.07.2022 не викликають сумніву, то їх показання з приводу змісту цієї комунікації вступають у суперечність. Так, свідок ОСОБА_17 вказує, що ОСОБА_10 першим став натякати на необхідність надання неправомірної вигоди, в той час як обвинувачений заперечує таке, стверджує, що з його боку не було таких натяків, і саме ОСОБА_17 запропонував йому неправомірну вигоду.

Зміст розмови, що мала місце 14.07.2022 між свідком ОСОБА_17 і обвинуваченим ОСОБА_10, не зафіксована іншими доказами. Проте сторона захисту надала висновок спеціаліста в галузі комп'ютерних технологій від 18.01.2024, додатком до якого є флеш-накопичувач "Datashur Pro2" (т.16 а.с.183-204). У висновку демонструється дослідження, метою якого є подолання системи логічного захисту інформації, встановленої на флеш-накопичувачі USB iStorage Datashur Pro2, об'ємом 8 гб для отримання доступу до змісту інформації, яка знаходиться на вказаному носії інформації.

Зазначений USB флеш-накопичувач "Datashur Pro2" 8 Гб з позначенням 8008210303709 вилучений 26.07.2022 під час проведення особистого обшуку ОСОБА_10 (протокол затримання ОСОБА_10 від 26.07.2022, т.3 а.с.59-65), в подальшому на нього накладений арешт з метою забезпечення збереження речових доказів¹⁵. У судовому засіданні 12.06.2023 прокурор ОСОБА_7 повідомив, що під час проведеного огляду на цьому USB флеш-накопичувачі не виявлено інформації, яка має відношення до кримінального провадження, відтак проти скасування арешту з нього не заперечував. Цього ж дня Суд скасував накладений арешт та накопичувач повернуто володільцю ОСОБА_10, через деякий час сторона захисту надала описаний висновок спеціаліста.

Згідно з наданим висновком спеціаліста від 18.01.2024 на USB флеш-накопичувачі виявлені файли, зокрема папка з назвою "НОМЕР_31", яка містить папку з назвою "22_07_15", яка в свою чергу містить два файли: "Track 2" та "Track 3", створені 15.07.2022 о 08:34 (т.16 а.с.194). Зазначені аудіо файли досліджені судом у судовому засіданні 15.04.2024 та частково 12.09.2024 під час додаткового допиту свідка ОСОБА_17. Вони містять розмову двох осіб чоловічої статті з приводу проведення обшуку у рамках кримінального провадження, під час другої розмови один із чоловіків запитує у іншого можливі шляхи "вирішення" його питання з метою отримання вилученого під час цього обшуку майна ("Невід.2- Ну как мне сейчас все забрать?", т.16 а.с.163 оборот).

Сторона захисту стверджує, що це - аудіозаписи розмов між ОСОБА_10 та ОСОБА_17, які відбулися у вечірній час 14.07.2022, коли ОСОБА_10 перебував на обшуку. ОСОБА_10 пояснив, що відповідні розмови записані ним диктофоном на носій microSD, після завершення обшуку і повернення до Києва вони перенесені на флеш-носій. Рішення про фіксацію розмов з ОСОБА_17 прийнято для забезпечення власної безпеки. Крім того, поведінка ОСОБА_112 протягом дня давала підстави вважати, що це потрібно зробити, можливо, для використання у своїй подальшій роботі. Розмови, які відбувалися 15 і 18 липня, теж записував, однак з технічних причин вони не зберіглися.

3.5.5. На підтвердження своєї позиції про спонукання ОСОБА_17 . ОСОБА_10 на отримання неправомірної вигоди за те, щоб майно, яке використовується у майнінгу криптовалют, не вилучалося, сторона захисту надала висновки експертів за результатами проведення комплексної експертизи відео-, звукозапису та комп'ютерно-технічної експертизи від 22.02.2024 № 670. Згідно з висновком експерта текстове відтворення змісту розмов, які зафіксовані на фонограмах №1-2 (аудіофайли "Track 2.wav", "Track 3.wav"), що містяться в області даних флеш-накопичувача "VEGA" 8 GB), наведено в Додатку А до даного висновку. Тривалість аудіофайлу "Track 2.wav" складає 05 хвилин 18 секунд¹⁶. Тривалість аудіофайлу "Track 3.wav" складає 04 хвилини 38 секунд¹⁷. Слова (фрази, репліки), позначені у додатку А як "Невід.І" на фонограмах № 1-2 ("Track 2.wav", "Track 3.wav"), що містяться в області даних флеш-накопичувача "VEGA" 8 GB), та слова (фрази, репліки), позначені у додатку А як "Невід. 1" на фонограмі № 3 ("Зразок голосу ОСОБА_10 wav", що містяться в області даних флеш-накопичувача "VEGA" 8 GB) належать одній особі. Слова (фрази, репліки), позначені у додатку А як "Невід.2" на фонограмах № 1-2 ("Track 2.wav", "Track 3.wav"), що містяться в області даних флеш-накопичувача "VEGA" 8 GB), та слова (Фрази, репліки), позначені у додатку А як "Невід.2" на фонограмі № 4 ("Зразок голосу ОСОБА_17 wav"), що містяться в області даних флеш-накопичувача "VEGA" 8 GB) належать одній особі. Програмно-апаратними засобами, що є в розпорядженні експерта, при дослідженні фонограм № 1-2, що містяться в області даних флеш-накопичувача "VEGA" 8 GB, ознак монтажу, змін, переривань - не встановлено. Однак, встановити в категоричній (підтвердити/спростувати) чи піддавалися записи монтажу в цілому не представилось можливим у зв'язку з тим, що вони є копіями, записаними за допомогою комп'ютерної техніки (т.16 а.с.152-169).

В свою чергу, ОСОБА_17 під час додаткового допиту після відтворення аудіозаписів, наявних на флеш-носії, підтвердив, що він брав участь у цій розмові, однак відтворений файл - це компіляція фрагментів різних розмов, що відбулися 14.07.2022 між свідком і обвинуваченим, яких в той день було більше десяти.

3.5.6. Суд зазначає, що враховуючи навички і досвід ОСОБА_10 як оперативного працівника, його практику нелегального збору і фіксації інформації (пункти 3.2.3, 3.3.7.4, 3.10.9 цього вироку), він цілком міг зафіксувати перші розмови з ОСОБА_17. Враховуючи підтвердження ОСОБА_17 своєї участі в цих розмовах та пропозиції надати 20 000 доларів США за те, щоб майно не вилучалося за результатами обшуку, Суд приймає наявні на флеш-носії відомості як достовірні. У зв'язку з цим виникає два питання:

1) чи має Суд допустити відомості, які містяться на флеш-носії "Datashur Pro2", та відповідно у висновку спеціаліста від 18.01.2024 і у висновку експертів від 22.02.2024 № 670, як докази на спростування пред'явленого ОСОБА_10 обвинувачення;

2) при позитивній відповіді на перше питання - чи спростовує наявна в них інформація пред'явлене ОСОБА_10 обвинувачення.

3.5.6.1. В обсязі процесуальної рівності прав сторін у кримінальному провадженні існує різниця у фактичних можливостях формування доказової бази. Нейтралізація цієї різниці може бути досягнута за допомогою інституту сприяння захисту (*favor defensionis*), який створює реальні умови для функціонування принципу змагальності та забезпечує баланс можливостей між сторонами у відстоюванні своїх інтересів перед судом. Однією з ключових складових *favor defensionis* є концепція "асиметрії правил допустимості доказів". Докази, отримані з порушенням процесуальної форми, можуть бути використані для підтвердження позиції захисту, але не обвинувачення. Такий підхід сприяє реалізації принципу змагальності, оскільки вирівнює і збалансовує реальні (а не процесуальні) права сторін та зміцнює можливості сторони захисту у процесі. Забезпечення балансу прав сторін у кримінальному провадженні є важливим кроком для виконання його завдань, це дозволяє захисту ефективніше відстоювати свої інтереси та забезпечує реальну змагальність у судовому розгляді з урахуванням визначально нерівних фактичних і організаційних можливостей збирання доказової бази.

Асиметрія правил допустимості дозволяє Суду проявляти певну обмежену гнучкість в процесі оцінки допустимості доказів, представлених стороною захисту і прийнятті для дослідження з огляду на забезпечення ефективного права на захист, яке включає можливість подання доказів навіть у випадках, коли вони отримані з певними відхиленнями від процесуальних норм. Тим більше, що сучасні технології розширюють сферу збору важливої інформації для доведення або спростування обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, а процесуальне законодавство не встигає за таким розвитком.

Відповідно до практики Верховного Суду¹⁸ аудіозапис приймається та визнається судом допустимим доказом, навіть без проведення фоноскопичної експертизи щодо ідентифікації голосів осіб, між якими відбулася розмова, якщо телефон, на який зроблено запис, належав засудженому (обвинуваченому), а свідок підтвердив факт телефонної розмови з засудженим (обвинуваченим). При цьому інших підстав, які б вказували на неналежність цього запису як доказу, не повинно бути встановлено судом.

В цьому випадку надані стороною захисту аудіозаписи зроблені обвинуваченим, а свідок ОСОБА_17 у судовому засіданні під час допиту не заперечив та підтвердив, що 14.07.2022 телефонні розмови такого змісту між ним та ОСОБА_10 мали місце. Крім того, стороною захисту надано Висновок експертів № 670 за результатами проведення комплексної експертизи відео,- звукозапису та комп'ютерно-технічної експертизи від 22.02.2024 (т.16 а.с.152-169), згідно з яким встановлено тривалість першого аудіофайлу 05 хвилин 18 секунд, другого аудіофайлу - 04 хвилини 38 секунд. Досліджуючи протокол огляду мобільного телефону ОСОБА_17 (т.11 а.с.1-109а), Суд встановив наявність інформації, яка відображає телефонні з'єднання за допомогою месенджера "WhatsApp", тривалість яких ідентична тривалості зазначених аудіозаписів. Відповідно до висновків експертизи голос співрозмовників ідентифіковано як такі, що належить ОСОБА_17 та ОСОБА_10, а ознак монтажу, змін, переривань запису не встановлено.

Отже, Суд доходить висновку про достовірність доказів, наданих стороною захисту і переходить до оцінки їх змісту в контексті пред'явленого обвинувачення.

3.5.6.2. Зміст досліджених між ОСОБА_17 і ОСОБА_10 розмов, хоча і підтверджує у сукупності з іншими доказами факт пропозиції останньому неправомірної вигоди за те, щоб відшукане під час обшуку майно не вилучалося, однак не спростовує пред'явлене обвинувачення. Зазначені аудіозаписи здійснені ОСОБА_10 свідомо, однак сторона захисту не представила Суду зрозумілі пояснення щодо мети фіксування комунікації між заявником і обвинуваченим в день проведення обшуків. Крім того, представлення захистом спілкування ОСОБА_10 із ОСОБА_17 має вибірковий, фрагментарний характер. Адже під час судового розгляду встановлено, що спілкування між ними відбувалося не лише 14.07.2022, а й в подальшому, однак фіксації розмов в інші дні сторона захисту не надала. До цього слід додати, що питання про наявність на вилученому під час затримання флеш-носії зафіксованої між учасниками комунікації постало лише під час судового розгляду після скасування арешту у зв'язку з відсутністю на ньому відомостей, що мають значення для кримінального провадження, і повернення флеш-носія власнику.

Оскільки сторона захисту не надала Суду пояснень з цих питань, Суд змушений усунути прогалини в питаннях, що мають значення для кримінального провадження, самостійно, в інших наявних доказах і доводах сторін. На підтвердження факту і змісту комунікації ОСОБА_10 і залучених ним осіб з ОСОБА_17. Суд дослідив відомості, наявні, зокрема, у показаннях свідка ОСОБА_17 і протоколах за результатами негласних слідчих (розшукових) дій. Вони достатньо ілюструють участь обвинуваченого в подіях, про які йдеться, і комплексно підтверджують намір отримання неправомірної вигоди.

В світлі зазначеного, Суд доходить висновку, що обвинувачений, маючи оперативний досвід роботи в правоохоронному органі, записував розмови з ОСОБА_17 з метою "перестраховки" на випадок його викриття в отриманні неправомірної вигоди. У зв'язку з цим Суд не може приймати до уваги те, що сказано обвинуваченим, на спростування обвинувачення, оскільки він говорив з ОСОБА_17, усвідомлюючи те, що він "документує" цю розмову.

Крім того, ОСОБА_10 після висловлення пропозиції щодо надання неправомірної вигоди, як службова особа СБ України, повинен був звернутися до відповідних органів та повідомити про цей факт своє керівництво, чого зроблено не було. Обвинувачений навпаки продовжив спілкування з ОСОБА_17, що свідчить про його зацікавленість в такому спілкуванні.

За таких умов Суд не вважає, що зміст дослідженої комунікації спростовує пред'явлене ОСОБА_10 обвинувачення і не може свідчити про провокацію (про що стверджувала сторона захисту).

3.5.7. З урахуванням попередніх і подальших подій, а також послідовності і узгодженості дій ОСОБА_10 і залучених ним осіб, Суд вважає показання ОСОБА_17 про те, що обвинувачений в комунікації 14.07.2022 висловив прохання неправомірної вигоди, достовірними. Отже, Суд вважає доведеним факт прохання ОСОБА_10 неправомірної вигоди.

3.6. Зв'язок ОСОБА_10 з контактом "ІНФОРМАЦІЯ_2"

3.6.1. Суд встановив, що 15 липня 2022 року продовжилося спілкування ОСОБА_10 з ОСОБА_17. Як повідомив свідок ОСОБА_17, ОСОБА_10 вказав, що ОСОБА_17 має продовжити спілкування у мобільному застосунку "Telegram" з особою із акаунтом "ОСОБА_18", яка визначить суму неправомірної вигоди, що має бути передана. За показаннями ОСОБА_17 ОСОБА_10 запропонував "зробити все через крипту". Через деякий час ОСОБА_17 в месенджері "Telegram" зателефонував чоловік та сказав, що він з приводу "майнінгової ферми", погрожував і сказав, що заявник має надати 65 тис доларів США. На що ОСОБА_17 відповів, що він спілкувався з ОСОБА_10 про 60, а не про 65 тисяч доларів США. Чоловік уточнив, що частина грошових коштів передбачається для судді, щоб не арештували

вилучене майно. Якщо ця сума не буде надана, то ОСОБА_17 оголосять у розшук, а все майно арештують. ОСОБА_17 відповів, що з такими ультиматумами він не буде спілкуватися та поклав слухавку.

Протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_17 від 27.07.2022 підтверджується наявність 15.07.2022 вхідних і вихідних з'єднань з номерами НОМЕР_3 та НОМЕР_1 та пропущений виклик з номеру НОМЕР_3, якими користувався ОСОБА_10 (т.11 а.с.93). Цим же протоколом зафіксовано, що у мобільному застосунку "WhatsApp" 15.07.2022 від абонента з номером мобільного телефону НОМЕР_3 о 14:37 надійшло вхідне повідомлення з текстом "ІНФОРМАЦІЯ_2" (т.11 а.с.17, 92). Суд вважає, що це повідомлення ОСОБА_17 направлено безпосередньо ОСОБА_10, оскільки:

-15.07.2022 о 14:28 обвинувачений отримав від ОСОБА_30 повідомлення "ІНФОРМАЦІЯ_2" (протокол огляду мобільного телефону ОСОБА_10, т.11 а.с.200). При чому допитаний у судовому засіданні свідок ОСОБА_30 не зміг пояснити змісту такого листування, однак не заперечив відправлення 15.07.2022 ОСОБА_10 повідомлення із текстом "ІНФОРМАЦІЯ_20";

-сім-карта абонентського номеру НОМЕР_3 та тримач від неї виявлені 26.07.2022 під час проведення обшуку в місці проживання ОСОБА_10 ;

-під час затримання ОСОБА_10 26.07.2022 у нього вилучений мобільний телефон з номером НОМЕР_3 .

Так, згідно з протоколом від 26.07.2022 обшуку за місцем проживання ОСОБА_10 (АДРЕСА_15) 19 детективами НАБУ 26.07.2022, виявлено та вилучено сім-карту із маркувальним позначенням НОМЕР_32 (НОМЕР_3) та тримач до неї. Їх виявлення і вилучення зафіксовані на відеозаписі, який є додатком до протоколу обшуку та міститься на карті пам'яті microSD (файл S1330001, час запису - 0:29:18, т.5 а.с.175), на якому зображено, як детектив НАБУ у присутності захисників ОСОБА_113, ОСОБА_13, ОСОБА_12 та підозрюваного ОСОБА_10 вилучив з коробки у кімнаті кухні-студії тримач з сім-картою. Зазначені вище обставини свідчить про те, що сім-карта з номером мобільного телефону НОМЕР_3 перебувала у користуванні ОСОБА_10 .

Разом з тим, протоколом від 17.10.2022 зафіксований огляд оптичного носія інформації компакт-диску DVD-R Verbatim 4.7 Gb, який є додатком до протоколу від 13.10.2022 тимчасового доступу до відомостей щодо вхідних та вихідних з'єднань мобільного телефону з ІМЕІ НОМЕР_33 20. Оглядом файлу НОМЕР_34 встановлено, що в мобільному телефоні із зазначеним ІМЕІ використовувалась sim-картка з номером НОМЕР_3 (т.15 а.с.29). Відповідний мобільний телефон Apple iPhone A2105 (XR) ІМЕІ НОМЕР_33 з сім-картою "Київстар" із маркувальним позначенням на ній НОМЕР_35 відповідно до

протоколу затримання ОСОБА_10 від 26.07.2022 вилучений під час обшуку останнього (т.3 а.с.59-66).

Зазначені вище обставини свідчить про те, що сім-карта з номером мобільного телефону НОМЕР_3 перебувала у користуванні ОСОБА_10 .

3.6.2. Обвинувачений ОСОБА_10 не заперечив факту надсилання ОСОБА_17 повідомлення із ім'ям акаунту "ОСОБА_18", але представив свою версію подій. Пояснив, що 15.07.2022 на виконання доручення слідчого чи прокурора зателефонував ОСОБА_17 дізнатися про документи на обладнання, ОСОБА_17 відповів, що він цим питанням займається. Під час розмови ОСОБА_17 знову підняв питання допомоги ЗСУ. ОСОБА_10 порекомендував пошукати в Інтернеті, однак ОСОБА_17 наполягав на тому, щоб саме він надав йому цю інформацію. У подальшому ОСОБА_10 запитав у начальника свого відділу ОСОБА_30. якусь інформацію про благодійну організацію, яка працює з військовими, та за допомогою якої можна зробити благодійний внесок на користь Збройних Сил України. Цього ж дня ОСОБА_30 надіслав повідомлення у месенджері "WhatsApp" з іменем користувача у месенджері "Telegram" з назвою "ІНФОРМАЦІЯ_2". Це був чат-бот з посиланням, який мав назву "ІНФОРМАЦІЯ_21" (ім'я користувача, що визначається розробником "Telegram" як ідентифікатор облікового запису, який не може повторюватися та є унікальним) і іменем профілю "ІНФОРМАЦІЯ_2" - ім'я, яке не є унікальним і може повторюватись необмежену кількість разів. Оскільки це чат-бот, з цим обліковим записом неможливо обмінюватися повідомленнями та здійснювати дзвінки.

3.6.3. Сторона захисту на спростування подальшого зв'язку ОСОБА_10 з іменами "ОСОБА_18" і "ІНФОРМАЦІЯ_22" вказує, що на ім'я користувача "ОСОБА_18" у месенджері "Telegram" зареєстровано чат-бот, з яким неможливе будь-яке взаємне спілкування. На підтвердження цих доводів захисник ОСОБА_14 надав висновок експерта від 18.01.2024 № 25908 (т.16 а.с.83-100). Згідно з цим висновком:

1)У месенджері "Telegram" з ім'ям користувача ІНФОРМАЦІЯ_39 міститься наступна інформація:

-ім'я профілю "ІНФОРМАЦІЯ_21" із жовто-блакитним стікером прапору України та відображенням графічного імені профілю у вигляді жовто-блакитного кола, на якому міститься напис білими латинськими літерами "You can help Ukraine";

-інформація про мобільний ідентифікатор - номер мобільного телефону-відсутня;

-перелік текстових та знакових відображень, повідомлень, оголошень тощо та будь-яких посилань з подальшим переходом на них та описом відображеної інформації наведено у дослідницькій частині.

2)Дата створення у месенджері "Telegram" акаунту, зареєстрованого на ім'я користувача ІНФОРМАЦІЯ_39, - квітень 2022 року. Встановити у категоричній формі конкретну дату створення у месенджері "Telegram" акаунту, зареєстрованого на ім'я користувача (певне число квітня 2022 року) - засобами, наявними в розпорядженні експерта, не представляється можливим через відсутність у функціональних можливостей пошукового чат-боту regdatebot цих відомостей.

3)З технічної точки зору встановити ім'я користувача, номер мобільного телефону або інші ідентифікаційні ознаки, за якими зареєстровано акаунт "ОСОБА_18" у месенджері "Telegram" (у тому числі, що контакт "ІНФОРМАЦІЯ_2" у месенджері "Telegram" є таким, що зареєстрований на ім'я користувача "ОСОБА_18", або має інші ідентифікаційні ознаки (номер мобільного телефону або ім'я користувача тощо) - неможливо.

3.6.4. Аналізуючи показання обвинуваченого про те, що "ОСОБА_18" - це назва чат-боту з посиланням на допомогу Армії, який він, попередньо отримавши від ОСОБА_30, надіслав ОСОБА_115 на його прохання надати контакт для здійснення допомоги військовослужбовцям, Суд зазначає про суттєву суперечність з іншими дослідженими доказами. Так, свідок ОСОБА_17 вказав, що відповідне ім'я йому направлено після обговорення з ОСОБА_10 необхідності надання неправомірної вигоди за повернення майна, вилученого на обшуку, як контактну особу для обговорення всіх питань. Крім того, свідок ОСОБА_30, який надіслав йому повідомлення "ОСОБА_18" не підтвердив в судовому засіданні, що відповідний акаунт направлявся для здійснення благодійного внеску на потреби Збройних Сил України, зазначивши, що не пам'ятає у зв'язку з чим направляв ОСОБА_10 відповідне повідомлення. Допитаний свідок ОСОБА_45, який був прокурором у кримінальному провадженні №42022102010000078 від 15.06.2022, також повідомив, що здійснення учасниками кримінальних проваджень благодійних внесків на потреби оборони обговорювалося на нарадах в контексті можливого врахування судом відповідних обставин як пом'якшуючих обставин при ухваленні вироку. Однак питання про благодійний внесок власниками вилученого у кримінальному провадженні №42022102010000078 від 15.06.2022 майна не піднімалося.

3.6.5. Разом з тим, Суд не сприймає висновок експерта від 18.01.2024 № 25908 як належний доказ, адже досліджені в ньому відомості не стосуються власне акаунту "ІНФОРМАЦІЯ_2

Дійсно, відповідно до функціоналу месенджера "Telegram" не можуть існувати одночасно чат-бот²¹ і особистий акаунт²² з абсолютно однаковим іменем користувача (username)²³, оскільки username унікальний для кожного облікового запису або бота. Однак ім'я профілю²⁴ може бути однаковим як для бота, так і для особистого акаунту. Створити чат-бот із особистого акаунту у "Telegram" технічно неможливо, оскільки цей месенджер має для цього окремий інструмент - Telegram Bot API, який дозволяє створювати боти через спеціальні акаунти ботів, а не через особисті облікові записи. Зазначений функціонал додатку описаний на офіційному сайті месенджера, а оскільки наявний у відкритому доступі і користується великим попитом в сучасних умовах, інформація про нього є загальновідомою.

Як вбачається із висновку експерта від 18.01.2024 № 25908, під час проведення комп'ютерно-технічної експертизи для дослідження функцій чата "ІНФОРМАЦІЯ_21", що зареєстрований на ім'я користувача ОСОБА_18, в чат надіслано повідомлення зі словом "test". Після надсилання повідомлення "test" у чаті "ІНФОРМАЦІЯ_21" відобразилося вікно з повідомленням "Привіт! Тут допомагають ЗСУ (стікери). Не будь байдужим та переходь для допомоги" та відповідним посиланням на інший акаунт "ІНФОРМАЦІЯ_24" (т.16 а.с.86). Експерт перейшов за вказаним посиланням і продовжив дослідження. Цей акаунт дійсно є чат-ботом, який має всі відповідні чат-боту ознаки та характеристики. За таких умов експерт провів дослідження чат-боту під назвою "ІНФОРМАЦІЯ_25", до якого він потрапив за посиланням, а отже іншого акаунту ніж ОСОБА_18. Тому цей висновок експерта не підтверджує позицію сторони захисту про автоматизовану природу акаунту ОСОБА_18. Більше того, про це не йдеться й у самому висновку експерта.

Навпаки при дослідженні акаунту ОСОБА_18 "ІНФОРМАЦІЯ_21" не продемонстровано жодних ознак автоматизації або запрограмованих відповідей, а на рисунку 2 (т.16 а.с.85 (оборот) вбачається статус "был(а) на этой неделе", на рисунках 3, 4 (т.16 а.с.86) вбачається статус "был(а) недавно", на рисунку 5 (т.16 а.с.87) - статус "в сети". Натомість чат-боти зазвичай надсилають автоматизовані привітання чи повідомлення, а також працюють на основі шаблонних або автоматичних відповідей. Вони не мають статусу перебування в мережі так, як це мають звичайні користувачі, оскільки завжди доступні для обробки повідомлень та запитів користувачів. Тому чат-боти не можуть показувати свій власний статус в мережі, оскільки він постійно активний і готовий до взаємодії. Враховуючи, що в сучасних умовах користування месенджерами стало невід'ємною частиною життя людей, Суд вважає, що загальна інформація з приводу їх функціонування є загальновідомою і не потребує спеціальних знань.

Крім того, згідно із загальними характеристиками чат-боти часто мають специфічні іконки або значки, пов'язані з їх функціями, а також у більшості випадків у назві профілю присутнє слово "Bot". Чат-боти зазвичай мають

інтерактивні кнопки для виконання певних команд, проте у профілі "ІНФОРМАЦІЯ_21" відсутні такі елементи. В той же час зовнішні ознаки акаунту, який досліджує експерт після переходу за посиланням ІНФОРМАЦІЯ_24 (рисунки 6, 7, 8, 9, т.16 а.с.87 (оборот)- 89), засвідчує статус "бот".

Отже, послідовність проведення експертного дослідження та його висновки вказують на те, що експерт досліджував не той особистий акаунт ОСОБА_18, з якого з ОСОБА_17 контактувала особа щодо надання неправомірної вигоди за повернення майна, вилученого на обшуку. По суті зробив висновок про те, що певний чат-бот є чат-ботом, дослідивши реальний чат-бот (до якого він потрапив за посиланням), а не акаунт, про автоматизовану природу якого стверджувала сторона захисту. Суд вважає, що аргументація захисту ґрунтується на ототожненні різних акаунтів, що може свідчити про маніпуляцію фактами та спотворення об'єктивної картини подій.

В світлі оцінки наданого висновку експерта від 18.01.2024 № 25908 Суд вважає доведеним як факт існування самостійного акаунту "ІНФОРМАЦІЯ_2" (нікнейм "ОСОБА_19") окремо від чат-боту "ІНФОРМАЦІЯ_21", так і надходження від нього відповідних повідомлень ОСОБА_17 за вказівками ОСОБА_10.

3.6.6. З 14:53 15.07.2022 у мобільному застосунку "Telegram" відбувається спілкування ОСОБА_17 з особою з акаунтом "ІНФОРМАЦІЯ_2" (нікнейм "ІНФОРМАЦІЯ_2") стосовно повернення майна (т.11 а.с.16).

Під час допиту у судовому засіданні ОСОБА_17 пояснив, що 15.07.2022 йому надійшло смс повідомлення від ОСОБА_10 з текстом "ІНФОРМАЦІЯ_2", з яким він повинен був надалі спілкуватися. Він ввів "ОСОБА_18" в пошуку "Telegram" і його перекинуло на акаунт з ім'ям "ІНФОРМАЦІЯ_2". ОСОБА_17 зателефонував цьому контакту, він скинув і вони почали переписуватися. В переписці ОСОБА_17 не сподобалось що він "добавив" ще 5 тисяч доларів до вказаної раніше суми (з ОСОБА_10 він домовлявся за 60 тисяч доларів США).

ОСОБА_17 запропонував "20к" "За закрытие всего вопроса" "И возврат железа". Однак, особа з нікнеймом "ОСОБА_19" висунула ОСОБА_17 вимогу про необхідність передачі неправомірної вигоди у розмірі 60 000 (шістдесят тисяч) доларів США з можливістю забрати майно у понеділок (у другій половині дня). Контекст комунікації та події, на фоні яких вона відбувалася, очевидно свідчить про її зв'язок з вилученим напередодні під час проведення обшуків обладнанням для майнінгу криптовалюти і можливістю його повернути (т.11 а.с.18-19). ОСОБА_17 повідомив, що "60 насобираем только во вторник". ІНФОРМАЦІЯ_2 вказав: "Договорились. Сделаем перестановку через крипту²⁵. В каком городе будете отдавать?", на що ОСОБА_17 надіслав

повідомлення "Часть Киев часть Харьков ", а ІНФОРМАЦІЯ_2 погодив повідомленням "Ок" (т.11 а.с.22).

В цей же день о 16:48 особа з нікнеймом ОСОБА_19 надіслала повідомлення такого змісту: "Отмена, ходатайства на арест отправлены в суд на 15:30. Сейчас будем уточнять по процедуре, чтобы как-то отмотать", а пізніше вказала про винайдення рішення: "Решение нашли, НОМЕР_36 к 60. Закрывается вопрос с судьями. Коллеги натупили" (т.11 а.с.16). Після 15.07.2022 вбачається припинення спілкування ОСОБА_17 з контактом ІНФОРМАЦІЯ_2.

3.6.7. Відповідно до показань свідка ОСОБА_17, у подальшому, 17.07.2022 ОСОБА_10 зателефонував ОСОБА_17 для з'ясування причин припинення його спілкування з особою з нікнеймом ІНФОРМАЦІЯ_2 у мобільному застосунку "Telegram". У ході розмови ОСОБА_10 сказав, щоб ОСОБА_17 спілкувався виключно з ним, що вони "зрізають" до 60 тис. доларів та ОСОБА_10 вирішить це питання.

Своєю чергою, ОСОБА_10 підтвердив факт спілкування з ОСОБА_17 17.07.2022, проте наголосив, що його зміст стосувався документів на обладнання. ОСОБА_17 повідомив ОСОБА_10, що 18.07.2022 він планує приїхати до Києва та попросив зустрітися для передачі цих документів. В показаннях свідка ОСОБА_17 і ОСОБА_10 з приводу змісту розмов 17.07.2022 наявні суперечності, однак Суд в контексті описаних події схиляється до версії свідка ОСОБА_17.

Так, ОСОБА_10 послідовно вказує, що предметом комунікації з ОСОБА_17 було отримання документів на вилучене під час обшуків 14.07.2022 обладнання. Разом з тим, все подальше спілкування ОСОБА_17 як з ОСОБА_10, так і з особою ОСОБА_19 і з ОСОБА_20 (що буде описано у пункті 3.10 цього вироку), які залучені ОСОБА_10 для безпосереднього контакту з ОСОБА_17, не містить жодного посилання на необхідність надання документів.

3.7. Порухення кримінального провадження № 52022000000000184 від 18.07.2022

18 липня 2022 року ОСОБА_17 звернувся до Національного антикорупційного бюро із заявою про вчинення кримінального правопорушення. У своїй заяві ОСОБА_17 зазначив, що з 15.07.2022 по тепер (18.07.2022) один із працівників ОСОБА_118 в режимі спілкування у месенджері "WhatsApp" (НОМЕР_37, НОМЕР_1), який представився старшим у оперативному супроводі кримінального провадження (№42022102010000078 від 15.06.2022 за частиною 3 статті 190 КК України) вимагає від нього передати неправомірну вигоду в сумі 60 000 доларів США за те, щоб не створювати перешкоди у здійсненні підприємницької діяльності,

не накладення слідчим суддею арешту на вилучене майно та не притягнення до кримінальної відповідальності, одночасно з цим, ОСОБА_119 висунув вимогу до вищевказаної неправомірної вигоди передати через нього 5000 доларів США для судді, який буде розглядати клопотання про арешт вилученого майна (т.1 а.с.35).

Під час допиту у судовому засіданні свідок ОСОБА_17 підтвердив, що заява про вчинення злочину до НАБУ ним написана власноруч через кілька днів після проведеного обшуку працівниками СБУ. Під час обшуку вилучено відеокarti на суму приблизно 350 тис доларів США. Співробітники СБУ обізнані в тому, що через півроку алгоритм майнінгу змінюється та у зв'язку з цим ціна на обладнання зменшується. Під час його спілкування зі ОСОБА_10 останній пояснив, що вилучене майно заберуть до Києва і в суді буде вирішуватися питання про накладення на нього арешту. ОСОБА_10 зазначав, що має вплив, тому ОСОБА_17 зможе забрати це обладнання, але як наголошував "вирішувати питання" потрібно швидко. ОСОБА_10 пояснював, що вони можуть вплинути на суд, на що ОСОБА_17 відповів, що в нього є адвокат та всі платіжні квитанції за електроенергію, тому він і так зможе забрати обладнання. У відповідь ОСОБА_10 погодився, але зауважив, що ОСОБА_17 зможе забрати, але через деякий час і не зрозуміло в якому стані буде обладнання.

На підставі заяви ОСОБА_17 18.07.2022 о 13:10 до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесені відомості за фактом вимагання та одержання неправомірної вигоди в особливо великому розмірі працівниками правоохоронного органу за прийняття рішень, що входять до їх службових повноважень (за ч. 4 ст. 368 КК України) під № 52022000000000184 (т.1 а.с.6-9). Того ж дня ОСОБА_17 надав письмову згоду на залучення до конфіденційного співробітництва та проведення негласних слідчих (розшукових) дій, про що винесено відповідну постанову (т.4 а.с.15-16, 17-18).

3.8. Події 18.07.2022-20.07.2022

3.8.1. Обвинувачений ОСОБА_10 під час допиту пояснив, що 18 липня 2022 року він зателефонував ОСОБА_17 щодо документів на відеокarti. ОСОБА_17 попросив його визначити місце зустрічі. ОСОБА_10 відправив ОСОБА_17 смс-повідомлення з назвою ресторану "Аргентина гриль", де приблизно о 17:00 вони зустрілися. ОСОБА_17 сидів за столом обличчям до входу, а ОСОБА_10 припаркувався біля входу, тому ОСОБА_17 побачив його машину. Це була їх перша зустріч. В цій розмові ОСОБА_17 запропонував відшкодувати збитки за викрадену електроенергію грошовими коштами в еквіваленті 20 000 доларів США, на що ОСОБА_10 йому пояснив, що це потрібно робити у відповідному процесуальному порядку з органами досудового розслідування. Під час цієї розмови ОСОБА_17 неодноразово прохав ОСОБА_10 повернути обладнання та запитував як можна зробити

донат на армію. ОСОБА_10 пожалкував про те, що приїхав на цю зустріч, тому що думав, що ця розмова буде носити інший характер.

Своєю чергою, свідок ОСОБА_17 про зазначену зустріч спочатку нічого не повідомив, однак під час додаткового допиту підтвердив, що 18.07.2022 зустрічався у барі "Аргентина-Гриль" у місті Києві з ОСОБА_10. Участь у цій зустрічі крім обвинуваченого і заявника брала ще одна особа - знайомий ОСОБА_17, який є колишнім співробітником СБУ і заборонив розголошувати дані про нього, оскільки наразі працює в ГУР МО. ОСОБА_17 залучив цього знайомого у ситуацію, розказав всі обставини і знайомий пообіцяв, що якимось чином посприє у вирішенні ситуації. 18.07.2022 ОСОБА_17 на прохання цієї особи організував зустріч з ОСОБА_10. Відбулася розмова про те, що майно треба повернути і ситуація не може бути предметом кримінального переслідування, знайомий намагався вплинути на ОСОБА_10 шляхом переконання і посилення на новопризначеного голову СБУ, а обвинувачений майже весь час мовчав. Протягом години після цієї зустрічі відбулася розмова між ОСОБА_17 і ОСОБА_10 (хто був ініціатором цієї розмови - свідок не пам'ятає), під час якої обвинувачений наголосив на чинності попередніх домовленостей про надання грошових коштів; ситуація може бути вирішена лише таким чином, в іншому випадку майно не буде повернуто.

Хоча ця зустріч відбулася в день, коли ОСОБА_17 надав згоду на конфіденційне співробітництво²⁶, він не використовував спеціальне обладнання для її запису з огляду на засекреченість знайомого, який брав участь у цій зустрічі. З цієї ж причини не доповів детективам про цю зустріч.

Протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_17 від 27.07.2022 зафіксована наявність 18.07.2022 двох вихідних і трьох вхідних з'єднань з номером мобільного телефону НОМЕР_1, яким користувався ОСОБА_10 (т.11 а.с.94)

3.8.2. Суд знову вбачає суперечність у показаннях обвинуваченого і свідка ОСОБА_17 щодо змісту розмови 18.07.2022, які усуваються іншими доказами, дослідженими під час судового розгляду. Так, ОСОБА_10 стверджує, що ОСОБА_17 пропонував йому неправомірну вигоду для вирішення питання про повернення вилученого під час обшуку майна. Суд вважає, що це могло мати місце в об'єктивній реальності, оскільки допитаний 12.09.2024 ОСОБА_17 підтвердив, що вживав активні заходи для повернення вилученого майна, в тому числі після отримання в день обшуку повідомлення про необхідність надання 100 000 чи 120 000 доларів, намагався з'ясувати, чи від ОСОБА_10 йдуть ці пропозиції, і запропонував йому 20 тисяч доларів США. Проте, в світлі конкретних обставин цієї справи первинна пропозиція ОСОБА_17 надати ОСОБА_10 20 тисяч доларів США за повернення вилученого під час обшуку майна не змінює того факту, що ОСОБА_10 через

інших осіб просив ОСОБА_120 надати і отримав неправомірну вигоду у сумі 60 000 доларів США.

Якщо б ОСОБА_10 не мав наміру отримувати неправомірну вигоду і став жертвою провокації, він як оперативний працівник був зобов'язаний повідомити про пропозицію неправомірної вигоди, що виходила від ОСОБА_17, правоохоронні органи або своє керівництво. Це б зумовило проведення розслідування пропозиції ОСОБА_17 неправомірної вигоди і унеможливило б подальші звинувачення ОСОБА_10 у проханні надати і отриманні неправомірної вигоди. Неповідомлення про ці факти під час оперативного супроводження ОСОБА_10 кримінального провадження №42022102010000078 від 15.06.2022 у сукупності з тим, що ОСОБА_10 :

- по суті ініціював це кримінальне провадження після того як нелегально збирав інформацію про безпосередню діяльність криптоферми, її учасників та їх майновий стан (пункти 3.2.1-3.2.5 цього вироку);

- формував докази у цьому кримінальному провадженні з метою процесуального залучення до нього учасників криптоферми (пункт 3.3.4 цього вироку);

- фіксував розмови з ОСОБА_17 в день проведення обшуку власними засобами (пункт 3.5.4, 3.5.6 цього вироку);

- надіслав ОСОБА_17 контакт ОСОБА_18 (пункти 3.6.1-3.6.2 цього вироку), який висловив вимогу надати 60 тисяч доларів США за повернення вилученого під час обшуку обладнання для майнінгу (пункт 3.6.6 цього вироку);

- надавав через інших осіб ОСОБА_17 детальні інструкції щодо способу передачі неправомірної вигоди і сум (пункт 3.12.1 цього вироку);

- організував спілкування ОСОБА_17 з ОСОБА_121 для продовження процесу отримання неправомірної вигоди (пункт 3.10 цього вироку);

- отримав неправомірну вигоду (пункт 3.12 цього вироку)

очевидно свідчить на користь версії сторони обвинувачення про те, що ОСОБА_10 прохав надати неправомірну вигоду для себе та одержав її. Це здійснювалося з використанням досвіду, навичок, зв'язків і можливостей оперативного працівника і з застосуванням заходів конспірації.

3.8.3. Представлення Суду зафіксованої комунікації з ОСОБА_17 у комплексі з висновком спеціаліста і висновком експерта, непідтверджені показання обвинуваченого про те, що комунікація з ОСОБА_17 відбувалася виключно з метою отримання документів на вилучене обладнання,

твердження про провокацію з одночасним запереченням факту скоєння злочину Суд розцінює як тактику захисту і спробу уникнути відповідальності за вчинений злочин.

Натомість той факт, що ОСОБА_10 не повідомив про пропозицію неправомірної вигоди, не вжив жодних заходів з цього приводу та мав позапроцесуальне спілкування з потенційним фігурантом кримінального провадження, свідчить про те, що його дії були частиною злочинного плану, спрямованого на отримання неправомірної вигоди. Надані ОСОБА_17 у переписці з акаунтом "ІНФОРМАЦІЯ_2", посилання на який надав саме ОСОБА_10, інструкції щодо способу передачі неправомірної вигоди і суми підтверджують наявність умислу у ОСОБА_10 на отримання неправомірної вигоди. Оскільки обвинувачений є оперативним співробітником Служби безпеки України, він зобов'язаний дотримуватись високих стандартів поведінки і професійної етики. Неповідомлення про пропозицію ОСОБА_17 надати неправомірну вигоду у сукупності з участю ОСОБА_10 у створенні підстав для вилучення майна вказує на очікування ним цієї пропозиції. Показово відмовившись від неправомірної вигоди в розмірі 20 000 доларів при фіксуванні розмови власними технічними засобами, ОСОБА_10 в подальшому висловив прохання неправомірної вигоди в значно більшому розмірі.

Дії ОСОБА_10 поєднані з використанням конспіраційних засобів. Як оперативний співробітник ОСОБА_10 мав значний досвід в проведенні конспіраційних заходів з метою унеможливлення притягнення до кримінальної відповідальності і в цьому випадку використовував свої знання для забезпечення своєї конфіденційності та уникнення викриття - використання технічних засобів з метою запису "потрібних" розмов, зміну телефонних номерів, створення різних облікових записів у месенджерах без прив'язки до номеру мобільного телефону, надання посилань на інші акаунти, прохання надати неправомірну вигоду у криптовалюті тощо.

3.8.4. За показаннями ОСОБА_17, 19 липня 2022 року близько 17:40 він з номера мобільного телефону НОМЕР_2 у мобільному застосунку "WhatsApp" зателефонував ОСОБА_10 на номер мобільного телефону НОМЕР_1 . Під час цієї розмови ОСОБА_17 уточнив строки передачі та можливість зменшення суми неправомірної вигоди, яку необхідно передати. У відповідь на це ОСОБА_10 зазначив, що сума неправомірної вигоди має складати саме 60 000 доларів США, та висловив незадоволення щодо невизначеної позиції ОСОБА_17 з приводу передачі грошових коштів. Також ОСОБА_10 вказав остаточно визначитися з цим питанням, про що йому згодом повідомити. Того ж дня ОСОБА_17 погодився надати неправомірну вигоду протягом 5-7 днів.

Обвинувачений з приводу розмов 19.07.2022 пояснив, що цього дня приблизно о 19:00 йому в месенджері "WhatsApp" зателефонував ОСОБА_17

та сказав, що він жалкує, що зустріч 18.07.2022 негарно пройшла. Він повторив, що має намір зробити внесок на допомогу армії, але з тими фондами, посилення на які надав ОСОБА_10, не виходить, оскільки потрібно перерахувати грошові кошти на банківський рахунок або криптогаманець. Платіж на банківський рахунок для ОСОБА_17 є проблемним, отже він не зможе зробити значний внесок. Перерахунок на криптогаманець є знесособленим, отже ОСОБА_17 не зможе підтвердити факт внеску на потреби Збройних Сил, щоб це було враховано слідчим при визначені долі вилученого під час обшуку майна. За показаннями ОСОБА_10, ОСОБА_17 наполягав, щоб саме обвинувачений порадив йому людину або фонд, з якими він міг би особисто комунікувати, щоб допомогти ЗСУ. Пізніше ОСОБА_17 знову йому телефонував, ОСОБА_10 спочатку не брав слухавку, а потім передзвонив. ОСОБА_17 повідомив, що особа з документами на обладнання під'їжджає до Києва і він буде готовий їх передати слідчому наступного дня зранку. Також він пообіцяв повідомити інформацію про осіб, які займаються протиправною діяльністю, що буде цікаво ОСОБА_10 з професійної точки зору. Зміст розмов, відображений у протоколі НСРД від 20.07.2022, не відповідає фактичним обставинам, адже 1) в цих розмовах ОСОБА_17 називає його ОСОБА_26, 2) зазначений інший час спілкування, 3) сторона захисту надала суду висновки експертиз звукозапису, відповідно до яких не встановлено, що голос на цих розмовах належить йому.

Комунікація ОСОБА_17 і ОСОБА_10 у месенджері "WhatsApp" в цей день підтверджується:

-протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_17 від 27.07.2022, відповідно до якого 19.07.2022 о 18:53 ОСОБА_17 здійснив вихідний дзвінок на номер мобільного телефону НОМЕР_1, який належить ОСОБА_10, тривалістю 12 хв 22 сек, після чого о 19:36 - аудіодзвінок без відповіді та о 19:47 відхилений аудіодзвінок. Того ж дня, о 20:15 ОСОБА_17 прийняв вхідний дзвінок від абонента з номером мобільного телефону НОМЕР_1 (ОСОБА_10), тривалість якого була 01 хв 51 сек (т.11 а.с.94, 105);

-протоколом від 20.07.2022 № 19/3337 за результатами проведення аудіоконтролю ОСОБА_10, яким зафіксовані розмови, які відбулися 19.07.2022 у період з 17:40 по 19:05 між ОСОБА_10 (НОМЕР_1) та ОСОБА_17 (НОМЕР_2) 27 (т.4 а.с.52-60). Отримана інформація зафіксована на матеріальному носії інформації - картці пам'яті ADATA від 20.07.2022 № 04/38000 (т.4 а.с.60) і безпосередньо досліджена Судом під час судового розгляду.

Із досліджених записів вбачається, що ОСОБА_17 і ОСОБА_10 обговорювали повернення майна, вилученого у рамках кримінального провадження № 42022102010000078. ОСОБА_17 повідомив ОСОБА_10, що наданий ним контакт спілкувався з ним ультиматумами і погрожував. На що

ОСОБА_10 зазначив: "если без ультиматумов, в обычном, нормальном режиме, то надо останавливаться, могут остановиться только на тех предложениях, которые сказал этот человек, без вот этого второго хвоста". Спілкування учасників підтверджує, що остаточна сума неправомірної вигоди становить 60 тисяч, при чому ОСОБА_17 зазначає, що така сума є надмірною, однак ОСОБА_10 залишається непохитним. На запитання ОСОБА_17 про кількість часу для збирання цієї суми ОСОБА_10 обурюється і з використанням ненормативної лексики дає зрозуміти, що питання потребує нагального вирішення: "Вчера, - как говорил тебе, - вчера. Знаешь, как говорится: "Вчера", але при цьому запитує, скільки часу треба ОСОБА_17. На пару днів, зазначених ОСОБА_17, обвинувачений реагує "Ну, бредняк!" і пов'язує строк надання неправомірної вигоди з розглядом в суді клопотання про арешт вилученого майна, що, зі слів співрозмовників, має відбутися на наступний день (прим. 20.07.2022) об 11:00.

ОСОБА_17 з'ясовує, як буде відбуватися процес, і просить час, ОСОБА_10 пояснює і емоційно наголошує, що той його підставляє: "Я тебе объясняю сейчас, сейчас пытаюсь объяснить, у тебя позиция одна, вчера другая, сейчас она у тебя (н/д). Это нормально, что она у тебя меняется, это абсолютно, ну мы люди, да? Оно у тебя сейчас меняется, но ты просишь время. Я сейчас это буду озвучивать время, а люди скажут: "Та, ***28 какое время? Уже время прошло. Какая-то стрёмная ситуация, человек просит время, *** его знает для чего он его просит". Понимаешь? Я ж не знаю. Как я могу сейчас это говорить? У тебя меняется, как-бы виденье, ***, ну а-а-а спрос с меня. Понимаешь? Ты меня подставляешь". Після чого ОСОБА_10 пояснює ОСОБА_17 чому неправомірна вигода має надаватися саме в сумі 60 тисяч: "Так я всё прекрасно понимаю, смотри, я принимаю твою ситуацию, ты говоришь, а как я? А как я могу? Шестьдесят! Шестьдесят это ну, столько денег, сколько люди, ***, ну девяносто пять процентов никогда в жизни не держали, ***. Это, типа, три жизни из семьи обычной украинской ***, это ж ну если б мы разговаривали там типа за восемьсот долларов, это одна история. Ну, я тебе объясняю, почему так. Потому что, я к одному приезжаю, тот говорит: "Это ***, это адвокат отобьет". Приезжаю ко второму, я ж не просто там этот. Он мне говорит другое, ты понимаешь?"... "Я ж тебе говорю, каждый чувствует свои силы, что ему под силам. Будет он как бы идти в процессуальное состязание, или он хочет эту ситуацию погасить, или он, ему по***, у каждого свое видение процесса".

ОСОБА_17 попросив ОСОБА_10 запропонувати варіанти, оскільки до судового засідання з розгляду клопотання про арешт майна він не встигне знайти всю суму грошових коштів. На це ОСОБА_10 сказав: "Хорошо, скажи мне объективно тогда, объективно. Просто ты мне скажи свою, для себя вот, вот, вернее, не для себя, а мне скажи свою окончательную как бы позицию, - ты если, как бы, в каком, в какой части это: да или нет? Если да, то давай я что-то буду говорить".

В продовження бесіди ОСОБА_10 пояснив перспективу і наголосив на тому, що навіть якщо майно арештували, це ні на що не впливає, в той же час при відмові в арешті, воно все одно може бути не повернуто. Разом з тим, тиждень ОСОБА_17 ОСОБА_10 не надав (т.4 а.с.56-58).

В ході розмови з ОСОБА_17 ОСОБА_10 є непохитним щодо суми в 60 тисяч доларів США. Він демонстрував роздратування через невизначеність ОСОБА_17 та висловив побоювання, що затримка може призвести до сумнівів у його серйозності, а також використовував емоційний тиск і маніпуляції ("у тебе меняється, как-бы виденье, ну а-а-а спрос с меня", "подставляешь меня"), що свідчить про його контроль над ситуацією.

Попри уривчастий характер спілкування співрозмовників та намагання ОСОБА_10 не вдаватися до деталей, зміст цієї розмови є зрозумілим крізь призму встановлених обставин участі ОСОБА_10 у подіях, що є предметом цього судового розгляду.

В додатку до протоколу від 20.07.2022 № 19/3337 за результатами проведення аудіоконтролю ОСОБА_10 міститься файл під назвою "2022/07/19 19:03:34", що відображає розмову між ОСОБА_10 та ОСОБА_17, яка відбулася 19.07.2022 близько 19:00. Під час цієї розмови ОСОБА_17 повідомив, що він з усіма переговорив (з попередньої розмови зрозуміло, що ОСОБА_17 мав намір "переговорити" з іншими двома особами, які займаються з ним видобутком криптовалюти) та йому необхідно 5-7 днів, щоб зібрати необхідну суму грошових коштів. Також ОСОБА_17 запропонував надати ОСОБА_10 спочатку "пятерку" наступного дня, щоб пригальмувати процес, на що ОСОБА_10 не погодився. Тому ОСОБА_17 запропонував другий варіант, який передбачав, що він надасть грошові кошти протягом тижня, а через два тижні забере майно. При чому ОСОБА_17 наголосив на необхідності обговорення нюансів і поцікавився, як все буде відбуватися і що далі буде зі справою, на що ОСОБА_10 відповів: "Хорошо. Давай! Короче говоря, я тебя услышал. Давай, я сейчас этот момент обговорю и тебе перезвоню, как это концептуально лучше" (т.4 а.с.58-59).

Отже, як вбачається із досліджених доказів, ОСОБА_17 і ОСОБА_10 спілкуються виключно з приводу повернення вилученого під час обшуку майна за неправомірну вигоду, яка становить 60 тисяч доларів США. Цим спростовуються показання ОСОБА_10 про комунікацію з ОСОБА_17 у зв'язку із отриманням документів на обладнання та його прагненням здійснити благодійний внесок на рахунки ЗСУ спростовуються матеріалами справи. Жодні зафіксовані під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій розмови в цьому кримінальному провадженні не містять згадки про допомогу Збройним Силам України як обставину, яка має бути врахована при вирішенні слідчим долі вилученого обладнання. Відсутність таких розмов ОСОБА_17 з будь-якими іншими учасниками подій, що є предметом цього

кримінального провадження, з одного боку, засвідчує правдивість показань свідка ОСОБА_17 щодо мети надання ним грошових коштів, з іншого - спростовує показання обвинуваченого ОСОБА_10 про те, що грошові кошти у сумі 60 тисяч доларів вносилися як благодійна допомога.

За таких обставин Суд вважає, що послідовним твердженням про прагнення ОСОБА_17 зробити внесок на потреби ЗСУ сторона захисту намагається "накласти" свою версію подій на наявні в матеріалах справи докази, представити свою версію в максимально наближеному світлі до фактичних обставин, що мали місце в об'єктивній реальності.

3.8.5. Сторона захисту надала висновок експерта за результатами проведення криміналістичної експертизи відеозвукозапису від 21.02.2024 № 696-Е (т. 16 а.с. 69-82). Відповідно до висновку зазначено, що встановити чи належить ОСОБА_10 мовлення диктора на фонограмах (файл "ІНФОРМАЦІЯ_26" та файл "ІНФОРМАЦІЯ_27") не виявляється можливим у зв'язку з непридатністю для ідентифікації; встановити наявність (відсутність) монтажу на фонограмах не виявляється можливим у зв'язку із існуванням сучасних засобів комп'ютерних, які не залишають слідів такої зміни. Також стороною захисту наданий висновок експерта № 25338 за результатами проведення судової експертизи відео-, звукозапису від 22.01.2022 з аналогічним висновком (т.16 а.с.101-111). Суд звертає увагу, що ці висновки не спростовують належність мовлення на записах з результатами НС(Р)Д ОСОБА_10, а вказують на технічну неможливість встановлення цього факту. З іншого боку, свідок ОСОБА_17 підтвердив реальність та зміст дослідженої Судом комунікації з ОСОБА_10, а сукупність досліджених обставин, які становлять контекст цього кримінального правопорушення, логічно і документально підтверджують цю позицію. Тому у Суду відсутні сумніви в тому, що учасником зафіксованого в матеріалах НС(Р)Д спілкування був саме обвинувачений.

3.9. Припинення спілкування ОСОБА_10 з ОСОБА_17 .

3.9.1. Згідно з протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_17 20 липня 2022 року о 08:53 ОСОБА_17 з номеру мобільного телефону НОМЕР_2 зателефонував ОСОБА_10 на номер мобільного телефону НОМЕР_1 (т.11 а.с.106).

Відповідно до протоколу від 21.07.2022 № 19/3367 за результатами проведення аудіо,-відеоконтролю ОСОБА_10 29 на картці пам'яті "SP" № 04/38001т від 21.07.2022 (04/4470 н/т 19.07.2022) міститься один аудіо запис 2022/07/20 07:41:54 (час трека 00:01:01). Як зазначено у протоколі змістом цього файлу є розмова, яка відбулася 20.07.2022 у період з 08:41 по 08:43 за допомогою месенджера "WhatsApp" між ОСОБА_10 (НОМЕР_1) та ОСОБА_17 (НОМЕР_2). Під час розмови ОСОБА_10 запропонував

ОСОБА_17 зустрітися та повідомив, що хвилин через десять під`їде до нього (т.4 а.с.62).

На картці пам`яті "ADATA" об`ємом 16 Gb № 6901т від 20.07.2022 (04/3072 н/т від 04.02.2022), яка є додатком до протоколу за результатами проведення аудіо,-відеоконтролю ОСОБА_10 від 21.07.2022, міститься файл з назвою "2022 липень 20, 08:58:10-09:18:39", на якому зафіксоване спілкування ОСОБА_10 (НОМЕР_1) і ОСОБА_17 (НОМЕР_2) за допомогою месенджера "WhatsApp", яке відбулося 20.07.2022 у періоди часу з 09:04:23 по 09:04:40 та з 09:06 по 09:43. Під час першої розмови ОСОБА_10 повідомив ОСОБА_17, що він приїхав на обумовлене місце зустрічі, на що ОСОБА_17 зазначив, що виходить з під`їзду. Факт цього з`єднання підтверджується протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_17 від 27.07.2022. Вбачається, що 20.07.2022 о 09:04 у мобільному застосунку "WhatsApp" абонент з номером телефону НОМЕР_1 здійснив вхідний дзвінок на номер телефону ОСОБА_17, тривалість розмови 8 секунд; о 09:06 ОСОБА_17 здійснив вихідний дзвінок на номер телефону НОМЕР_1, тривалість розмови 35 секунд (т.11 а.с.107).

Зустріч ОСОБА_10 і ОСОБА_17 20.07.2022 також підтверджується протоколом за результатами проведення спостереження за ОСОБА_10 від 22.07.2022 № 19/3413т30, відповідно до якого 20.07.2022 року о 09:08 біля зупинки громадського транспорту, на проїжджій частині бульвару, на відстані близько 10-15 метрів від вивіски червоного кольору "Антошка" (АДРЕСА_23) зупинився автомобіль чорного кольору марки "Audi A6", номерний знак НОМЕР_38, за кермом якого перебував ОСОБА_10 . До правої передньої дверки цього автомобіля підійшла особа чоловічої статі - ОСОБА_17, ІНФОРМАЦІЯ_28, одягнений в темно-сіру футболку з коротким рукавом, темні штани та кросівки темного кольору з білою підошвою. Відразу після цього, ОСОБА_17 сів до салону автомобіля на переднє пасажирське сидіння. Автомобіль нікуди не рухався, стояв на проїжджій частині. О 09:13 ОСОБА_17 вийшов із салону автомобіля, а ОСОБА_10, будучи за кермом, почав рух в сторону Бессарабського ринку (т.4 а.с.68-69).

Факт та обставини цієї зустрічі підтверджуються протоколом за результатами проведення контролю за вчиненням злочину від 27.07.2022 № 19/349331 (т.4 а.с.98-100), а також протоколом огляду відеозаписів переміщення транспортного засобу (д.н.з. НОМЕР_38), зафіксованого у комплексній системі відеоспостереження міста Києва (Operation & Management Center "HikCentral Master") від 04.08.2022, згідно з яким автомобіль марки "AUDI A6" НОМЕР_38 рухається по бульвару Лесі Українки в напрямку центру міста, де на відліку часу 09:08:35 проїжджає перехрестя бульвар Лесі Українки - вулиця Генерала Алмазова та зупиняється на узбіччі перед зупинкою громадського транспорту (поряд із магазином "Антошка" адреса: АДРЕСА_24), де вмикає аварійні сигналізаційні вогні. Після цього встановлено, що на відліку 09:08:46 до салону цього автомобіля,

відчинивши передню праву дверку сідає особа чоловічої статі, однак автомобіль нікуди не їде, а залишається очікувати. В подальшому встановлено, що на відрізок часу 09:13:00 вказана особа чоловічої статі вийшла з салону автомобіля, і в цей же час автомобіль розпочав рух по бульвару Лесі Українки в напрямку Бессарабського ринку (т.6 а.с.114-142).

Протоколом від 21.07.2022 № 19/3367 за результатами проведення аудіо-, відеоконтролю ОСОБА_10 зафіксований зміст зустрічі, що мала місце 20.07.2022 близько 09:08 в салоні автомобіля "AUDI A6" номерний знак НОМЕР_4 (т.4 а.с.61-67). ОСОБА_10 поцікавився у ОСОБА_17 щодо подальших дій, на що останній зазначив, що для пошуку необхідної суми неправомірної вигоди йому знадобиться близько 5-7 днів і крайнім строком є 27 липня.

3.9.2. В процесі обговорення деталей, пов'язаних з подальшими діями, спрямованими на одержання неправомірної вигоди і надання інструкцій, ОСОБА_10 різко збільшив гучність музики, яка грала у салоні його автомобіля. Суд вважає, що таке збільшення гучності зроблено для створення шумового фону і відповідно неможливості фіксації цієї розмови аудіозасобами. Адже ОСОБА_10 має значний досвід оперативного супроводження кримінальних проваджень і відповідні знання, засоби та навички проведення негласних слідчих (розшукових) дій та конспірації.

Під супроводження гучної музики ОСОБА_10 повідомив ОСОБА_17, що йому на телефон у мобільному застосунку "WhatsApp" надійде повідомлення із номера телефону, що містить цифри "20"32, із цифрами та ключовим словом "ОСОБА_17". ОСОБА_17, в свою чергу, має суворо дотримуватись інструкцій та виконувати всі дії, які йому будуть доведені у мобільному застосунку з цього номера телефону: "Значит, сделаем так: значит, я просто тебе сейчас вот говорю, чтобы потом у тебя не было вот таких вот (н/д). Я не говорю, как правильно, как это все. Тебе на телефон, на Вотсап придет текст с 20. Вот этот номер, когда ты будешь готов". "Ты просто напишешь "+"... "Тебе на твой айфон придет цифра, смотри и слово "ОСОБА_17"... "Этот номер, это наоборот, когда придет, ты напишешь "+"". Понял? Плюс!"... "Подожди, слушай дальше! На этот номер ты написал с готовностью "+", и сделай так потом, когда ты вот (н/д)" ... "И сделать так, как мы тебе говорим, все. Вот это самое важное, что я тебе хотел сказать".

Усвідомлюючи суспільно небезпечний та протиправний характер своїх дій, з метою особистої конспірації та побоюючись бути викритим, ОСОБА_10 наголосив ОСОБА_17 на припиненні особистого спілкування з ним (т.4 а.с.64).

На питання ОСОБА_17 щодо строків повернення вилученого майна та подальшої долі кримінального провадження ОСОБА_10 зазначив, що

вилучене у ході проведення обшуку майно буде повернуто ОСОБА_17 на наступний день після виконання всіх вимог та інструкцій, тобто після одержання ним обумовленої суми неправомірної вигоди. Наприкінці розмови ОСОБА_10 надав ОСОБА_17 вказівку про підготовку адвокатами клопотання про перенесення судового засідання з розгляду клопотання щодо накладення арешту на майно, вилучене у ході проведення обшуків: "У него задача - просто написать ходатайство. И все... На сегодняшнее рассмотрение на несколько дней. Мы регулируем". При чому на хвилювання ОСОБА_17 ОСОБА_10 заспокоює його: "*** историй не будет"... "Я тебе говорю стопроцентово. Вот сейчас, допустим, вот в открытую говорю, в глаза говорю: когда перезвонишь ему, сделай так, как он тебе сказал. Все! И не надо мне перезванивать" ... "И не надо мне потом перезванивать и говорить: "А точно это самое. Вот я тебе говорю, что человек этот будет там, который должен ..." (т.4 а.с.64).

Аналогічні відомості щодо мети і змісту зустрічі 20.07.2022 в автомобілі ОСОБА_10 надав свідок ОСОБА_17, який повідомив, що напередодні прибув до міста Києва, про що повідомив ОСОБА_10. Своєю чергою ОСОБА_10 під'їхав на раніше обумовлене місце, ОСОБА_17 сів у його автомобіль, в салоні якого і відбулася розмова. В процесі обговорення ОСОБА_10 на калькуляторі телефону показав цифру НОМЕР_39, що означає суму грошових коштів, яку необхідно передати за повернення майна. Під час цієї зустрічі ОСОБА_10 повідомив, що з ним зв'яжеться особа (повідомлення буде містити слово "ОСОБА_17"), а ОСОБА_17 повинен підтвердити отримання повідомлення і зробити все так, як йому скаже цей контакт. ОСОБА_17 запитав у ОСОБА_10 коли він зможе забрати обладнання, на що ОСОБА_10 відповів, що одразу після передачі грошових коштів.

3.9.3. Обвинувачений ОСОБА_10 підтвердив факт зустрічі з ОСОБА_17 20.07.2022, пославшись знову на необхідність отримання документів на обладнання в рамках виконання доручення під час кримінального провадження та декларацію ОСОБА_17 наміру зробити внесок на ЗСУ. Він повідомив, що 20.07.2022, приблизно о 09:30, переслідуючи ціль отримати документи на обладнання, про які зазначав ОСОБА_17, і діючи в рамках виконання доручення, він під'їхав на своєму автомобілі на бульвар Л. Українки в місті Києві. ОСОБА_17 сів в автомобіль та сказав, що у зв'язку з комендантською годиною людина з документами не встигла приїхати. Під час цієї зустрічі ОСОБА_17 знову наполегливо попросив його надати якийсь контакт для допомоги ЗСУ, на що ОСОБА_10 ще раз підтвердив, що в нього таких людей немає, їх потрібно шукати. Обвинувачений наполягав, що під час розмов 19.07.2022 по "WhatsApp", а також під час зустрічі з ОСОБА_17 20.07.2022 не висловлював ніяких пропозицій, натяків або можливого ініціювання будь-яких слідчих дій або кримінального переслідування ОСОБА_17. Під час спілкування в автомобілі ОСОБА_10 не надавав ОСОБА_17 цифри 720 або будь-якої іншої інформації, пов'язаної з отриманням неправомірної вигоди. Ця розмова не мала жодних ознак на

отримання неправомірної вигоди як особисто, так і через третіх осіб. Обвинувачений вказав, що зміст розмови, відображений в протоколі від 21.07.2022 № 19/3367 за результатами проведення аудіо, -відеоконтролю ОСОБА_10, не відповідає реальному змісту, а в протокол внесені недостовірні дані.

3.9.4. Відеозапис зустрічі 20.07.2022 в салоні автомобіля "AUDI A6" НОМЕР_38 ідентифікований як № 2, дата: 20.07.2022, час початку: 8:59:11, час закінчення: 9:18:09, тривалість: 0:18:58, тип: відео+звук, розмір (Б):960 982 016, № пристрою: 180515300024 і міститься на картці пам'яті "Kingston" № 6902 від 20.07.2022 (№ 04/3377 н/т від 15.12.2021) (т. 4 а.с. 67), яка є додатком до протоколу від 21.07.2022 № 19/3367 за результатами проведення аудіо,-відеоконтролю ОСОБА_10 Сумніви у достовірності змісту стенограми цього протоколу за результатами проведення аудіо, -відеоконтролю відсутні. Суд дослідив відеозапис цієї зустрічі у судовому засіданні та встановив відповідність звукозапису розмови стенограмі у протоколі. Аналізуючи зміст зафіксованої розмови, є зрозумілим, що вона є продовженням розмови між ОСОБА_10 та ОСОБА_17, яка відбулася напередодні - 19.07.2022, і стосується грошових коштів, що мають бути надані за повернення вилученого під час обшуків обладнання для майнінгу криптовалюти, та порядку дій ОСОБА_17 з їх надання.

3.9.5. Разом з тим, в матеріалах справи міститься висновок експертизи цього відеозвукозапису від 12.10.2022 № СЕ-19-22/27869-В333. Відповідно до цього висновку питання щодо участі ОСОБА_10 у відеофонограмі файлу "2 20.07.2022 08:59:11 09:18:09 0:18:58 Видео НОМЕР_40", що міститься на карті пам'яті micro SD Kingston 32 Gb інв. № 6902 від 20.07.2022, та у фонограмі файлу "2022 Июль 20, 08:58:10 - 09:18:39 75 МБ Stereo 86 02 C6 \\.E:", що міститься на карті пам'яті micro SD ADATA 16 Gb інв. № 6901 від 20.07.2022, вирішити неможливо через непридатність фономатеріалів дикторів для ідентифікаційного дослідження. Так само неможливо вирішити питання щодо належності ОСОБА_10 висловлювань, відображених в протоколі за результатами проведення аудіо-, відеоконтролю особи від 21.07.2022 № 19/3367 під літерою "Щ", які зафіксовані на цій відеофонограмі та у фонограмі (т.4 а.с.117-123).

Суд зазначає, що технічна непридатність матеріалів для ідентифікації голосу обвинуваченого не спростовує участі обвинуваченого у відповідних розмовах. Така непридатність має місце у зв'язку зі свідомими діями обвинуваченого зі збільшення гучності музики в салоні автомобіля, про що зазначено вище. Натомість, в матеріалах справи наявні інші докази, які свідчать про те, що саме ОСОБА_10 зустрічався з ОСОБА_17 20.07.2022 в салоні автомобіля та був учасником розмови, зафіксованої на відеозаписі, відображеному в протоколі за результатами проведення аудіо,-відеоконтролю від 21.07.2022. Це, зокрема, в сукупності підтверджують показання свідка

ОСОБА_17, надані ним безпосередньо під час судового засідання, протокол за результатами спостереження за ОСОБА_10 від 22.07.2022 № 19/3413Т (т.а.с.68-71), протокол за результатами проведення контролю за вчиненням злочину від 27.07.2022 № 19/349334 (т.4 а.с.98-100), протокол огляду відеозаписів переміщення транспортного засобу (д.н.з. НОМЕР_38) від 04.08.2022 (т.6 а.с.114-142). Про те, що учасником розмови відповідного змісту в салоні власного автомобіля був саме ОСОБА_10, свідчить також послідовність подій, що відбувалися до і відбуватимуться після цієї зустрічі.

В свою чергу, сторона захисту, стверджуючи про недостовірність відомостей, відображених у протоколах за результатами негласних слідчих (розшукових) дій, надає висновки експертів, які є нерелевантними відповідним доводам. Описані вище висновки представлені захистом як такі, що підтверджують таку недостовірність, однак вони лише свідчать про технічну неможливість визначити належність наявного на запису голосу обвинуваченому.

Суд вважає доведеним, що розмова в автомобілі відбулася з метою надати ОСОБА_17 інструкції про те, як йому потрібно буде себе поводитися та що робити в подальшому. Ця розмова демонструє узгодження суми грошових коштів, яку ОСОБА_17 має надати за повернення майна, участь ОСОБА_10 у цьому процесі, його волю на одержання коштів з одночасним прагненням максимально дистанціюватись від отримання неправомірної вигоди.

3.9.6. З урахуванням досліджених відомостей, які стосуються зустрічі 20.07.2022, Суд встановив, що під час цієї зустрічі ОСОБА_10, продовжуючи реалізацію наявного в нього умислу на одержання неправомірної вигоди, узгодив з ОСОБА_17 спосіб передачі ним неправомірної вигоди у сумі 60 тисяч доларів США за повернення вилученого у рамках кримінального провадження майна та надав відповідні інструкції, яким чином ОСОБА_17 має діяти після того, як буде мати необхідну суму грошових коштів.

3.9.7. Суд відхиляє позицію захисту про те, що комунікація ОСОБА_10 з ОСОБА_17 протягом 17.07.2022-20.07.2022 була пов'язана з виконанням доручення на отримання документів на обладнання для майнінгу, а також прохання ОСОБА_17 надати контакт для перерахунку грошових коштів на потреби Збройних Сил України, з таких мотивів:

- показання свідка ОСОБА_17 спростовують ці доводи і його показання узгоджуються з іншими доказами;

- зміст цих розмов зафіксований під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Суд, досліджуючи відповідні записи, переконався в справжньому змісті розмов, вони стосувалися вилученого майна у смт. Буди, Харківської області та надання грошових коштів за його повернення. При

чому аудіозаписи, що містяться на додатках - носіях інформації, є ідентичними стенограмам розмов, зафіксованих у протоколах за результатами НС(Р)Д. Доказів недостовірності відомостей, зафіксованих у протоколах і додатках до них, втручання у звукозаписи та/чи відеозаписи Суду не надано;

-відсутність зафіксованої доказами комунікації про намір ОСОБА_17 зробити внесок на потреби Збройних Сил України для врахування слідчим/прокурором під час вирішення долі вилученого майна. За версією ОСОБА_10, кожна розмова з ОСОБА_17 стосувалася саме цього питання. Якщо б це було правдою, то відповідний зміст був би зафіксований у протоколах НС(Р)Д і на відповідних носіях інформації. Однак, сторони не представили Суду зафіксованих розмов відповідного змісту. До цього слід додати, що слідчий та прокурор, які були дотичні до долі вилученого майна і, за версією захисту, мали врахувати благодійність ОСОБА_17 при вирішенні питання про арешт або повернення майна, навіть не знали про такий намір ОСОБА_17 ;

-в матеріалах справи №42022102010000078 від 15.06.2022 відсутні доручення, в межах яких ОСОБА_10 мав отримати відповідні документи. Це логічно, адже право власності на вилучене майно, переважно відеокарти для здійснення видобутку криптовалюти, не може підтверджуватися якимось спеціальними правовстановлюючими документами;

-застосування заходів конспірації при обговоренні передачі грошових коштів - уникнення ОСОБА_10 деталей і конкретизації подій, підвищення гучності музики в салоні автомобіля, щоб заглушити розмову;

-здійснення відповідної комунікації між ОСОБА_10 (співробітник, який здійснює оперативне супроводження кримінального провадження) та ОСОБА_17 (власником виученого з криптоферми обладнання) в приватній, неофіційній обстановці (спілкування в месенджері, зустріч у закладі громадського харчування "Аргентина Гриль", у власному автомобілі ОСОБА_10 . В рамках законного виконання доручень слідчого, прокурора для отримання документів та інших відомостей, що мають значення для кримінального провадження №42022102010000078 від 15.06.2022, оперативний співробітник мав би провести допит ОСОБА_17, зафіксувати надані ним відомості у процесуальному порядку. Однак цього зроблено не було (на відміну від "допиту свідка" ОСОБА_38);

-залучення ОСОБА_10 до процесу перемовин з приводу надання та безпосереднього надання ОСОБА_17 неправомірної вигоди інших осіб (пункт 3.10 цього вироку);

-важливе значення при відхиленні версії ОСОБА_10 щодо предмету спілкування з ОСОБА_17 має його ініціативність при "виявленні" ознак кримінального правопорушення (пункти 3.2-3.3 цього вироку) у сукупності з

нелегальним отриманням інформації щодо майнового стану учасників криптоферми, формуванням ним доказів (пункти 3.2.3, 3.3.7.4, 3.10.9 цього вироку), його активність після порушення кримінального провадження № 42022102010000078, направлення по ланцюгу відеосхеми доступу до пункту обміну криптовалюти (пункти 3.12.1, 3.12.2 цього вироку).

3.10. Спілкування ОСОБА_17 з ОСОБА_20 .

3.10.1. 22 липня 2022 року об 11:39 на мобільний телефон ОСОБА_17 НОМЕР_2 у мобільному застосунку "WhatsApp" надійшло повідомлення з номера телефону НОМЕР_5, що підтверджується протоколом від 27.07.2022 за результатами проведення контролю за вчиненням злочину (т.4 а.с. 99) та протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_17 від 27.07.2022 (т.11 а.с. 88). Із цих доказів вбачається, що ОСОБА_17 з номера телефону НОМЕР_5 отримав повідомлення наступного змісту: "Добрый день! Это ОСОБА_17. У вас все готово?" (т.4 а.с. 99). У відповідь на вказане повідомлення ОСОБА_17 відповів, що йому потрібно 3-4 дні, оскільки домовленість була до 27.07.2022. Абонент НОМЕР_5 повідомив про необхідність прискорення процесу збору коштів, оскільки судове засідання щодо арешту майна призначено на 10:00 25.07.2022 ("Постарайтесь до понедельника, т.к. заседание в 10:00 утра"). ОСОБА_17, в свою чергу, повідомив, що прибуде у м. Київ ввечері 25.07.2022 або вранці 26.07.2022 і буде готовий передати грошові кошти.

Суд вважає доведеним, що відповідну комунікацію з номеру НОМЕР_5 розпочав і в подальшому здійснював знайомий ОСОБА_10 . ОСОБА_20, якого, продовжуючи реалізацію плану на отримання неправомірної вигоди, і з метою мінімізації ризику викриття під час спілкування, залучив до спілкування з ОСОБА_17 саме ОСОБА_10 . Своєю чергою ОСОБА_20 22.07.2022 об 11:22 в магазині "Сільпо" за адресою: АДРЕСА_4 придбав стартовий пакет "Vodafone" з номером мобільного телефону НОМЕР_5 (т.7 а.с.135), з якого в подальшому вів комунікацію з ОСОБА_17 з приводу повернення вилученого під час обшуку обладнання і надання неправомірної вигоди за це.

3.10.2. Придбання ОСОБА_20 стартового пакету з номером мобільного телефону НОМЕР_5 підтверджується:

-показаннями свідка ОСОБА_20, наданими у судовому засіданні 13.05.2024;

-протоколом від 24.08.2022, відповідно до якого проведено огляд відеофайлу, що міститься на картці пам'яті micro SD Adata 16 Gb та є додатком до протоколу зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функцію фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото, кінозйомки, відеозапису. На відеофайлі з назвою "dvr-2_Каси 3-4_20220722112957_20220722113355_6089272" зафіксовано як ОСОБА_20

22.07.2022 (час зафіксований на відеокамері 11:32:41, тобто на 10 хвилин поспішав від реального часу) придбав на касі № 4 магазину "Сільпо" стартовий пакет мобільного оператора "Vodafone" (т.7 а.с.100).

Відповідно до листа-відповіді ПрАТ "ВФ України" від 26.08.2022 № GD-22-06293 стартовий пакет абонентського номеру НОМЕР_5 (НОМЕР_41 (НОМЕР_42) відвантажено 21.06.2022 у м. Львові (т.7 а.с.155). Згідно з листом директора ТОВ "СІЛЬПО-ФУД" від 01.09.2022 № ЦР-07-6078 22.07.2022 об 11:22 на касі № 4 здійснено продаж стартового пакету Vodafone (сер. № 148070208814) з номером мобільного телефону НОМЕР_5 (чек № НОМЕР_43) (т.7 а.с.158).

У протоколі від 17.10.2022 огляду оптичного носія інформації - компакт-диск формату DVD-R "Verbatim" 4.7 Гб, який є додатком до протоколу від 13.10.2022 тимчасового доступу до речей і документів³⁵, зафіксовані два файли:

-GD_22_12250_0, розмір 2,39 KB, створений 27.09.2022;

-GD_22_12250_1, розмір 9,91 KB, створений 27.09.2022.

Оглядом змісту файлу GD_22_12250_0 встановлено, що він містить відомості щодо вхідних та вихідних з'єднань з абонентського номера мобільного телефону НОМЕР_5 . За результатами аналізу даних встановлено, що активація (перше з'єднання) зазначеного номера мобільного телефону відбулася 22.07.2022 об 11:33 в зоні дії базової станції за адресою: АДРЕСА_25 . У подальшому 22.07.2022 об 11:35 на номер мобільного телефону НОМЕР_5 надійшло sms-повідомлення від мобільного застосунку "WhatsApp", що свідчить про створення акаунту за вказаним номером телефону у застосунку (т.15 а.с.28). При цьому використовувався мобільний телефон з нульовим IMEI (000000000000000).

3.10.3. Обвинувачений ОСОБА_10 під час допиту підтвердив надання ним ОСОБА_20 номеру телефону ОСОБА_17, наголосивши при цьому, що надав номер телефона ОСОБА_20 оскільки той працював в благодійному фонді, а ОСОБА_17 хотів допомогти ЗСУ і зробити благодійний внесок.

Своєю чергою, допитаний у судовому засіданні свідок ОСОБА_20 підтвердив придбання ним в магазині "Сільпо" нової sim-карти з метою спілкування з ОСОБА_17 . Пояснив, що sim-карту він вставив у старий кнопочний мобільний телефон, а зареєструвався у месенджері "WhatsApp" на іншому мобільному телефоні (iPhone), після чого викинув її. Ці показання узгоджуються з даними огляду відеофайлу, що міститься на картці пам'яті micro SD Adata 16 Gb та є додатком до протоколу зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функцію фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису, зафіксованими у

протоколі від 24.08.2022 (т.7 а.с.100). Згідно з цим протоколом активація SIM-карти відбулася в зоні дії базової станції за адресою: АДРЕСА_25 об 11:33, отримання SMS-повідомлення від "WhatsApp" об 11:35, що свідчить про створення акаунта на цей номер.

Свідок ОСОБА_20 підтвердив спілкування з ОСОБА_17 і надав такі показання. Він перебуває з ОСОБА_10 у товариських стосунках. У 2022 році його знайомий організував благодійний фонд "ІНФОРМАЦІЯ_29" і він був волонтером цієї організації (посвідчення № 00021). Директором фонду був ОСОБА_122. Наприкінці весни потрібно було "розширитися" і організація переїхала зі ОСОБА_123 до Києва. ОСОБА_20 потрібно було знайти житло, тому він почав телефонувати своїм знайомим. ОСОБА_10 запропонував безкоштовно пожити в квартирі його матері. В середині липня ОСОБА_10 розповів про людину, яка бажає допомогти Збройним Силам. ОСОБА_10 дав номер телефону ОСОБА_17 і ОСОБА_20 з ним зв'язався. ОСОБА_17 сказав, що має бажання перерахувати грошові кошти у сумі 40-50 тисяч доларів США, але йому потрібно документальне підтвердження цієї допомоги. На той час існувала потреба в дронах, тому свідок повідомив ОСОБА_17, що вони зможуть закупити на цю суму 17 дронів. У відповідь ОСОБА_17 запропонував "вирівняти" до 20 штук, тобто на суму 60 тисяч доларів США (договір укладався на суму, еквівалентну 58 000 євро). ОСОБА_17 дуже поспішав до судового засідання, щоб надати підтвердження такої допомоги, бо думав, що це йому якось допоможе.

Фонд заключив договір про поставку дронів з угорською фірмою, оскільки ОСОБА_17 просив пришвидшити процес, щоб встигнути отримати підтвердження до засідання і запропонував придбати дрони по попередній оплаті. Вони домовилися, що ОСОБА_17 швидко оплатить і після цього вони попросять подяку від військових. Згодом зателефонував ОСОБА_17 та повідомив, що він їде до Києва та везе гроші. У зв'язку з тим, що на той час НБУ вводило обмеження на перерахунок грошових коштів, ОСОБА_17 сказав, що привезе і віддасть гроші, щоб представники фонду займалися купівлею дронів самостійно.

ОСОБА_20 знав, що існують пункти, які обмінюють валюту на криптовалюту і здійснюють закордонні перекази, тому він почав шукати такі обмінні пункти в Києві. Він зателефонував ОСОБА_10 і запитав, чи не знає він пункт обміну, який здійснить переказ закордон. ОСОБА_10 відправив йому адресу пункту обміну та сказав, що не впевнений з приводу їх обміну, на що він відповів: "давай спочатку приймем", а далі будемо шукати варіанти як ці грошові кошти віддати. ОСОБА_17 повів в обмінний пункт гроші та згодом написав, що віддав 60 тисяч доларів США. Після цього, він намагався зателефонувати ОСОБА_10, але йому не вдалося з ним зв'язатися.

Оскільки гроші не були перераховані закордонній компанії, в подальшому від неї надійшло повідомлення про те, що вони не будуть нічого поставляти. Через деякий час через Telegram він дізнався про затримання співробітника СБУ, в повідомленні фігурувала сума 60 000, тому він "зв'язав" ці дві події і зрозумів, що це можливо ОСОБА_10. Він зателефонував адвокату і повідомив про ситуацію, на що адвокат йому сказав зберегти листування, тому він зробив скріншоти. Під час обшуку за місцем його проживання вилучили одяг та мобільний телефон, але не той, з якого він спілкувався з ОСОБА_17, бо він знаходився у нього в автомобілі.

Свідок ОСОБА_20 наголосив, що ОСОБА_10 не просив його купувати сім-карту та не говорив кодові фрази. Він перший написав ОСОБА_17 в месенджері "WhatsApp", запитавши "это Павел?". Він спілкувався з ОСОБА_17 шляхом обміну повідомленнями (листування) та голосовими викликами (телефонні розмови).

3.10.4. Показання свідка ОСОБА_20 в частині змісту комунікації з ОСОБА_17 відхиляються Судом як такі, що вступають в суперечність з іншими матеріалами кримінального провадження і спрямовані на "підлаштування" доказової бази захисту до встановлених обставин цього кримінального правопорушення. Адже, сам зміст подальшої комунікації ОСОБА_20 з ОСОБА_17 та контекст, в якому вона відбувається, очевидно свідчить про його пов'язаність з ОСОБА_10. питанням отримання від ОСОБА_17 неправомірної вигоди за повернення майна в рамках кримінального провадження (пункт 3.10.1 цього вироку).

Суд звертає увагу, що представлене Суду спілкування ОСОБА_17 з ОСОБА_20 (так само як і з ОСОБА_10) не містить жодної розмови стосовно укладених контрактів з метою придбання дронів або будь-якого іншого обладнання та перерахування грошових коштів на рахунки юридичних чи фізичних осіб, які мають їх поставити. Натомість в їх комунікації мова йшла саме про передачу неправомірної вигоди і повернення майна, що власне і відображене у відповідних повідомленнях (т. 18 а.с.5-18).

В показаннях ОСОБА_20 відсутні логіка і послідовність з точки зору озвученого прагнення ОСОБА_17 підтвердити зроблений ним благодійний внесок на потреби ЗСУ. Адже з одного боку свідок акцентував увагу Суду на тому, що для ОСОБА_17 було принциповим документальне підтвердження такого внеску і він хотів представити відповідні підтвердження у кримінальній справі. З іншого боку, за словами ОСОБА_20, ОСОБА_17 мав зробити внесок через криптотрейдера, що навпаки, анонімізує як відправника, так і отримувача грошових коштів. Подальші події, описані у пункті 3.12 цього вироку, засвідчують, що перерахування 60 000 доларів за допомогою криптотрейдерів не передбачало прив'язки до жодного договору, рахунків фізичної чи юридичної особи, призначення платежу тощо. Суд також

враховує, що ОСОБА_20 пришвидшував надання ОСОБА_17 грошових коштів, а ОСОБА_17 просив дати час для збирання необхідної суми.

3.10.5. Крім того, після отримання 26.07.2022 від ОСОБА_17 повідомлення про перерахування коштів ОСОБА_20, як він зазначив під час допиту в суді, здійснив телефонний виклик спочатку ОСОБА_10, а потім ОСОБА_17. На зазначені телефонні дзвінки ніхто не відповів. Однак, зазначена обставина не підтверджується, а надані ним скрін-шоти його листування з ОСОБА_17 та історія телефонних дзвінків не містить інформації про здійснення цих викликів. Натомість відповідно до протоколу огляду мобільного телефону ОСОБА_10 від 07.09.2022 обвинувачений 26.07.2022 о 13:31 здійснив вихідний дзвінок на номер телефону ОСОБА_20 (т.12 а.с.239).

Жодних інших дій щодо уточнення інформації про грошові кошти та їх подальшу долю свідок не здійснював. У розрізі версії, яку намагалася представити сторона захисту з використанням цього свідка, ОСОБА_20 очевидно був зацікавлений в перерахуванні грошових коштів на виконання укладеного з фондом контракту та придбання дронів. Проте його бездіяльність після того, як він дізнався, що гроші перераховані, є абсолютно нелогічною для людини, яка безпосередньо займалася пошуком контрагентів для придбання обладнання на потреби Збройних Сил України, укладенням відповідного договору і, як волонтер і представник спеціалізованого благодійного фонду, була зацікавлена в перерахуванні значної суми за це обладнання. Це свідчить про недостовірність показань свідка щодо участі ОСОБА_20 і ОСОБА_17 у закупівлі дронів для потреб Збройних Сил України.

3.10.6. В доповнення до встановленої недостовірності показань свідка ОСОБА_20 в частині бажання ОСОБА_17 здійснити благодійний внесок для допомоги ЗСУ, Суд не сприймає на підтвердження такої версії сторони захисту матеріали, надані захисником ОСОБА_14. Так, на підтвердження версії сторони захисту адвокатом долучено до матеріалів справи копію контракту від 25.07.2022 № CHEMOR2022-0725, складеного в місті Бухарест та підписаного з однієї сторони Генеральним директором "Zei Serhii Chemihisztor Kft", з іншої - директором компанії-покупця "CO CF Black Horse" ОСОБА_125 (т.18 а.с.31-49). Суд зазначає, що зміст цього документу не пов'язаний із предметом спілкування між ОСОБА_17 та ОСОБА_20, не має жодного зв'язку з подіями, що відбувалися, і найголовніше, передачею грошових коштів, що здійснювалося не на рахунки відповідної юридичної особи, а анонімно, через криптотрейдера. Отже, Суд визнає цей контракт неналежним доказом.

Крім цього, стороною захисту надано відповідь БО "Благодійний фонд "Блек Хорс"" з додатками на адвокатський запит (т.18 а.с.20-30; 50-51). У відповіді зазначено, що ОСОБА_20 з 2022 року по теперішній час є волонтером та підтверджено, що між фондом та угорською компанією

укладено згаданий вище договір, який анульовано 06.08.2022. Також стороною захисту надано лист Генерального директора угорської компанії ОСОБА_126 від 06.08.2022 про припинення дії договору. Суд не заперечує, що ОСОБА_20 може бути волонтером української благодійної організації (який через деякий час після викриття ОСОБА_10 виїхав за межі України і на час допиту тривалий час проживав у Сполучених Штатах Америки). Однак за наявної доказової бази факт наявності у ОСОБА_20 відповідного посвідчення волонтера лише посилює переконання Суду в тому, що сторона захисту "підлаштовує" докази захисту під встановлені фактичні обставини. Відповідні фактичні обставини - діяльність Благодійного фонду "Блек хорс" після початку повномасштабного вторгнення, участь ОСОБА_20 в діяльності цього фонду, укладення Благодійним фондом контрактів на закупівлю обладнання могли розвиватися окремо і паралельно з участю ОСОБА_20 як залученої ОСОБА_10 для комунікації з ОСОБА_17 в цьому кримінальному правопорушенні. Отже, надані стороною захисту документи (т.18 а.с.20-52) не пов'язані з досліджуваними обставинами і використовуються захистом для підсилення своєї позиції з використання показань свідка. Однак в світлі інших доказів і встановлених Судом фактичних обставин Суд визнає їх належними доказами, оскільки вони не стосуються безпосередньо досліджуваних подій та не підтверджують жодних значущих фактів.

3.10.7. О 10:35 24 липня 2022 року ОСОБА_17 у мобільному застосунку "WhatsApp" зі свого номера НОМЕР_2 відправив на номер телефону НОМЕР_5 повідомлення про готовність передати неправомірну вигоду та заплановане прибуття до м. Києва наступного дня ближче до 18:00. Зазначена обставина підтверджується протоколом від 27.07.2022 огляду мобільного телефону ОСОБА_17, відповідно до якого оглянуто знімок екрана (з назвою IMG_3729 від 25.07.2022, 11:03), на якому зображено текстове повідомлення від ОСОБА_17 абоненту НОМЕР_5 наступного змісту: "Привет. Завтра собираюсь быть в Киеве, к 18:00 буду готов. У нас ничего не поменялось?" (т.11 а.с.66);

3.10.8. О 10:19 25 липня 2022 року ОСОБА_17 від абонента з номером телефону НОМЕР_5 (Суд встановив, що цією особою був ОСОБА_20) отримав повідомлення наступного змісту: "Привет. Пока ничего не поменялось Тогда пусть сейчас Ваш адвокат напишет ходатайство о переносе заседания по какой-либо причине (клиент не успел приехать; не собрал нужный пакет подтверждающих документов; заболел и т.д.)". На що ОСОБА_17 відповів: "Уже адвокату не могу дозвониться Он в зале суда" (т.11 а.с.66, т.18 а.с.7). Абонент з номером НОМЕР_5 порадив спробувати зв'язатися з адвокатом через ОСОБА_54 (т.11 а.с.66).

Суд звертає увагу, що відповідно до показань свідка ОСОБА_48, який був процесуальним керівником у кримінальному провадженні №42022102010000078 від 15.06.2022, ОСОБА_54 брав участь в судовому

засіданні з розгляду клопотання про накладення арешту на майно, вилучене під час обшуку. Розгляд клопотання відбувався саме 25.07.2022.

Паралельно комунікації ОСОБА_17 з ОСОБА_20 відбувається спілкування ОСОБА_10 з прокурором ОСОБА_48. Так, в матеріалах справи наявне спілкування, в якому прокурор ОСОБА_129 фактично звітує оперуповноваженому ОСОБА_10 про те, що відбувається у судовому засіданні (т.12 а.с.86-89). Суть комунікації ОСОБА_48 і ОСОБА_10 відображена в протоколі огляду мобільного телефону ОСОБА_10, відповідно до якого ОСОБА_10 25.07.2022 о 11:05 відправив прокурору ОСОБА_48 текстове повідомлення: "Ты в суде?", на яке отримав відповідь: "Да" (т.12 а.с.86-87). Після чого між ОСОБА_10 та ОСОБА_48 відбувся діалог наступного змісту (т.12 а.с.87-89):

ОСОБА_10 : Адвокат пришел?

ОСОБА_45 : Да

ОСОБА_10 : А демент?

ОСОБА_45 : Топят чтоб не накладывали

ОСОБА_10 : (відповідь на запитання "А демент?") Тоже

ОСОБА_45 : Понял. Пусть топят. Так даже лучше. Все ж уже на экспертизе)))

Згодом о 12:08 ОСОБА_10 запитав у ОСОБА_48 : "Закончилось?". Після чого зафіксовано (протокол огляду мобільного телефону ОСОБА_10, т.12 а.с.88-89), що 25.07.2022 о 15:31 ОСОБА_10 здійснив вихідний дзвінок на номер телефону ОСОБА_48, а до цього здійснено два вхідні дзвінки від ОСОБА_48. ОСОБА_10 близько 12:13 та 12:09 (тривалістю 22 сек та 3 хв 39 сек відповідно). З 09:44 по 10:30 також відбувалися з'єднання та телефонні розмови за допомогою месенджера між ОСОБА_48 та ОСОБА_10.

Відповідно до протоколу від 07.09.2022 огляду мобільного телефона ОСОБА_10. ОСОБА_10 25.07.2022 о 10:15 відповів на вхідний дзвінок від ОСОБА_20 та розмова між ними тривала 02 хв 59 сек (т.12 а.с.240).

Отже, Суд вбачає, що ОСОБА_20 на час спілкування з ОСОБА_17 був обізнаний про вилучення майна, судові засідання з розгляду клопотання про накладення на нього арешту та участь ОСОБА_54 у кримінальному провадженні. У сукупності з іншими обставинами це спростовує показання ОСОБА_20 про спілкування з ОСОБА_17 виключно з питання здійснення благодійного внеску на допомогу ЗСУ і закупівлі відповідного обладнання.

Об 11:28 ОСОБА_20 запевнив ОСОБА_17, що "все по плану, как и договорились", а о 15:31 з'ясовує, чи "на вечер все в силе?". Пізніше о 15:41 ОСОБА_17 повідомив про отримання непередбачуваного рішення суду, на що ОСОБА_20 зазначив: "Решение такое какое было нужно, непонятно что теперь не устраивает? Ответов никаких не будет. Давайте конкретно- вы готовы или нет?". Після чого зазначений абонент підтвердив ОСОБА_17, що "если все ок, железо36 в среду заберете" (т.11 а.с.69). ОСОБА_17 запитав: "Сможем ли мы дальше работать (майнить) Чтобы не было обысков и уголовных дел на нас?", на що ОСОБА_20 відповів: "Много вопросов. Всего хорошего!" (т.11 а.с.71), "Потом все обговорите ... Когда все заберете. Обговорите с тем с кем надо. Это сейчас не предмет для разговора" (т.11 а.с.73).

Свідок ОСОБА_20 під час допиту не зміг надати пояснення щодо змісту листування та роз'яснити суть відправлених ОСОБА_17 повідомлень у контексті його версії подій, яку він повідомив суду.

3.10.9. Про пов'язаність ОСОБА_20 з ОСОБА_10 . питанням отримання від ОСОБА_17 неправомірної вигоди за повернення майна, а не внеску на допомогу ЗСУ, свідчить те, що ОСОБА_17 в комунікації 24.07.2022 повідомив ОСОБА_20 про запланований 25.07.2022 приїзд до Києва, а ОСОБА_10 25.07.2022 здійснював несанкціонований моніторинг місцезнаходження ОСОБА_17 шляхом зняття інформації з електронних комунікаційних мереж. Так, оглядом мобільного телефону ОСОБА_10 встановлено наявність листування у мобільному застосунку "WhatsApp" між ОСОБА_10 (ІНФОРМАЦІЯ_4 (ІНФОРМАЦІЯ_5)) та ОСОБА_86 (ІНФОРМАЦІЯ_18 ОСОБА_86). Обвинувачений 25.07.2022 о 10:44 надіслав номер телефону "НОМЕР_2". Після чого об 11:07 отримав відповідь про те, що абонент НОМЕР_2 (ОСОБА_17) знаходиться за адресою: АДРЕСА_26 . Того ж дня, о 16:03 ОСОБА_10 знову звернувся до ОСОБА_86 з проханням зняти інформацію з електронних комунікаційних мереж щодо місцезнаходження мобільного телефона із sim-картою НОМЕР_2 : " ОСОБА_134 повтори дугу Тот же номер" (т.12 а.с.46). О 18:39 отримав відповідь, що абонент НОМЕР_2 знаходиться за адресою: АДРЕСА_27 .

Свідок ОСОБА_17 підтвердив під час допиту у судовому засіданні факт спілкування з абонентом НОМЕР_5, предметом якого було надання грошових коштів за повернення майна, вилученого під час обшуку. ОСОБА_17 не знав, що це за особа, однак цей контакт, як і до початку комунікації з ним - ОСОБА_10 - наголошували, щоб він знайшов всю необхідну суму грошових коштів до судового засідання. Перше судове засідання щодо розгляду клопотання про арешт майна перенесли, відповідно в ОСОБА_17 з'явився час, щоб знайти всю суму. Через 3-4 дні співробітники НАБУ йому видали грошові кошти.

Свідок ОСОБА_17 повідомив, що з ОСОБА_20 не знайомий, з ним не спілкувався; будь-яких розмов з ним про благодійний внесок на потреби Збройних Сил України не мав, сумнівів у достовірності таких показань у Суду немає.

3.11. Вручення ОСОБА_115 грошових коштів

На виконання постанови прокурора про проведення контролю за вчиненням злочину від 20.07.2022 № 28/3-695т ОСОБА_17 25.07.2022 у період часу з 18:45 до 19:02 вручені заздалегідь ідентифіковані грошові кошти в сумі 1 200 доларів США (12 купюр номіналом 100 доларів США) та несправжні імітаційні засоби (588 купюр номіналом 100 доларів США, із однаковою серією та номером MB 07247983 C, на зворотній стороні яких наявні номери, виготовлені ручним способом, барвником (олівцем) сірого кольору, в порядковій послідовності від 1500 до 1597, від 1700 до 1797, від 1900 до 1997, від 3100 до 3197, від 3200 до 3297, від 3500 до 3597), які імітували грошові кошти в сумі 58 800 доларів США, про що складено протокол огляду, ідентифікації та вручення грошових коштів від 25.07.2022 (т.4 а.с.7-13).

Згідно з протоколом про виготовлення несправжнього (імітаційного) засобу від 25.07.2022 детектив НАБУ ОСОБА_136 на підставі постанови прокурора САП ОСОБА_7 від 20.07.2022 за допомогою поліграфічного обладнання 25.07.2022 здійснив виготовлення несправжніх (імітаційних) засобів - грошових купюр номіналом 100 доларів США, кожна із серією та номером MB 07247983 C, в кількості 588 (п'ятсот вісімдесят вісім) штук у ФОП ОСОБА_137 (акт виконання послуг від 25.07.2022 № 33, т.4 а.с.3) на загальну суму 58 800 (п'ятдесят вісім тисяч вісімсот) доларів США з метою проведення слідчої (розшукової) дії (т.4. а.с.1).

25.07.2022 детектив НАБУ ОСОБА_136 надав для огляду та вручив свідку ОСОБА_17 для перевірки обставин вчинення злочину, виявлення фактів і ознак протиправної діяльності (т.4 а.с.7-14):

- грошові кошти у сумі 1200 доларів США (12 купюр номіналом 100 доларів США з серіями та номерами: PB 52713987 F, PB 52713993 F, PB 52713988 F, HB 30345527 L, PB 52713994 F, PB 52713989 F, PB 52713991 F, PB 52713995 F, PB 52713990 F, PB 52713992 F, PB 52713996 F, PB 52713986 F)

- несправжні (імітаційні) засоби у вигляді грошових купюр в іноземній валюті (588 купюр номіналом 100 доларів США із однаковою серією та номером MB 07247983 C, які імітували грошові кошти в сумі 58 800 доларів США).

Після отримання грошових коштів від детективів НАБУ 25.07.2022 о 19:04 ОСОБА_17 повідомив абонента з номером телефону НОМЕР_5 про готовність виконати подальші інструкції, однак у відповідь у мобільному

застосунку "WhatsApp" отримав повідомлення про перенесення зустрічі на наступний день, на 09:00 26.07.2022. Зазначене підтверджується протоколом за результатами контролю за вчиненням злочину від 27.07.202237 та протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_17 від 27.07.2022. Відповідно до протоколу огляду мобільного телефону абонент з номером телефону НОМЕР_5 у мобільному застосунку "WhatsApp" о 20:20 надіслав повідомлення наступного змісту: "Не успеваю, перенесем на завтра на утро" (т.4 а.с.99, т.11 а.с.90).

У судовому засіданні свідок ОСОБА_17 повідомив, що приїхав до Києва в обідній час. Маючи при собі всю необхідну суму грошових коштів, отриману від детективів НАБУ, написав контакту НОМЕР_5 про готовність їх передати. У зв'язку з тим, що контакт НОМЕР_5 тривалий час не реагував, ОСОБА_17 близько 10 години вечора зателефонував ОСОБА_10 та повідомив, що він приїхав до Києва. ОСОБА_17 запитав у ОСОБА_10, що робити з грошовими коштами, на що останній відповів, що все буде зроблено завтра.

3.12. Отримання неправомірної вигоди 26.07.2022

3.12.1. 26 липня 2022 року о 10:29 ОСОБА_17 отримав від абонента НОМЕР_5 (ОСОБА_20) повідомлення щодо готовності передачі грошових коштів: "Доброе утро Готовы?" (т.4 а.с.99). Після цього о 12:31 ОСОБА_17 у мобільному застосунку "WhatsApp" з номера телефону НОМЕР_5 надійшло повідомлення з адресою: АДРЕСА_5 (т.11 а.с.75), а пізніше - інструкція від ОСОБА_20 : "Там арка с вывеской нотариус. Заходите туда Говорите код 2607-0004 И отдаете документы. Как отдадите - сообщите". На уточнюючі питання ОСОБА_17 ОСОБА_20 роздратовано відповів: "Зайти сказать код и отдать, что непонятно???" (т.11 а.с.78-79). О 13:22 на телефон ОСОБА_17 надійшло повідомлення із відеозаписом-інструкцією шляху до пункту обміну валют та пояснення "заходите в арку и идете по видео, доходите до этой двери, звоните и говорите, что вам нужно посылку по коду передать", а також питання "сколько по времени ожидать?" (т.11 а.с.80-81).

Суд встановив, що відповідну відеоінструкцію з місцем, де ОСОБА_17 мав залишити кошти у сумі 60 000 доларів і яку ОСОБА_17 надіслав ОСОБА_20, останній отримав від ОСОБА_10, який в свою чергу - від свого колеги ОСОБА_22 .

Так, протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_10 зафіксовано листування у мобільному застосунку "WhatsApp" в період з 22.07.2021 по 26.07.2022 між ОСОБА_10 (ІНФОРМАЦІЯ_4 та ОСОБА_22 (ІНФОРМАЦІЯ_30), заступником начальника 3 відділу 5 управління Департаменту контррозвідувального захисту інформаційної безпеки держави Служби безпеки України. Зокрема, 26.07.2022 в період з 11:37 по 13:45 між ОСОБА_10 та ОСОБА_22 відбувся діалог такого змісту:

- Лёха ну что там, молчат ?

- Ищут! найдут сейчас!сейчас сложно с \$

- Пусть пока примут. А с выдачей подождём

- Ок. #принять Киев 60 000\$ Код 2607-0004 Улица Льва Толстого 15
Арка вывеска нотариус Как занесут пусть отмаячат

- Ок. Там какая то надпись обменки ?

Після цього ОСОБА_22 надіслав ОСОБА_10 відео як пройти до пункту обміну, а через деякий час запитав: "Отдали? Занесли. Мне отписали. Через 30 мин дадут код на получение" (т.6 а.с.100-101, т.11 а.с.231-235). Відповідна комунікація підтверджується також показаннями самого ОСОБА_22, який в судовому засіданні пояснив, що напередодні затримання ОСОБА_10 зателефонував йому і попросив допомогти у купівлі криптовалюти (здійснити перестановку 60 тис доларів США). Свідок перейшов за посиланням, сформував заявку зі свого номеру мобільного телефону НОМЕР_44 та відправив цю заявку ОСОБА_10 . На відповідному сайті технічної підтримки криптодрейдера відправляється повідомлення, формується заявка, після чого надається адреса та число, код або слово, з якими особа віддає готівкові кошти в пункті обміну. Один код формується для особи, яка віддає грошові кошти, другий - для особи, на електронний гаманець якої переводяться ці грошові кошти. В цьому випадку технічна підтримка сформувала код, який ОСОБА_22 переслав ОСОБА_10 ; здача грошових коштів мала відбутися в обміннику по АДРЕСА_5 . Зазвичай особа, яка отримує криптовалюту, в обмінному пункті повідомляє свій електронний гаманець та називає код для отримання. Отримання криптовалюти (напевне, USDT) відбулося б після того, як технічна підтримка надала код для отримання. Відеоінструкцію для пошуку обмінного пункту ОСОБА_22 як і код надіслала технічна підтримка.

3.12.2. Судом встановлено, що після отримання від ОСОБА_22 повідомлення з адресою місцезнаходження пункту обміну ОСОБА_10 в пошуковій системі Google о 12:15 та 12:28 здійснював пошук за ключовими словами "льва толстого 15 обменка", що підтверджується протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_10 (т.11 а.с.122, т.12 а.с.134-136).

Обвинувачений ОСОБА_10 під час допиту зазначив, що 26.07.2022 ОСОБА_20 попросив його знайти обмінний пункт, який би міг прийняти грошовий переказ за системою свіфт. Пояснив це тим, що вони з ОСОБА_17 вирішили закупити безпілотні системи, а ОСОБА_17 не захотів напряду перераховувати грошові кошти на благодійний фонд, який представляв ОСОБА_20, або напряду постачальникам. Своєю чергою ОСОБА_10 звернувся до ОСОБА_22 з проханням знайти обмінний пункт, який може надати послуги грошового переказу за системою свіфт. Через деякий час

ОСОБА_22 надав контакт, пояснивши при цьому, що там можуть лише прийняти гроші. Повідомлення щодо прийняття грошових коштів з відеоінструкцією, що йому скинув ОСОБА_22 він переслав ОСОБА_20. Суд зазначає, що така версія подій, узгоджується лише з показаннями його товариша ОСОБА_20, проте не узгоджується з показаннями свідка ОСОБА_17 та входить в суперечність з іншими доказами у цьому кримінальному провадженні.

У Суду відсутні сумніви в тому, що відповідні ідентифікуючі дані (код для здачі грошових коштів, адресу обмінного пункту, відеоінструкцію) ОСОБА_17 отримав від ОСОБА_20 як від контактної особи ОСОБА_10.

3.12.3. В контексті передачі неправомірної вигоди через криптовалюту Суд звертає увагу на досвід ОСОБА_10 в цьому питанні, який вбачається зокрема, із спілкування з контактом НОМЕР_45 (ОСОБА_138). У протоколі огляду мобільного телефону ОСОБА_10 зафіксовані повідомлення, відправлені ОСОБА_10, такого змісту: "ОСОБА_139 добрый день. Скажи пожалуйста есть возможность переставить Черновцы-Киев?", "Нужно в Черновцах забрать 50к \$ конвертировать в USDT ERC20", "ОСОБА_139, добрый день! Есть возможность переставить из Киева во Львов \$?" (т.12 а.с.145-150), а також отримані повідомлення: "Руставели 15 Киев Код АС-8888-0000" (т.12 а.с.152). Ці та інші повідомлення аналогічного змісту, наявні в мобільному телефоні ОСОБА_10 (т.12 а.с. 141-215), свідчать, що для нього отримання грошових коштів шляхом "перестановки" та видачі готівкових коштів в пунктах обміну в різних місцях за допомогою відповідних кодів, є звичною справою.

3.12.4. Цього ж дня, 26.07.2022, близько 13:30 ОСОБА_17, виконуючи попередні вимоги ОСОБА_10 та вказівки, отримані від його контактної особи ОСОБА_20 з номера телефону НОМЕР_5 в повідомленнях у мобільному застосунку "WhatsApp", прибув за адресою: АДРЕСА_5, група нежитлових приміщень (в літ. Б) з №1 по №12 (групи приміщень № 62). ОСОБА_17 пройшов по маршруту на відеозаписі, в офісне приміщення, де за вказівкою працівника офісу написав на аркуші паперу код "2607-0004". На прохання ОСОБА_17 працівниця офісу уточнила, що очікує за цим кодом грошові кошти в сумі 60 000 доларів США. ОСОБА_140 передав їй вручені попередньо 1200 доларів США та імітаційні засоби на суму 58 800 доларів США як неправомірну вигоду для ОСОБА_10 за повернення арештованого майна. Зазначені події підтверджуються протоколом за результатами проведення аудіо-, відеоконтролю ОСОБА_17 від 27.07.2022 №19/3493т (т.4 а.с.72-77).

Отже, Суд вважає встановленим, що ОСОБА_17 на вимогу ОСОБА_10, висловлену через ОСОБА_20, передав криптотрейдеру неправомірну вигоду у вигляді 60000 (шістдесят тисяч) доларів США. Згідно з курсом Національного банку України станом на 26.07.2022 це складало 2 194 116 грн, більше ніж в

500 разів перевищувало неоподаткований мінімум доходів громадян і відповідно до пункту 1 примітки до статті 368 КК України є особливо великим розміром.

3.12.5. Після передачі грошових коштів 26.07.2022 з 13:34 по 21:20 детектив НАБУ ОСОБА_141 провів обшук за адресою: АДРЕСА_5, група нежитлових приміщень (в літ. Б) з № 1 по № 12 (групи приміщень № 62). Згідно з протоколом обшуку³⁸ у ході проведення обшуку у кабінеті на столі виявлено банкноти номіналом 100 доларів США, частина з яких перев'язана паперовими стрічками для банкнот. Частина таких же банкнот була наявна в пристрої для рахування коштів. Перевіркою наявних на столі та в пристрої для рахування грошових коштів встановлено, що частина з них є несправжніми (імітаційними) засобами - аркушами паперу візуально схожими на грошові кошти купюрами номіналом по 100 доларів США кожний, на зворотній стороні яких містяться позначки у вигляді номерів, які виготовлені рукописним способом, барвником сірого кольору (олівцем) в послідовності від 1500 до 1597, від 1700 до 1797, від 1900 до 1997, від 3100 до 3197, від 3200 до 3297, від 3500 до 3597, усього в 588 штук. Всі вказані імітаційні засоби мали серійний номер MB07247983C.

Окрім цього, на столі та в пристрої для рахування грошових коштів виявлено 8 (вісім) купюр номіналом 100 доларів США із серійними номерами PB 52713993 F, HB 30345527 L, PB 52713994 F, PB 52713995 F, PB 52713990 F, PB 52713992 F, PB 52713996 F, PB 52713986 F. В "Залі № 1" на тумбі знаходився пристрій для рахування грошових коштів, в якому знаходилося 4 (чотири) купюри номіналом по 100 доларів США з серійними номерами PB 52713987 F, PB 52713988 F, PB 52713989 F, PB 52713991 F. На столі знаходився невеликий аркуш паперу із рукописними записами ручкою барвником синього кольору "2607-0004 + 60000\$" (т.5 а.с.111).

Також під час обшуку виявлено ноутбук марки "Lenovo", на якому була відкрита програма Telegram Desktop з активною сесією користувача з номером телефону НОМЕР_46 та іменем " ОСОБА_142", серед чатів користувача виявлено групу " Місто Герой - КИЇВ". У цій групі виявлено повідомлення "#принять Киев 60 000 \$ Код 2607-0004", надіслане 26.07.2022 об 11:50 користувачем "Ruslan" (номер телефону НОМЕР_48, ім'я " ОСОБА_143"), та інше повідомлення-відповідь " НОМЕР_49", надіслане 26.07.2022 о 13:31 локальним користувачем. Під час перевірки мобільного телефону ОСОБА_144 з сім-картою НОМЕР_50 останній повідомив, що після початку обшуку його було видалено із другого активного акаунту в месенджері "Telegram" під назвою " ІНФОРМАЦІЯ_33", до якого він раніше мав доступ і в якому в групі в месенджері "Telegram" під назвою " Місто Герой - КИЇВ" він побачив пропозицію на обмін суми в 60 тисяч доларів США, яку прийняв до виконання.

Відеозапис обшуку міститься на карті пам'яті microSD (т.5 а.с.125), яка досліджена судом у судовому засіданні 01.11.2023.

3.12.6. Обставини передачі ОСОБА_17 грошових коштів також відображені у протоколі огляду від 11.10.2022, відповідно до якого проведено огляд карти пам'яті "Adata" формату microSD (маркувальне позначення: НОМЕР_51), яка упакована до сейф-пакету № 1017708, з інформацією, скопійованою 26.07.2022 під час обшуку нежитлових приміщень за адресою: АДРЕСА_5 (т.7 а.с.1-3). Проведеним оглядом встановлено, що на карті пам'яті міститься папка з назвою "Video", в якій збережено файл з назвою "record-0000-0006-CN07-20220726132800-20220726134037" формату "avi". Під час відтворення цього файлу (розмір 267 МБ, тривалість 12:37) за допомогою програми програвача "VLC Media Player" встановлено, що він містить відеозображення з камери відеоспостереження, розташованої у приміщенні пункту обміну валют за адресою: АДРЕСА_5 . За результатами перегляду вказаного відеофайлу встановлено, що 26.07.2022 о 13:29 у відеокадрі з'являється ОСОБА_17, який прямує від вхідної двері до письмового столу, за яким сидить ОСОБА_145, одягнена у футболку білого кольору. ОСОБА_17 вітається з нею, повідомляє про те, що йому необхідно передати грошові кошти, здійснює пошук інформації у своєму мобільному телефоні, після чого бере аркуш паперу та пише на ньому код-пароль "НОМЕР_100". Після цього, ОСОБА_146 на тому ж аркуші паперу дописує текст, проговорюючи суму "60 000S", та одержує від Зіменка ПА. білий пакет з грошовими коштами, який останній дістав зі свого рюкзака. Після передачі грошових коштів ОСОБА_146 о 13:30 ОСОБА_17 покидає приміщення пункту обміну, а ОСОБА_146 бере мобільний телефон та щось пише. У подальшому ОСОБА_146 перераховує грошові кошти, передані їй ОСОБА_17 .

Зазначені обставини підтверджуються також наданими у судовому засіданні показаннями свідка ОСОБА_17 . Свідок повідомив, що після отримання грошових коштів він залишився на ночівлю у квартирі разом зі співробітниками НАБУ. Вранці, близько 9-10 години наступного дня, контакт написав йому адресу і відправив відеоінструкцію, як потрапити до приміщення, де він повинен передати грошові кошти. Як він згодом зрозумів, це був криптообмінник. ОСОБА_17 взяв грошові кошти, приїхав за вказаною у повідомленні адресою та, спустившись по сходах, зайшов у приміщення. Він підійшов до дівчини та сказав, що йому потрібно віддати грошові кошти. Дівчина запитала в нього код, ОСОБА_17 назвав відправлений йому раніше код та уточнив, яку суму грошових коштів він повинен віддати, на що дівчина відповіла, що 60 тис доларів. Після того, як він віддав грошові кошти, назвав кодове слово та вийшов з обмінника, а співробітники НАБУ зайшли до вказаного приміщення.

3.13. Затримання ОСОБА_10 і проведені обшуки

3.13.1. ОСОБА_10 затримано 26.07.2022 о 13 год 35 хв на підставі п.п. 1-3 ч. 1 ст. 208 КПК України (т.3 а.с.59-65). Обставини затримання також зафіксовані у протоколі від 26.07.2022, відповідно до якого детектив НАБУ провів огляд відеоматеріалів - запису з двох камер відеоспостереження, які розташовані зовні приміщення ресторану за період часу з 12:21:00 по 18:11:00 26.07.2022. Під час огляду детектив за участю спеціаліста виготовив копії відеозаписів з камер спостереження № 2 та № 4 в період часу з 12:21 по 18:11 26.07.2022 та зберіг на карту пам'яті microSD ADATA 32 Gb, яку досліджено у судовому засіданні 01.11.2023 (т.6 а.с.177-180).

Під час особистого обшуку при затриманні ОСОБА_10 вилучено:

- мобільний телефон марки "Apple" моделі "iPhone A2341 (12 Pro)" IMEI НОМЕР_8, з сім-картою "Київстар" із маркувальним позначенням на ній НОМЕР_52 ;

- мобільний телефон марки "Apple" моделі "iPhone A2105 (XR)" IMEI НОМЕР_33 з сім-картою "Київстар" із маркувальним позначенням на ній НОМЕР_35 ;

- USB флеш-накопичувач "DATASHURPRO2", 8 Гб з позначенням 8008210303709;

- USB флеш-накопичувач у корпусі світло-зеленого кольору з написом "Aparcer", 16 Гб;

- 3 аркуші паперу з рукописним текстом;

- службове посвідчення НОМЕР_53 на ім'я ОСОБА_10 ;

- тримач для сім-карти з номером НОМЕР_54 ;

- тримач для сім-карти та сім-карта з номером іноземного оператора НОМЕР_55 ;

- банківську карту № НОМЕР_56 ;

- банківську карту № НОМЕР_57 ;

- банківську карту № НОМЕР_58 .

3.13.2. В цей же день, 26.07.2022 детективи НАБУ провели обшук у службовому кабінеті ОСОБА_10 за адресою АДРЕСА_28 (т.5 а.с.144-148). Під час обшуку виявлено та вилучено речі та документи, які мають значення для цього кримінального провадження, а саме:

- відомості щодо припинення протиправного механізму із заволодіння грошовими коштами громадян України під виглядом участі у майнінг-проекті у кримінальному провадженні №42022102010000078 від 15.06.2022 за частиною 3 статті 190 КК України на 3 арк.,

- мобільний телефон Redmi M2006C3LG, на лотку сім-карти якого значиться M505 J1-6 із сім-картою НОМЕР_59,

- мобільний телефон ZTE синього кольору, на лотку сім-карти якого значиться KL-A2-P963F60,

- мобільний телефон Sigma mobile,

- доручення від 15.07.2022 №10.51-43-3764ВИХ22 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 190 КК України на 2 арк.,

- лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 13.07.22 №10.51-43-3638вих22 на 1 арк., яким направлена постанова про залучення спеціаліста для проведення слідчих (розшукових) дій від 13.07.2022 на 3 арк.,

- лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 13.07.22 №10.51-43-3639вих22 на 1 арк., яким направлена постанова про залучення спеціаліста для проведення слідчих (розшукових) дій від 13.07.2022 на 3 арк.,

- лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 20.07.22 №42022/0078к403 на 1 арк.,

- витяг з Єдиного державного реєстру досудових розслідувань у кримінальному провадженні № 12022100010001553 на 1 арк.,

- проект протоколу допиту свідка ОСОБА_38 від 16.06.2022 без підписів на 4 арк.,

- резолюцію до вх. № 3312ц від 20.07.2022 на 1 арк з дорученням від 15.07.2022 №10.51-43-3764ВИХ22 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 190 КК України, вх. ДКІБ №1335л від 21.07.2022 (вх. № 3312ц від 20.07.2022) на 2 арк.,

- лист Департаменту контррозвідувального захисту інформаційної безпеки держави Служби безпеки України від 15.07.2022 № 30/5/3-3058 на 1 арк.,

- лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 19.07.22 №42022/0078 вх. ДКІБ 1324 від 19.07.2022 на 1 арк.,

- із системного блоку службового комп'ютеру вилучено НМЖД WFL601XB та SSD 86KGDZ3ZAX7YZT, 50026B77844F9BF5 .

У сумці ОСОБА_147 виявлено та вилучено копію доручення від 08.07.2022 №10.51-43-3505ВИХ22 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 190 КК України, на 2 арк.

3.13.3. Крім того, 26.07.2022 детективи НАБУ провели обшук за місцем проживання ОСОБА_10 за адресою: АДРЕСА_29 (т. 5 а.с.167-171), в ході якого виявлено та вилучено:

- ноутбук MacBookPro, model A1502, serial C02RC922FVH3 з зарядним пристроєм. Оглядом виявлено електронні документи - протокол допиту свідка ОСОБА_38 від 16.06.2022, відповідь прокурору Голосіївської окружної прокуратури щодо ОСОБА_17 та інших осіб у зв'язку із розслідуванням кримінального провадження № 42022102010000078 від 15.06.2022,

- ноутбук ACER ASPIRE3, model N19C2, s/n НОМЕР_61, з зарядним пристроєм; (сейф-пакет № 0005629),

- розписка ОСОБА_148 від 22.02.2022 на 1 арк.,
- розписка про отримання вилученого майна від 21.02.2022 на 8 арк.,
- блокнот в обкладинці чорного кольору з рукописними записами,
- блокнот в обкладинці синього кольору з рукописним текстом,
- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_62,
- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_3,
- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_63 іноземного оператора;
- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_64 іноземного оператора.

Відеозапис обшуку міститься на карті пам'яті microSD (т.5 а.с.175), яка досліджена судом 01.11.2023 у судовому засіданні.

3.13.4. В ході обшуку, який проведено 26.07.2022 детективами НАБУ у службовому кабінеті ОСОБА_16 за адресою: АДРЕСА_30 (т.5 а.с.198-206), виявлено та вилучено:

1. роздруковані документи формату Word з властивостями файлів (виявлені в робочому комп'ютері):

- бірки "42022102010000078 ОСОБА_16 ОСОБА_89"" на 1 арк., автор документу ОСОБА_45 (роздруківка властивостей файлу на 1 арк.),

- рапорт у кримінальному провадженні № 42022102010000078 на 1 арк. (роздруківка властивостей файлу на 1 арк.),

- протокол обшуку бланк з роз'ясненнями станом на 01 на 9 арк. (роздруківка властивостей файлу на 1 арк.),

- постанова про об'єднання 1473-1476 на 4 арк. (роздруківка властивостей файлу на 1 арк.);

- постанова про об'єднання 742 (3) ОСОБА_164 на 7 арк. (роздруківка властивостей файлу на 1 арк.);

- постанова група сл. на 1 арк. (роздруківка властивостей файлу на 1 арк.);

- клопотання об'єднання матеріалів на 3 арк. (роздруківка властивостей файлу на 1 арк.).

2. Роздруковані документи формату Word з властивостями файлів (виявлені на флеш носії):

- бірки "42022102010000078 ОСОБА_16 ОСОБА_89" на 1 арк., автор документу ОСОБА_45 (роздруківка властивостей файлу на 1 арк.),

- протокол обшуку бланк з роз'ясненнями станом на 01 на 2 арк. (роздруковано перший та останній арк.), автор документу ОСОБА_45 (роздруківка властивостей файлу на 1 арк.),

3. Копія рукописних написів, зроблених кульковою ручкою синього кольору, з планом роботи на 13.07.2022, де зазначено у п. 4 "Відрядження до м. Харків по к/п № 420-078 від 15.06.22", на 1 арк.

4. Електронні копії документів, що містяться на електронних носіях комп'ютера, флеш носія та телефона, які записано на носій інформації - HDD накопичувач 1 ТБ НОМЕР_65 (інв. 1113002545/17).

5. Копії матеріалів кримінального провадження № 42022102010000078 у 2-х томах у прошитому та пронумерованому вигляді (том 1 на 197 арк., том 2 на 119 арк.).

Під час огляду мобільного телефону ОСОБА_16 у месенджері "WhatsApp" виявлено листування з контактом "ІНФОРМАЦІЯ_34" з абонентським номером НОМЕР_1 . У вказаному листуванні наявне вхідне

повідомлення від 13.07.2022 о 16:59 - файл із назвою 08.07.2022.pdf, який містить електронну копію доручення від 08.07.2022 № 10.51-43-3505 вих-22 у кримінальному провадженні № 420221020010000078.

Відеозапис обшуку міститься на карті пам'яті microSD (т.5 а.с.206), яка досліджена судом 25.10.2023 у судовому засіданні.

3.16.5. Крім того, 30.09.2022 проведений обшук у квартирі за адресою: АДРЕСА_31, яка належить матері ОСОБА_10 - ОСОБА_150 та станом на 22.07.2022-26.07.2022 перебувала у фактичному користуванні ОСОБА_20 (т. 5 а.с.229-234). Під час обшуку виявлено та вилучено:

- одяг (бейсболка з логотипом Мерседес-Бенз, футболка з написом "Air Jordan", чоловічі сабо Crocs) ОСОБА_20,

- мобільний телефон Apple iPhone 7 Plus MNQH2LL/A IMEI НОМЕР_66, s/n НОМЕР_67,

- ??мобільний телефон Apple iPhone X MQCP2LL/A IMEI НОМЕР_68, s/n НОМЕР_69,

- ??мобільний телефон Redmi 7 M1810F6LG IMEI НОМЕР_70, НОМЕР_71, s/n НОМЕР_72,

- ??мобільний телефон Apple Iphone,

- ??тримач для сім-карти з номером мобільного телефону НОМЕР_73,

- ??тримач для сім-карти з номером мобільного телефону НОМЕР_74,

- ??тримач для сім-карти з написом НОМЕР_75,

- ??сім-карта з написом НОМЕР_76,

- ??сім-карта з написом НОМЕР_77 .

Відповідно до протоколу огляду речей від 30.09.2022-03.10.2022 (т.6 а.с.147-176), під час огляду мобільного телефону Apple iPhone 7 Plus MNQH2LL/A IMEI НОМЕР_66, s/n НОМЕР_67, який містив сім-карту з номером мобільного телефону НОМЕР_78, в розділі "Контакти" виявлений номер мобільного телефону ОСОБА_10 НОМЕР_1, підписаний як "S New".

IV. ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ОСОБА_151 .

4.1. Обставини і докази, описані у розділі III цього вироку, свідчать про те, що ОСОБА_10 висловив прохання надати йому 60 000 доларів за повернення обладнання для майнінгу криптовалюти, вилученого під час

проведення обшуку в приміщенні ферми за адресою: АДРЕСА_3, та одержав ці грошові кошти. Суд вбачає у цих діях склад злочину, передбаченого частиною 4 статті 368 КК України.

4.2. Цей злочин заподіює шкоду одночасно двом об'єктам: 1) суспільним відносинам з приводу використання влади, службового становища та пов'язаних з ними можливостей публічними службовими особами на засадах непідкупності (з отриманням оплати лише в установленому порядку) та неупередженості (виконання покладених функцій незалежно від підкупу з боку будь-яких осіб); 2) відносинам, які виникають у зв'язку з безпідставним протиправним збагаченням особи. Диспозиція ч. 1 ст. 368 КК України сформульована так, що фактичне вчинення дій ще не відбулося (неправомірна вигода дається за вчинення дій), а протиправне збагачення ще не має місце (відповідальність настає не лише у разі безпосереднього одержання неправомірної вигоди, а й при висловленні прохання надати таку вигоду). Кваліфікація діяння за ознаками одержання неправомірної вигоди (основний склад злочину, передбачений ст. 368 КК України) завжди потребує встановлення спеціального суб'єкта злочину - службової особи, визначення якої дано у примітці до ст. 364 КК України, предмета злочину будь-якої матеріальної вигоди, способу одержання неправомірної вигоди, який може бути будь-яким, причинного зв'язку між незаконною винагородою та згодою службової особи використати свої службові повноваження чи становище.

4.3. Відповідно до примітки до статті 364-1 КК України у статті 368 КК України під неправомірною вигодою слід розуміти грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав. При чому неправомірна вигода охоплює не лише матеріальні цінності у готівковій або іншій традиційній формі (гроші, речі, послуги), але й сучасні форми активів, зокрема криптовалюту. Оскільки криптовалюта не має фізичної форми, але є засобом зберігання вартості, вона може використовуватися як форма неправомірної вигоди. Використання криптовалюти є методом конспірації і дозволяє обійти традиційні фінансові інституції, які зазвичай відстежують транзакції з метою запобігання незаконній діяльності. Транзакції в криптовалюті, отриманій як неправомірна вигода, є менш прозорими або взагалі не підпадають під традиційний фінансовий нагляд, особливо якщо використовуються децентралізовані платформи або обмінники без перевірки особистих даних.

Матеріалами справи підтверджується, що грошові кошти у сумі 60 000 доларів США, передані ОСОБА_17 26.07.2022 криптотрейдеру в обмінному пункті за адресою: АДРЕСА_5, група нежитлових приміщень (в АДРЕСА_32), є неправомірною вигодою.

Суд не може погодитися з описом мети неправомірної вигоди, як її викладено в обвинувальному акті - невчинення дій, оскільки досліджені докази свідчать, що неправомірна вигода надавалася за вчинення конкретних дій, спрямованих на повернення майна, вилученого під час обшуку в смт. Буди 14.07.2022. Хоча в цьому конкретному випадку неповернення вилученого обладнання означало блокування подальшої діяльності ОСОБА_17 і його компаньйонів з майнінгу криптовалюти, Суд вважає за необхідне уточнити мету надання неправомірної вигоди як вчинення дій, оскільки:

- термін невчинення дій "за неперешкоджання діяльності з видобутку криптовалюти ("майнінгу"), використаний при кваліфікації дій ОСОБА_10, в даному випадку є досить широким, адже під час судового розгляду доведено, що неправомірна вигода надавалася конкретно за повернення майна.

- досліджена комунікація між ОСОБА_17 і ОСОБА_10 (в тому числі через залучених ним осіб) стосувалася конкретних дій - виключно повернення обладнання для видобутку криптовалюти, вилученого під час обшуку 14.07.2022. Жодна досліджена Судом комунікація не свідчить, що предметом домовленостей зі сторони ОСОБА_10 або залучених ним осіб була бездіяльність у перешкодженні діяльності з видобутку криптовалюти ("майнінгу").

На підставі примітки до статті 368 КК України неправомірною вигодою в особливо великому розмірі вважається вигода, що у п'ятсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян. В цій справі розмір неправомірної вигоди становить 60 000 доларів США, що згідно з курсом Національного банку України станом на 26.07.2022 складало 2 194 116 грн (60 000 дол. США x 36,56 грн) і більше ніж в 500 разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян. Отже ОСОБА_10 висловив прохання і одержав неправомірну вигоду в особливо великому розмірі. Це відповідає кваліфікуючій ознаці особливо великого розміру неправомірної вигоди, передбаченій частині 4 статті 368 КК України.

4.4. В цій справі обвинувачений висловив прохання надати неправомірну вигоду і одержав її шляхом передання грошових коштів криптотрейдеру для здійснення "перестановки", тобто переведення готівкових коштів в криптовалюту. Це утворює об'єктивну сторону злочину, передбаченого статтею 368 Кримінального кодексу України. Попри запровадження конспіраційних методів та запобіжників від викриття протиправної діяльності - фіксації спілкування з ОСОБА_17 власними технічними засобами, створення підвищеного шумового фону при спілкуванні, залучення третіх осіб для прямих перемовин з ОСОБА_17, для Суду є очевидним, що прохання і одержання неправомірної вигоди відбувалося саме ОСОБА_10. Суд в цьому контексті зазначає, що одержання неправомірної вигоди службовою особою може відбуватись не лише

безпосередньо, тобто з рук її надавача у руки її одержувача. Одержанням неправомірної вигоди належить вважати будь-який інший спосіб її прийняття службовою особою, зокрема, шляхом перерахування неправомірної вигоди на криптогаманець за допомогою криптотрейдера її одержувача або іншої особи (фізичної або юридичної) за його вказівкою.

В сучасних умовах, коли цифрові активи, такі як криптовалюта, стають все більш популярними, не можна обмежуватися лише класичними способами передачі неправомірної вигоди. У цьому контексті, перерахування неправомірної вигоди через криптотрейдера або інші фінансові інструменти в цифровій формі також охоплюється складом злочину, передбаченим статтею 368 КК України. Передача неправомірної вигоди криптотрейдеру для конвертації готівкових коштів у криптовалюту з подальшим переведенням (зняттям) її у готівкові кошти або без такого є прикладом використання сучасних технологій для приховування протиправної діяльності. Криптовалюта через свою анонімність і децентралізованість ускладнює відслідковування передачі необґрунтованих активів, в тому числі неправомірної вигоди.

У даному випадку моментом завершення злочину є передача криптотрейдеру неправомірної вигоди, незалежно від форми її отримання (готівкова чи криптовалютна), оскільки дії, спрямовані на одержання активів ОСОБА_10, були виконані, а сам криптотрейдер по суті виступав посередником, не змінюючи при цьому суті неправомірної вигоди. Тому момент одержання криптотрейдером неправомірної вигоди від ОСОБА_17 є моментом закінчення інкримінованого злочину. Незважаючи на те, що ОСОБА_10 не встиг отримати доступу до грошових коштів, наданих як неправомірна вигода, Суд вважає правильною кваліфікацію його дій як закінченого злочину. Адже саме ОСОБА_10 (хоч і через інших осіб) визначив механізм надання неправомірної вигоди, при якому ОСОБА_17 мав надати необхідну суму співробітнику пункту обміну. При чому як вбачається з комунікації ОСОБА_10 з ОСОБА_152 (т.11 а.с.231-235), обвинувачений, знаючи про складнощі з валютою, поспішав прийняти від ОСОБА_17 грошові кошти і був готовий очікувати на їх видачу криптотрейдером. ОСОБА_17 своєю чергою повністю виконав відповідні інструкції ОСОБА_10 і грошові кошти, які передбачалися як неправомірна вигода, вибули із його володіння.

4.5. Станом на час описаних подій ОСОБА_10, обіймаючи посаду консультанта-експерта (з оперативних питань) 3 відділу 5 управління ДКІБ СБУ, був службовою особою, а його індивідуальні характеристики наділяють його ознаками суб'єкта злочину. В цьому контексті Суд вважає за необхідне відреагувати на доводи захисників ОСОБА_14 і ОСОБА_13 про те, що ОСОБА_10 не мав відповідних повноважень на вирішення питання про повернення майна. Відповідно до статті 8 Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" і статті 41 КПК України, будучи оперативним

працівником, ОСОБА_10 мав повноваження вчиняти дії як за межами кримінального провадження (оперативно-розшукові заходи), так і здійснювати майже необмежений спектр процесуальних дій під час кримінального провадження на підставі доручення слідчого, прокурора. В цій справі об'єктивний характер таких повноважень яскраво простежується через те, що ОСОБА_10 (крім нелегального збору інформації до порушення кримінального провадження) особисто отримав витяг із ЄРДР одразу після реєстрації кримінального провадження 15.06.2022, брав участь у проведенні обшуку на підставі доручення (при чому його участь в обшуку у приміщенні ферми не відображена у протоколі), а також був безпосереднім суб'єктом виконання доручень прокурора. Ці доручення прокурора носили широкий характер, були сформульовані абстрактно, без конкретизації слідчих чи інших процесуальних дій, які йому належало вчинити (т.9 а.с.27, 114-115, 141-142; т.10 а.с.92-93). Суд може погодитися із захистом в тому, що рішення про повернення майна, вилученого під час обшуку, може бути прийнято лише процесуальним суб'єктом - слідчим або прокурором. Однак, виходячи із встановлених обставин справи, ОСОБА_10 мав безпосередній вплив на початок і хід кримінального провадження №42022102010000078 від 15.06.2022, а враховуючи комунікацію, що мала місце з процесуальним керівником під час розгляду клопотання про накладення арешту на майно 25.07.2022 (пункт 3.10.8 цього вироку), - також і на постановлення в цьому кримінальному провадженні необхідних процесуальних рішень. Отже, в умовах відсутності в оперативного працівника формальних (передбачених законом) повноважень вирішувати долю вилученого під час обшуку майна, в цій справі у ОСОБА_10 вони фактично були.

З іншої сторони, Суд враховує суб'єктивне сприйняття ОСОБА_17 ОСОБА_10 як особи, яка має повноваження вирішити питання про повернення майна. В дослідженій комунікації ОСОБА_17 і ОСОБА_10 вбачається, що останній справляв враження у заявника саме як особи, яка вирішить питання повернення майна у випадку надання неправомірної вигоди. Він не пояснював заявнику, що процесуально не має таких повноважень, а навпаки, зокрема, під час спілкування 19.07.2022 чітко дав зрозуміти, що якщо ОСОБА_17 змінить свою позицію щодо надання в обумовлений строк відповідної суми, він його підставить, бо він є відповідальним за вирішення цієї ситуації (пункт 3.8.4 цього вироку).

В будь-якому випадку, обіймаючи посаду оперуповноваженого Служби безпеки України і вчиняючи дії на отримання неправомірної вигоди у зв'язку з виконанням своїх функцій, особа є службовою особою у розумінні ст. 368 КК України, що відображено також у постанові Касаційного кримінального суду від 21.09.2022 у справі № 360/421/19 (провадження № 51-5243 км 19)42. Тому Суд відхиляє аргументи захисту з приводу того, що в обвинуваченого не було процесуальних повноважень для повернення майна,

вилученого під час обшуку, і відповідно він не може бути суб'єктом інкримінованого злочину.

4.6. Виходячи із положень чинного законодавства, яке регулює завдання і повноваження СБУ, права і обов'язки її співробітників, досвід ОСОБА_10 на посадах, пов'язаних з оперативно - розшуковою діяльністю, він достовірно знав про наявні заборони та обмеження. Однак, він просив надати і одержав неправомірну вигоду умисно, його метою було одержання неправомірної вигоди для себе. Суд встановив, що обвинувачений свідомо, систематично і послідовно спостерігав і досліджував діяльність з майнінгу криптовалюти в АДРЕСА_2, майновий стан її учасників на предмет "платоспроможності". Використовуючи свої знання, навички і повноваження, він з використанням службового становища створив умови, щоб відповідна діяльність в тому чи іншому вигляді стала предметом кримінального провадження і він зміг реалізувати свої протиправні наміри.

4.7. Разом з тим, Суд не погоджується з кваліфікацією дій обвинуваченого в частині одержання неправомірної вигоди, поєднаного з вимаганням. Відповідно до частини 5 статті 354 КК України у статті 368 під вимаганням неправомірної вигоди слід розуміти вимогу щодо надання неправомірної вигоди з погрозою вчинення дій або бездіяльності з використанням свого становища, наданих повноважень, влади, службового становища стосовно особи, яка надає неправомірну вигоду, або умисне створення умов, за яких особа вимушена надати неправомірну вигоду з метою запобігання шкідливим наслідкам щодо своїх прав і законних інтересів.

Суд встановив, що обвинувачений умисно створив умови для того, щоб діяльність з майнінгу криптовалюти стала предметом кримінального провадження і відповідне майно було вилучено під час на перший погляд легальної слідчої дії. Отже його дії можливо було б кваліфікувати як одержання неправомірної вигоди, поєднане з вимаганням, за наявності трьох умов:

1.ОСОБА_17 знав про те, що саме ОСОБА_10 є "відповідальним" за порушення кримінального провадження і створення умов для вилучення майна і подальшого його повернення за неправомірну вигоду;

2.Неправомірна вигода за наявних умов надавалася не лише за повернення майна, а також і за інші дії чи бездіяльність, спрямовані на неперешкодження діяльності з видобутку криптовалюти ("майнінгу");

3.ОСОБА_10 або його контактні особи, які безпосередньо спілкувалися з заявником, допустилися погроз (відкритих або прихованих) вчинити або, навпаки, не вчиняти дій, що б вплинуло на отримання бажаного для заявника результату.

В світлі встановлених обставин цієї справи Суд не вбачає обізнаності ОСОБА_17 про те, що відповідне кримінальне провадження сформоване саме ОСОБА_10 для отримання ним неправомірної вигоди, а неправомірна вигода надавалася виключно за повернення обладнання. Все спілкування між обвинуваченим і заявником відбувалося навколо ситуації, що вже виникла і для ОСОБА_17 мала ознаки законної - вилучення під час обшуку обладнання, необхідного для майнінгу криптовалюти. ОСОБА_17 спілкувався з ОСОБА_10 як з особою, яка проводила обшук, вилучала майно і може вчинити дії на його повернення, в тому числі пропонував йому неправомірну вигоду. Хоча у досліджених Судом комунікаціях йдеться в тому числі про припинення кримінального провадження (т.4 а.с.56), відповідні висловлювання виходять саме зі сторони ОСОБА_17. В свою чергу, ОСОБА_10 допускає певні комунікативні маніпуляції ("У тебе меняється, як-би виденье, ***, ну а-а-а спрос с меня. Понимаешь? Ты меня подставляешь" (пункт 3.8.4 цього вироку), однак такі маніпулятивні прийоми не можна вважати погрозами чи вимаганням.

У зв'язку з цим Суд вважає недоведеною кваліфікуючу ознаку - поєднане з вимаганням одержання неправомірної вигоди, інкриміновану ОСОБА_10 в обвинувальному акті, що з урахуванням суми неправомірної вигоди не впливає на кваліфікацію його дій за частиною 4 статті 368 КК України.

За таких обставин Суд вважає доведеним, що ОСОБА_10 з використанням свого службового становища висловив прохання надати неправомірну вигоду та одержав неправомірну вигоду в особливо великому розмірі за вчинення в інтересах того, хто надає неправомірну вигоду, дій, спрямованих на повернення обладнання, чим вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 4 ст. 368 КК України.

V. ОЦІНКА ДОВОДІВ СТОРОНИ ЗАХИСТУ

5.1. Сторона захисту протягом судового розгляду стверджувала про провокацію злочину, посилаючись на те, що злочин не був би вчинений за пасивної поведінки правоохоронних органів і заявника. Поведінка сторони обвинувачення була активною. Заявник і детективи створили всі умови, щоб злочин відбувся. Всі комунікації між ОСОБА_10 та ОСОБА_17 відбувалися за ініціативою заявника ОСОБА_17, а сторона обвинувачення штучно створювала докази винуватості обвинуваченого. Якби працівники НАБУ не надали ОСОБА_17 імітаційні засоби або грошові кошти у необхідній сумі, то злочин не відбувся.

Суд вказує, що практикою Європейського суду з прав людини вироблено критерії перевірки обґрунтованих тверджень заявників про провокацію злочину на основі тесту на її відмінність від дозволеної поведінки

під час застосування законних таємних методів у кримінальних розслідуваннях. За висновками ЄСПЛ, які знайшли своє відображення у національній судовій практиці, провокація має місце тоді, коли працівники правоохоронних органів або особи, які діють за їхніми вказівками або під їхнім контролем, не обмежуються пасивним розслідуванням, а з метою отримання доказів і порушення кримінальної справи, впливають на суб'єкта, схилиючи його до вчинення злочину, який в іншому випадку не був би вчинений. Виходячи з наведеного, при перевірці заяви захисту про провокацію злочину Суд із застосуванням матеріально-правового тесту, у межах якого підлягає перевірці поведінка правоохоронних органів на предмет наявності ознак схилення (підбурення) особи до вчинення злочину, з'ясовує такі питання:

- (1) чи були підстави для початку кримінального провадження;
- (2) чи мав (міг мати) ОСОБА_17 як особа, яка повідомила про злочин, будь-які приховані мотиви, пов'язані з його участю як агента у кримінальному провадженні;
- (3) чи обґрунтовано та під належним контролем стосовно обвинуваченого застосовані негласні заходи;
- (4) якою була поведінка заявника і обвинуваченого під час їх під час їх комунікації;
- (5) який рівень участі правоохоронних органів у вчиненні ОСОБА_10 кримінального правопорушення (активність/пасивність).

5.1.1. У пункті 3.7 цього Вироку наведено зміст заяви ОСОБА_17, обставини звернення 18.07.2022 до Національного антикорупційного бюро України, а також залучення заявника у це кримінальне провадження. Відповідно до частини 1 статті 214 КПК України слідчий, дізнавач, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування.

Суд зазначає, що відомості, зазначені заявником у заяві, та його показання, надані під час судового засідання, узгоджуються між собою та з іншими доказами і підтверджують обставини, які є предметом цього кримінального провадження. Цього, на думку Суду, достатньо для висновку, що для порушення цього кримінального провадження існували підстави.

5.1.2. Суд не вбачає реальних чи можливих мотивів заявника (в тому числі, прихованих) або його зацікавленості у порушенні кримінального провадження з метою подальшого викриття обвинуваченого. Так, знайомство між заявником і обвинуваченим відбулося в день проведення обшуку за

місцем здійснення діяльності з майнінгу криптовалюти - 15.07.2022 і вилучення майна, що також підтвердив і обвинувачений. Очевидно, що ОСОБА_17 був зацікавлений в тому, щоб вилучене майно було повернуто. Проте ця зацікавленість має об'єктивний характер, бо відсутність обладнання унеможлиблювала подальший видобуток криптовалюти. І в цьому аспекті немає значення, чи був заявник зареєстрований як суб'єкт господарської діяльності, оскільки питання видобутку і обігу криптовалюти на даний час не врегульовано чинним законодавством. З іншого боку, свідок ОСОБА_15 підтвердив участь ОСОБА_17 в майнінгу криптовалюти, в тому числі через вкладення власних фінансових ресурсів (пункт 3.4.3 цього вироку).

Вся комунікація між заявником і обвинуваченим відбувалася з моменту вилучення майна, а вище описано, що це по суті організовано самим обвинуваченим з метою отримання неправомірної вигоди за його повернення. Тобто, в світлі обставин цієї справи вбачається зворотна ситуація - саме ОСОБА_10 був зацікавлений у тому, щоб ОСОБА_17 став формальним чи неформальним учасником кримінального провадження і надав неправомірну вигоду за повернення майна, вилученого під час обшуку. Суд детально описав дії, які свідомо вчиняв обвинувачений, використовуючи свої знання, навички, контакти і можливості оперативного співробітника Служби безпеки України, для створення "кримінального фону" діяльності ОСОБА_17 і його компаньйонів з видобутку криптовалюти.

Будь-яких даних, що ОСОБА_17 перебував під тиском НАБУ чи інших правоохоронних органів або був якимось чином від них залежним, брав участь в аналогічних слідчих діях в інших кримінальних провадженнях, був таємним агентом правоохоронців немає.

Захист стверджував про наявність інтересу ОСОБА_17 у кримінальному провадженні №42022102010000078 від 15.06.2022, проте яким чином звернення до детективів могло вплинути на його становище чи повернення обладнання у зазначеному провадженні не обґрунтував, а Суд таких обставин не встановив.

Отже, із наявних у провадженні матеріалів вбачається, що будь-яких прихованих мотивів у ОСОБА_17 на підбурення обвинуваченого до вчинення злочину не було.

5.1.3. В аспекті обґрунтованості та належного контролю проведених негласних заходів Суд також не вбачає жодних процесуальних проблем. Так, враховуючи специфіку вчинення корупційних кримінальних правопорушень, їх високу латентність, статус обвинуваченого (оперуповноважений СБУ) отримання доказів в цьому кримінальному провадженні інакше як за допомогою негласних заходів фіксації фактичних даних було неможливим.

Дослідження і оцінка доказів, отриманих за результатами негласних заходів, свідчить про те, що вони проведені на підставі відповідних судових рішень.

Негласні слідчі (розшукові) дії - аудіоконтроль, відеоконтроль ОСОБА_10 та спостереження за ним проведені на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 19.07.2022 у справі № 991/2537/22 (т.4 а.с.45-47). За результатами проведення цих заходів зафіксована комунікація з ОСОБА_17, яка відбувалась в межах кримінального провадження 19.07.2022 і 20.07.2022. Зафіксовані на аудіозаписах розмови дають Суду можливість безпосередньо сприймати зміст розмов та надати об'єктивну і незалежну оцінку поведінці учасників зустрічі. Обставини, що мали місце з 14.07.2022 до початку виконання ухвали слідчого судді, встановлені Судом на підставі інших доказів.

Негласна слідча (розшукова) дія - контроль над вчиненням злочину проведена на підставі постанови прокурора САП ОСОБА_7 від 20.07.2022 (т.4 а.с.86-89). У межах контролю за вчиненням злочину використані грошові кошти і імітаційні засоби у виді грошових коштів, що додатково оформлено протоколом від 25.07.2022 огляду, ідентифікації та вручення грошових коштів (т.4 а.с.7-13).

Негласні слідчі (розшукові) дії стосовно обвинуваченого застосовані обґрунтовано та під належним контролем. В оцінці їх обґрунтованості Суд дослідив відповідні судові рішення, яке слугувало відповідним дозволом. Наявна у детективів інформація станом на час звернення до слідчого судді (відомості, що містилися в заяві ОСОБА_17, та отримані під час огляду мобільного телефону ОСОБА_17) дозволяла стверджувати про необхідність проведення негласних (слідчих) розшукових дій, що відображено у відповідній ухвалі, якою за результатами судового контролю відповідне клопотання задоволено (т.4 а.с.45-47).

При цьому процедура надання дозволу на проведення негласних заходів була ясною та передбачуваною, застосування таких заходів повністю ґрунтувалось на нормах КПК України, переслідувало легітимну мету і було пропорційним.

5.1.4. Окремим питанням, яке Суд піддає детальному вивченню, є зміст розмов обвинуваченого з заявником, на предмет підбурювання з боку останнього.

Суд не погоджується зі стороною захисту в тому, що всі контакти з ОСОБА_10 ініційовані заявником. Вбачається, що заявник ініціював розмови 14.07.2022 о 18:11, 18:28 (т.11 а.с.98), 18.07.2022 (т.11 а.с.94), 19.07.2022 о 18:53 (т.4 а.с.52-60; т.11 а.с.94), 20.07.2022 о 08:53, 09:06 (т.11 а.с.106-107). Разом з тим, ініціатором комунікації 14.07.2022 о 18:10 (т.11 а.с.97), 18.07.2022 (т.11 а.с.94), 19.07.2022 о 20:15 (т.4 а.с.52-60), 20.07.2022 о 09:04 (т.11 а.с.107)

був саме ОСОБА_10 Розмова в автомобілі 20.07.2022 також відбулася за ініціативою ОСОБА_10 саме для надання ОСОБА_17 інструкцій про те, як йому потрібно буде себе поводитися та що робити в подальшому. Ця розмова демонструє узгодження суми грошових коштів, яку ОСОБА_17 має надати за повернення майна, участь ОСОБА_10 у цьому процесі, його бажання на одержання коштів з одночасним прагненням максимально дистанціюватись від отримання неправомірної вигоди (т.4 а.с.63-66). Суд відхиляє твердження захисту про недостовірність даних із мобільного телефону ОСОБА_17, оскільки зміст переписки між ним та ОСОБА_10 (в тому числі через залучених ним осіб) зафіксований у виді скриншоту з екрану мобільного телефону (пояснення саме такому способу фіксування інформації ОСОБА_17 надав в судовому засіданні). Текстові повідомлення за змістом є логічно-послідовними, йдуть суцільним рядом, зокрема і у форматі "питання-відповідь", та серед них немає відміток про видалені повідомлення, а також наявна інформація не лише про вихідні виклики, а й про вхідні. З наведених підстав у Суду немає сумнівів у достовірності як доказу відомостей з протоколу від 27.07.2022 огляду мобільного телефону ОСОБА_17 (т.11 а.с.1-109а).

Суд також встановив, що в першій комунікації ОСОБА_17 запропонував ОСОБА_10 неправомірну вигоду, і без глибокого дослідження обставин, які мали місце до проведення обшуку і їх знайомства, така пропозиція могла бути розцінена як елемент підбурювання до отримання неправомірної вигоди. Однак ця пропозиція мала одноразовий характер під час проведення обшуку, в умовах раптовості, розгубленості і невизначеності для ОСОБА_17 подальшої долі вилученого майна і, відповідно, самої майнінгової діяльності. Суд бере до уваги, що після цього з боку ОСОБА_17 не було наполягання та/або підвищення її суми. Натомість ОСОБА_10 не прийняв пропозицію ОСОБА_17, а згодом висловив своє прохання неправомірної вигоди у втричі більшій сумі, а з метою конспірації розробив відповідний алгоритм "перестановки" і залучив в цей процес інших осіб. При чому ОСОБА_17 намагався зменшити суму неправомірної вигоди, однак ОСОБА_10 (в тому числі через залучених ним осіб) був непохитним.

Не зважаючи на те, що певна ініціатива у контактах належала ОСОБА_17, вона була обумовлена участю ОСОБА_10 в обшуку, який був проведений як один із етапів свідомої протиправної діяльності останнього, спрямованої на отримання неправомірної вигоди

В цій конкретній справі важливим є контекст, в якому відбувалися відповідні події. Адже, крім результатів негласних заходів, в матеріалах провадження наявні показання свідків, текстова переписка у месенджерах між заявником і обвинуваченим за 18.07.2022, 19.07.2022; листування обвинуваченого з іншими особами, що мало місце задовго до початку кримінального провадження №42022102010000078 від 15.06.2022 і

демонструє підстави і мету "виникнення" цього провадження. Тому при оцінці доводів захисту про провокацію Суд не може обмежитися поведінкою лише заявника і не брати до уваги дії самого обвинуваченого, які задовго до початку спілкування з ОСОБА_17 вочевидь були спрямовані на отримання неправомірної вигоди від учасників кріптоферми.

Як висновок по цьому питанню Суд вказує, що неможливо говорити про підбурювання обвинуваченого на отримання неправомірної вигоди за умов, коли обвинувачений сам послідовно і систематично створював умови для її отримання, в тому числі задовго до першого контакту з заявником.

5.1.5. Суд також не знаходить ознак незаконного втручання детектива при проведенні негласних заходів стосовно ОСОБА_10 чи іншої участі правоохоронних органів, які були б визначальними у вчиненні ним кримінального правопорушення. Правоохоронні органи у пасивний спосіб лише здійснювали фіксування протиправної поведінки обвинуваченого, до якої він готувався заздалегідь. В світлі досліджених обставин для Суду є очевидним, що детективи НАБУ брали пасивну участь у вчиненні ОСОБА_10 кримінального правопорушення, вони фактично у процесуальний спосіб супроводжували протиправні дії обвинуваченого і залучених ним осіб, які вже мали місце в об'єктивній реальності.

Отже в даному випадку провокація відсутня.

5.2. Суд окремо звертає увагу на суперечливість версії про провокацію злочину іншим версіям сторони захисту. Так, ЄСПЛ у справах щодо підкупів визнає явно необґрунтованими скарги заявників щодо провокації на вчинення злочину зі сторони правоохоронних органів і не розглядає їх по суті, якщо заявники наводили взаємовиключні версії події і заперечували факт вчинення ними злочину та одночасно з цим заявляли про провокацію (рішення у справі *Berlizev* проти України, заява №43571/12, §45, 08.07.2021; рішення про неприйнятність заяви у справі *Lyubchenko* проти України, №34640/05, §33, 31.05.2016). Зокрема, у справі *Berlizev* проти України ЄСПЛ зазначив, що з точки зору фактів вважає непослідовним заперечення заявником вчинення злочину та одночасне висунення ним скарги, що його спровокували його вчинити. Захист від провокації обов'язково передбачає, що обвинувачений визнає вчинення інкримінованих йому дій, але стверджує, що вони були наслідком незаконного підбурювання з боку працівників міліції. Однак, як вбачається з доводів заявника, він повністю заперечував свою причетність до злочину, що, на думку Суду, перешкодило йому висунути обґрунтовану скаргу на "таємного агента" (*agent provocateur*) (§45 згаданого рішення).

Сторона захисту поряд із версією про провокацію злочину заперечувала участь ОСОБА_10 у формуванні умов для порушення кримінального провадження № 42022102010000078 від 15.06.2022 та

подальшого вилучення майна, прохання з його боку неправомірної вигоди, а також спростовувала достовірність доказів на підтвердження змісту комунікації з ОСОБА_17. Виконання обвинуваченим відповідних доручень прокурора в рамках цього кримінального провадження представлено захистом як правомірна діяльність оперативного працівника, а спілкування з ОСОБА_17 і залучення в перемовини і процес отримання неправомірної вигоди ОСОБА_20 - в контексті бажання ОСОБА_17 зробити благодійний внесок на потреби Збройних Сил України. Таку варіативність захисних версій Суд сприймає як реалізацію права на захист, однак твердження про провокацію серед них виглядає ще більш непереконливим.

5.2. Захисник ОСОБА_14 стверджував, що результати негласних (слідчих) розшукових дій записані спочатку на не таємний матеріальних носій інформації (МНІ) з відповідним номером, а потім запис скопійовані (в порушення вимог статті 254 КПК України) на інший носій інформації, який засекречено. Такі висновки захисника зроблені у зв'язку з тим, що на МНІ зазначено два реєстраційні номери, один з яких має позначення "т" (таємно), а інший "н\т" (не таємно). На думку захисника, це має наслідком недопустимість доказів, а саме МНІ: ADATA №04/38000т від 20.07.2022 (04/4465 н/т від 19.07.2022), SP №04/38001т від 21.07.2022 (04/4470 н/т від 19.07.2022), ADATA № 6901т від 20.07.2022 (04/3072 н/т від 04.02.2022), Kingston № 6902т від 20.07.2022 (04/3377 н/т від 15.12.2021), Kingston № 6920 т від 27.07.2022 (04/4468 н/т від 19.07.2022), Kingston № 6922 т від 27.07.2022 (04/4473 н/т від 19.07.2022), Kingston № 6921 т від 27.07.2022 (04/4473 н/т від 19.07.2022).

Суд зазначає, що результати проведених НС(Р)Д зафіксовані на матеріальних носіях інформації (МНІ):

-ADATA №04/38000т від 20.07.2022 (04/4465 н/т від 19.07.2022) (т.4 а.с.60),

-SP №04/38001т від 21.07.2022 (04/4470 н/т від 19.07.2022) (т.4 а.с.67),

-ADATA № 6901т від 20.07.2022 (04/3072 н/т від 04.02.2022) (т.4 а.с.67),

-Kingston № 6902т від 20.07.2022 (04/3377 н/т від 15.12.2021) (т.4 а.с.67),

-Kingston № 6920т від 27.07.2022 (04/4468 н/т від 19.07.2022) (т.4 а.с.77),

-Kingston № 6921т від 27.07.2022 (04/4473 н/т від 19.07.2022) (т.4 а.с.77)

-Kingston № 6922т від 27.07.2022 (04/4473 н/т від 19.07.2022) (т.4 а.с.77),

Ідентифікація МНІ складається з двох номерів не тому, що результати НС(Р)Д спочатку записувалися на один носій з певним номером, а потім копіювалися на інший, який засекречувався. Подвійна нумерація викликана тим, що спочатку МНІ реєструється у органі досудового розслідування під певним номером при постановці на облік, а потім - відповідно до вимог Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затвердженої Наказом № 114/1042/516/1199/936/1687/5 від 16.11.2012 (далі - Інструкція). Так, відповідно до пункту 5.3 розділу V Інструкції матеріальні носії інформації щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій повинні містити такі реквізити: гриф секретності; номер примірника; статтю Зводу відомостей, що становлять державну таємницю (пункт Розгорнутого переліку відомостей, що становлять державну таємницю), на підставі якої здійснюється засекречування матеріального носія секретної інформації; дату засекречування; підпис, його розшифрування та посаду особи, яка надала гриф секретності. Згідно зі Зводом відомостей, що становлять державну таємницю, затвердженим Наказом Центрального управління Служби безпеки України № 383 від 23.12.2020, відомості про факт або методи проведення негласної слідчої (розшукової) дії мають ступінь секретності "Т" (таємно; номер статті ЗВДТ - 4.12.3).

Матеріальні носії інформації щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які містять відомості, що становлять державну таємницю, підлягають реєстрації в режимно-секретному підрозділі у встановленому чинним законодавством порядку без розкриття відомостей про особу, стосовно якої заплановано проведення негласної слідчої (розшукової) дії, та виду цієї слідчої дії (пункт 5.5. Розділу V Інструкції).

Отже, МНІ присвоюється реєстраційний номер для його обліку у відповідному органі досудового розслідування, а потім з метою дотримання всіх вимог щодо проведення НС(Р)Д відповідно до Інструкції засекречуються. Після завершення проведення негласних слідчих (розшукових) дій грифи секретності МНІ підлягають розсекреченню на підставі рішення прокурора, який здійснює повноваження прокурора в конкретному кримінальному провадженні, з урахуванням обставин кримінального провадження та необхідності використання матеріалів негласних слідчих (розшукових) дій як доказів після проведення таких дій, у випадку, якщо витік зазначених відомостей не завдасть шкоди національній безпеці України (пункт 5.9. Розділу V Інструкції).

На прикладі МНІ Kingston № 6902Т від 20.07.2022 (04/3377 н/т від 15.12.2021) видно, що носій поставлений на облік 15.12.2021 (за 7 місяців до проведення НС(Р)Д) за реєстраційним № 04/3377. При постановленні на облік носії не засекречуються у зв'язку з тим, що не містять відомостей про факти або методи проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Одразу після запису на них результатів НС(Р)Д такі МНІ вважаються об'єктами, які містять

інформацію, що є державною таємницею та повинна мати відповідний гриф секретності, тому службові особи, відповідальні за збереження державної таємниці, здійснюють засекречування. Після відповідної процедури МНІ присвоюється новий номер, який містить позначення "Т" (таємно).

Отже, в даному випадку матеріальні носії інформації, які є додатками до протоколів за результатами проведення негласних слідчих (розшукових) дій оформлені відповідно до вимог чинного законодавства, а висновки захисника є помилковими.

5.3. Захист стверджував, що протокол від 21.07.2022 за результатами проведення НС(Р)Д - аудіо-, відеоконтроль особи не є доказом, який доводить винуватість ОСОБА_10, адже в ньому зафіксовано звернення ОСОБА_17 до співрозмовника на ім'я "ОСОБА_26". Разом з тим, під час додаткового допиту у судовому засіданні 12.09.2024 свідок ОСОБА_17 пояснив, що під час розмови був стурбований та хвилювався, тому припустився помилки та переплутав, назвавши ОСОБА_10 ОСОБА_26. Свідок підтвердив, що в той момент спілкувався саме з обвинуваченим, що Суд оцінює як обмовку у зверненні, яка не спростовує участь ОСОБА_10 у зафіксованій розмові.

5.4. Захист стверджував, що в порушення вимог частини 4 статті 271 КПК України протокол від 27.07.2022 за результатами проведення контролю за вчиненням злочину № 19/3493 складений за відсутності підозрюваного ОСОБА_10, що зумовлює недопустимість цього доказу.

Відповідно до частини 4 статті 271 КПК України про результати контролю за вчиненням злочину складається протокол, до якого додаються речі і документи, отримані під час проведення цієї негласної слідчої (розшукової) дії. Якщо контроль за вчиненням злочину закінчується відкритим фіксуванням, про це складається протокол у присутності такої особи.

Суд зазначає, що із змісту протоколу від 27.07.2022 за результатами проведення контролю за вчиненням злочину № 19/3493 (т.4 а.с.98-100) неможливо в категоричній формі стверджувати, що контроль закінчився відкритим фіксуванням та одразу відбулося затримання. Разом з тим, в цій справі протокол № 19/3493 за результатами контролю за вчиненням злочину (т.4 а.с.98-100) складено 27.07.2022, на наступний день після затримання ОСОБА_10. Складання протоколу за результатами контролю за вчиненням злочину потребувало значного часу у зв'язку з великим обсягом інформації, яку необхідно було опрацювати для його оформлення, отже детективи не мали об'єктивної можливості скласти його у присутності ОСОБА_10 безпосередньо під час його затримання. В цій справі Суд вважає виправданим об'єктивними чинниками складання цього протоколу не у день фактичного завершення негласної слідчої дії; це жодним чином не вплинуло на повноту та

правомірність досудового розслідування та реалізацію обвинуваченим права на захист як під час досудового розслідування, так і під час судового розгляду. До того ж, закінчення контролю за вчиненням злочину співпало із затриманням ОСОБА_10 і складання в його присутності протоколу затримання (т.3 а.с.59-66), під час якого ОСОБА_10 та захиснику надавалась можливість вказати свої заперечення та зауваження стосовно проведених процесуальних дій.

Суд не вбачає, що складання протоколу за результатами контролю за вчиненням злочину на наступний день після затримання ОСОБА_10 порушило його права і свободи. Закінчення цієї слідчої дії фактичним і процесуальним затриманням ОСОБА_10 дозволило йому та його захиснику в повній мірі реалізувати право на захист в межах такого затримання. Сторона захисту в повній мірі реалізувала свої права також під час судового розгляду, зокрема, через надання заперечень під час дослідження цього протоколу. Однак яким чином складання протоколу за результатами контролю за вчиненням злочину на наступний день після його закінчення вплинуло на повноцінну реалізацію ОСОБА_10 права на захист або іншого гарантованого права, захист не пояснив, відповідні доводи про порушення прав обвинуваченого є абстрактними і розпливчастими.

5.5. Захист стверджував, що підстава видачі коштів, зазначена у касовому ордері від 29.12.2021, видача коштів детективу, який не входив у групу, а також іноземна валюта грошових коштів не дозволяли детективам використовувати їх у цьому кримінальному провадженні для виконання завдань досудового розслідування. З цього приводу Суд зауважує таке.

Згідно з видатковим касовим ордером від 29.12.2021 (т.4 а.с.6) детективу ОСОБА_153 видані грошові кошти у сумі 75 000 доларів США. Підставою видачі цих коштів у касовому ордері зазначено: "Інші виплати населенню за грудень 2021".

Суд зазначає, що до його повноважень при розгляді кримінального провадження не належить контроль за дотриманням НАБУ фінансової і бюджетної звітності, як і встановлення можливих фактів порушень такої звітності, оскільки відповідні питання лежать за межами безпосередньо процесуальної діяльності детективів при здійсненні досудового розслідування. В свою чергу, факт отримання грошових коштів у 2021 році детективом, який не входив в групу детективів, що здійснювали досудове розслідування кримінального провадження у 2022 році, не впливає на допустимість та належність вказаного доказу.

Так, грошові кошти, використані у цьому кримінальному провадженні при проведенні слідчих дій, заздалегідь детально описані у відповідному протоколі від 25.07.2022 огляду, ідентифікації та вручення грошових коштів

(т.4 а.с.7-13), що підтверджує їх належний "процесуальний трансфер" у це кримінальне провадження і відповідно підстави їх використання для виконання завдань кримінального провадження.

За належного оформлення використання грошових коштів зазначення в ордері підстави видачі "Інші виплати населенню за грудень 2021", так само як і коду цільового призначення, якому, за твердженням захисту, не відповідає проведення НС(Р)Д, не впливає на результати проведення слідчих дій. Суд не вважає, що відповідні грошові кошти мають незаконне походження, а доводи захисника з цього приводу не містять підтвердження, що вони отримані поза межами органу, який мав повноваження на їх використання для зазначених цілей. Навпаки, інформація у видатковому касовому ордері підтверджує, що власником цих коштів є правоохоронний орган - Національне антикорупційне бюро України. Рух коштів, їх оформлення виключають їх позапроцесуальне походження та використання, що могло б породжувати сумнів у намірах обвинуваченого на отримання неправомірної вигоди від ОСОБА_17.

Щодо твердження захисника про те, що зазначені в ордері відомості суперечать законодавству, Суд зазначає. Відповідно до пункту 1 Розділу І Положенням про ведення касових операцій в національній валюті, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148, воно розроблено відповідно до Закону України "Про Національний банк України" і визначає порядок ведення касових операцій у національній валюті України юридичними особами (крім банків) та їх відокремленими підрозділами незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, органами державної влади та органами місцевого самоврядування під час здійснення ними діяльності з виробництва, реалізації, придбання товарів чи іншої господарської діяльності, фізичними особами, які здійснюють підприємницьку діяльність, фізичними особами. Тобто, метою цього Положення є регулювання касових операцій під час здійснення господарської діяльності з урахуванням того, що усі розрахунки на території України проводяться виключно у гривні, крім розрахунків, визначених частиною другою статті 5 Закону України "Про валюту і валютні операції", які можуть проводитися в іноземній валюті. Отримання і видача грошових коштів під час проведення досудового розслідування здійснюється з іншою метою - обліку та використання бюджетних коштів, що використовуються у кримінальному провадженні - тому твердження захисту про порушення законодавства в цьому аспекті не є релевантним ситуації, що має місце.

5.6. Сторона захисту стверджувала, що обшук за адресою: АДРЕСА_5, не був невідкладним, тому детективи повинні були звернутися до слідчого судді з клопотанням про надання дозволу на проведення обшуку.

Обшук, як слідча (розшукова) дія у кримінальному провадженні, незалежно від того, чи санкціонований він в рамках попереднього (до моменту

його проведення) чи наступного (після проведення в умовах невідкладності) судового контролю, обмежує право на приватність виключно особи, якій належить відповідне володіння, або яка ним користується. Засада недоторканності житла чи іншого володіння особи, закріплена у статті 13 КПК України, захищає житло чи інше володіння певної особи. У відповідності до статті 233 КПК України ніхто не має права проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім випадків, установлених частиною третьою цієї статті. Саме у зв'язку з прив'язкою обмеження недоторканності володіння до конкретної особи, яка має до нього якийсь стосунок, чинний КПК України зобов'язує слідчого, прокурора у клопотанні про дозвіл на проведення обшуку зазначати особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться. Особа, якій належить житло чи інше володіння, та особа, у фактичному володінні якої воно знаходиться, також має бути зазначена в ухвалі про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи (пункт 5 частини 2 статті 236 КПК України).

З огляду на це стверджувати про те, що проведенням обшуку порушені права і законні інтереси суб'єкта, який до володіння, в якому цей обшук проведений, не має жодного стосунку, неможливо. Реалізація прав і законних інтересів цього суб'єкта не може залежати від законності/незаконності обшуку, оскільки вони в принципі знаходяться поза межами відповідної процесуальної діяльності.

В свою чергу, за адресою АДРЕСА_5, розташоване публічне місце - пункт обміну валют. Особи, присутні під час обшуку, так само як і суб'єкт господарювання, якому належить відповідний обмінний пункт, не зверталися зі скаргами на порушення їх прав і законних інтересів.

З іншого боку, Суд звертає увагу на помилковість позиції захисту щодо відсутності в цьому випадку умови невідкладності (кому б не належало відповідне володіння). Відповідно до протоколу від 26.07.2022 обшуку приміщення по АДРЕСА_5 (т.5 а.с.109-117), підставою проведення обшуку визначено необхідність врятування майна, судового рішення на момент проникнення до володіння у детективів не було. Проте, дослідженими матеріалами підтверджується, що ОСОБА_17, виконавши всі вказівки ОСОБА_20, 27.07.2022 о 13:30 прибув до обмінного пункту за адресою: АДРЕСА_5, де після повідомлення коду передав попередньо вручені йому грошові кошти та несправжні (імітаційні) засоби співробітниць. 27.07.2022 о 13 год 31 хв детектив НАБУ в порядку частини 3 статті 233 КПК України прийняв рішення про проведення невідкладного обшуку за вказаною адресою до постановлення ухвали слідчого судді, оскільки були обґрунтовані підстави вважати, що у зазначеному приміщенні знаходився предмет неправомірної вигоди. Суд погоджується, що зволікання при проведенні цієї слідчої дії могло

б призвести до знищення, пошкодження або приховування речового доказу. Зокрема, враховуючи призначення цього обмінного пункту, залишені грошові кошти могли бути видані іншій особі за наданим кодом для перестановки криптовалюти або внаслідок проведення операцій з купівлі-продажу валюти, в тому числі з викриттям несправжності їх частини. Оскільки про конкретні місце і спосіб передачі ОСОБА_17 неправомірної вигоди стало відомо лише напередодні, на момент проникнення детективи очевидно не знали і не могли знати про участь власника чи працівників обмінного пункту в алгоритмі надання ОСОБА_10 неправомірної вигоди, які з метою конспірації могли приховати ці грошові кошти. Отже, побоювання детективів за забезпечення схоронності предмета неправомірної вигоди - грошових коштів і імітаційних засобів - були обґрунтованими і передбачуваними.

Згідно з частиною 3 статті 233 КПК України слідчий має право до постановлення ухвали слідчого судді увійти до житла чи іншого володіння особи лише у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням майна. У такому разі слідчий за погодженням із прокурором зобов'язаний невідкладно після здійснення таких дій звернутися до слідчого судді із клопотанням про проведення обшуку. Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами статті 234 цього Кодексу, перевіряючи, крім іншого, чи дійсно були наявні підстави для проникнення до житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді.

Зазначені грошові кошти та несправжні імітаційні засоби мали безпосереднє відношення до кримінального правопорушення, вони були предметом неправомірної вигоди, тому їх збереження мало важливе значення для справи. Обставини справи були надзвичайними і виправдовували цей невідкладний обшук. Враховуючи, що місцезнаходження обмінного пункту стало відомо органу досудового розслідування лише за годину до передачі грошових коштів, а також беручи до уваги необхідність збереження цих коштів та імітаційних засобів з огляду на їх вирішальне значення для викриття злочинної діяльності ОСОБА_10 та застосування останнім конспіраційних методів, Суд доходить висновку, що невідкладність обшуку виправдовувалась необхідністю термінових заходів, спрямованих на досягнення виконання завдань кримінального провадження. Після завершення обміну ОСОБА_10 отримав би криптовалюту, яку міг обміняти на готівку в цьому чи іншому обмінному пункті або перерахувати на рахунок (в тому числі третьої особи), а предмет неправомірної вигоди у вигляді вручених грошових коштів та імітаційних засобів міг змінити свої властивості та ознаки. Крім того, існував ризик втрати цих грошових коштів, адже пункт обміну міг їх використати у такому ж "дзеркальному" обміні та видати їх особі, яка обмінювала криптовалюту на готівку. Орган досудового розслідування до проведення невідкладного обшуку встановив, що грошові кошти відповідають критеріям статті 98 КПК України, тому необхідність невідкладного проникнення була викликана обґрунтованою потребою "збереження речових доказів", а майно,

якому загрожувало знищення, мало важливе доказове значення для кримінального провадження. З урахуванням викладеного орган досудового розслідування правомірно вжив заходів з метою врятування речового доказу.

Невідкладність обшуку у вигляді необхідності вилучення в засудженого грошових коштів, отриманих як неправомірної вигоди, охоплюється винятком, встановленим частиною 3 статті 233 КПК України⁴³. Виходячи з положень КПК, термін "майно" вживається в розумінні, яке є ширшим за обсягом порівняно з відповідним цивільно-правовим поняттям, і включає в себе матеріальні об'єкти, що мають або можуть мати ознаки речових доказів. Системний аналіз положень КПК також свідчить, що поняття майно, з одного боку, та речові докази, з іншого, можуть розглядатися як ціле і частина відповідно. Приписи частини 3 статті 233 КПК України передбачають можливість проникнення до житла (іншого володіння) в процесі здійснення кримінальної процесуальної діяльності для розслідування кримінальних правопорушень. Відповідно, під час проникнення можуть проводитися необхідні процесуальні дії, спрямовані на рятування майна, серед іншого, об'єктів матеріального світу, які мають або можуть мати ознаки речових доказів під час проведення обшуку. У ситуації, коли слідчому чи прокурору стає відомо про можливе знищення майна, яке може бути речовим доказом у кримінальному провадженні, застосовуються положення частини 3 статті 233 КПК України щодо його врятування, які є підставою для невідкладного проникнення до житла (іншого володіння). Неможливість забезпечити збереження доказів без їх негайного відшукування і вилучення обумовлює невідкладну необхідність вжиття передбачених КПК України процесуальних заходів з метою врятування (збереження) відповідного майна, зокрема шляхом проведення обшуку до отримання ухвали слідчого судді. При цьому висока ймовірність протягом короткого часу знищення таких доказів зумовлює невідкладність вжиття заходів з метою їх збереження⁴⁴.

З урахуванням доводів сторони захисту Суд також наголошує, що відсутність окремої постанови про визнання цих грошових коштів і несправжніх імітаційних засобів речовими доказами у цьому кримінальному провадженні не має жодного значення при прийнятті рішення про невідкладне проникнення до житла чи іншого володіння особи. Адже предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом, є речовими доказами в силу вимог закону (стаття 98 КПК України). В той же час згідно з частиною 3 статті 110 КПК України рішення слідчого, дізнавача, прокурора приймається у формі постанови. Постанова виноситься у випадках, передбачених цим Кодексом, а також коли слідчий, дізнавач, прокурор визнає це за необхідне. Чинний КПК України не передбачає обов'язкового винесення постанови про визначення певних предметів речовими доказами, отже вирішення цього питання (крім тих випадків, коли певний об'єкт є речовим доказом за своїми властивостями) належить до повноважень слідчого, прокурора. Однак в даному випадку мова

йде про грошові кошти і несправжні імітаційні засоби, які були предметом неправомірної вигоди, отже відсутність постанови про визначення їх речовим доказом не нівелює і не спростовує їх природи речових доказів.

Також варто звернути увагу на те, що орган досудового розслідування невідкладно після здійснення обшуку звернувся до слідчого судді з клопотанням про проведення обшуку. Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами статті 234 КПК України, перевіряючи, крім іншого, чи дійсно були наявні підстави для проникнення до житла чи іншого володіння особи без ухвали слідчого судді. В даному випадку слідчий суддя здійснив ретроспективний судовий контроль за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, перевірів обґрунтованість підстав проведення такого обшуку та постановив ухвалу від 01.08.2022 у справі № 991/2746/22, якою надав дозвіл на проведення обшуку (т.5 а.с.103-108).

5.7. Захист стверджував про протиправне втручання у приватне спілкування ОСОБА_10 шляхом огляду листування, яке містилось на його мобільному телефоні, вилученому під час затримання, оскільки воно здійснювалося без відповідного дозволу слідчого судді. У зв'язку з цим відповідні відомості не є допустимими доказами.

Суд зазначає, що порушення порядку отримання доказів, передбаченого статтею 86 КПК України, яке призводить до їх недопустимості, визначається таким чином, що не будь-яке формальне недотримання вимог кримінального процесуального закону при отриманні доказу автоматично тягне необхідність визнання доказу недопустимим. Закон зобов'язує суд дати оцінку доказу з точки зору його допустимості з урахуванням того, чи було допущене порушення КПК істотним та яким чином воно перешкоджало забезпеченню та реалізації прав і свобод обвинуваченого. В той же час сторона, яка стверджує про процесуальні порушення, має не лише довести наявність таких порушень, а й обґрунтувати, що ці порушення позначилися або могли позначитися на результаті судового розгляду, у тому числі на допустимості наданих стороною доказів.

Аналізуючи відомості, які містяться у мобільному телефоні ОСОБА_10 і приймаються на підтвердження пред'явленого обвинувачення, Суд наголошує, що телефон вилучений під час особистого обшуку при його затриманні, що належним чином оформлено протоколом затримання (т.3 а.с.59-65). При чому особистий обшук особи під час затримання визнається складовою частиною затримання особи в порядку статті 208 КПК України і не потребує окремого дозволу на його проведення. Тому для оцінки допустимості доказів, отриманих під час затримання особи, зокрема доказів, знайдених у ході особистого обшуку особи, слід виходити з того, чи було саме затримання

законним у значенні статті 208 КПК України, а саме чи існували обставини, які давали підстави для затримання.

В цій справі затримання ОСОБА_10 мало місце 26.07.2022 одразу після виконання ОСОБА_17 інструкцій з передачі йому неправомірної вигоди за повернення вилученого під час обшуку обладнання для майнінгу криптовалюти. Суд вважає, що затримання ОСОБА_10 відповідає ознаці законності в цілому; сторона захисту також не стверджувала про незаконність затримання як такого, посилаючись лише на окремі процесуальні порушення (які Суд такими не визнає).

Відповідно до частини 1 статті 87 КПК України недопустимими є докази, отримані внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, що передбачає причинний зв'язок між порушенням прав людини і отриманими доказами.

Суд не вбачає в огляді вилученого під час особистого обшуку мобільного телефону суперечностей з завданнями кримінального провадження або процесуальними гарантіями прав підозрюваного, обвинуваченого. Відомості, наявні в мобільному телефоні, хоча й можуть бути отримані примусово, але існують незалежно від волі особи, що свідчить про їх автономний характер як доказів у кримінальному провадженні. Огляд наявної в телефоні інформації очевидно не становить негласного втручання у приватне спілкування, передбаченого § 2 Глави 21 КПК України. Положення про тимчасовий доступ до речей і документів також не можуть бути застосовані до ситуації, яку оспорує сторона захисту. Відповідно до положень частини 1 статті 159 КПК України тимчасовий доступ до речей і документів в контексті доступу до інформації, що міститься на мобільних терміналах систем зв'язку, полягає у наданні стороні кримінального провадження особою, у володінні якої знаходиться інформація, можливості отримати її копію. Іншими словами, дозвіл на тимчасовий доступ становить собою наказ суду, адресований особі, у володінні якої знаходиться мобільний термінал, надати стороні кримінального провадження, доступ до такої інформації для зняття її копії. Однак у даному випадку телефон після його вилучення знаходився у володінні сторони обвинувачення, тому вимога надати самій собі доступ до нього суперечила б здоровому глузду. При чому сторона обвинувачення отримала телефон в своє володіння одразу після вчинення кримінального правопорушення під час законно проведеного особистого обшуку, обставини якого не дають підстав для визнання цього телефону недопустимим доказом. Тому Суд не вважає, що доступ до інформації, що містилася в ньому, вимагав окремого дозволу⁴⁵. Інформація, наявна в мобільному телефоні обвинуваченого, досліджена детективами шляхом включення телефону та огляду текстових повідомлень, які в ньому знаходились та доступ до яких не був пов'язаний із наданням володільцем відповідного серверу (оператором мобільного зв'язку) доступу до електронних інформаційних систем. В даному

випадку орган досудового розслідування провів огляд предмета - мобільного телефону - та оформив його відповідним протоколом, який складений з дотриманням вимог кримінального процесуального закону (т.11 а.с.111-235, т.12 а.с.1 - 250).

Суд окремо зауважує, що відшукування мобільного телефону, належного ОСОБА_10, паралельно було предметом судового контролю. Так, ухвалами слідчих суддів ВАКС надано дозволи на обшук в місці проживання і місці роботи ОСОБА_10 з метою в тому числі відшукування мобільного телефону. В ухвалі слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 25.07.2022 у справі № 991/2635/22 (провадження № 1-кк/991/2654/22) (т.5 а.с.133-143) зазначено, що детективу надано дозвіл на відшукування під час проведення обшуку за місцем роботи обвинуваченого терміналів мобільного зв'язку, мобільних телефонів та SIM-карт. Такий дозвіл обумовлений потребою у зчитуванні необхідної інформації за певний період для з'ясування чи використовувалися відповідні речі протягом часу вчинення кримінального правопорушення шляхом проведення експертизи з використанням необхідного обладнання. Згідно з ухвалою слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 25.07.2022 у справі № 991/2634/22 (провадження № 1-кк/991/2653/22) (т.5 а.с.156-166) детективам надано дозвіл на проведення обшуку в місці проживання обвинуваченого і також надано дозвіл на відшукування терміналів мобільного зв'язку, мобільних телефонів та SIM-карт з тих же підстав. Тому відповідний судовий контроль за використанням інформації, наявної в мобільному телефоні ОСОБА_10, як доказів, в цьому кримінальному провадженні мав місце.

Захист мобільного телефону паролем в світлі конкретних обставин цієї справи не виключає можливості використання його даних як доказу. За умови обґрунтованої підозри наявності у пристрої інформації, що стосується злочину, органи правопорядку можуть вимагати доступу до такого телефону з дотриманням принципів правової пропорційності та балансу між правом на недоторканність особистої інформації та інтересами правосуддя. Якщо у слідства є обґрунтовані підстави вважати, що пристрій може містити докази, які мають суттєве значення для розслідування, доступ до такого пристрою може бути законним і допустимим.

Тому Суд відхиляє відповідні доводи сторони захисту з цього приводу.

5.8. Сторона захисту заявила клопотання про допит свідків ОСОБА_146 та ОСОБА_154, які є працівниками обмінного пункту і показання яких, на думку сторони захисту, мають значення для спростування пред'явленого обвинувачення. Однак ці особи не допитані під час судового розгляду як свідки сторони захисту з незалежних від Суду причин.

Так, у судовому засіданні 20.03.2024 Суд задовольнив клопотання сторони захисту про виклик цих осіб, незважаючи на відсутність належного обґрунтування, показання з приводу яких саме обставин можуть мати доказову цінність для спростування пред'явленого обвинувачення. Суд неодноразово здійснював виклик свідка ОСОБА_146 (за наявною в матеріалах адресою: АДРЕСА_33) та свідка ОСОБА_154 (за наявною в матеріалах адресою: АДРЕСА_34) у судові засідання, призначені на 27.03.2024, 08.04.2024, 10.04.2024, 15.04.2024, 22.04.24, 08.05.2024, 13.05.2024, 22.05.2024, 29.05.2024, 03.07.2024.

Відповідно до інформації, зазначеної в довідці про причини повернення рекомендованого повідомлення від 22.03.2024, повістка про виклик ОСОБА_144 на 27.03.2024 повернута у зв'язку з тим, що адресат відсутній за вказаною адресою ("не проживає як 2 роки") (т.16 а.с.134). Повістка про виклик ОСОБА_146 на 27.03.2024 не вручена їй та повернута у зв'язку з тим, що адресат відсутній за вказаною адресою (т.16 а.с.237). Повістки про виклик свідка ОСОБА_144 на 08.04.2024, 10.04.2024, 15.04.2024, 22.04.24, 08.05.2024, 13.05.2024, 22.05.2024, 29.05.2024, 03.07.2024 не вручені та повернуті за закінченням терміну зберігання - адресат відсутній за вказаною адресою (т.17 а.с.9, 38, 49, 100, 102; т.18 а.с.98, 102). Повістки про виклик свідка ОСОБА_146 також повернулися до суду без вручення у зв'язку із відсутністю адресата за вказаною адресою (т.17 а.с.10, 11, 39, 48, 50, 103, 122, 126; т.17 а.с.99, 100, 104).

Одним із принципів кримінального процесу є змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості. Відповідно до частини 6 статті 22 КПК України, реалізуючи вказаний принцип, законодавець зобов'язав суд, зберігаючи об'єктивність та неупередженість, створювати необхідні умови для реалізації сторонами їхніх процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків Суд вважає, що відповідний обов'язок не носить абсолютного характеру та містить обмеження, які полягають у збереженні судом об'єктивності і неупередженості. Суд звертає увагу, що відповідно до частини 2 статті 327 КПК України прибуття свідка в суд забезпечується стороною кримінального провадження, яка заявила клопотання про його виклик. Суд сприяє сторонам кримінального провадження у забезпеченні явки зазначених осіб шляхом здійснення судового виклику.

Отже, під час судового розгляду Суд всіляко сприяв стороні захисту у забезпеченні явки свідків ОСОБА_146 та ОСОБА_154, однак констатує, що свідки протягом тривалого часу не отримували судові повістки про виклик/не з'являлися, будь-яких додаткових засобів зв'язку захист суду на надав. Повноваження розшуку осіб, яких захист розглядає як свідків, або приводу (за умови відсутності належного повідомлення про дату і час судового засідання) у Суду відсутні. З іншої сторони, Суд не вважає, що без допиту цих осіб як свідків можуть бути упущені важливі обставини. Так, враховуючи місце їх

діяльності станом на 26.07.2022, ці особи мали забезпечити технічні операції з обміну готівкових коштів на криптовалюту, в матеріалах справи відсутні відомості, які б пов'язували працівників обмінного пункту з подією кримінального правопорушення або з ОСОБА_10. Більше того, про передачу неправомірної вигоди саме в цьому обмінному пункті детективам стало відомо лише напередодні, а спосіб передачі ОСОБА_155 неправомірної вигоди ОСОБА_10 унеможлилював будь-яку персоніфікацію відправника та одержувача грошових коштів.

За таких обставин для забезпечення розумності строків та уникнення безпідставного затягування судового процесу Суд дійшов висновку про неможливість забезпечення явки свідків ОСОБА_146 та ОСОБА_154, вирішив припинити зусилля щодо їх виклику та не допитувати їх в судовому засіданні.

VI. НАЛЕЖНІСТЬ, ДОПУСТИМІСТЬ, ДОСТОВІРНІСТЬ І ДОСТАТНІСТЬ ДОКАЗІВ

6.1. Система кримінальної юстиції в Україні покликана забезпечувати ефективні охорону і захист прав та інтересів осіб, суспільства, держави. При чому презумпції невинуватості особи, яка притягається до кримінальної відповідальності, відводиться належне місце як основоположному принципу, який визначає стандарт доказування, що має бути забезпечений судом - поза розумним сумнівом. Цей стандарт покликаний забезпечити незалежний, об'єктивний і неупереджений процес ухвалення рішення у кримінальній справі і не дозволяє суду визнати особу винуватою у вчиненні злочину за наявності будь-якого розумного сумніву. Засада презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини (статті 17 КПК України) покладає на сторону обвинувачення обов'язок довести винуватість особи поза розумним сумнівом, а на суд - обов'язок розтлумачити на користь особи всі сумніви щодо доведеності її вини.

6.2. За результатами дослідження представлених доказів, заслуховування позицій сторони обвинувачення і захисту, Суд поза розумним сумнівом встановив винуватість ОСОБА_10 у вчиненні злочину, передбаченого частиною 4 статті 368 КК України.

6.3. Дослідивши докази, представлені сторонами, в повному обсязі, Суд ґрунтував свої висновки, не на всіх наявних доказах. Разом з тим, ті докази, на які містяться посилання в цьому вирокі, підтверджують існування чи відсутність обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, та інших обставин, які мають значення для кримінального провадження. Суд оцінював описані у вирокі докази не лише з точки зору змісту, який вони підтверджують або спростовують, а також з точки зору дотримання встановлених законом правил і процедур при їх отриманні

стороною обвинувачення перед представленням Суду - вони отримані у порядку, встановленому процесуальним законом на час їх отримання.

6.4. В процесі послідовного, повного і неупередженого аналізу доказів як окремо, так і в сукупності, та їх оцінки пред'явлене ОСОБА_10 обвинувачення у вчиненні злочину (яке по суті своїй є гіпотезою) трансформувалося в абсолютне переконання Суду в тому, що він дійсно вчинив злочин за наведених (з деякими уточненнями, встановленими під час судового розгляду) в обвинувальному акті обставин. В цій справі сукупність встановлених обставин виключає будь-яке інше розумне пояснення подій, які є предметом судового розгляду, крім того, що інкримінований злочин був вчинений і обвинувачений є винним у його вчиненні.

6.5. Пред'явлене обвинувачення підтверджене належними, допустимими і достовірними доказами, сукупність яких є достатньою для встановлення поза розумним сумнівом всіх обставин, що мають відношення до подій, описаних в пред'явленому обвинуваченні.

VII. МОТИВИ СУДУ ПРИ ПРИЗНАЧЕННІ ПОКАРАННЯ

7.1. Корупція являє собою загрозу правовим нормам, демократії, правам людини, об'єктивності та соціальній справедливості, перешкоджає економічному розвитку та ставить під загрозу стабільність демократичних інститутів та етичних норм суспільства. Вона загрожує правопорядку, демократії та правам людини, руйнує належне управління, чесність та соціальну справедливість, перешкоджає конкуренції та економічному розвитку і загрожує стабільності демократичних інститутів і моральним засадам суспільства.

7.2. В даній справі Суд встановив вчинення корупційного злочину оперативним співробітником Служби Безпеки України. Відповідно до покладених законом завдань оперативний працівник має специфічний спектр повноважень, пов'язаних з можливістю отримання різних видів інформації, в тому числі з обмеженим доступом. Саме тому такі особи мають проявляти особливу ретельність і обережність при виконанні своїх повноважень, використовувати їх добросовісно і належним чином. Натомість в цій справі оперативний працівник Служби безпеки України напередодні повномасштабного військового вторгнення росії в Україну та в умовах збройної агресії використовував свої повноваження в інтересах власного незаконного збагачення. Очевидно, користуючись тим, що майнінг криптовалют є напівтіньовою діяльністю, адже не врегульований чинним законодавством, у зв'язку з чим майнери перебувають у вразливому становищі, ОСОБА_10 розробив схему тиску на групу осіб, які здійснювали майнінг криптовалют у АДРЕСА_2, яка передбачала:

-збір інформації про діяльність криптоферми та осіб, які є її власниками, в тому числі щодо їх фінансової спроможності,

-створення умов, за яких відповідна діяльність стала предметом кримінального провадження за надуманих умов,

-вплив на прийняття рішення про порушення кримінального провадження,

-використання своїх оперативних контактів для формування доказової бази і забезпечення можливості проведення обшуку,

-вилучення майна під час обшуку, розуміючи, що вилучення майна є перешкодою в подальшій діяльності майнінгу криптовалюти,

-створення атмосфери таємничості навколо подальшої долі майна,

-"рятування" діяльності з майнінгу криптовалюти, однак за значну суму грошових коштів, яка має бути передана у спосіб, що унеможливорює прив'язку до неї ОСОБА_10 .

Кожний етап цього алгоритму відбувався з використанням контактів, знань, навичок і можливостей, наданих законом оперативному працівнику для виконання зовсім інших завдань, та з забезпеченням заходів конспірації, які також були відомі ОСОБА_10 з огляду на його тривалу діяльність в органах правопорядку на оперативних посадах.

7.3. Такий алгоритм отримання неправомірної вигоди свідчить про зухвалість обвинуваченого, а його реалізація оперативним працівником завдає шкоду авторитету всій Службі безпеки України як державного органу спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України. Служба безпеки України, як центральний орган виконавчої влади, відповідальний за національну безпеку, має особливий статус і високий рівень суспільної відповідальності. Будь-які випадки корупції серед співробітників, особливо в умовах повномасштабного вторгнення, не лише порушують законодавчі норми, а й завдають значної шкоди репутації та авторитету всієї структури СБУ та держави загалом в очах громадян. Це створює викривлене уявлення у суспільства про суцільну корумпованість та упередженість представників державних інституцій у сфері забезпечення безпеки. Якщо співробітники Служби безпеки України, які мають бути гарантами правопорядку, зловживають своїми повноваженнями, суспільство сумнівається у її здатності діяти неупереджено та в інтересах громадян. Корупційні дії представників СБУ породжують скепсис щодо ефективного виконання функцій та призводять до загального зниження довіри до державних інституцій та їх здатності забезпечувати законність і правопорядок.

7.4. Згідно з частиною 2 статті 50 КК України покарання має на меті не тільки кару, а й виправлення засудженого, тому особі, яка вчинила злочин, має бути призначено покарання, необхідне й достатнє для її виправлення та попередження вчинення нових злочинів як засудженим, так і іншими особами.

7.5. Санкція частини 4 статті 368 КК України передбачає основне покарання у виді позбавлення волі на строк від восьми до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна.

7.6. Керуючись засадами, передбаченими у статті 65 КК України, Суд, визначаючи покарання, яке належить призначити обвинуваченому за вчинений ним злочин, враховує:

- 1) тяжкість вчиненого кримінального правопорушення,
- 2) характер вчиненого кримінального правопорушення, який вчинений зухвало і в умовах воєнного стану,
- 3) дані про особу обвинуваченого,
- 4) відсутність обставин, які згідно з статтями 66, 67 КК України пом'якшують та/або обтяжують покарання обвинуваченому.

7.7. Виходячи із загальних засад призначення та індивідуалізації покарання, зважаючи на відсутність обтяжуючих покарання обставин, зокрема і те, що обвинувачений вперше притягується до кримінальної відповідальності і має позитивні характеристики, Суд вважає, що покарання в максимальному розмірі санкції частини статті буде несправедливим через його надмірну суворість. У той же час обвинувачений, використовуючи свої службові повноваження, здійснював дії, які порушують конституційні гарантії громадян на недоторканність особистого життя, конфіденційність та приватність спілкування. Зокрема, в процесі вчинення злочину він здійснював незаконний доступ до особистого акаунту в месенджері та незаконне визначення місця знаходження особи. Такі дії свідчать про експлуатацію обвинуваченим наданих законом повноважень в обхід встановлених законом процедур з метою подальшого протиправного збагачення шляхом отримання неправомірної вигоди. При призначенні обвинуваченому покарання Суд враховує суттєвий негативний вплив, який справляє корупція в правоохоронних органах на довіру громадян до держави та її рішень. Зокрема, хибне враження щодо можливості вирішення будь-якого питання у неправовий спосіб шляхом надання неправомірної вигоди провокує зневагу до державних органів та їх представників. Враховуючи такі обставини, Суд дійшов висновку, що призначення покарання на рівні мінімальної межі санкції не буде достатнім для його виправлення і відновлення соціальної справедливості.

7.8. Таким чином, Суд доходить висновку про необхідність призначення ОСОБА_10 основного покарання у виді 10 (десяти) років позбавлення волі.

7.9. Частина 2 статті 72 КК України передбачає, що судом зараховується попереднє ув'язнення до строку покарання при засудженні до позбавлення волі з розрахунку один день попереднього ув'язнення за один день позбавлення волі. Відповідно до протоколу затримання особи від 26.07.2022 ОСОБА_10 затриманий 26.07.2022 о 13:35 за адресою: АДРЕСА_27 (т.3 а.с.59-65). Згідно з повідомленням ДУ "Київський слідчий ізолятор" від 29.07.2022 № 08/9034Вс (т.3 а.с.147) ОСОБА_10 звільнений з-під варти 29.07.2022 у зв'язку із внесенням застави. Тому слід зарахувати в строк відбування ОСОБА_10 основного покарання строк його перебування під вартою протягом 4-х (чотирьох) днів у період з 26.07.2022 до 29.07.2022, з розрахунку один день попереднього ув'язнення за один день позбавлення волі.

7.10. Санкція частини 4 статті 368 КК України крім основного покарання передбачає обов'язкове призначення двох видів додаткових покарань, а саме позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та конфіскацію майна. З урахуванням зазначеного Суд вважає за необхідне призначити ОСОБА_10 покарання у виді позбавлення права обіймати посади в правоохоронних органах на строк 3 (три) роки та конфіскацію майна.

7.11. Обвинувачений ОСОБА_10 відповідно до наказу СБУ від 22.04.2016 № 501-ос (т.14 а.с.7) прийнятий на військову службу у Службу безпеки України за контрактом осіб офіцерського складу. Термін дії цього контракту закінчився 27.04.2022. Проте, відповідно до Положення про проходження військової служби військовослужбовцями Служби безпеки України дія контракту продовжується понад встановлені строки з моменту введення воєнного стану - до оголошення демобілізації.

Відповідно до особової картки співробітника (т.14 а.с.14-16) 15.06.2020 ОСОБА_10 присвоєно військове звання - полковник (наказ Голови СБУ № 743-ОС/дск від 15.06.2020).

Оскільки обвинувачений є військовослужбовцем та має військове звання полковника, що відповідно до статті 5 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" є військовим званням старшого офіцерського складу, та враховуючи, що злочин, у вчиненні якого обвинувачений визнаний винуватим, є умисним особливо тяжким корупційним злочином, суд вважає за необхідне також призначити йому додаткове покарання, передбачене статтею 54 КК України, позбавивши його військового звання полковник.

VIII. КОНФІСКАЦІЯ МАЙНА

8.1. Конфіскація майна полягає в примусовому безоплатному вилученні у власність держави всього або частини майна, яке є власністю засудженого. Якщо конфіскується частина майна, суд повинен зазначити, яка саме частина конфіскується, або перелічити предмети, що конфіскуються (частина перша статті 59 КК України).

8.2. Відповідно до протоколу затримання від 26.07.2022 під час затримання ОСОБА_10 о 13 год 35 хв на підставі п.п. 1-3 ч. 1 ст. 208 КПК України (т.3 а.с.59-65) виявлено та вилучено два аркуші паперу із рукописними записами, на кожному з яких зазначено 12 слів англійською мовою, не пов'язаних між собою за змістом. В подальшому під час огляду 28.07.2022 ці слова ідентифіковані детективами як фрази для відновлення доступу (seed фрази) до криптогаманців, на яких виявлено наявність віртуальних активів. Зазначені аркуші визнані речовими доказами та досліджені судом у судовому засіданні 07.02.2024 (т.3 а.с.59-65).

8.3. Постановою тимчасово виконуючого повноваження Директора НАБУ 28.07.2022 накладено попередній арешт строком до 48 годин у вигляді заборони відчуження та розпоряджання віртуальними активами (т.15 а.с.190-192).

8.4. Згідно з протоколом огляду та виконання постанови про попередній арешт від 28.07.2022 детектив НАБУ за участю спеціаліста провів огляд мобільного телефону TECNO SPARK 8P з метою перевірки наявності віртуальних активів у ОСОБА_10, доступ до яких можливо отримати за допомогою фраз відновлення доступу до криптогаманця, які вилучені у ОСОБА_10, а також вжив заходи для виконання зазначеної вище постанови (т.7 а.с.41-44).

Проведеним оглядом встановлено, що за допомогою фрази для відновлення доступу до криптогаманця (Seed фрази), а саме: "ІНФОРМАЦІЯ_47" відновлено доступ до криптогаманця. На електронному мультивалютному криптогаманці ІНФОРМАЦІЯ_42 виявлені криптовалюти Tether (USDT) у кількості 32003 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 32 010,55 доларів США) і Ethereum (ETH) у кількості 0,007283 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 11,84 доларів США). З метою виконання постанови про попередній арешт майна ці криптовалюти переведено на адресу криптогаманця НОМЕР_79. Комісія додатку за переведення склала 1,37 та 0,19 доларів США відповідно. Після переведення на криптогаманець ІНФОРМАЦІЯ_43 надійшла криптовалюта Tether (USDT) у кількості 32003 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 32 010,52 доларів США), Ethereum (ETH) у кількості 0,006163 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 10 доларів США).

В подальшому здійснено вхід до гаманця "Wink" за допомогою фрази для відновлення доступу до криптогаманця (Seed фразами), а саме: "ІНФОРМАЦІЯ_46". Після цього виявлено, що на електронному мультивалютному криптогаманці ІНФОРМАЦІЯ_44 наявні криптовалюти Tether (USDT) у кількості 25377,8 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 25383,82 доларів США), Tron (TRX) у кількості 131,565336 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 8,98 доларів США). З метою виконання вказаної вище постанови про попередній арешт майна ці криптовалюти переведено на адресу криптогаманця ІНФОРМАЦІЯ_45. Комісія додатку за переведення склала 1,22 та 0,07 доларів США відповідно. Після переведення на криптогаманець ІНФОРМАЦІЯ_45 надійшло криптовалюти у кількості 25377,8 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 25383,82 доларів США), Tron (TRX) у кількості 116,770185 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 8 доларів США). Усього на момент огляду вартість усіх перелічених віртуальних активів складала 57 412,43 долари США (за курсом додатку).

8.5. Ці seed-фрази також виявлені під час огляду мобільного телефону ОСОБА_10, вилученого у нього 26.07.2022 під час затримання. Протоколом огляду зафіксовані застосунки мобільного телефону, які пов'язані з криптовалютою та підтверджують обізнаність ОСОБА_10 з особливостями обігу віртуальних активів та їх використанням. Також оглядом встановлена наявність у мобільному телефоні фотографій seed-фраз криптогаманців "ІНФОРМАЦІЯ_46" (т.7 а.с.51) та "ІНФОРМАЦІЯ_47" (т.7 а.с.53). Вказані фотографії зроблені в день генерації публічних адрес (т.7 а.с.64, 81) ІНФОРМАЦІЯ_44 (18.05.2022) та ІНФОРМАЦІЯ_42 (16.04.2022). Крім того, встановлено, що саме в дні генерації цих публічних адрес ОСОБА_10 користувався мобільними застосунками, пов'язаними з криптовалютою.

8.6. Підтвердження власника криптогаманця ускладнюється через анонімність та децентралізований характер блокчейн-технологій. Проте, той факт, що у ОСОБА_10 виявлені seed-фрази від криптогаманця, свідчить про його можливість отримати доступ до віртуальних активів, розміщених на цьому гаманці. Якщо особа може увійти в криптогаманець і здійснювати з нього транзакції, це підтверджує її контроль над гаманцем. Отже, аналіз часових збігів між створенням гаманців, фотографуванням seed-фраз та використанням криптовалютних додатків вказує на безпосередню участь ОСОБА_10 в управлінні гаманцями, незважаючи на те, що він протягом судового розгляду систематично і послідовно намагався відмежуватися від цих віртуальних активів і стверджував про їх належність іншій особі.

Суд зауважує, що хоча Закон України "Про віртуальні активи" не набрав чинності, однак загальний вектор правового регулювання орієнтований на ототожнення володільця ключа віртуального активу та власника такого віртуального активу (частина 3 статті 6 Закону України "Про віртуальні активи").

8.7. Наявність криптовалютних додатків, історія їх використання, фотографії, які містять seed-фрази, на особистому пристрої (мобільному телефоні), які також зазначені на аркушах паперу, вилучених при затриманні обвинуваченого, переконливо свідчать, що саме ОСОБА_10 власник (володілець та користувач) цих криптогаманців і відповідно активів, що в них перебувають. На користь того, що саме ОСОБА_10 є власником зазначених криптогаманців свідчать також інші докази. Так, зафіксовано кілька переказів криптовалюти USDT з криптогаманця ОСОБА_10 на криптогаманець, пов'язаний зі "ОСОБА_156". Матеріалами справи підтверджуються перекази 25 000 USDT 18.05.2022, 30 000 USDT 01.06.2022 та 30 000 USDT 30.06.2022 (т.7 а.с.64,72,74,76) та зворотний переказ 28.06.2022 1 826 USDT (т.7 а.с.67), що свідчить про взаємні фінансові розрахунки. Повідомлення в "WhatsApp" між сторонами корелюють з часом та сумами здійснених транзакцій, підтверджуючи узгодженість дій та обізнаність обох сторін про ці фінансові операції (т.12 а.с.163, 168-169, 176, 177,199-200).

Так, згідно з протоколом огляду мобільного телефону ОСОБА_10 контакт ІНФОРМАЦІЯ_35 ОСОБА_138 ІНФОРМАЦІЯ_36 о 11:49 надіслав ОСОБА_10 у месенджері "WhatsApp" повідомлення з публічною адресою (криптогаманцем) "ІНФОРМАЦІЯ_38". Після чого о 11:48 ОСОБА_10 відповів повідомленням "Я скину USDT" (т.12 а.с.163), а о 15:49:39 - зображення (скрін) на підтвердження здійснення транзакції. Відповідно до протоколу огляду інформації щодо публічної адреси "ІНФОРМАЦІЯ_44" (криптогаманець ОСОБА_10) на веб-сайті ІНФОРМАЦІЯ_37 18.05.2022 о 15:48:39 з зазначеного криптогаманця на криптогаманець "ІНФОРМАЦІЯ_38" здійснено переказ (transferred) 25,000 USDT (т.7 а.с.72). У подальшому, 01.06.2022 об 11:31 контакт ІНФОРМАЦІЯ_35 ОСОБА_138 повторно на прохання ОСОБА_10 ("Дайте свій кошелєк") надіслав повідомлення з публічною адресою (свого криптогаманця) (т.12 а.с.176). О 12:01:23 ОСОБА_10 повідомив: "Скинул 30.000" (т.12 а.с.177). Зазначений переказ відображений в протоколі огляду криптогаманця ОСОБА_10 від 15.09.2022 (т.7 а.с.74), відповідно до якого 01.06.2022 о 12:00:42 здійснено переказ.

28.06.2022 о 21:54:57 на криптогаманець ОСОБА_10 здійснено переказ з криптогаманця "ІНФОРМАЦІЯ_38" (який належить "ОСОБА_157") НОМЕР_80 (т.7 а.с.76). Відповідно до протоколу огляду мобільного телефону ОСОБА_10 останній від зазначеного контакту о 21:55:40 отримав повідомлення (зображення) на підтвердження цього переказу (т.12 а.с.199-200).

30.06.2022 о 11:26:31 ОСОБА_10 надіслав контакту "ОСОБА_138" повідомлення "Доброе утро, USDT возьмете?" (т.12 а.с.201) та об 11:48:54 відправив зі свого криптогаманця на криптогаманець "ОСОБА_158" 30,000 USDT (т.7 а.с.78).

8.8. З огляду на встановлені обставини, беручи до уваги факт, що під час вчинення ОСОБА_10 кримінального правопорушення він був службовою особою та здійснив злочин з корисливих мотивів, а також віднесення цього злочину до корупційних та особливо тяжких, суд вважає за необхідне призначити йому додаткове покарання у виді конфіскації його віртуальних активів⁴⁸ (т.15 а.с.206-209):

- криптовалюти Tether (USDT) у кількості 25377,8 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 25 383,82 доларів США), Tron (TRX) у кількості 116,770185 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 8 доларів США), розміщені на електронному мультивалютному криптогаманці ІНФОРМАЦІЯ_48;

- криптовалюти Tether (USDT) у кількості 32003 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 32010,52 доларів США), Ethereum (ETH) у кількості 0,006163 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 10 доларів США), розміщені на електронному мультивалютному криптогаманці ІНФОРМАЦІЯ_49.

8.9. Відповідно до інформації з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Реєстру прав власності на нерухоме майно, Державного реєстру Іпотек, Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна (т.15, а.с.186-189), ОСОБА_10 на праві приватної спільної часткової власності належить квартири, розташованої за адресою: АДРЕСА_35 . Враховуючи, що це єдине нерухоме майно, яке перебуває у власності ОСОБА_10, а також те, що йому належить лише частина цієї квартири, а інша частина третім особам, Суд не вважає за можливе конфісковувати її в дохід держави.

ІХ. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ВИТРАТИ

При ухваленні вироку суд повинен вирішити питання про розподіл процесуальних витрат (пункт 13 частини першої статті 368, частина четверта статті 374 КПК України).

Згідно з частиною другою статті 124 КПК України у разі ухвалення обвинувального вироку суд стягує з обвинуваченого на користь держави документально підтверджені витрати на залучення експерта. Витрати на проведення судової експертизи відео-, звукозапису від 12.10.2022 № СЕ-19-22/27869-ВЗ у кримінальному провадженні № 52022000000000184 (т.4 а.с.116) склали 5285 грн 84 коп.

Х. ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

10.1. Згідно з частиною четвертою статті 174 КПК України суд одночасно з ухваленням судового рішення, яким закінчується судовий розгляд, вирішує питання про скасування арешту майна.

10.2. Ухвалою слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 29.07.2022 (т.15 а.с.179-182) накладено арешт на квартири, розташовані за адресою: АДРЕСА_36 . Оскільки Суд не конфісковує цю власність ОСОБА_10, накладений арешт слід скасувати.

10.2. Ухвалою слідчого судді від 04.08.2022 у справі № 991/2810/22 (провадження № 1-кс/991/2827/22) (т.15 а.с.146-150) накладений арешт на майно, вилучене 26.07.2022 під час проведення обшуку нежитлових приміщень, що знаходяться за адресою: АДРЕСА_5, група нежитлових приміщень (в АДРЕСА_32), а саме:

- грошові кошти у розмірі 1200 доларів США купюрами по 100 доларів США з наступними серійними номерами: PB52713993F, HB30345527L, PB52713994F, PB52713995F, PB52713990F, PB52713992F, PB52713996F, PB52713986F, PB52713987F, PB52713988F, PB52713989F, PB52713991F;

- несправжні (імітаційні) засоби - аркуші паперу візуально схожі на грошові кошти купюрами номіналом по 100 доларів США із серійним номером MB07247983C кожний, на зворотній стороні яких містяться позначки у вигляді номерів, які виготовлені рукописним способом, барвником сірого кольору (олівцем) в послідовності від 1500 до 1597, від 1700 до 1797, від 1900 до 1997, від 3100 до 3197, від 3200 до 3297, від 3500 до 3597, усього в кількості 588 штук;

- аркуш паперу із рукописними записами ручкою барвником синього кольору "2607-0004 +60000\$".

10.3. Ухвалою слідчого судді від 04.08.2022 у справі № 991/2817/22 (провадження 1-кс/991/2834/22) накладено арешт на майно, вилучене 26.07.2022 під час проведення обшуків за місцем роботи ОСОБА_10 за адресою: АДРЕСА_13 та за місцем проживання ОСОБА_10 за адресою: АДРЕСА_15, а саме:

- відомості щодо припинення протиправного механізму із заволодіння грошовими коштами громадян України під виглядом участі у майнінг-проекті у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ч. 3 ст. 190 КК України на 3 арк.;

- доручення від 15.07.2022 №10.51-43-3764ВИХ22 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 190 КК України на 2 арк.;

- лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 13.07.22 №10.51-43-3638вих22 на 1 арк., яким направлена постанова про залучення спеціаліста для проведення слідчих (розшукових) дій від 13.07.2022 на 3 арк.;

- лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 13.07.22 №10.51-43-3639вих22 на 1 арк., яким направлена постанова про залучення спеціаліста для проведення слідчих (розшукових) дій від 13.07.2022 на 3 арк.;

- лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 20.07.22 №42022/0078к403 на 1 арк.;

- витяг з Єдиного державного реєстру досудових розслідувань у кримінальному провадженні № 12022100010001553 на 1 арк.;

- проект протоколу допиту свідка ОСОБА_38 від 16.06.2022 без підписів на 4 арк.;

- резолюцію до вх. № 3312ц від 20.07.2022 на 1 арк з дорученням від 15.07.2022 №10.51-43-3764ВИХ22 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 190 КК України, вх. ДКІБ №1335л від 21.07.2022 (вх. № 3312ц від 20.07.2022) на 2 арк.;

- лист Департаменту контррозвідувального захисту інформаційної безпеки держави Служби безпеки України від 15.07.2022 № 30/5/3-3058 на 1 арк.;

- лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 19.07.22 №42022/0078 вх. ДКІБ 1324 від 19.07.2022 на 1 арк.;

- копію доручення від 08.07.2022 №10.51-43-3505ВИХ22 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 190 КК України, вх 1231л на 2 арк.;

- ноутбук MacBookPro, model A1502, serial C02RC922FVH3 з зарядним пристроєм;

- ноутбук ACER ASPIRE3, model N19C2, s/n NXHELEU179330BE923400, з зарядним пристроєм;

- блокнот в обкладинці чорного кольору з рукописними записами;

- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_62 ;

- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_63 іноземного оператора;

- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_64 іноземного оператора.

10.4. У зв'язку із закінченням розгляду справи відпала потреба в арешті вилученого під час обшуку майна, яке визнаного речовим доказом, тому суд вважає за необхідне після набрання вироком законної сили скасувати арешт, накладений на перераховане вище майно.

ХІ. ДОЛЯ РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ І ДОКУМЕНТІВ

Питання про долю речових доказів і документів, які були надані суду, вирішується судом під час ухвалення судового рішення, яким закінчується кримінальне провадження (частина дев'ята статті 100 КПК України).

Враховуючи положення статті 100 КПК України та Інструкції про порядок вилучення, обліку, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах, цінностей та іншого майна органами дізнання, досудового слідства і суду, затвердженої Наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової адміністрації України, Служби Безпеки України, Верховного суду України, Державної судової адміністрації України, Суд вирішує долю речових доказів та документів таким чином:

1) визнані постановою детектива від 27.07.2022 (т.5 а.с.235-238) речові докази:

- мобільний телефон марки "Apple" моделі "iPhone НОМЕР_81 (12 Pro)" ІМЕІ НОМЕР_8 з сім-картою "Київстар" із маркувальним позначенням на ній НОМЕР_52,

- мобільний телефон марки "Apple" моделі "iPhone НОМЕР_82 (XR)" ІМЕІ НОМЕР_33 з сім-картою "Київстар" із маркувальним позначенням на ній НОМЕР_35,

- USB флеш-накопичувач у корпусі світло-зеленого кольору з написом "Apacer", 16 Гб

повернути законному володільцю - ОСОБА_10 після набрання вироком законної сили.

- 3 (три) аркуші паперу з рукописним текстом залишити в матеріалах цього кримінального провадження;

- тримач для сім-карти з номером НОМЕР_54,

- тримач для сім-карти та сім-карти з номером НОМЕР_55 іноземного оператора

повернути законному володільцю - ОСОБА_10 після набрання вироком законної сили.

2) Визнані постановою детектива від 27.07.2022 (т.5 а.с.239-241) речові докази:

- грошові кошти у купюрах номіналом 100 доларів США із наступними серійними номерами: РВ 52713993 F, НВ 30345527 L, РВ 52713994 F, РВ НОМЕР_83, РВ НОМЕР_84, РВ НОМЕР_85, РВ 52713996 F, РВ 52713986 F, РВ 52713987F, РВ 52713988F, РВ 52713989 F, НОМЕР_86 повернути законному володільцю - Національному антикорупційному бюро України після набрання вироком законної сили;

- несправжні (імітаційні) засоби - аркуші паперу візуально схожі на грошові кошти купюрами номіналом по 100 доларів США з серійним номером МВ 07247983С кожний в кількості 588 штук знищити після набрання вироком законної сили;

- аркуш паперу із рукописними записами ручкою барвником синього кольору "2607-0004 +60000\$" залишити в матеріалах кримінального провадження;

- часткові копії інформації з ноутбуків Lenovo IdeaPad 3 15IGL05 (серійний номер: PF2NXWJ4) та Acer Aspire V5-571G-33226G50Mass (серійний номер: НОМЕР_88), а також з телефону Motorola moto e7i (IMEI1: НОМЕР_89, IMEI2: НОМЕР_90) щодо відомостей, які мають значення для кримінального провадження, а саме стосовно надходження заявки за кодом 2607-0004 на отримання 60000 доларів США та іншу інформацію про ініціаторів формування такої заявки, які містяться на карті пам'яті Adata формату microSD (маркувальне позначення: G32G12192464173B2113HIA CWLC10XFBAFA013) залишити в матеріалах кримінального провадження.

3) Визнані постановою детектива від 27.07.2022 (т.5 а.с.242-247) речові докази:

- відомості щодо припинення протиправного механізму із заволодіння грошовими коштами громадян України під виглядом участі у майнінг-проекті у кримінальному провадженні №42022102010000078 від 15.06.2022 за частиною 3 статті 190 КК України на 3 арк,

- доручення від 15.07.2022 №10.51-43-3764ВИХ22 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 190 КК України на 2 арк.,

- лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 13.07.22 №10.51-43-3638вих22 на 1 арк., яким направлена постанова про залучення спеціаліста для проведення слідчих (розшукових) дій від 13.07.2022 на 3 арк.,

- лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 13.07.22 №10.51-43-3639вих22 на 1 арк., яким направлена постанова про залучення спеціаліста для проведення слідчих (розшукових) дій від 13.07.2022 на 3 арк.,

- лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 20.07.22 №42022/0078к403 на 1 арк.,

- витяг з Єдиного державного реєстру досудових розслідувань у кримінальному провадженні № 12022100010001553 на 1 арк.,

- проект протоколу допиту свідка ОСОБА_38 від 16.06.2022 без підписів на 4 арк.,

- резолюцію до вх. № 3312ц від 20.07.2022 на 1 арк з дорученням від 15.07.2022 №10.51-43-3764ВИХ22 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 190 КК України, вх. ДКІБ №1335л від 21.07.2022 (вх. № 3312ц від 20.07.2022) на 2 арк.,

- лист Департаменту контррозвідувального захисту інформаційної безпеки держави Служби безпеки України від 15.07.2022 № 30/5/3-3058 на 1 арк.,

- лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 19.07.22 №42022/0078 вх. ДКІБ 1324 від 19.07.2022 на 1 арк.,

- копію доручення від 08.07.2022 №10.51-43-3505ВИХ22 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 190 КК України, вх 1231л на 2 арк.

залишити в матеріалах кримінального провадження.

- блокнот в обкладинці чорного кольору з рукописними записами,

- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_62,

- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_3,

- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_63 іноземного оператора,

- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_64 іноземного оператора

повернути законному володільцю - ОСОБА_10 після набрання вироком законної сили.

4)Документи, надані сторонами, залишити у матеріалах кримінального провадження.

Х. ЗАПОБІЖНИЙ ЗАХІД

10.1. Згідно з пунктом 1 частини четвертої статті 374 КПК України суд при ухваленні вироку серед іншого приймає рішення про запобіжний захід до набрання вироком законної сили.

10.2. Ухвалою слідчого судді Вищого антикорупційного суду (справа № 991/2705/22, провадження 1-кс/991/2722/22) від 28.07.2022 (т.3 а.с.130, 131-146) до ОСОБА_10 застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою з визначеною сумою застави у розмірі 800 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, що становило 1 984 800 (один мільйон дев'ятсот вісімдесят чотири тисячі вісімсот) гривень 00 копійок на день постановлення, з покладенням обов'язків, передбачених частиною 5 статті 194 КПК України. Згідно з повідомленням ДУ "Київський слідчий ізолятор" від 29.07.2022 № 08/9034Вс (т.3 а.с.147) ОСОБА_10 звільнений з-під варти 29.07.2022 на підставі внесення застави, отже з 29.07.2022 (після внесення застави) ОСОБА_10 вважається таким, до якого застосовано запобіжний захід у вигляді застави.

10.3. На момент ухвалення вироку щодо обвинуваченого ОСОБА_10 діє запобіжний захід у вигляді застави. З огляду на постановлення щодо ОСОБА_10 обвинувального вироку, Суд вважає за необхідне залишити в силі цей запобіжний захід до моменту набрання вироком законної сили.

10.4. Після набрання вироком законної сили внесена за нього застава підлягає поверненню заставодавцю. Сторони не надали інформації про заставодавця та його реквізити.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 100, 368, 373-375, 483 КПК України, 2, 4, 12, 51-52, 54, 59, 63, 65-67, 368 КК України, Суд

УХВАЛИВ:

1. ОСОБА_10 визнати винуватим у вчиненні злочину, передбаченого частиною 4 статті 368 КК України.

2.Призначити ОСОБА_10 покарання у виді позбавлення волі на строк 10 (десять) років з позбавленням права обіймати посади в правоохоронних органах на строк 3 (три) роки та конфіскацією майна.

2.1.Початок строку відбування покарання рахувати з моменту фактичного затримання після набрання вироком законної сили

2.2.Зарахувати в строк відбування основного покарання ОСОБА_10 строк його перебування під вартою протягом 4-х (чотирьох) днів у період з 26.07.2022 до 29.07.2022, з розрахунку один день попереднього ув'язнення за один день позбавлення волі.

2.3.Строк додаткового покарання у виді позбавлення права обіймати посади в правоохоронних органах обчислювати з моменту відбуття ОСОБА_10 основного покарання у виді позбавлення волі.

2.4.Конфіскувати віртуальні активи ОСОБА_10 :

- криптовалюту Tether (USDT) у кількості 25377,8 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 25 383,82 доларів США), Tron (TRX) у кількості 116,770185 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 8 доларів США), розміщені на електронному мультивалютному криптогаманці ІНФОРМАЦІЯ_48;

- криптовалюту Tether (USDT) у кількості 32003 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 32010,52 доларів США), Ethereum (ETH) у кількості 0,006163 одиниць (що станом на 28.07.2022 становило 10 доларів США), розміщені на електронному мультивалютному криптогаманці ІНФОРМАЦІЯ_49.

3.Позбавити ОСОБА_10 військового звання - полковник.

4.Стягнути з ОСОБА_10 на користь держави процесуальні витрати у розмірі 5285 грн 84 коп, пов'язані із проведенням судової експертизи відео-, звукозапису від 12.10.2022 № СЕ-19-22/27869-ВЗ у кримінальному провадженні.

5.Документи, надані сторонами, залишити в матеріалах кримінального провадження.

6.Залишити в матеріалах кримінального провадження речові докази:

-3 (три) аркуші паперу з рукописним текстом,

-аркуш паперу із рукописними записами ручкою барвником синього кольору "2607-0004 +60000\$",

-часткові копії інформації з ноутбуків Lenovo IdeaPad 3 15IGL05 (серійний номер: PF2NXWJ4) та Acer Aspire V5-571G-33226G50Mass (серійний номер: НОМЕР_88), а також з телефону Motorola moto e7i (IMEI:

НOMEP_89, IMEI2: НOMEP_90), які містяться на карті пам'яті Adata формату microSD (маркувальне позначення: G32G12192464173B2113HIA CWLC10XFBAFA013),

-відомості щодо припинення протиправного механізму із заволодіння грошовими коштами громадян України під виглядом участі у майнінг-проекті у кримінальному провадженні №42022102010000078 від 15.06.2022 за частиною 3 статті 190 КК України на 3 арк.,

-доручення від 15.07.2022 №10.51-43-3764ВИХ22 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 190 КК України на 2 арк.,

-лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 13.07.22 №10.51-43-3638вих22 на 1 арк., яким направлена постанова про залучення спеціаліста для проведення слідчих (розшукових) дій від 13.07.2022 на 3 арк.,

-лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 13.07.22 №10.51-43-3639вих22 на 1 арк., яким направлена постанова про залучення спеціаліста для проведення слідчих (розшукових) дій від 13.07.2022 на 3 арк.,

-лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 20.07.22 №42022/0078к403 на 1 арк.,

-витяг з Єдиного державного реєстру досудових розслідувань у кримінальному провадженні № 12022100010001553 на 1 арк.,

-проект протоколу допиту свідка ОСОБА_38 від 16.06.2022 без підписів на 4 арк.,

-резолуцію до вх. № 3312ц від 20.07.2022 на 1 арк з дорученням від 15.07.2022 №10.51-43-3764ВИХ22 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 190 КК України, вх. ДКІБ №1335л від 21.07.2022 (вх. № 3312ц від 20.07.2022) на 2 арк.,

-лист Департаменту контррозвідувального захисту інформаційної безпеки держави Служби безпеки України від 15.07.2022 № 30/5/3-3058 на 1 арк.,

-лист Голосіївської окружної прокуратури міста Києва від 19.07.22 №42022/0078 вх. ДКІБ 1324 від 19.07.2022 на 1 арк.,

-копію доручення від 08.07.2022 №10.51-43-3505ВИХ22 у кримінальному провадженні № 42022102010000078 від 15.06.2022 за ознаками

кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 190 КК України, вх 1231л на 2 арк.

7.Повернути ОСОБА_10 речові докази:

- мобільний телефон марки "Apple" моделі "iPhone НОМЕР_81 (12 Pro)" IMEI НОМЕР_8 з сім-картою "Київстар" із маркувальним позначенням на ній НОМЕР_52,

- мобільний телефон марки "Apple" моделі "iPhone НОМЕР_82 (XR)" IMEI НОМЕР_33 з сім-картою "Київстар" із маркувальним позначенням на ній НОМЕР_35,

- USB флеш-накопичувач у корпусі світло-зеленого кольору з написом "Apacer", 16 Гб,

- тримач для сім-карти з номером НОМЕР_54,

- тримач для сім-карти та сім-карти з номером НОМЕР_55 іноземного оператора,

- блокнот в обкладинці чорного кольору з рукописними записами,

- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_62,

- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_3,

- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_63 іноземного оператора,

- тримач для сім карти з сім-картою НОМЕР_64 іноземного оператора.

8.Повернути Національному антикорупційному бюро України грошові кошти у купюрах номіналом 100 доларів США із наступними серійними номерами: РВ 52713993 F, НВ 30345527 L, РВ НОМЕР_91, РВ НОМЕР_83, РВ НОМЕР_84, РВ НОМЕР_85, РВ НОМЕР_92, РВ НОМЕР_93, РВ НОМЕР_94, РВ НОМЕР_95, РВ НОМЕР_96, НОМЕР_86 .

9.Знищити несправжні (імітаційні) засоби - аркуші паперу візуально схожі на грошові кошти купюрами номіналом по 100 доларів США з серійним номером МВ 07247983С кожний в кількості 588 штук після набрання вироком законної сили.

10.Скасувати арешт на квартири, розташовані за адресою: АДРЕСА_36 .

11.Заставу в сумі 1 984 800 грн повернути заставодавцю.

12.Вирок може бути оскаржений в апеляційному порядку протягом тридцяти днів з дня його проголошення шляхом подачі апеляційної скарги через Вищий антикорупційний суд до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду.

13.Вирок набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо таку скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги вирок, якщо його не скасовано, набирає законної сили після ухвалення рішення судом апеляційної інстанції.

14.Вручити обвинуваченому та прокурору копію вироку негайно після його проголошення.

15.Роз'яснити учасникам судового провадження, що вони мають право отримати в суді копію вироку, ознайомитись із журналом судового засідання та подати до нього письмові зауваження.

16.Роз'яснити обвинуваченим право подати клопотання про помилування.

Головуючий суддя ОСОБА_1

Судді

ОСОБА_2 ОСОБА_3

1 Належність цього телефону ОСОБА_10 не викликає сумнівів, адже його вилучено під час його затримання 26.07.2022, що підтверджується протоколом затримання від 26.07.2022 (т.3 а.с.59-65).

2 ОСОБА_30 під час допиту в судовому засіданні підтвердив користування мобільним номером телефону 380639797092 та наявність відповідної комунікації з ОСОБА_10

4 Оперативно-технічні пошукові заходи

5 Відповідно до довідки по кримінальному провадженню № 42022102010000078 від 15.06.2022 станом на дату формування довідки Апеляційний суд відмовив у прийнятті клопотання про надання дозволу на проведення НС(Р)Д стосовно ОСОБА_15, ОСОБА_28, ОСОБА_17 та ОСОБА_27 (т.9 а.с.102)

6 Ethereum (від англ. Ether [i?и?] - "етер"), код ЕТН, етеріум - криптовалюта та платформа для створення децентралізованих онлайн-сервісів (DApps) на базі блокчейна, що працюють на базі розумних контрактів

7 Вислів "тешка по майнінгу" зазвичай стосується обсягів видобутку криптовалюти та/або обсягів обладнання.

8 Обшук проводився на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду ОСОБА_161 від 25.07.2022 у справі № 991/2637/22 (провадження 1-кк/991/2656/22) (т.5 а.с.187-197).

9 Обшук в місці проживання ОСОБА_10 проведений на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 25.07.2022 у справі № 991/2634/22 (провадження № 1-кк/991/2653/22) (т.5 а.с.156-166).

10 Тимчасовий доступ до речей і документів проведений на підставі ухвали слідчого судді ВАКС ОСОБА_161 від 14.09.2022 у справі № 991/3553/22 (т.15 а.с.40-46)

11 <https://kyiv.digital/storage/air-alert/stats.html>

12 Протокол від 29.07.2022-16.08.2022 огляду мобільного телефону Apple iPhone 12 Pro (A2341) s/n НОМЕР_7, IMEI: НОМЕР_8, НОМЕР_9, який належить ОСОБА_10 (т.11 а.с. 11-235, т.12 а.с. 1-218)

13 "Зробити дугу" - зняти інформацію про місцезнаходження мобільного телефону; здійснюється за допомогою спеціальних технічних засобів для тріангуляції сигналу телефону, використовуючи кілька веж стільникового зв'язку (створюючи "дугу" або відстані між ними), щоб точно визначити, де знаходиться пристрій.

14 Користування ОСОБА_17 номером мобільного телефону НОМЕР_2 підтверджується його показаннями і протоколом від 27.07.2022 огляду мобільного телефону iPhone 12 Pro Max (IMEI НОМЕР_30) (т. 11 а.с. 1).

15 Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 02.08.2022 у справі № 991/3747/22 (провадження № 1 кк/991/2764/22).

16 Відповідає тривалості розмови, зафіксованої у протоколі від 27.07.2022 огляду мобільного телефону iPhone НОМЕР_97 Pro Max, IMEI НОМЕР_30, добровільно наданого для огляду ОСОБА_17 (т. 11 а.с. 98)

17 Відповідає тривалості розмови, зафіксованої у протоколі від 27.07.2022 огляду мобільного телефону iPhone НОМЕР_97 Pro Max, IMEI НОМЕР_30, добровільно наданого для огляду ОСОБА_17 (т. 11 а.с. 97)

18 Напр., постанова ККС ВС від 28 січня 2021 року у справі № 182/523/16-к

19 Обшук проведено на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 25.07.2022 у справі №991/2634/22 (т. 5 а.с.156-166)

20 Тимчасовий доступ до речей і документів отриманий на підставі ухвали слідчого судді ОСОБА_161 від 14.09.2022 у справі № 991/3552/22 (т. 15 а.с.16-22).

21 Чат-бот-це автоматизований обліковий запис, керований програмним забезпеченням, який взаємодіє з користувачами через інтерфейс месенджера. Боти використовують Telegram Bot API. Telegram надає доступ до прикладного програмного інтерфейсу (API), який дозволяє стороннім розробникам створювати власних ботів. Боти - це застосунки, які можна вбудовувати прямо в інтерфейс "Telegram".

22 Особистий акаунт - це акаунт (обліковий запис), який використовується конкретною фізичною особою для особистих цілей у "Telegram", характеристиками якого індивідуальне використання, особиста інформація і контроль приватності.

23 Ім'я акаунту в "Telegram" (username) - це унікальний публічний ідентифікатор користувача, який починається зі знаку @ і дозволяє іншим користувачам легко знайти та зв'язатися з користувачем без необхідності знати номер телефону. Згідно з політикою "Telegram", ім'я акаунту має відповідати певним вимогам, в тому числі унікальності (кожне ім'я акаунту є унікальним і не може бути використане кількома користувачами).

24 Ім'я профілю в "Telegram" - це ім'я, яке користувач встановлює у своєму обліковому записі і яке відображається іншим користувачам під час спілкування. Згідно з політикою Telegram, користувачі мають можливість налаштовувати своє ім'я профілю для ідентифікації себе у сервісі з дотриманням правил спільноти.

25 "Перестановка через крипту" - це процес переміщення або передачі коштів через криптовалюту з метою зміни їх сліду та приховування справжнього джерела або кінцевого одержувача. Це робиться для забезпечення анонімності та ускладнення відстеження фінансових операцій.

26 Письмова згода на залучення до конфіденційного співробітництва та проведення негласних слідчих (розшукових) дій № 19/3307 від 18.07.2022 (т.4 а.с.15-16); постанова про залучення особи до конфіденційного співробітництва від 18.07.2022 (т.4 а.с. 5-6).

27 Негласна слідча (розшукова) дія - аудіоконтроль ОСОБА_10 проведена на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 19.07.2022 у справі № 991/2537/22 (т. 4 а.с. 45-47)

28 *** - ненормативна лексика

29 Негласна слідча (розшукова) дія - аудіо-, відеоконтроль ОСОБА_10 проведена на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 19.07.2022 у справі № 991/2537/22 (т.4 а.с.45-47)

30 Негласна слідча (розшукова) дія - спостереження за ОСОБА_10 проведена на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 19.07.2022 у справі № 991/2537/22 (т.4 а.с.45-47)

31 Негласна слідча (розшукова) дія - контроль над вчиненням злочину проведена на підставі постанови прокурора САП ОСОБА_7 від 20.07.2022 (т. 4 а.с. 86-89).

32 Інші озвучені числа неможливо розрізнити з огляду на гучність музики на запису, наявному на картці пам'яті Kingston (32 Gb) № 6902т, що є додатком до протоколу від 21.07.2022 № 19/3367, безпосередньо дослідженому у судовому засіданні 12.07.2023.

33 Експертиза призначена на підставі постанови детектива НАБУ ОСОБА_163 від 16.08.2022 (т 4 а.с. 103-110)

34 Негласна слідча (розшукова) дія - контроль над вчиненням злочину проведена на підставі постанови прокурора САП ОСОБА_7 від 20.07.2022 (т.4 а.с.86-89).

35 Тимчасовий доступ до речей і документів здійснений на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 14.09.2022 у справі №991/3552/22 (т.15 а.с.16-22).

36 Термін "железо" (українською: "залізо") використовується в комп'ютерній та ІТ-сфері як сленг для позначення апаратної частини комп'ютера чи інших електронних пристроїв. Це означає фізичне обладнання або компоненти, що складають комп'ютер чи інші електронні системи, на противагу програмному забезпеченню (софту). Назва походить від основного матеріалу, з якого традиційно виготовляли корпуси й частини техніки - металу, часто заліза або його сплавів. Згодом це слово закріпилося як неформальна назва для будь-якого апаратного обладнання.

37 Негласна слідча (розшукова) дія - контроль над вчиненням злочину проведена на підставі постанови прокурора САП ОСОБА_7 від 20.07.2022 (т. 4 а.с. 86-89)

38 Обшук легалізований ухвалою слідчого судді Вищого антикорупційного суду від у справі № 991/2746/22 від 01.08.2022.

39 Обшук проведений на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 25.07.2022 по справі № 991/2635/22 (т. 5 а.с. 133-143).

40 Обшук проведений на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 25.07.2022 по справі № 991/2634/22 (т.5 а.с.156-166).

41 Обшук проведений на підставі ухвали слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 25.07.2022 по справі № 991/2637/22 (т.5 а.с.187-197)

42 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106454411>

43 Постанова Касаційного кримінального суду від 27.02.2024 у справі № 185/4212/21 (провадження № 51-7440км23)

44 Постанова Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 07.10.2024 у справі № 466/525/22 (провадження № 51-7310кмо23)

45 Аналогічна позиція міститься в постанові Об'єднаної палати Касаційного кримінального суду від 07.10.2024 у справі № 466/525/22 (провадження № 51-7310кмо23)

48 Віртуальний актив - нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Існування та оборотоздатність віртуального активу забезпечується системою забезпечення обороту віртуальних активів. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав (проект ЗУ "Про віртуальні активи".)

ДОДАТОК 2

У Х В А Л А

І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И

31 жовтня 2024 року місто Київ

Колегія суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду в складі:

головуючого судді ОСОБА_2,

суддів: ОСОБА_3, ОСОБА_4,

за участю:

секретаря судового засідання ОСОБА_5,

прокурора ОСОБА_6,

адвоката ОСОБА_7,

особа, яка подала апеляційну скаргу, ОСОБА_8

підозрюваний ОСОБА_9 не з'явився,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду апеляційну скаргу представника ОСОБА_8 - адвоката ОСОБА_7 на ухвалу слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 30 листопада 2023 року про накладення арешту на віртуальні активи у кримінальному провадженні №52024000000000353 від 11 липня 2024 року, виділеного із кримінального провадження №52022000000000431 від 23 грудня 2022 року,

в с т а н о в и л а:

Ухвалою слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 30 листопада 2023 року клопотання прокурора задоволено, накладено арешт із тимчасовим позбавленням власника (володільця) права на відчуження, розпорядження та користування віртуальними активами, що належать ОСОБА_9 та розміщені на криптогаманці "НОМЕР_7": на криптовалюту Tether (USDT) у кількості 1 201 285,394011 одиниць (що станом на 20 листопада 2023 року становило 1 202 068,60 доларів США, Tron (TRX) у кількості 303,070481 одиниць (що станом на 20 листопада 2023 року становило 31,50 доларів США); на криптогаманці "НОМЕР_6", а саме: на криптовалюту Bitcoin (BTC) у кількості 6,92304554 одиниць (що станом на 20 листопада 2023 року становило 260 469,68 доларів США). Судове рішення мотивоване тим, що наведені фактичні дані є вагомими та свідчать про те, що існує обґрунтована підозра вчинення злочину такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Оскільки ОСОБА_9 є підозрюваним у вчиненні злочину, передбаченого ч.5 ст.191 КК України, за вчинення якого передбачено покарання у виді конфіскації майна, та має віртуальні активи, які за вироком суду можуть бути конфісковані, наявні підстави для арешту цього майна з метою забезпечення його конфіскації як виду покарання. Таке втручання та обмеження права власності є співрозмірним завданням кримінального провадження, оскільки не є припиненням права власності на нього чи позбавленням такого права. Ненакладення арешту на віртуальні активи підозрюваного ОСОБА_9 може призвести до вжиття ним заходів щодо передачі чи відчуження на користь інших осіб з метою уникнення можливої їх конфіскації.

27 вересня 2024 року до Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду надійшла апеляційна скарга ОСОБА_8, подана через його адвоката ОСОБА_7 на ухвалу слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 30 листопада 2023 року, в якій вона просить скасувати ухвалу Вищого

антикорупційного суду від 30 листопада 2023 року та постановити нову ухвалу, якою відмовити у задоволенні клопотання прокурора про накладення арешту на віртуальні активи, що розміщені: на криптогаманці "НОМЕР_7": криптовалюту Tether (USDT) у кількості 1 201 285,394011 одиниць (що станом на 20 листопада 2023 року становило 1 202 068,60 доларів США, Tron (TRX) у кількості 303,070481 одиниць (що станом на 20 листопада 2023 року становило 31,50 доларів США); на криптогаманці "НОМЕР_6": на криптовалюту Bitcoin (BTC) у кількості 6,92304554 одиниць (що станом на 20 листопада 2023 року становило 260 469,68 доларів США); зобов'язати уповноважену особу НАБУ та САП повернути віртуальні активи власнику ОСОБА_8 шляхом переказу на такі криптогаманці: НОМЕР_8 - у частині криптовалюту Tether (USDT); НОМЕР_9 - у частині криптовалюту Bitcoin (BTC). Вважає, що ухвала слідчого судді винесена внаслідок неповного з'ясування фактичних обставин справи, а також з істотним порушенням вимог КПК України, є незаконною та підлягає скасуванню оскільки власником усіх віртуальних активів (окрім 2.7 BTC) є ОСОБА_8, який не має відношення до цього кримінального провадження. Вважає, що арештоване майно було вилучено з істотними порушеннями основоположних прав: неодноразовий несанкціонований вхід та огляд електронної інформаційної системи, безпідставний попередній арешт, виведення криптовалюту на особистий гаманець детектива ОСОБА_10, а також при розгляді клопотання про арешт було порушено принципи змагальності сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і в доведенні перед судом їх переконливості. ОСОБА_8 має право на оскарження ухвали про арешт, оскільки є власником арештованих віртуальних активів із моменту їх придбання, що підтверджується наявністю у нього віртуального ключа, показаннями свідків та іншими доказами. Слідчий суддя неправильно застосував положення цивільного законодавства та необґрунтовано вказав про приналежність усіх віртуальних активів на криптогаманці ОСОБА_9 і дані висновки не відповідають фактичним обставинам кримінального провадження. Вважає, що в діях Директора та детективів НАБУ наявні ознаки перевищення службових повноважень, що полягають у наданні вказівки детективам діяти за межами їх повноважень та у протиправному переведенні усієї криптовалюту на новостворений особистий гаманець ОСОБА_10 №1 та №2 замість їх блокування. Здійснивши вхід до криптогаманця без ухвали слідчого судді про надання дозволу на огляд електронної інформаційної системи - криптогаманця та зберігаючи без ухвали слідчого судді криптовалюту з 22 листопада 2023 року по 30 листопада 2023 року, детективи несанкціоновано втруtilись у володіння ОСОБА_8 та незаконно обмежили його у правах, що відповідно до п.1 ч.2 ст.87 КПК України є істотним порушенням прав людини і основоположних свобод та свідчить про недопустимість подальшого арешту таких активів. Слідчий суддя розглянув клопотання про накладення арешту без повідомлення власника майна, чим не забезпечив необхідних умов для реалізації сторонами їхніх процесуальних прав, позбавив сторону захисту висловити свою позицію та надати докази для повного встановлення об'єктивної істини у справі. Ухвалу про накладення

арешту слідчим суддею постановлено без виклику ОСОБА_8, копію якої він отримав 25 вересня 2024 року, тому строк на її оскарження не пропущений.

31 жовтня 2024 року засобами електронного зв'язку надійшло заперечення прокурора на апеляційну скаргу згідно якого вважає ухвалу слідчого судді законною і обґрунтованою, а доводи апеляційної скарги адвоката ОСОБА_7 безпідставними й такими, що не відповідають обставинам кримінального провадження. Просить відмовити у задоволенні апеляційної скарги адвоката ОСОБА_7 Право власності на віртуальний актив набувається за фактом створення віртуального активу, вчинення та виконання правочину щодо віртуального активу обов'язково засвідчується володінням приватного ключа та/або seed-фрази такого віртуального активу. Враховуючи специфіку і природу віртуальної криптовалюти, той хто володіє приватним ключем та/або seed-фразою, той і є власником криптовалюти, розміщеної за певною публічною адресою. Водночас, адвокатом ОСОБА_7 не надано належного документального підтвердження купівлі та продажу ОСОБА_8 криптовалюти, на яку накладено арешт, її обміну на фіатну валюту, а також відомостей про укладення відповідних правочинів між ОСОБА_8 (як зберігачем) та ОСОБА_9 (як власником віртуального активу); не надано скріншотів із особистих кабінетів ОСОБА_8 на криптобіржах, із яких би вбачалося управління ОСОБА_8 портфелем віртуальних активів; не додано жодних доказів на підтвердження права власності ОСОБА_8 на арештовані віртуальні активи, а також факту розпорядження криптовалютою з моменту створення мультивалютного криптогаманця до моменту застосування заходу забезпечення у кримінальному провадженні №52022000000000431 від 23 грудня 2022 року у вигляді арешту, що свідчить про те, що ОСОБА_8 не є власником віртуальних активів, на які накладено арешт. Окрім того, ОСОБА_8 із заявою про викрадення криптоактивів чи із запитом щодо зникнення із рахунків, нібито належних йому, криптоактивів до відповідної криптобіржі не звертався. До відкриття матеріалів досудового розслідування стороні захисту підозрюваного ОСОБА_9 у кримінальному провадженні ОСОБА_8 жодних заяв про те, що вилучені віртуальні активи належать йому, не робив та не звертався до сторони обвинувачення, слідчого судді із клопотання про скасування арешту майна, що також підтверджує факт, що ОСОБА_8 до активів, на які накладено арешт, ніякого відношення не має. Відомості, які містяться в матеріалах кримінального провадження, у своїй сукупності в повній мірі спростовують доводи адвоката ОСОБА_7 щодо приналежності арештованої криптовалюти ОСОБА_8 та підтверджують, що саме підозрюваний ОСОБА_9 володів, користувався та розпоряджався арештованими віртуальними активами, у тому числі вчиняв правочини щодо них тощо.

У судовому засіданні представник ОСОБА_8 - адвокат ОСОБА_7 доводи, зазначені в апеляційній скарзі, підтримала повністю та просила апеляційну скаргу задовольнити. Стверджує, що власником усіх віртуальних

активів, окрім 2.7 BTC, на які накладено арешт, є ОСОБА_8, який не має відношення до цього кримінального провадження. Незаконне обмеження у правах ОСОБА_8 є істотним порушенням прав людини і основоположних свобод та свідчить про недопустимість подальшого арешту таких активів.

ОСОБА_8 доводи адвоката ОСОБА_7, зазначені в апеляційній скарзі, підтримав повністю та просив апеляційну скаргу задовольнити. Додатково пояснив, що користувався криптогаманцем за згодою ОСОБА_9 без укладення будь-яких договорів. Знайомий з підозрюваним з 2022 року, але підстав хвилюватися за свої активи не мав, так як знаходився у дружніх стосунках з особою, яка їх познайомила. Рішення судів про стягнення з нього коштів оспорує, так як вважає їх неправомірними як і постанови про накладення на нього адміністративних стягнень. Він має право позичати кошти, використовувати їх на свій розсуд, у тому числі, визначати термін їх повернення.

Прокурор заперечував проти задоволення апеляційної скарги. Вважає, що рішення слідчого судді постановлено з урахуванням усіх обставин справи та у відповідності до вимог кримінального процесуального законодавства, просив залишити його без змін, надавши пояснення, які відповідали наданим запереченням.

ОСОБА_9 у судові засідання не з'явився, про час та місце розгляду апеляційної скарги повідомлений належним чином. Відповідно до приписів ч.4 ст.405 КПК України його неявка не перешкоджає проведенню апеляційного розгляду.

Заслухавши суддю-доповідача, доводи учасників апеляційного провадження, дослідивши матеріали провадження, колегія суддів доходить таких висновків.

У відповідності до ч.1 ст.404 КПК України суд апеляційної інстанції переглядає судові рішення суду першої інстанції в межах апеляційної скарги.

Відповідно до ч.3 ст.64-2 КПК України третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, має права та обов'язки, передбачені цим Кодексом для підозрюваного, обвинуваченого, в частині, що стосуються арешту майна.

Згідно п.3 ч.2 ст.395 КПК України апеляційна скарга на ухвалу слідчого судді може бути подана протягом п'яти днів з дня її оголошення.

Якщо ухвалу суду або слідчого судді було постановлено без виклику особи, яка її оскаржує, або якщо вирок було ухвалено без виклику особи, яка його оскаржує, в порядку, передбаченому ст.382 цього Кодексу, то строк

апеляційного оскарження для такої особи обчислюється з дня отримання нею копії судового рішення (абзац 2 ч.3 с.395 КПК України).

Відповідно до матеріалів кримінального провадження ухвала слідчого судді від 30 листопада 2023 року постановлена слідчим суддею у закритому судовому засіданні без повідомлення власника майна.

Враховуючи те, що ухвалу про накладення арешту слідчим суддею постановлено без виклику ОСОБА_8, копію якої ОСОБА_8 отримав 25 вересня 2024 року, тому строк на її апеляційне оскарження не пропущений.

Відповідно до ч.2 ст.131 КПК України одним із заходів забезпечення кримінального провадження з метою досягнення його дієвості є арешт майна.

Згідно з ч.1 ст.170 КПК України арештом майна є тимчасове, до скасування у встановленому цим Кодексом порядку, позбавлення за ухвалою слідчого судді або суду права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого існує сукупність підстав чи розумних підозр вважати, що воно є доказом кримінального правопорушення, підлягає спеціальній конфіскації у підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб, конфіскації у юридичної особи, для забезпечення цивільного позову, стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди, можливої конфіскації майна.

Завданням арешту майна є запобігання можливості його приховування, пошкодження, псування, знищення, перетворення та відчуження, а метою, крім іншого, забезпечення збереження речових доказів (ч.ч.1-2 ст.170 КПК України).

Відповідно до ч.2 ст.173 КПК України при вирішенні питання про арешт майна слідчий суддя, суд повинен враховувати: 1) правову підставу для арешту майна; 2) можливість використання майна як доказу у кримінальному провадженні (якщо арешт майна накладається у випадку, передбаченому п.1 ч.2 ст.170 цього Кодексу); 3) наявність обґрунтованої підозри у вчиненні особою кримінального правопорушення або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність (якщо арешт майна накладається у випадках, передбачених п.п.3, 4 ч.2 ст.170 цього Кодексу); 3-1) можливість спеціальної конфіскації майна (якщо арешт майна накладається у випадку, передбаченому п.2 ч.2 ст.170 цього Кодексу); 4) розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, неправомірної вигоди, яка отримана юридичною особою (якщо арешт майна накладається у випадку, передбаченому п.4 ч.2 ст.170 цього Кодексу); 5) розумність та співрозмірність обмеження права власності завданням кримінального провадження; 6) наслідки арешту майна для підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб.

Згідно зі ст.132 КПК України застосування заходів забезпечення кримінального провадження не допускається, якщо слідчий, прокурор не доведе, що:

1) існує обґрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

2) потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права і свободи особи, про який ідеться в клопотанні слідчого, прокурора;

3) може бути виконане завдання, для виконання якого слідчий, прокурор звертається із клопотанням.

Досудове розслідування у кримінальному провадженні за №52024000000000353 від 11 липня 2024 року, виділеного із кримінального провадження №52022000000000431 від 23 грудня 2022 року, здійснюється за ознаками злочину, передбаченого ч.5 ст.191 КК України.

Для оцінки потреб досудового розслідування слідчий суддя або суд зобов'язаний врахувати можливість без застосованого заходу забезпечення кримінального провадження отримати речі і документи, які можуть бути використані під час судового розгляду для встановлення обставин у кримінальному провадженні.

Під час розгляду питання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження сторони кримінального провадження повинні подати слідчому судді або суду докази обставин, на які вони посилаються.

До клопотання слідчого, прокурора про застосування, зміну або скасування заходу забезпечення кримінального провадження додається витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, у рамках якого подається клопотання.

Вказані вимоги прокурором при поданні клопотання про арешт майна виконані.

Із матеріалів справи вбачається, що детективами НАБУ здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні за підозрою ОСОБА_9, ОСОБА_11, ОСОБА_12, ОСОБА_13, ОСОБА_14, ОСОБА_15 у вчиненні злочину, передбаченого ч.5 ст. 191 КК України, що підтверджується витягом із ЄРДР від 23 грудня 2022 року (т.1 а.с.23-26).

Відповідно до повідомлення про підозру від 20 листопада 2023 року під час досудового розслідування встановлено, що Голова Державної служби

спеціального зв'язку та захисту інформації України ОСОБА_9, діючи в організованій групі спільно з іншими її учасниками, до складу якої також входили інші службові особи цієї служби та підпорядкованого їй ДП "УСС", упродовж 2021-2022 років під час закупівель засобів інформації за завищеними цінами через підконтрольні компанії, заволоділи майном цього підприємства в особливо великих розмірах.

Учасники організованої групи, діючи в межах єдиного плану під керівництвом ОСОБА_12, виконавців ОСОБА_9, ОСОБА_11, ОСОБА_14 та ОСОБА_13, шляхом зловживання своїм службовим становищем, за пособництва ОСОБА_15 та за участю інших невстановлених досудовим розслідуванням осіб, упродовж 2021 року під час закупівлі ПЗ ІС "Платформа" заволоділи коштами ДП "УСС" у розмірі 23 611 425 грн, що є особливо великим розміром, чим спричинили цьому підприємству збитки на вказану суму.

Продовжуючи злочинну діяльність, учасники організованої групи, діючи в межах єдиного плану, упродовж 2022 року під час закупівлі пакетів оновлення (компонентів) до ПЗ ІС "Платформа" повторно заволоділи коштами ДП "УСС" у розмірі 38 404 926 грн, чим спричинили цьому підприємству збитки на вказану суму.

Отже, ОСОБА_9 як виконавець у складі організованої групи, діючи в межах єдиного плану, обіймаючи посаду Голови Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та будучи службовою особою, впродовж 2021-2022 років під час закупівель ПЗ для створення та модернізації ІС "Платформа", шляхом зловживання своїм службовим становищем, яке полягало в організації та підписанні документів щодо бюджетування, погодження ТЗ на дану систему, надання висновків експерта з державної таємниці, організації підготовки та підписанні інших документів щодо ІС "Платформа", надання вказівок підлеглим особам та вчинення інших дій, спільно з іншими учасниками організованої групи заволоділи коштами ДП "УСС" на загальну суму 62 016 351 грн та спричинили цьому підприємству збитки на вказану суму, чим вчинив злочин, передбачений ч.5 ст.191 КК України.

Відповідно до ч.6 ст.12 КК України злочин, передбачений ч.5 ст.191 КК України, належать до особливо тяжких злочинів та передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на строк від семи до дванадцяти років із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

Зазначені вище обставини підтверджують наявність обґрунтованої підозри щодо вчинення злочину такого ступеня тяжкості, що є підставою для

застосування заходу забезпечення кримінального провадження як арешт майна.

Згідно з п.3 ч.2 ст.170 КПК України арешт майна допускається з метою забезпечення конфіскації майна як виду покарання.

Відповідно до матеріалів справи ухвалою слідчого судді від 14 квітня 2023 року надано дозвіл на проведення обшуку квартири по АДРЕСА_1, яка перебуває у власності ОСОБА_16 та фактичному користуванні ОСОБА_9, з метою відшукання, у тому числі, мобільних телефонів та сім-карт, що перебувають у користуванні ОСОБА_9, які зберегли на собі сліди злочину, за допомогою яких обговорювалися злочинні дії, у тому числі із встановленими учасниками злочинної організації, та які дають можливість встановити схему контактів між учасниками кримінального правопорушення, або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ фактів чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження; комп'ютерної техніки, електронних та комп'ютерних носіїв інформації, які перебувають у його користуванні та зберегли на собі сліди вчинення злочину та можуть або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ фактів чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження (т.1 а.с.65-71).

20 квітня 2023 року проведено обшук вказаної квартири, у ході якого виявлено та вилучено холодний криптогаманець Ledger, оскільки ОСОБА_17 пароль доступу для перевірки відомостей, які містяться на ньому не надав, детективами НАБУ прийнято рішення про його вилучення з метою подолання системи логічного захисту. Крім того, вилучено мобільний телефон Apple iPhone 14 Pro Max НОМЕР_1, IMEI1 НОМЕР_2, IMEI2 НОМЕР_3 з метою подолання системи логічного захисту, оскільки ОСОБА_17 умисно його вимкнув та пароль доступу також не повідомив. Під час огляду мобільного телефону Apple iPhone 14 Pro Max A2894, IMEI1 НОМЕР_4, IMEI2 НОМЕР_5 було встановлено наявність переписки в месенджерах, в яких обговорювалася тема обшуків з іншими абонентами, які ймовірно можуть мати відношення до кримінального провадження. Оскільки вказаний пристрій має систему захисту доступу як до телефону, так і до месенджерів, а ОСОБА_17 відмовився надавати пароль, органом досудового розслідування прийнято рішення про його вилучення. Планшет знаходився у розблокованому стані, однак наявний логічний захист у вигляді пароля, який власник не надав, що також стало підставою для його вилучення (т.1 а.с.72-77).

Згідно з витягом із протоколу огляду від 20 квітня 2023 року - 15 травня 2023 року та копії протоколу огляду від 31 жовтня 2023 року під час проведення огляду мобільного телефону ОСОБА_9 . Apple Iphone 14 Pro Max A2894 в розділі "Фото" було виявлено фотозображення аркуша паперу із рукописними записами - 24 слова англійською мовою, як не пов'язані між

собою за змістом та є фразою для відновлення доступу до криптогаманця (seed-фразою), у верхньому правому куті наявний підпис, схожий на підпис підозрюваного ОСОБА_9 (т.1 а.с.78-95).

Директором НАБУ 20 листопада 2023 року винесено постанову про накладення попереднього арешту строком до 48 годин у вигляді заборони користування, відчуження та розпорядження віртуальними активами, що належать ОСОБА_9, а також забезпечення збереження віртуальних активів шляхом їх переведення на новостворений електронний мультивалютний криптогаманець (т.1 а.с.97-99).

Відповідно до протоколу огляду інформації та виконання постанови про попередній арешт від 20 листопада 2023 року під час проведення огляду зазначеного телефону ОСОБА_9 за допомогою seed-фрази відновлено доступ до криптогаманця ОСОБА_9 та встановлено, що на криптогаманці наявна криптовалюта Tether (USDT) у кількості 1 201 285 одиниць (що станом на 20 листопада 2023 року становило 1 201 928 доларів США, криптовалюта Tron (TRX) у кількості 331 одиниця (що станом на 20 листопада 2023 року становило 34,72 доларів США) та криптовалюта Bitcoin (BTC) у кількості 6,924287 одиниць (що станом на 20 листопада 2023 року становило 275 266 доларів США), яку, з метою виконання постанови про попередній арешт, переведено на інші адреси (т.1 а.с.102-112).

З огляду на встановлені обставини вбачається наявність достатніх підстав вважати, що саме підозрюваний ОСОБА_9 згенерував публічні адреси та створив електронні гаманці НОМЕР_10, НОМЕР_11, на яких були розміщені арештовані віртуальні активи, володів, користувався та розпоряджався ними, що не заперечується і ОСОБА_8.

Положеннями ст.41 Конституції України передбачено, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності.

Статтею 1 Протоколу №1 (1952 р.) до Конвенції встановлено, що кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном, ніхто не може бути позбавлений свого майна, інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права.

Відповідно до ч.7 ст.173 КПК України підозрюваний, обвинувачений, треті особи мають право на захисника, право оскаржити судові рішення щодо арешту майна.

При цьому, згідно із ч.1 ст.64-2 КПК України третьою особою, щодо майна якої вирішується питання про арешт, може бути будь-яка фізична або юридична особи.

Тобто, зазначена норма вказує на те, що майно має належати особі, або перебувати у її володінні.

Статтею 317 ЦК України визначено зміст права власності, який полягає у тому, що власникові належать права володіння, користування та розпорядження своїм майном. Власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд (ч.1 ст.319 ЦК України).

Отже, із зазначеного слідує, що зміст права власності на віртуальний актив включає право володіти віртуальним активом, право користуватися віртуальним активом та право розпоряджатися віртуальним активом на свій розсуд.

З огляду на правову природу віртуального активу, який виражений сукупністю даних в електронній формі, такий актив виникає з моменту його створення, користування та розпорядження віртуальними активами відбувається за допомогою гаманця віртуального активу, а доступ до такого гаманця здійснюється за допомогою своєрідного ключа віртуального активу, який включає в себе, зокрема, код та пароль.

Seed-фраза (seed phrase) - це послідовність із 12, 18 або 24 випадкових слів, які містять інформацію, необхідну для відновлення доступу до втраченого або пошкодженого криптовалютного гаманця. Seed-фраза (seed phrase) генерується при створенні гаманця і забезпечує механізм відновлення доступу до цифрових активів у разі втрати, пошкодження або крадіжки фізичних гаманців, та завдяки якій користувачі можуть відновити свої гаманці на нових пристроях, забезпечуючи безперервність роботи та зменшуючи ризик безповоротних втрат.

Вказане дає підстави зробити висновок, що право власності на віртуальний актив набувається за фактом створення віртуального активу, вчинення та виконання правочину щодо віртуального активу, засвідчується володінням ключа такого віртуального активу. Отже, володілець ключа віртуального активу (код та пароль доступу до гаманця) є власником такого віртуального активу.

Долучені представником ОСОБА_8 - ОСОБА_7 до апеляційної скарги протокол опитування ОСОБА_19 від 26 вересня 2024 року, протокол опитування ОСОБА_9 від 27 вересня 2024 року, протоколи огляду інформації щодо наявних віртуальних активів на криптогаманцях та протокол огляду інформації щодо транзакцій арештованих віртуальних активів на криптогаманцях від 25 вересня 2024 року на підтвердження доводів про те, що власником усіх віртуальних активів (окрім 2.7 ВТ), розміщених на електронних гаманцях НОМЕР_10, НОМЕР_11, та володільцем віртуального ключа (seed-фрази) від криптогаманця є ОСОБА_8 не знайшли свого підтвердження та спростовуються його ж поясненнями, що вказаний гаманець

Ledger був придбаний підозрюваним та ним же зареєстровано криптогаманець із підібранням seed-фрази; вказаний факт не заперечується і підозрюваним; договір про надання права користування даними гаманцями ОСОБА_9 . ОСОБА_8 суду не надано, а сам по собі факт наявності картки з записом seed-фрази може свідчити про спільний доступ та спільне користування активами, які розміщені у них. Діюче законодавство України не визначає власником майна того, хто зберігає seed-фразу у письмовому виді, а не на електронних носіях, показаннями свідків чи консультативним висновком чи висновком експерта за результатами проведення комп'ютерно-технічного експертного дослідження. Разом з тим, на думку суду, доводи ОСОБА_8 щодо його права власності на арештовані активи є менш переконливими, чим доводи органу досудового розслідування, враховуючи той факт, що із підозрюваним він малознайомий, активи з криптогаманців переведено у листопаді 2023 року, а з апеляційною скаргою він звернувся лише у вересні 2024 року, майже після року, при цьому сума перерахованих активів не є незначно, щоб не цікавитись їх станом майже рік. Розмір офіційних доходів ОСОБА_8 не свідчить про право власності активів, на які накладено арешт.

Згідно зі ст.370 КПК України судові рішення повинні бути законним, обґрунтованим і вмотивованим. Законним є рішення, ухвалене компетентним судом згідно з нормами матеріального права з дотриманням вимог щодо кримінального провадження, передбачених КПК України. Обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, які підтверджені доказами, дослідженими під час судового розгляду та оціненими судом відповідно до ст.94 КПК України. Вмотивованим є рішення, в якому наведені належні і достатні мотиви та підстави його ухвалення.

На думку колегії суддів, оскаржуване судові рішення ухвалене слідчим суддею на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, які підтверджені доказами, дослідженими під час судового розгляду та оціненими відповідно до ст.94 КПК України.

Суд вважає за необхідне роз'яснити учасникам провадження, що відповідно до ч.1 ст.174 КПК України підозрюваний, обвинувачений, їх захисник, законний представник, інший власник або володілець майна, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, які не були присутні при розгляді питання про арешт майна, мають право заявити клопотання про скасування арешту майна повністю або частково. Таке клопотання під час досудового розслідування розглядається слідчим суддею, а під час судового провадження - судом.

Згідно з ч.3 ст.407 КПК України за наслідками апеляційного розгляду за скаргою на ухвалу слідчого судді суд апеляційної інстанції має право, у тому числі, залишити ухвалу без змін.

На підставі викладеного, керуючись ст.64-2, 131, 132, 170, 171, 173, 309, 392, 393, 395, 404, 405, 418, 419, 422, 424, 426 КПК України, колегія суддів

п о с т а н о в и л а:

Апеляційну скаргу представника ОСОБА_8 - адвоката ОСОБА_7 на ухвалу слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 30 листопада 2023 року залишити без задоволення.

Ухвалу слідчого судді Вищого антикорупційного суду від 30 листопада 2023 року залишити без змін.

Ухвала є остаточною, набирає законної сили з моменту проголошення та оскарженню в касаційному порядку не підлягає.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/card2#Card
2. Стратегія кібербезпеки України, затверджена Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021?find=1&text=%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BF%D1%82%D0%BE#Text>
3. Tessa van Rummen. Cross-border evidence gathering in criminal investigations involving cryptocurrencies: the example of the Netherlands.
<https://tilburglawreview.com/articles/10.5334/tilr.423#4-practical-and-legal-normative-future-outlook>
4. Greenberg, "Tracking in the Dark: The Global Hunt for Cryptocurrency Crime Bosses" (Doubleday, 2022), p. 279.
5. European Union Serious and Organised Crime Organised Threat Assessment The changing DNA of s 2025 erious and organised crime.
<https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf>
6. Alessio D. Evangelista Andrew M. Good Jessie K. Liu Bora P. Rawcliffe Rebecca M. Murday Jason Williamson Devaanjana Goel. Cryptoasset Seizures and Forfeitures: US and UK Enforcement Overview.
<https://www.skadden.com/insights/publications/2022/09/cryptoasset-seizures-and-forfeitures>

7. Директива 2009/110/ЄС Європейського парламенту та Ради від 16 вересня 2009 р. про створення, ведення та пруденційний нагляд за діяльністю організацій, що займаються електронними грошима, яка вносить поправки до Директив 2005/60/ЄС та 2006/48/ЄС і скасовує Директиву 2000/46/ЄС. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/110/oj>
8. Регламент (ЄС) 2023/1114 Європейського парламенту та Ради від 31 травня 2023 року про ринки криптоактивів, що вносить зміни до Регламентів (ЄС) № 1093/2010 та (ЄС) № 1095/2010, а також Директиви 2013/36/ЄС та (ЄС) 2019/1937. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02023R1114-20240109>
9. Регламент (ЄС) 2023/1113 Європейського Парламенту від 31 травня 2023 про інформацію, що супроводжує перекази коштів та певних криптоактивів, та про внесення змін до Директиви (ЄС) 2015/849. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2023.150.01.0001.01.FRA&toc=OJ%3AL%3A2023%3A150%3AFULL
10. Decisive actions against cryptocurrency scammers earning over EUR 600 million. <https://www.eurojust.europa.eu/news/decisive-actions-against-cryptocurrency-scammers-earning-over-eur-600-million>
11. Постанова Верховної Ради України «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні» від 3 вересня 2025 року № 4588-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4588-20#Text>
12. Пояснювальна записка до проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні". <blob:https://itd.rada.gov.ua/8f859f39-8e6c-4109-84f5-a97389676959>
13. Хабар правоохоронцю у криптовалюти: скеровано до суду. <https://nabu.gov.ua/news/khabar-pravookhorontciu-u-kryptovaliuti-skerovano-do-sudu/>
14. Корупція у сфері відновлення: справу стосовно нардепа скеровано до суду. <https://nabu.gov.ua/news/koruptciia-u-sferi-vidnovlennia-spravu-stosovno-nardepa-skerovano-do-sudu/>
15. Відсутність ідентифікатора гаманця з криптовалютою свідчитиме про декларування недостовірних відомостей – рішення суду <https://nazk.gov.ua/uk/vidsutnist-identyfikatora-gamantsya-z-kryptovalyutoyu-svidchytyme-pro-deklaruvannya-nedostovirnyh-vidomostej-rishennya-sudu/>